

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Θ'

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 96

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ ἀνθρωπιστικά γράμματα	C. Hollis	17
Ἀλλεργία	Don Everitt	23
Ἄν ἀμφιβάλλης, πλῦσου	P. Gallico	28
Ἡ ἰσότης τῶν φύλων	E. Barba	33
Μάου Μάου	R. Ruark	40
Ὁ πονοκέφαλος	Viola Meynell	44
Τισιανός — Χολμπαίν	A. E. Smith	51
Ὁ κινηματογράφος στὰ πρῶτα του βήματα	(συνέντευξις)	57
Ἡ Στοά τοῦ Ἀττάλου	M. Sylvestre	64
ἔχουν ἄδικο νὰ ἔχουν δίκιο	Μιχ. Μητσάκης	68
Τὸ παράπονο τοῦ μαρμαρου		73
Τὰ ἑλληνικά σπήλαια		81
Ἀνθολογία τῶν χαμένων νησιῶν	Μαρίνα	86
Σύγχρονοι καλοὶ τρόποι	Μαρίνα	97
Ἡ νέα μόδα		102

«Κουτς» 27, «Δημοσιογραφικὸς διαγωνισμὸς» 33, «Τί ἐννοεῖτε ὅταν λέτε;» 56, «Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς» 72, «Ποιὸς θὰ βρῇ τὰ περισσότερα;» 105.

Ἡ ΜΙΚΡΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ τῆς «Ἐκλογῆς»

μὲ 32 σελίδες ἐκτὸς κειμένου.

Τὸ ἐξώφυλλό μας: «Ὁ Ταρὰς Μπούλμπα», φωτογραφία Δ. Χαρισιάδη.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσίς ὅρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἄδειαν τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

«Ἐκλογὴ»

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Υπεύθυνος τυπογραφείου : Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14
ΓΡΑΦΕΙΑ : ΖΗΝΩΝΟΣ 4, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Ἐσωτ. Ἐτησ. 60.000
Ἐσωτ. Ἐξαμ. 30.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. \$ 4
Ἐξωτ. Ἐτησ. £ 1.10.0

Δέν μπορεί ο καθένας

να πιάνη πουλιά στον αέρα...

Ο καθένας όμως μπορεί να αποκτήση
μια ηλεκτρική κουζίνα

ΙΖΟΛΑ Αμερικανικού Τύπου.

Αυτό άλλωστε έκαναν πολλοί μέχρι σήμερα,
και χάρισαν έτσι στο σπίτι τους
υγεία, άνεσι, πολιτισμό.

Και μην ξεχνάτε, όταν αγοράζετε ηλεκτρική
κουζίνα, πώς η μηχανή που σας προσφέρουν
πρέπει απαραίτητα να έχει:

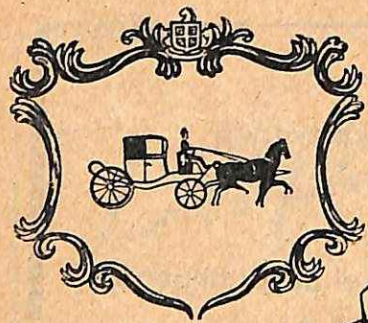
- ★ Έστιες σπράλ,
- ★ Μεγάλο φούρνο με ειδική μόνωση,
- ★ Αυτόματο θερμοστάτη,

**ΤΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΡΕΥΜΑΤΟΣ 50%.**

Αλλά και σε περίπτωση βλάβης, να μπορεί να
έπισκευασθῇ από τους ίδιους τεχνικούς που
την κατασκεύασαν.

Ιζολα

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΑΔΕΛ

Τό σῆμα
τῶν ἐκλεκτῶν
ἀδιαβρόχων

Λερχίου

≡ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 7 - ΑΘΗΝΑΙ ≡

Αυτό είναι τό
δερίφημο βαμδουάν

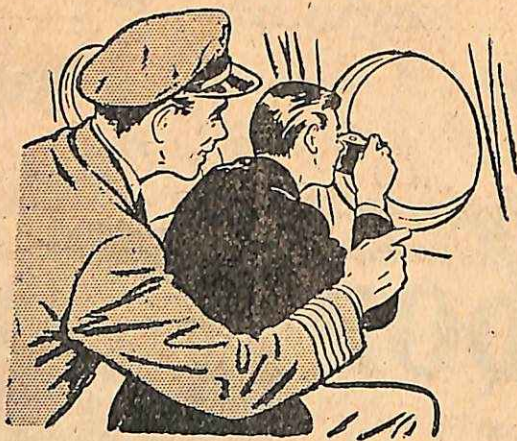
DOP

DOP
DOP

ΠΟΥ: κάνει ώρατα μαλλιά σάν μετάξι.
Δίνει ζωή στα πιο άτροφικά και άρρωστημένα μαλλιά χάρις
στα δαυμάσια υλικά που περιέχει, μεταξύ των οποίων και τα
συστατικά τοῦ αὐγού.
Καθαρίζει τα μαλλιά σέ ένα λεπτό και εξαφανίζει τήν
πυτίδα στο πρώτο λούσιμο.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ "LOREAL", ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 42 τηλ. 23-234

Διατί ἀπολαμβάνετε τὸ Ταξείδι σας μετὴν **TWA**

Εἴτε προτιμήσετε τὰ πολυτελῆ κλινοαεροσκάφη TWA «AMBASADOR» ἢ τὰς ἐξαιρετικὰς πτήσεις TWA SKY TOURIST, ποὺ τόσῃν οἰκονομίᾳ σας παρέχουν, θὰ ἀπολαύσετε τὸ ταξείδι σας μετὴν TWA πρὸς καὶ ἐντὸς τῶν Ἡ. Π. Ἀμερικής.

Ἡ φιλοξενία τῆς TWA εἶναι παροιμιώδης... ἡ ἀνεσία σας πάντοτε προέχει. Ταξιδεύετε ἀναπαυτικά μετὰ τὰ παγκοσμίως παραδε-

δεγμένα CONSTELLATION τῆς TWA. Φθάνετε ξεκούραστος, καὶ φυσικά, ἐγκαίρως. Καὶ καθ' ὅλον τὸ ἐκ 32.000 μιλίων μήκος τοῦ παγκοσμίου ἀεροπορικοῦ δικτύου τῆς TWA τὸ προσωπικὸν τῆς θὰ σὰς ἐξυπηρετήσῃ προθύμως.

Ἐπιπροσθέτως, εἰάν ταξιδεύσετε ΤΩΡΑ, ἐπωφελεῖσθε πλήρως τῆς εὐθυχῆς ἐποχῆς καὶ τῶν ὑπέρποτε χαμηλῶν ναύλων τῆς TWA.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΘΕ ΤΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΟΤΙΚΟΝ ΣΑΣ ΠΡΑΚΤΟΡΑ
ἢ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΑΤΕ ΕἰΣ ΤΗΝ TWA ΤΗΛ. 30.093 20.661

ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ ΜΕΤΗΝ

TWA

TRANS WORLD AIRLINES

Ἡ.Π.Α. ΕΥΡΩΠΗΝ · ΑΦΡΙΚΗΝ · ΑΣΙΑΝ

τὰ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ 1903 · 1953

Ἡ S. A. S. βοήθησε με ὅλες τῖς δυνάμεις τῆς γιὰ νὰ διατηρηθῇ τὸ πρωτοποριακὸ ἀεροπορικὸ πνεῦμα τοῦ 1903.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν χιλιόχρονη ναυτιλιακὴ πεῖρα τῶν Σκανδιναυῶν, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Βίκινγκς, συνέβαλε συνολικὰ στὴ διάνοιξι νέων ἀεροπορικῶν γραμμῶν.

SAS

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM
DENMARK – NORWAY – SWEDEN

φωτο
γραφίζετε
μέ

Agfa

ΣΤΑΥΡΟΛΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. Μιά άπασχόλησις κατ' έξοχην ἑλληνική.
2. Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Σηκουάνα. — Σύμβολο ποιότητος. — Ἀπαρέμφατον ρήματος ἐξ οὗ παράγεται καὶ ἡ λέξις δέησις.
3. Τὸ ὄνομα τοῦ δημοφιλεστάτου φασουλή τοῦ νεαπολιτάνικου καρναβαλίου.
4. Ὁρυκτὸν, φωσφορικὸν ἄλας τοῦ ἀσβεστίου καὶ μαγνησίου. — Τοῦ ἱριδίου χημικὸν σύμβολον.
5. Ἀριθμός. — Ὅρος τοῦ ποδοσφαίρου.
6. Γυναικεῖον ἐπάγγελμα (γεν.). — Μὲ ὠρισμένην διαπλοκὴν νημάτων, σχετικὸν ὄημα.
7. Πόλις τῆς Τοσκάνης. γενέτειρα τοῦ Πετράχου.
8. Γνωστὴ Γαλλικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Κάτω Σαράντ. — Χαρτὶ τῆς τράπουλας, (αἰτιατικ. δημοτ.).
9. Δὲν τὴν ἀνέχεται ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.
10. Συντρόφισσα... ὀμηρική. — Ἐνα ὠραῖον ἄνθος, ἐνάρθως.
11. Βρεττανικὴ κτήσις εἰς τὴν Ἀσίαν. — Ἀόρ. ἀντωνυμία.
12. Ἡ ὠραιότερα περὶ τῆς Ἀδριατικῆς. — Ἀντιστρόφως καταχωρούμενος ἥως δωανύμου τραγωδίας τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, (ἐνάρθως).

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Ὁ τρυγητής...
2. Ἐθιμον σχετικὸν μὲ τὸν γάμον. — Πληθ. θηλ. ἀντωνυμία.
3. Πολλῶν εἰδῶν ἔχει ἀνάγκη ἡ οἰκοδόμησις. — Αὐτὸν τὸν χαρακτηρισμοῦ ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ψαρία, (αἰτ. δημ.).
4. Διανέμουν συνήθως τὸ προϊόν

των κατ' οἶκον. — Βυζαντινὴ νότα.

5. Ἐνας ἀπὸ τοὺς γενναιοτέρους ὀπλαρχηγούς τοῦ Εἰκοσιένα, ἀπελευθερώσας τὸν αἰχμάλωτον υἱὸν τοῦ Καποδιστρίου. — Ἐστὶ ζεὶ ὁ Ἕλλην ἀγρότης, (δημ., ἐπίρρ.).
6. Μουσικὸς φθόγγος. — Παίγνιδι καὶ γράμμα, (ἐνάρθως).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

7. Ἐνα τέτοιο διδύμιον εἶναι τό... ὠρολόγιον.
8. Ὀμωτικόν, (ἀρχ.). — Πεντακόσια πέντε. — Ἀρχαία πόλις τῆς Ἰλλυρίας, διαβαζομένη ὁμοίως καὶ ἀντιστρόφως.
9. Ἀναφέρονται στὰ ὀφολόγια. — Ἡ δοτικὴ ἀρχαίου πλεουμένου (ἀντιστρ.).
10. Εὐρωπαϊκὸν νόμισμα, ἀντιστρόφως. — Ἀναγκαῖα διὰ τὴν ὁδοστρωσὴν ὕλη, (αἰτ.).
11. Τὸν Μάιον τοῦ 1948 διετέλεσεν ὑπουργὸς Τύπου καὶ Πληροφοριῶν. — Σύνδεσμος καὶ ὁργανισμός.
12. Προκαλῶ λήθαργον. — Γενικὴ ὀνομασία ὠρισμένης τάξεως πτηνῶν, (δημ.).

Ι. Χ.
(Λύσις στὴ σελίδα 110)

ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΣΗΜΑΙΝΕΙ, ΠΡΟ ΠΑΝΤΟΣ, ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Ἐμπιστευόμενοι τὰ παιδιά σας εἰς τὸ ΔΡΑΓΑΤΣΕΙΟΝ, θε-
μελιώνετε τὴν μόρφωσιν των ἐπὶ στερεῶν βάσεων.

ΔΡΑΓΑΤΣΕΙΟΝ

ΙΔΙΩΤ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ
(ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1903)

ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 14—ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ 2. ΤΗΛΕΦ. 27.147

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΝ — ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ — ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Διδασκαλία ὑποδειγματικὴ μὲ πλήρη ἐφαρμογὴν ὅλων τῶν
συγχρόνων παιδαγωγικῶν μέσων, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν
καὶ ἐπιτήρησιν τῆς Διευθύνσεως, μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα
εἰς ὅλας τὰς τάξεις.

Ἐξάιρετος ἐπιτυχία εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις ἐκ τῆς

ΟΓΔΟΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Εἰς ὅλας τὰς τάξεις τοῦ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ἐφαρμογὴ ἐιδικῆς με-
θόδου παρακολουθήσεως τῶν μαθητῶν, οὕτως ὥστε νὰ ἀπαλ-
λάσσωνται οἱ γονεῖς ἀπὸ τὸν κόπον καὶ τὴν φροντίδα διὰ τὴν
ἰδιαιτέραν μελέτην τῶν παιδιῶν των.

ΓΑΛΛΙΚΑ—ΑΓΓΛΙΚΑ—ΡΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ—ΧΟΡΩΔΙΑ—ΑΠΑΓΓΕΛΙΑ

Χορωδία — Ἀπαγγελία

Δ)ντῆς Σπουδῶν Γυμνασίου: ΑΘ. ΚΟΥΛΗΣ

Δ)ντρια Δημοτικοῦ: ΙΩ. ΣΟΛΟΥΝΙΑ

Μεταφορὰ τῶν μαθητῶν δι' αὐτοκινήτων τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου

ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΛΟΓΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΕΘΝΙΚΟ

Ἀγ. Κωνσταντίνου
Τηλ. 53.242

Ἐντὸς
τοῦ μηνός

«Ὁ Βασιλιάς καὶ ὁ σκύλος»

Τοῦ Σπύρου Μελά

Παίζουν: Στέλιος Βόκοβιτς, Ν. Χατζί-
σκος, Ἀλεξανδράκης, Ἀποστολίδης, Χρ.
Εἰθymiou, Καλογιάννης, Μιράντα, Ἀλέκα
Κατσέλη, Κάρια Παναγιώτου, Ἄννα Ραυ-
τοπούλου καὶ τὰ λοιπὰ στελέχη τοῦ θιά-
σου.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Πανεπιστημίου 48
Τηλ. 21.492

Ἐντὸς
τοῦ μηνός

«Δεύτερη γυναίκα»

Τοῦ Πινέρο

Παίζουν: Μελίνα Μερκούρη, Δημ. Μυ-
ράτ καὶ τὰ ἄλλα στελέχη τοῦ θιάσου.
Μετάφρασις, σκηνοθεσία: Δ. Μυράτ.
Σκηνικά, κοστούμια: Γιώργου Ἀνεμο-
γιάννη.

ΚΥΒΕΛΗΣ

Πλ. Συντάγματος
Τηλ. 34.491

Συνεχίζει
τὸ ἔργο

«Ἡ καλὴ κυρία»

Τοῦ Ἐντ. Τσοντόρωφ

Παίζουν: Κυβέλη, Μάνος Κατράκης, Νί-
κος Βλασόπουλος, Μιχάλης Μπουχλῆς, Τί-
τος Βαϊδῆς, Βάσω Μεταξά, Ἑλλη Ξανθά-
κη, Ἐφη Πόλλυ, Νέλλη Μαρσέλλου καὶ τὰ
λοιπὰ στελέχη τοῦ θιάσου.

Μετάφρασις: Ἀλῆξη Σολομοῦ. Σκηνο-
γραφίαι: Μαρίλένα Ἀραβαντινοῦ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Πλ. Καρύτση
Τηλ. 27.248

Ἐντὸς
τοῦ μηνός

«Λουίζα Μίλλερ»

Τοῦ Σίλλερ

Παίζουν: Βάσω Μαωλίδου, Ἑλένη Χα-
τσηαργύρη, Ἀθηνά Μιχαλίδου, Κ. Μου-
σούρης, Γιάννης Ἀργύρης, Στ. Ξενίδης
καὶ τὰ λοιπὰ στελέχη τοῦ θιάσου.
Σκηνοθεσία: Κ. Γιαννόπουλου.
Σκηνικά καὶ κοστούμια: Γιάννη Στεφα-
νέλλη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Θέατρον «Κυβέλης»

Ἀπὸ 10—15 Ὀκτωβρίου:

«Ὁ μικρὸς λόρδος»

Μὲ τοὺς: Λυκ Καλλέργη, Μιχαλόπου-
λον, Παναγιώττον, Ἑλλη Ξανθάκη καὶ ὁ
μικρὸς Νίκος Παλάσιος.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ

Δευτέρα 19 Ὀκτωβρίου, 6.30 μ.μ.: (1η
ἐκτακτὴ συναυλία τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Γρα-
φείου Ἀθηνῶν Γ. Κουράκου): Ρεσιτάλ πιά-
νου τῆς Ἀμερικανίδος καλλιτέχνιδος δι-
δος Ἑλζίτας Πόλκ.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἔργα Μό-
ζαρτ, Σοπέν, Μπράμς, Σούπερτ καὶ
Μπαρτόκ.

Τετάρτη 21 Ὀκτωβρίου, 6.30 μ.μ.: (1η
συναυλία συνδρομητῶν): Συναυλία τοῦ
κουαρτέττου τοῦ Βερολίνου μὲ ἔργα τῶν
Μπετόβεν, Μπράμς, Ντεμπισσύ, Ντόρακ,
Χάιντ, Μόζαρτ. Σομπέρτ καὶ Σούμαν.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΡΕΞ

Παρασκευή 30 Ὀκτωβρίου, 6.30 μ.μ.:
Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τῆς Ἑλληνίδος Φραν-
τζίσκας Ἰακωβίδου.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

«ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ»
(Ἀκαδημίας 21)

Στις 15 Ὀκτωβρίου ἀνοίγει μεγάλη ἐκ-

θεσις διδλίων και έργων τέχνης, τα όποια προσέφεραν οι λογοτέχναι μας. Οι εισηγήσεις της εκθέσεως θα διατεθούν αποκλειστικώς για τους σεισμοπαθείς.

ΕΞΟΔΟΧΕΙΟΝ «ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ» (Σταδίου 26)

1—30 'Οκτωβρίου: 'Η Έκθεσις έργων ζωγραφικής της κ. Βούλγαρη.

ΖΑΠΕΙΟ

Συνεχίζεται η Έκθεσις έργων της Έθνικής μας Πινακοθήκης.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

1—20 'Οκτωβρίου: Έκθεσις ζωγραφικής των έργων του κ. Κ. 'Αθανασιάδη.

ΖΑΧΑΡΙΟΥ ('Ακαδημίας 28)

19 'Οκτωβρίου—8 Νοεμβρίου: Έκθεσις έργων ζωγραφικής της κ. Λαζαρίδου.

ΑΙΘΥΣΙΑ «ΒΗΜΑΤΟΣ» (Χρ. Λαδ 3)

Από τις 17—30 'Οκτωβρίου η Έλληνική Περιηγητική Λέσχη διοργανώνει την Πανελλήνιο Φωτογραφική Έκθεσι Έρασι-τεχνών.

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (Πλ. Κολωνάκιου)

Συνεχίζεται η Έκθεσις αγγλικών διδλίων σχετικών με την Βυζαντινές Σπουδές. 'Η Έκθεσις περιλαμβάνει 250 τόμους γραμμένους από Άγγλους συγγραφείς ή τυπωμένους από Βρετανούς εκδότας, φωτογραφίες των χειρογράφων και έργων τέχνης από συλλογές του Βρετανικού Μουσείου και του Μουσείου 'Αλβέρτου και Βικτωρίας. 'Η Έκθεσις είναι ανοικτή από 10 π.μ.—1 μ.μ. και 5—8 μ.μ. καθημερινώς, εκτός Κυριακών.

ΜΟΡΦΟΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΘΗΝΑΙΟΝ»

(Λεωφ. 'Αμαλίας 38)

Στο τέλος 'Οκτωβρίου αρχίζουν τα τακτικά μαθήματα του Μορφωτικού Συλλόγου «Αθηναίου». Το διδακτικό έπιτελείο αποτελείται από τους κ.κ. Καρούζο, Ι.Μ. Παναγιωτόπουλο, Κ. Τσάτσο, Δ. Τσάτσο, Σοφία Γδεωνί, Όλγα Κακριδή, Ι. Παπαϊωάννου, Μ. Καλλιγιά και Μ. Χατζηδάκι. Έγγραφες, πληροφορίες, προγράμματα από 1ης 'Οκτωβρίου στα Γραφεία του «Αθηναίου», Λεωφ. 'Αμαλίας 38, καθημερινώς 6—8 μ.μ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Α' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΟΔΟΝΤΟΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Από τις 25—30 'Οκτωβρίου συνέχεται στην 'Αθήνα το Α' Παλλήνιο Οδοντοστοματολογικόν Συνέδριον. Στο Συνέδριο αυτό λαμβάνουν μέρος πολλοί Έλληνες και ξένοι έπιστήμονες με διάφορες

και πολύ ενδιαφέρουσες ανακοινώσεις και μελέτες.

Το πρόγραμμα του Συνεδρίου: Κυριακή 25 'Οκτωβρίου: Στη μεγάλη αίθουσα του «Παρνασσού» 10.30 π.μ. Έναρκτηριος συνεδρίασις, εγκαίνια εκθέσεως οδοντιατρικών ειδών και μηχανημάτων. 25, 27, 28, 29 και 30 'Οκτωβρίου: Στον «Παρνασσό» διάφορες ανακοινώσεις, ομιλίες σχετικές με τα θέματα της ημέρας. Κατά την 30 'Οκτωβρίου θα δοθή και επίσημος δεξίσις εις την μεγάλην αίθουσαν του «Παρνασσού».

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΖΑΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ

Από τις 8—17 'Οκτωβρίου συνέχεται στην 'Αθήνα το Διεθνές Σιδηροδρομικόν Συνέδριον. Σκοπός του Συνεδρίου είναι ο καθορισμός διεθνών δρομολογίων.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Η αθλητική κίνησης του 'Οκτωβρίου είναι αρκετά ενδιαφέρουσα, με τους διασυλλογικούς αγώνες οτίθου και με αρκετούς ποδοσφαιρικούς, στους οποίους περιλαμβάνονται και διεθνείς συναρτήσεις. Το αναλυτικόν πρόγραμμα έχει ως κατωτέρω:

4 'Οκτωβρίου: Έναρξις του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος Πειραιώς.
4 'Οκτωβρίου: Θεσσαλονίκη: Ποδοσφαιρικός αγών, μεταξύ της πρωταθλητικής ομάδος Φερ Μπαξέ (Τουρκίας)—ΠΑΟΚ.

18 'Οκτωβρίου: Η διεθνής ποδοσφαιρική συνάντησις 'Ελλάδος—Β' Γαλλίας.

21 'Οκτωβρίου: 'Εθνική 'Αγγλίας—Μικτή Εύρωπης.

25 'Οκτωβρίου: Πιθανή έναρξις πρωταθλήματος 'Ασπών.

28 'Οκτωβρίου: Ποδοσφαιρικοί Αγώνες Κυπελλού «Οχι».

28 'Οκτωβρίου: Μαραθώνιος Κωπηλατικός αγών (πρώτην μετά τον πόλεμον φεραν τελούμενος).

ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Έπαμειβόμενον Κύπελλον «Μπόμοντ».

Αθλοπλοΐα ο κ. Λέσλι Κερμ.

Αγώνες 3—7: Μήκος διαδρομής 8—11 ναυτικά μίλλια.

Οι αγώνες θα διεξαχθούν την 2, 7, 9 'Οκτωβρίου.

ΕΤΗΣΙΟΝ ΚΥΠΕΛΛΟΝ «28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ»

Αθλοπλοΐα ο Βασιλικός Ναυτικός Όμιλος 'Ελλάδος.

Αγών 1.—Έτος αγώνων 4ον. Μήκος διαδρομής 8—11 ναυτικά μίλλια. Ο αγών θα διεξαχθή την Τετάρτην 28ην 'Οκτωβρίου ώρα 14.00.

Έπαμειβόμενον Κύπελλον «Ωμέγας». Αθλοπλοΐα ο κ. Λέσλι Κερμ. Αγώνες 5—Έτος αγώνων 1ον. Οι αγώνες θα διεξαχθούν την 14, 16, 21, 25 'Οκτωβρίου και 1 Νοεμβρίου.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ (Λεωφ. 'Αμαλίας 28—τηλ. 22.494)

Σαββατοκύριακο 3—4 'Οκτωβρίου: 1) Χαλκίς—'Αλιβέριον. 2) Γύρος Παρνασσού. Κυριακή 4 'Οκτωβρίου: 1) Κάλαμος—'Αμφίρειον. 2) Πάρνης. 3) 'Αγ. Μερκούριος. 4) Πόρτο Ράφτη. 5) Μ.Θανα. 6) Λουτράκι—Μοιή 'Αγ. Τριάδος. 7) 'Αγ. Ισρόβος. 8) Πόρτο Γερμεό. 9) Μπαρί—Μοισατήρι. 10) Λίμνη Μαραθώνος (άπογευματινή).
Σαββατοκύριακο 10—11 'Οκτωβρίου: 1) Κάλαμος—'Αγ. 'Απόστολοι—'Αλιβέρι—Κύμη. 2) Χαλκίς—'Αχμέτ 'Αγιά. Κυριακή 11 'Οκτωβρίου: 1) Ναύπλιον (ώτομοτρίκις). 2) Πάρνης. 3) 'Ωρωπός. 4) Πέραμα Μεγάρων—Φανερωμένη. 5) 'Αγ. Νικόλαος. 6) 'Ανδρούσος. 7) Μοιή 'Ιερουσαλήμ (Παρνασσός). 8) Μάνδρα—Μεσολάκι. 9) 'Αγ. Τριάς. 10) Νταού Πεντέλη. 9) Τύμβος—Μαραθών. 10) Μοιή Κλειστόν—Φρούριον Φυλής.

Σαββατοκύριακο 17—18 'Οκτωβρίου: 1) Καΐφα—'Ολυμπία (αρχαιολογική). 2) Κιάτο—Συμφαλία—Καστανία—Γκούρα.

Κυριακή 18 'Οκτωβρίου: 1) Πάρνης. 2) Σούνιον. 3) Βαρνάβα—Λίμνη Μαραθώνος. 4) Λουτράκι—Μαλαγάρη. 5) Νταού Πεντέλη. 6) Κακοσάλεσι—'Αγ. Τριάς. 7) Πέραμα Μεγάρων—Κασιόβηλα. 8) Διομήκεας—Καταρράκτης. 9) 'Αγ. Μερκούριος. 10) Μαλακάσα—Κίουρικα.

Σαββατοκύριακο 24—25 'Οκτωβρίου: 1) Τρίπολις—Σπάρτη—Μυστράς. 2) 'Οσίος Λουκάς.

Κυριακή 25 'Οκτωβρίου: 1) Γύρος Παρνασσού (πεζοπορική). 2) Μεγά Σπηλαιον (ώτομοτρίκις). 3) Μάτι—'Οσίος Μελέτιος. 4) Σούνιον—Λευγαριά. 5) Χάνι—Καμπόλι—Ζάστασι (Κωφάρα). 6) Δαδί—Πηγάι Σουβάλας. 7) Πάρνης. 8) Θήβαι—Μασχοπόδι. 9) Μοιή Κλειστόν. 10) 'Αγ. 'Ιερόδεας.

Σαββατοκύριακο 31—1 Νοεμβρίου: 1) Πόρτος—Διαβολογυφός. 2) Ξυλόκαστρο—Τρίκαλα Κορινθίας.

Κυριακή 1 Νοεμβρίου: 1) Χίλιονόμι—Μοιή Φανερωμένης. 2) Πάρνης. 3) Διόνυσος—Νέα Μάκρη. 4) Σκάλα 'Ωρωπ—Συκόμινο—'Αγ. 'Ελευσίου. 5) Θήβαι—Δομβρατριά—Χώστια. 6) Κουβαράς—Μοιή 'Ιερουσαλήμ—Πόρτο Ράφτη. 7) Πόρτο Γερμεό. 8) Ραφίνα—Ζούγκλα. 9) Πικέρμη—Ντράφι. 10) Βαρυμπόπη (άπογευματινή).

ΕΛΛΗΝ. ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Τμήμα 'Αθηνών)

(Χαρ. Τρικούπη 4—Τηλ. 29.111).
Σαββατοκύριακο 3—4 'Οκτωβρίου: 'Ελλικών.

Κυριακή 11 'Οκτωβρίου: Πάρνης (πεινηγυρική εξόρμησις για την έναρξι των χειμερινών αθλάσεων).

Κυριακή 18 'Οκτωβρίου: Βουνό (Λουτράκιον).

Κυριακή 25 'Οκτωβρίου: 'Υμηττός.

Σάββατο—Τετάρτη 24—28 'Οκτωβρίου: 'Ολυμπός (Ψ. 2.918).
Σαββατοκύριακο 30 'Οκτ.—1 Νοεμβρίου: Πατέρας.

ΕΛΛΗΝ. ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Τμήμα Θεσσαλονίκης) (Βενιζέλου 14—Τηλ. 52.88)

Σαββατοκύριακο 3—4 'Οκτωβρίου: Πιέρια—Φλάμπουρο (Ψ. 2.195).

Κυριακή 11 'Οκτωβρίου: Τσεκούρι (Βερμίου—Ψ. 1.627).

Σαββατοκύριακο 17—18 'Οκτωβρίου: Χορτιάτης (Ψ. 1.201).

Κυριακή 18 'Οκτωβρίου: 'Ομβρετός (Ψ. 1.205).

Σάββατο—Δευτέρα 24—26 'Οκτωβρίου: Γκιώνα (Ψ. 2.510).

Κυριακή—Δευτέρα 25—26 'Οκτωβρίου: 1) Σπανακλή (Ψ. 1.566). 2) Παγγαίον (Ψ. 1.936).

Σάββατο—Τετάρτη 24—28 'Οκτωβρίου: 1) Βέρμιον. 2) Παρνασσός. 3) 'Ολυμπός. 4) Βουτσικάκι. 5) Πήλιον.

«ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ»

(Καρύπη 2—Τηλ. 32.842)
Κυριακή 2 'Οκτωβρίου: 'Ωρωπός—'Αλιβέρι—Χαλκίς.

Η ΕΛΛΗΝ. ΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Έπειδη πολλοί από τους αναγνώστες της «Εκλογής» μας έρωτούν σχετικά με τους όρους της έγγραφης των στην 'Ελληνική Φωτογραφική Εταιρία τους γνωρίζουμε ότι οι όροι έγγραφης είναι οι εξής:

Μετά την υποβολή της σχετικής αίτησεως και την έγκρισιν της από το Διοικητικό Συμβούλιο της «Ε.Φ.Ε.» τα μέλη υποχρεούνται να καταβάλουν 200.000 δραχ. σε μικρές μηνιαίες δόσεις ως δικαίωμα έγγραφης και 20.000 δραχ. το μήνα ως συνδρομή.

Έναντι των καταβολών αυτών τα μέλη αποκτούν την ταυτότητα της Ε.Φ.Ε., μπορούν να μετέχουν στην διαρκή φωτογραφική έκθεσι, να παίρνουν τις ανακοινώσεις και έγκυκλιους της Ε.Φ.Ε., να παρακολουθούν τα μαθήματα, τις διαλέξεις και τις προβολές έγχρωμων της Ε.Φ.Ε., να λαμβάνουν μέρος στους φωτογραφικούς διαγωνισμούς έσωτερικού και έξωτερικού και στις έκδρομεις της Ε.Φ.Ε. και να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη και το έντευκτήριο της Ε.Φ.Ε.

Κυριακή 11 'Οκτωβρίου: Λούτσα.
Τετάρτη 14 'Οκτωβρίου: Αρχαία 'Α-
γορά (ἀπογευματινὸς περίπατος) με σχε-
τικήν ὁδηγίαν ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου μέ-
λους τοῦ Συλλόγου κ. Ι. Τραυλοῦ.

Κυριακή 18 'Οκτωβρίου: 'Αμπελάκια
Σαλαμίος. Στις 11 π.μ. θὰ γίνη ὁμι-
λία περὶ τῆς μεγάλης ναυμαχίας τοῦ ὅρ-
μου 'Αμπελακίων τῆς Σαλαμίος (480 π.
Χ.) ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ μέλους τοῦ
Συλλόγου κ. Ε. Ζαμάκου. Μετὰ ταῦτα ὁ
ποιητὴς καὶ μέλος κ. Γ. Σταμπολῆς θὰ
ἀπαγγεῖλῃ ἀνέκδοτα ἀποσπάσματα ἀπὸ
τὸν Β' Κύκλο τῶν «Δειλινῶν εἰς τὰ ἑλλη-
νικά ἀκρογιάλια», σχετικὸν με τοὺς Μη-
δικούς Πολέμους καὶ τὴν μάχη τῆς Σαλα-
μίος.

Κυριακή 25 'Οκτωβρίου: Πεντέλη —
Καλίσσια.

Κυριακή 1 Νοεμβρίου: Πάρνης.

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

('Ακαδημίας 58 — Τηλ. 23.871)

Κυριακή 4 'Οκτωβρίου: α) Πάρνης. 6)
Χαρβάτι — Νταού — Ζούμπερη.

Κυριακή 11 'Οκτωβρίου: α) Τρίκερι—
Μελετάκι — Μ. Πεύκο. 6) Πατέρας (ὁ-
ρειβατική). γ) Βαρνάβα — Βιλιατζίκι—
Καπα δρίτι.

Σαββατοκύριακο 17—18 'Οκτωβρίου:
Καλλίδρομον.

Κυριακή 18 'Οκτωβρίου: α) Κασιμιδί
— Μόλλα — 'Αγ. Μερκούριος. 6) 'Αγιος
Μερκούριος — Μπελέτσι.

Σάββατο—Τετάρτη 24—28 'Οκτωβρίου:
'Αγραφα (Σκούφια, ὕψ. 2.485).

Κυριακή 25 'Οκτωβρίου: α) Γεράνεια.
6) 'Οσιος 'Ιερόθεος.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

'Ιπποδρομιακὲς ἡμέρες 'Οκτωβρίου 1953
(Ὦρα ἐνάρξεως 2.30 μ.μ.)

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 'Οκτωβρίου

ΤΕΤΑΡΤΗ 7 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 11 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 14 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 18 'Οκτωβρίου Κριτήριον
τριετῶν (δρχ. 80 ἑκατ.). 'Απόστασις 2400
μέτρα. Συμμετεχόν καθαράιμοι φορβά-
δες.

ΤΕΤΑΡΤΗ 21 'Οκτωβρίου
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 28 »
ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΥ
Α' θέσις: 25.000 (ἀνδρῶν)
15.000 (γυναικῶν)
Β' θέσις: 10.000 (ἀνδρῶν)
5.000 (γυναικῶν)
'Αθλητικὸν Περίπτερον (μόνον μέλη):
30.000 (ἀνδρῶν)
20.000 (γυναικῶν)

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ (Τοσίτσα καὶ Μπου-
μπουλίας—τηλ. 663.395): Καθημερι-
νὲς 9 π.μ.—2 μ.μ. Δευτέρα κλειστό.
Εἴσοδος δρχ. 3.000 (Πέμπτη καὶ Κυ-
ριακὴ εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ—(Φι-
λελλήνων 38): 'Ανοικτὸν 9 π.μ.—2 μ.μ.
Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ. (Βασ. Σοφίας 22, τηλέφ.
71.027): Καθημερινὲς (πλὴν Σαββάτου)
9 π.μ.—1 μ.μ. Κυριακὲς καὶ ἑορτὲς
9 π.μ.—1 μ.μ. Εἴσοδος δρχ. 3.000
(Πέμπτη καὶ Κυριακὴ εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙ-
ΚΟΝ (Ροῦζβελτ 38): 'Ανοικτὸν τὰς
προμεσημβρινὰς ὥρας. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΜΙΝΕΑΚΗ (Κουμπάρη 1, τηλ. 611.617):
Καθημερινὲς (πλὴν Τρίτης) 9½ π.μ.—
1½ μ.μ. Εἴσοδος δρχ. 3.000 (Δευτέρα
εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟΝ (Προσωρινῶς στὸ Οἶκον
τῆς Στέγης τῶν Ἀτόρων Γυναικῶν, Ἀ-
μαλίας 38): Καλλιτεχνικὰ καὶ ἱστορικὰ
κειμήλια τοῦ 1821.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (Μοναστηρά-

κι): Καθημερινὲς 9 π.μ.—1 μ.μ. Εἴ-
σοδος ἐλευθέρη.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ (Στὸν ἄνω ὁρόφον τοῦ
'Αρχαιολογικοῦ Μουσείου): 'Ανοικτὸν
τὰς προμεσημβρινὰς ὥρας. Εἴσοδος ἐ-
λευθέρη.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΝ (Ροῦζβελτ 43, ἐντὸς τοῦ

κί): Καθημερινὲς 9 π.μ.—1 μ.μ. Εἴ-
σοδος ἐλευθέρη.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ (Στὸν ἄνω ὁρόφον τοῦ
'Αρχαιολογικοῦ Μουσείου): 'Ανοικτὸν
τὰς προμεσημβρινὰς ὥρας. Εἴσοδος ἐ-
λευθέρη.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΝ (Ροῦζβελτ 43, ἐντὸς τοῦ

πανεπιστημιακοῦ κτιρίου): 'Ανοικτὸν
Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Σάββατον 9 π.μ.
—12 μεσημέρ. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

Τρίτη—Τετάρτη 27—28 'Οκτωβρίου:
Κυλλήνη (Ζήρεια).

Τετάρτη 28 'Οκτωβρίου: Ζούμπερη.

Ραδιοφωνικοὶ Σταθμοὶ Ἑλλάδος

	Μηκ. κύμ. Μέτρα
'Αθηνῶν (μεσαίων)	412
»	451
» (βραχέων)	19,53—25,6—31,23—41,09—48,55
» ('Ενόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	230,7
» (» βραχέων)	47,39—80,86
» (Πανεπιστημίου, μεσαίων)	400
»	202
Βόλου (μεσαίων)	287,6
Θεσσαλονίκης (μεσαίων)	379
» (Φωνὴ Ἀμερικῆς, μεσαίων)	298,21
» ('Ενόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	42,86
» ('Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	42,1
'Ιωαννίνων (» » »)	39,3
Καβάλας (» » »)	37,74
Κοζάνης (» » »)	44,43
Λαρίσης (» » »)	42,25
Μακρονήσου (» » »)	46
Καρπενήσου ('Εθνικοῦ Ἰδρύματος, βραχέων)	198,2
Χανίων (μεσαίων)	198,5
Πατρῶν (μεσαίων)	47,85
Τριπόλεως ('Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	44,92
Χανίων (βραχέων)	

ΣΧΟΛΗ

ΚΟΥΛΑΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑ

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ—ΡΥΘΜΙΚΗ—ΜΟΥΣΙΚΗ—ΧΟΡΟΣ

'Εναρξεις μαθημάτων τὴν 1ην 'Οκτωβρίου. Τάξεις Γυμναστι-
κῆς — Ρυθμικῆς — Χοροῦ καὶ Ἑλληνικῶν Χορῶν γιὰ κυρίες,
κοπέλλες καὶ παιδιά. Μαθήματα μουσικῆς γιὰ τὰ παιδιά με-
τὸ εἰδικὸν σύστημα τῆς Κούλας Πράτσικα καὶ κατὰ διδασκα-
λίαν τῆς ἰδίας.

Διὰ τὰς ἐργαζομένας κυρίας εἰδικὰ βραδυνὰ μαθήματα.
'Εγγραφαί, πληροφορίαι κάθε μέρα πλὴν Σαββάτου ἀπο-
γεύματος 9—1 καὶ 5—8. Ὁμήρου 55 τηλέφ. 612 263.

ΚΗΠΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ—ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΝ

'Ορχήστρα τοῦ διρτουόζου ΒΑΓΓΕΛΗ ΚΑΝΕΛΛΙΔΗ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ: 'Η ντιζέξ ΕΛΣΑ ΛΑΜΠΟΥ

'Η Γιουγκοσλάβια ΤΡΙΦΟΝΑ ΚΟΥΛΑΡΙ

'Η Ἰσπανιόλα ΜΟΥΛΑΤΑ ΡΙΖΑ

καὶ διάφοροι ἄλλοι. Ἑλληνες καὶ ξένοι καλλιτέχναι καὶ διάφορες ἀτραξιὸν

Κονφερανσιέ: ΡΕΝΑ ΓΑΛΑΝΗ

ΣΗΜ.: Τὸ Κέντρον διανυκτερεύει

Η ΚΕΝΤΗΣΤΡΑ

Στὴ σταχτερὴν αὐλόπορτα
 πὺν ἀπ' τὸν καιρὸ σκεδρῶνει.
 κεντὰ ἢ μαθήτρα, ταπεινὴ,
 σ' ἓνα λιλὰ φρεσιόνι.

Ψάχνει μετιάξια ἓνα σωρὸ
 μέσ' σιὸ πλεχτὸ πανέρι
 κ' ἢ δαχιλὴθρα σι' ἄξιον ἱς
 φτεροκοπὰ τὸ χέρι.

Ἡ ἄσπρη τῆς γάτα, τὴν οὐρὰ
 στὰ πόδια κουλουριάζει
 καὶ πλάϊ τῆς κάθεται, σιητὴ
 σιὸν ἥλιο καὶ νυστάζει.

Σιὸ μάκρος πέρα, σιὰ θουνὰ
 τ' ἀπόκοσμα, τὰ ξένα,
 σέρπουν κουρέλια οἱ καταχνιές
 καὶ γνέφια ξεφτισμένα.

Πάνω ἀπ' τὴν κόρη, ὥσάν σκεπὴ
 πὺν δὲν παραμερίζει,
 τὸ χαρωπὸ τὸ σύννεφο
 τῆς μυγδαλιᾶς ἀσπρίζει.

Κ' εἶναι κ' αὐτὴ ὥς νὰ καρτερεῖ
 ποντὶ νὰ φτερουγίσῃ
 καὶ σιὸ φρεσιόνι ἓνα γλυκὸ
 λουλούδι νὰ κεντήσῃ.

(Ἀπὸ τὶς «Καθημερινές»)

Ο Τέλλος Ἀγρας (ψευδώνυμο τοῦ Ε. Γ. Ἰωάννου) ἐγεννήθη τὸ 1889 καὶ πέθανε νέος, σιὸν καιρὸ τῆς Κατοχῆς. Ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ποίησιν καὶ μὲ τὴν κριτικὴν. Σ' αὐτὸν ὀφείλονται ἀριστοτεχνικὲς μεταφράσεις τῶν «Στροφῶν» τοῦ Ζάν Μωρεά καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ποιητικὸ του ἔργο. Ἐτύπωσε στὰ 1934 τὰ «Βουκολικά καὶ τὰ Ἐγκώμια», ποιήματα μὲ ἐντονὴ φυσιολατρεία, καὶ στὰ 1936 τὴ συλλογὴ, ἀπ' ὅπου καὶ τὸ παραπάνω ποίημα. Ἐδημοσίευσε ἐπίσης μεταφράσεις ἀπὸ ἀρχαίους Ἕλληνας ποιητὲς καὶ Γάλλους συμβολιστοὺς. Στὴν κριτικὴν διεκρίθη ἰδιαιτέρως. Ἦταν ἀπὸ τοὺς κυριώτερους συνεργάτες τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων» μαζί μὲ τὸν Ξενοπούλου. Ὁ Τέλλος Ἀγρας ἦταν ἀπὸ τοὺς περισσότερο μορφωμένους νέους ποιητὲς μας.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Οἱ συλλοβάτες τοῦ πολιτισμοῦ

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τοῦ

CHRISTOPHER HOLLIS

Μέλους τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου

Όταν πήγαινα στὸ σχολεῖο, πολὺ συχνὰ ἄκουγα πὼς ὅτι μάθαινα θὰ μοῦ χρησίμευε στὴ ζωὴ μου, καὶ ὅτι τὸ μόνο πὺν δὲν ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιήσω ποτέ μου ἦταν τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά καὶ τὰ λατινικά.

Ἡ πείρα μου μὲ ἀναγκάζει νὰ ὁμολογήσω τὸ ἀντίθετο. Ἐμαθα στὸ σχολεῖο χίλια δυὸ ἐνδιαφέροντα πράγματα. Στὴ φυσικὴ π.χ. ἔμαθα πὼς ἡ ἄτμητη μονάδα τῆς ὕλης ἦταν τὸ ἄτομο καὶ πὼς ποτὲ κανεὶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸ διασπάσῃ. Στὴ βιολογία μοῦ εἶπαν ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῶν εἰδῶν ἦταν κάτι ἀποδεδειγμένο καὶ ἀληθινό. Σήμερα ἡ θεωρία αὐτὴ εἶναι ἀπλῶς μιὰ ὑπόθεσις. Στὴ γεωλογία ἔμαθα πὼς κάθε «στρώμα» πὺν ἀνακάλυπταν οἱ εἰδικοί πρόσθετε στὴν ἡλικία τῆς γῆς μερικὰ ἑκατομμύρια χρόνια, ὥσπου λίγο μετὰ ἀπὸ τότε ποὺ τελείωσα τὸ σχολεῖο, στὸ κατώτερο καὶ ἀρχαιότερο στρώμα, πὺν

σύμφωνα μὲ ὅσα εἶχα μάθει ἔπρεπε νὰ εἶχε καλυφθῇ πρὶν ἀπὸ 100.000.000 χρόνια, θρέθηκε ἓνα πέταλο μὲ χαραγμένη ἐπάνω τὴ χρονολογία «1927». Στὴν ἱστορία μοῦ ἔμαθαν ὅτι ὀλόκληρη ἡ πρόδοσις πὺν εἶχε πραγματοποιηθεῖ τὸ ἀνθρώπινο γένος καθρεφτιζόταν στὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ὅτι, εὐτυχῶς, δὲν ἐπρόκειτο νὰ ξαναγίνῃ πόλεμος, ὅτι ἡ Πρωσία δὲν ἐπρόκειτο ποτὲ νὰ σηκώσῃ κεφάλι, ὅτι ὁ Μπολσεβικισμὸς δὲν θὰ κρατοῦσε, ὅτι ὁ κοινοβουλευτισμὸς εἶχε ἡδὴ υἱοθετηθῇ ἀπὸ τὰ περισσότερα ἔθνη καὶ ὅτι γρήγορα τὸ παράδειγμα τοὺς θὰ ἀκολουθοῦσαν καὶ οἱ λίγες χώρες πὺν δὲν τὸ εἶχαν κάμει.

Ὁ Ἀλντους Χάελεϋ ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς δασκάλους μου, καλὸς καὶ εὐγενικὸς δάσκαλος. Θυμάμαι μιὰ μέρα πὺν τοῦ διάβαζα ἓνα δοκίμιο στὸ ὁποῖο ἐξηγοῦσα γιὰ καμμιὰ χώρα δὲν μπορού-

σε ποτέ να ξαναυποδουλωθῇ στὴ δικτατορία. Δὲν συζητοῦσα ἀν αὐτὸ μπορούσε νὰ συμβῇ ἡ ὄχι: ἀπλῶς ἐξηγοῦσα γιατί ἦταν ἀδύνατο. Μὲ λίγα λόγια, ὅσα διδάχτηκα στὸ σχολεῖο πρὶν ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνια, ὅλα —σχεδὸν χωρὶς καμμιά ἐξαίρεσι— ἀποδείχτηκαν ὄχι ἀληθινά. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὅλες οἱ ἐφευρέσεις πού ἔγιναν ἀπὸ τότε εἶχαν προβλεφθῇ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους.

Σήμερα, ἀν κάποιος φέρεται παράξενα, λέμε μεταξύ μας πὼς εἶναι σχιζοφρενής. Λίγα χρόνια πρὶν λέγαμε πὼς δὲν ἦταν ὀλοκληρωμένο ἄτομο καὶ ἀργότερα πὼς εἶχε σύμπλεγμα κατωτερότητας. Καὶ ὅμως, ὁ Ὁβίδιος τὰ ἔξερε αὐτά. «Βλέπω τὸ καλύτερο», ἔλεγε, «ἀκολουθῶ ὅμως τὸ χειρότερο». Ὁ Κάτουλλος ἔξερε κάτι περισσότερο κι' ἀπ' αὐτόν: «Ἡ ἀπόλαυσις εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἀγαθόν», ἔλεγε, ἐνῶ οἱ Ἑπικούρειοι δίδασκαν στοὺς μαθητάς τους ὅτι: «Κάνουμε αὐτὸ πὺ ἐπιθυμοῦμε». Ἀλλά, συμπληρώνει ὁ Κάτουλλος, «αὐτὸ δὲν μᾶς βοηθάει καὶ πολὺ, γιατί τί εἶναι αὐτὸ πὺ ἐπιθυμοῦμε;» Σὲ ὅλες τὶς κρίσιμες στιγμὲς τῆς ζωῆς μας ἐπιθυμοῦμε κάτι καὶ συγχρόνως ἐπιθυμοῦμε νὰ ἀπέχουμε ἀπ' αὐτό. Odi et amo (Μισῶ καὶ ἀγαπῶ). Ἔχουμε μέσα μας δυὸ φύσεις. Εἶναι μέσα στὴ φύσι τοῦ πᾶθους νὰ μᾶς κυριεύῃ καὶ εἶναι μέσα στὴ φύσι μας νὰ τὸ μισοῦμε αὐτό. Ἀποζητᾶμε τοὺς καρπούς του, θέλουμε ὅμως καὶ τὴν αὐτοκυριαρχία πὺ μᾶς δίνει τὴν ἐλευθερία νὰ ἀπέχουμε ἀπὸ τοὺς καρπούς του.

Τὶ ἀντίθεσι μὲ τὸν Ὅμηρο! Ἐκεῖ ὑπάρχει ὁ Ἐκτωρ πὺ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν πόλι του ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. Μὲ τὴν αἰτία πὺ προκάλεσε τὸν πόλεμο δὲν

ἔχει ὁ ἴδιος καμμιά σχέση. Περιφρονεῖ τὸν Πάρι πὺ ἔγινε αἰτία τῆς συμφορᾶς τους—τὸν Πάρι καὶ τὴν Ἑλένη του. Καὶ ὅμως, ὅλοι εἶναι τώρα ἐνωμένοι στὸν ἀγῶνα καὶ, ὅπως λέει ἡ ἴδια ἡ Ἑλένη, ὁ Ἐκτωρ ποτὲ δὲν πρόφερε οὐτε μὴ λέξι γιὰ νὰ τὴν προσβάλῃ ἀπὸ τότε πὺ ἄρχισε τὸ κακόν. Καὶ ἀγωνίστηκε, παρ' ὅλο πὺ ἔξερε πὼς ἦταν ἀπὸ τὴ μοῖρα γραμμένο καὶ ὁ ἴδιος νὰ χαθῇ καὶ ἡ Τροία νὰ πέσῃ. Ἦταν καλύτερα ὅμως νὰ πεθάνῃ γενναῖα. Καὶ ὅταν ὁ Πολυδάμας τοῦ εἶπε ὅτι οἱ οἰωνοὶ ἦταν κακοὶ, ἐκεῖνος ἀπάντησε πὼς ἕνας εἶναι ὁ καλύτερος οἰωνός: νὰ πολεμᾷς γιὰ τὴν πατρίδα σου.

Σοφοὶ ἄνθρωποι ἔγραφαν βιβλία γιὰ τὸν Ὅμηρο, γιὰ νὰ ἐξηγήσουν πὼς τὰ ὀμηρικὰ ἔπη δὲν γράφτηκαν ἀπὸ ἕνα, ἀλλὰ ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους. Ἐνα ἀπὸ τὰ πολλὰ τους ἐπιχειρήματα, πὺ τὸ διδάχτηκα καὶ ἐγὼ στὸ σχολεῖο, ἦταν ὅτι στὸ ἕκτο βιβλίον τῆς Ἰλιάδας ὑπάρχει μὴ ἀντίφασι. Στὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλίου ὁ Ἐκτωρ προμαντεύει πὼς ἡ Τροία θὰ πέσῃ, ἐνῶ στὸ τέλος, μιλώντας στὸν μικρὸ γιό του, τὸν Ἀστυάνακτα, τοῦ λέει πὼς ὅταν μεγαλώσῃ θὰ γίνῃ Βασιλιάς τῆς Τροίας. Θυμᾶμαι πὼς ἀπὸ τότε ἀκόμη πὺ καθόμουν στὰ θρανία, αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα δὲν μὲ ἱκανοποιοῦσε. Ἀντίθετα μὲ φαίνονταν πολὺ φυσικὸ πὼς ἕνας μεγαλοφυῆς ποιητὴς δὲν σταματοῦσε σὲ μὴ τέτοια λεπτομέρεια. Τὸ ἔβλεπα σὰν ἕνα ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ Ὀμήρου. Καί, σὶς σκοτεινὲς ἡμέρες πὺ προηγήθηκαν ἀπὸ τὸν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο, βεβαιώθηκα πὼς δὲν ἔκανα λάθος. Κάθε μέρα ἀκουγες τοὺς ἀνθρώπους νὰ προφητεύουν τὸν πόλεμο καὶ τὴ δυ-

συχία καὶ συγχρόνως τοὺς ἔβλεπε, τοὺς ἴδιους τοὺς ἀνθρώπους, στὴν ἴδια συζήτησι, νὰ κάνουν σχέδια γιὰ τὸ μέλλον πὺ πρὶν ἀπὸ λίγο εἶχαν ξεγράψει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἀν τὸ πνεῦμα μας προδιαγράφει τὴν καταστροφή, ἡ φαντασία δὲν μπορεῖ νὰ ζῇ συνεχῶς σ' αὐτήν. Μέσα μας ζοῦμε μὲ τὴν βεβαιότητα πὼς ἡ ζωὴ θὰ συνεχιστῇ. Γιατὶ λοιπὸν αὐτὸ πὺ ἦταν ἀλήθεια γιὰ μᾶς μερικὰ χρόνια πρὶν, νὰ μὴν εἶναι τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸν Ἐκτορα, 3000 χρόνια πρὶν;

★

«Καὶ ποῖος νομίζει πὼς ἔγραψε τὰ Εὐαγγέλια;» ρωτοῦσε, θυμᾶμαι, μὴ μὲρα ὁ Κλάττον Μπρόκ τὸν Χίλαϊρ Μπέλλοκ σὲ μὴ συζήτησι.

«Νομίζω 4 ἄνθρωποι», εἶπε ὁ Μπέλλοκ. «Ὁ Μάρκος, ὁ Ματθαῖος, ὁ Λουκάς καὶ ὁ Ἰωάννης». «Γιατὶ πάντα θέλεις νὰ κάνῃς τὸν ἔξυπνο;» εἶπε ὁ Μπρόκ καὶ γῆκε φουρκισμένος ἀπὸ τὸ δωμάτιο.

Καὶ ἐρχόμαστε ὅστερα στὸ 1940. Ἡ μεγάλη δικτατορική δύναμι μὲ τοὺς δορυφόρους της κατεβαίνει ἀπὸ τὴν Ἀνατολή. Οἱ δυτικὲς δημοκρατίες εἶναι χωρισμένες στὸν ἀγῶνα τους, ἀλλὰ ἐκεῖνες οἱ λίγες, πὺ ἀγωνίζονται μόνες, ἀπωθοῦν τὸν ἐπιδρομέα καὶ ὁ κόσμος σώζεται.

«Ποτὲ στὴν ἱστορία ὁ κόσμος δὲν στάθηκε χρεώστης γιὰ τόσο πολλὰ σὲ τόσο λίγους», μπορούσε νὰ εἶναι μὴ φράσι ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο καὶ ἀπὸ τὸν Οὐϊνστον Τσώρτσιλ.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο παράδοξο μὲ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Ἡρόδοτο, τοὺς δυὸ συγγραφεῖς πὺ στέκονται στὸ κατώφλι τῆς ἱστορίας. Οἱ συγγραφεῖς τῆς περασμένης εἰκοσιπενταετίας προ-

παθοῦσαν νὰ συμβαδίζουν μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς τους, καὶ ἡ ἐποχὴ τους ἔχει ἤδη ξεπεραστῇ. Ὅμως ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡρόδοτος ζοῦν ἀκόμη, ἀπλῶς γιατί περιορίστηκαν νὰ ποῦν τὶς ἀπλὲς καὶ αἰώνιες ἀλήθειες τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἀντοθυσίας, ἀλήθειες πὺ τὴν ἀνάγκη τους κάθε αἰῶνας πρέπει νὰ ξαναανακαλύψῃ. Ἐνας δάσκαλος πὺ σκοτώθηκε στὰ 1914 ἄφησε ἕνα κατάλογο τῶν πραγμάτων πὺ εἶχε ἀγαπήσει στὴ ζωὴ του: «Τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, γιατί εἶναι ἡ τέλεια γλῶσσα, καὶ τὴ λατινική, γιατί ἀγωνίστηκε καὶ νίκησε τὸν χρόνο», ἔγραψε. Δὲν νομίζω πὼς ἔχουμε μπροστὰ μας ὁμορφα συναισθηματικὰ λόγια. Ἡ ἑλληνικὴ εἶναι τέλεια γλῶσσα μὲ τὴν ἔννοια ὅτι πρώτη αὐτὴ κάλυψε ὅλες τὶς ἀνθρώπινες γνώσεις. Γιὰ πρώτη φορά, μὲ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὁ ἀνθρώπος ἔμαθε νὰ λὲῃ αὐτὸ πὺ ἤθελε νὰ πῇ καὶ ἀπόδειξι εἶναι τὸ ὅτι ὅλες οἱ φράσεις πὺ μεταχειριζόμαστε στὴν πολιτικὴ μας ζωὴ, εἶναι φράσεις ἑλληνικὲς. Λέμε ὅτι ἀγωνιζόμαστε γιὰ τὴ δημοκρατία. Πολὲς ὅμως εἶναι ἐκεῖνος πὺ πρῶτος σκέφτηκε τὴ δημοκρατία καὶ ζήτησε νὰ τῆς θρῇ ἕνα ὄνομα; Καὶ ἀκόμη, σπάνια θὰ θροῦμε μὴ καὶ καινούργια ἀρρώστεια στὴν ἐποχὴ μας ἡ μὴ καινούργια ἐφεύρεσι πὺ δὲν πρέπει νὰ τὴν ντύσουμε μὲ ἕνα ἑλληνικὸ ἢ τοῦλάχιστον μὲ ἕνα μεσοελληνικὸ ὄνομα.

Ὁ Βολταῖρος εἶπε γιὰ τὸν Θεὸ πὼς καὶ ἀν ἀκόμη δὲν ὑπῆρχε, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἐφεύρουμε. Τὸ ἴδιο, νομίζω, ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα στὴν παιδεία. Πολὺ καλὰ κάνουμε καὶ μαθαίνουμε τὴ φιλολογία τοῦ τόπου μας. Πρέπει νὰ τὸ κάνουμε. Νο-

μίζω όμως ότι πραγματική παιδευσί δὲν ὑπάρχει ὅπου δὲν ὑπάρχει γνώσι καὶ μιᾶς ἄλλης γλώσσας. Γι' αὐτό, πολὺ σωστά, μαθαίνουμε καὶ γαλλικὰ ἢ γερμανικὰ ἢ ἰταλικά. Καὶ αὐτὰ ὅμως δὲν ἀρκοῦν. Ἡ θάσις τῆς παιδείας δὲν εἶναι νὰ μᾶς γεμίσει μὲ γνώσεις, ἀλλὰ νὰ μᾶς διδάξῃ πῶς νὰ μαθαίνουμε. Μορφωμένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ξέρει πότε μιὰ πρότασις ἀποδεικνύεται λογικῶς καὶ πότε δὲν ἀποδεικνύεται. Βασικὸ χρέος τῆς παιδείας εἶναι νὰ διδάξῃ στὸν μαθητὴ τὴν ἐννοία τῶν λέξεων· καὶ δὲν ξέρω ἂν ὑπάρχῃ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ τοῦ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴ στὴν ἀκριβῆ σημασία κάθε λέξης ἀπὸ τὸ νὰ τὸν θάλλῃ νὰ τὴν μεταφέρῃ ἀπὸ μιὰ γλῶσσα σὲ ἄλλη, ἀπὸ μιὰ γλῶσσα ποὺ δὲν ἔχει κλίσεις σὲ μιὰ ποὺ ἔχει. Καὶ ὅταν ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἀξίζει, περισσότερο ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες, νὰ τὴν μάθῃ κανεὶς γιὰ τὴν ἴδια τῆς τὴν ἀξία, τότε ὁ μαθητὴς μαθαίνει τὴν τέλεια γλῶσσα.

ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Αν ὅμως ἡ ἐλληνικὴ εἶναι ἡ τέλεια γλῶσσα, εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸ πῶς ἡ λατινικὴ ἀγωνίστηκε καὶ νίκησε τὸ χρόνο. Ἡ λατινικὴ — ἡ γλῶσσα ὅχι τῆς Ἰταλίας, μὰ ἐνὸς μικροῦ μέρους τῆς — κατώρθωσε νὰ γίνῃ πρῶτα ἡ γλῶσσα ὁλόκληρης τῆς Ἰταλίας καὶ ὕστερα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Υἱοθετημένη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἔζησε καὶ μετὰ τὴν πτώσι τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Κάποτε ἦταν τὸ μέσο ἐπικοινωνίας τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων. Τὴν ἀκούμε ἀκόμη σήμερα στὴ λειτουργία κάθε μέρα, σὲ χώρες ποὺ βρίσκονται πολὺ πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια στὰ ὁποῖα ἀπλωνόταν κάποτε ὁ ρωμαϊκὸς

κόσμος. Ἡ πανίσχυρη ἀνάμνησις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας μᾶς παρακολουθεῖ καὶ σήμερα μὲ τὴν κληρονομία θεσμῶν καὶ ἐθίμων καὶ εἶναι περίεργο πόσο τὰ ὅρια τῆς σημερινῆς ἐλεύθερης Εὐρώπης μοιάζουν μὲ τὰ ὅρια τῆς παλαιᾶς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ποὺ ζοῦσε μὲ τὴν ἀπειλὴ τῶν βαρβάρων τοῦ Βορρᾶ.

Στοὺς Μέσους Αἰῶνες συνήθιζαν νὰ τιμοῦν τὸν Βιργίλιο ὡς τὸν μεγαλύτερο προχριστιανικὸ ποιητὴ. Ὁ Ντάντε τὸν διάλεγε γιὰ ὁδηγὸ τοῦ στὸν Παράδεισο. «Τί Ἅγιον θὰ σὲ ἔκανα ἂν σὲ ἔβρισκα ζωντανό, μεγάλῃ ποιητῇ», λέει ὁ Ἅγιος Παῦλος πάνω ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Βιργιλίου στὴ «Θεία Κωμωδία». Χάρη στὸ τέταρτο βιβλίον τῶν «Ἐκλογῶν» του, ὁ Βιργίλιος θεωρήθηκε ὁ πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκεῖ γράφοντας, λίγα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ, μιλάει γιὰ ἓνα παιδί ποὺ θὰ γεννηθῇ, «magni Jovis incrementum» (θρέμμα τοῦ Μεγάλου Διὸς) ὑπόσχεσι ἐνὸς νέου Διός, ποὺ ἡ βασιλεία του θὰ ἐγκαινιάσῃ καινούργια ζωὴ πάνω στὴ γῆ. Πολλοὶ φιλόλογοι δὲν εἶδαν σ' αὐτὸ τὸ ποίημα παρὰ μιὰ ἀπλὴ κολακεία πρὸς τὸν Αὐγουστο ποὺ μὲ ἀγωνία περίμενε νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα γιό. Ἴσως νὰ ἔχουν δίκιο, παρ' ὅλο ποὺ δὲν ἀποκλείεται ὁ Βιργίλιος νὰ εἶχε διὰ τίς προφητεῖες τοῦ Ἡσαΐα στὰ βιβλία τῶν Σιθυλλῶν. Ὡστόσο, ὅποια καὶ ἂν εἶναι ἡ πραγματικότης, ὅπως τόσες ἄλλες παραδόσεις, ἔτσι καὶ ἡ μεσαιωνικὴ παράδοσις γιὰ τὸν Βιργίλιο εἶχε μιὰ ἀλήθεια στὴ θάσι τῆς. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα μὲ τίς «Ἐκλογές», εἶναι θέβαιο ἀπὸ τὴν «Αἰνείδα» ὅτι ὁ Βιργίλιος εἶδε στὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία ἓνα

κατόρθωμα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ θεῖο προορισμό. Γι' αὐτὸν ἡ ἄνοδος τῆς Ρώμης σὲ κυρίαρχο τοῦ κόσμου, δὲν ἦταν τυχαῖο γεγονός.

☆

Πραγματικά, τὰ μεγαλύτερα πνεύματα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρώμης εἶχαν τὸ κοινὸ ὅτι αἰσθάνονταν πῶς τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ πολιτισμοῦ τοὺς ἔπρεπε νὰ κατευθύνωνται πρὸς ἓνα σκοπὸ, σκοπὸ ποὺ θρῃσκόταν πέρα ἀπ' αὐτοὺς. Ἀλλοιῶς ὁ κόσμος δὲν εἶχε νόημα. Ἡ Ἑλλάδα σκέφτηκε ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ σκεφθῇ ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ συμπέρασμα πῶς δὲν ἦταν ἀρκετὸ, ὅπως εἶπε ὁ Τσέστερτον, «καὶ ἡ Ρώμη ἔκαμε ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ δῇ πῶς αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετὸ». Καὶ ὅπως λέει ὁ Πλάτων, «αὐτὸ εἶναι ὅλο κι' ὅλο ποὺ μπορεῖ νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐκτὸς ἂν ἀνακαλύψῃ κάποιο Θεὸ ποὺ νὰ τὸν ὁδηγήσῃ μὲ μεγαλύτερη σιγουριά καὶ ἀσφάλεια στὴν ἀλήθεια». Καὶ ἔρχεται μετὰ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ποὺ, χωρὶς κι' αὐτὸς νὰ ξέρῃ τί κάνει μὲ τίς κατακτήσεις του, πλησίασε τοὺς δύο μεγάλους δημιουργί-

κοὺς πολιτισμοὺς τῆς Μεσόγειου, τὸν Ἑλληνικὸ καὶ τὸν Ἰουδαϊκὸ. Σ' αὐτοὺς τοὺς δύο, σὰν κυρίαρχος, ἦρθε μὲ τὸν καιρὸ ὁ Ρωμαῖος στρατιώτης γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ Ρωμαϊκὴ εἰρήνη. Στὴν Παλαιστίνῃ συναντήθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ οἱ τρεῖς μεγάλες δημιουργικὲς δυνάμεις τοῦ κόσμου — οἱ τρεῖς μεγάλες γλώσσες, ποὺ ἀπὸ τὴν ἐνωσί τους ἔμελλε νὰ ἔρθῃ, αὐτὲς οἱ τρεῖς γλώσσες κυβέρνησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ κυβερνοῦν τὸν κόσμον. Ἐκεῖ γεννήθηκε ἓνας ἄλλος ἄνθρωπος ποὺ, κατὰ κάποια περίεργη θέλησι τῆς Θεῆας Πρόνοιας, ἔμελλε νὰ παίξῃ στὴν ἱστορία πολὺ μεγαλύτερο ρόλο ἀπὸ ὅ,τι εἶχαν προβλέψει γι' αὐτόν. Καὶ ὅταν τὸν σταύρωσαν, λέει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἔγραψε ὁ Πιλάτος μιὰ ἐπιγραφή καὶ τὴν ἐβάλε στὸ σταυρό. Ἡ ἐπιγραφή ἔλεγε: «Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Αὐτὰ τὰ λόγια τὰ διάβασαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἱερουσαλὴμ, γιατί ὁ τόπος ὅπου σταυρώθηκε ὁ Ἰησοῦς ἦταν στὸ ψηλότερο σημεῖο τῆς πόλης καὶ ἡ ἐπιγραφή ἦταν γραμμένη «Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ρωμαϊστί».

Στὴ δοκιμὴ ἐνὸς ἔργου του, ὁ συγγραφεὺς Ἀντρέ Ρουσσέν, ἔλεγε στὸν ἡθοποιὸ Φρανσουά Περίε: — Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς εἶσαι τόσο πνευματώδης, τόσο ἐξυμνος καὶ ζωντανὸς στὴν καθημερινὴ ζωὴ, ἐνῶ στὸ ἔργο μου δὲν μπορεῖς νὰ βρῇς καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ φυσικὰ σου χαρίσματα. — Ἀγαπητέ μου, ἀπάντησε ὁ ἡθοποιὸς στὸν συγγραφέα, στὴ ζωὴ τὰ κείμενα εἶναι ὅλα δικά μου!

του οργανισμού προς ώρισμένες καταστάσεις, αλλά μιά «άντικα-νονική αντίδρασι» του σώματος. Στην περίπτωση μου θα είχα φαίνεται υπερβολική ευαισθησία σε κάτι που ανέπνεα, που κατόπινα ή που άγγιζα. "Υστερα από μερικές έρωτήσεις ή απάντησι ήρθε μόνη της. "Ο έαρινός κατάρρους μου παρουσιάστηκε για πρώτη φορά όταν ήμουν έπτά έτων, μιά μέρα που είχα πάει στο δάσος και μου ξανάρχεται κάθε χρόνο στις αρχές του 'Ιουνίου περίπου για να με θασάνιση κάπου δυο μήνες. "Ηταν φανερό πώς το αίτιο της αλλεργίας θα ήταν ή γύρις των φυτών. "Επειδή όμως μου παρουσιάζονταν αλλεργικά φαινόμενα και μέσα σε ένα κλειστό δωμάτιο με ξερή ατμόσφαιρα σε άλλες εποχές του χρόνου, ήταν πολύ πιθανό ότι θα είχα κάποια ευαισθησία και στη σκόνη του σπιτιού.

"Ολες οι περιπτώσεις όμως δεν είναι τόσο απλές όσο ή δική μου. "Έχει αποδειχθή πώς αλλεργικά φαινόμενα προξενούν στους ανθρώπους ένα σωρό ούσιες, από τη γύρι των σιτηρών, τη μούχλα, τη σκόνη, ως το μετάξι, τα φτερά, τη ζύμη, το γάλα, τη σοκολάτα, τα κοσμήματα, την πούδρα, τα φάρμακα. Μερικοί άσθενείς αντιδρούν μόνο σε σπάνιες ούσιες, άλλοι πάλι σε πολλές συνηθισμένες. "Ενας άνθρωπος παθαίνει αλλεργικό άσθμα μόνο από την πιτυρίδα της καμήλας! "Ενας άλλος είχε συνεχώς έκζεμα, πάθαινε όρτικάρια, τότε - τότε, είχε άσθμα από δύο έτων παιδάκι και φτερνιζόταν όταν βρίσκονταν μπροστά σε ζώα και τα χέρια του πρήζονταν πάντα τα Χριστούγεννα. "Εκτός από όλα αυτά το σώμα του αντιδρούσε στις τρίχες του αλόγου και της

γάτας, στα λάχανα, στη γύρι των φυτών, στα φτερά της χήνας και στο μετάξι. Μέσα στη θεραπεία του ήταν και ή κατάρρησι των μεταξωτών ρούχων. "Ακόμη και μιά μεταξωτή γραβάτα του έρέθιζε το λαιμό και το σαγόνι.

ΑΣ ΟΦΕΤΑΙ Ο ΕΡΩΣ

Σ το νοσοκομείο θεραπευόταν μιά κοπέλλα που έπαθε αλλεργία μόλις συνδέθηκε με έναν ιχθυοπώλη.

Πολλές φορές οι αλλεργίες είναι εκλεκτικές. Παθαίνει κανείς αλλεργία από γάλα αγελάδος αλλά όχι από γάλα κατσίκας, ειδικά από αυγό κόττας ή από μιά ώρισμένη γούνα. "Ετσι και τη δική μου αλλεργία θα την προκαλούσαν δύο ή τρεις από τις εκατοντάδες γύρεις που υπάρχουν στον κόσμο.

"Κανείς δεν ξέρει, μου εξήγησε ό γιατρός, τι προκαλεί τα αλλεργικά φαινόμενα στα διάφορα μέρη του σώματος. Είναι γνωστό ώστόσο πώς το είδος της αντίδρασεως είναι συνήθως το ίδιο. "Η ευαισθησία στην τροφή δημιουργεί συνήθως όρτικάρια και έκζεμα· ή ευαισθησία στη γύρι προκαλεί έαρινό κατάρρου και ή ευαισθησία στη σκόνη φέρνει άσθμα. "Ενας παραμελημένος έαρινός κατάρρους εξελίσσεται σε άσθμα.»

Συνήθως δεν χρειάζεται παρά ελάχιστη ποσότητα της αλλεργικής ούσιας για να δημιουργηθή ή αναφυλαξία. Και σās φέρνω ένα παράδειγμα από την προσωπική μου πείρα. "Ο γιατρός έσταξε μιά σταγόνα διαλύσεως με γύρι στο χέρι μου και μετά έρέθισε ελαφρότατα το δέρμα κάτω από τη σταγόνα με την άκρη μιάς βελόνας ένεσεων. "Ενα λεπτό αργότερα το σημείο εκείνο άρχισε

να τσουζή και σε τρία λεπτά είχε σχηματισθή μιά φούσκα σάν δεκάρα και το δέρμα γύρω της είχε έρεθισθή. Αυτό φαίνεται καθαρά και από άλλα παραδείγματα. "Ενας άνθρωπος πάθαινε αλλεργία από ινδικές καρύδες. "Η γυναίκα του ανήσυχη τον διαβεβαίωσε πώς δεν υπήρχε ούτε ένα καρύδι μέσα στο στίτι και ακόμη λιγώτερο μέσα στο φαγητό. "Ωστόσο αργότερα ξμαθα από το ζαχαροπλάστη τους πώς είχε θάλει πράγματι ελάχιστο καρύδι στο γλύκισμα.

ΕΙΝΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΕΣ;

Γιατί μερικοί άνθρωποι παθαίνουν αλλεργία και άλλοι όχι; ρώτησα το γιατρό.

—Για να είμαστε ακριβείς, αυτό δεν το ξέρει κανείς, μου είπε. "Υστερα με ρώτησε αν σε κανένα από τους στενούς συγγενείς μου παρουσιάζονται αλλεργικά φαινόμενα. Του απάντησα ότι μόνο σε δύο.

—Αυτό είναι το μόνο βέβαιο, μου είπε. Στις περισσότερες περιπτώσεις ή αλλεργία είναι κληρονομική.

—Τότε και τα παιδιά μου θα παθαίνουν έαρινό κατάρρου;

—Αυτό δεν είναι απαραίτητο. Το ένα μπορεί να παθαίνη αλλεργικό άσθμα και το άλλο να μην παθαίνη. "Αλλά τα παιδιά τους μπορεί να παρουσιάσουν όρτικάρια, ήμικρανίες. Δεν κληρονομούν ευαισθησία σε μιά ώρισμένη ούσία αλλά μιά τάσι να μην αντιδρούν κανονικά σε κάτι.

"Όταν ή αλλεργία δεν είναι κληρονομική τότε φαίει ή πρόοδος του πολιτισμού μας με τα προϊόντα της, τις χημικές βαφές, τις πλαστικές ύλες, τα φάρμακα. Οι άσθενείς έχουν μεγάλη ευαισθησία. Το κραγιόνι των χειλιών,

τα ντεπιλατουάρ, τα βερνίκια των νυχιών, τα φάρμακα για τις περμανάντ των μαλλιών, τα λιπάσματα, ακόμη και τα νάυλον μπορούν να προξενήσουν αλλεργία.

☆

"Αλλά και ώρισμένα φάρμακα όπως οι σουλφamidες, ή πενικιλίνη και ή άσπιρίνη μπορούν να φέρουν αλλεργία. Φαίνεται παράξενο και όμως ή άπλη άσπιρίνη μπορεί να προκαλέση μεγάλη αντίδρασι.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Πρέπει να πούμε άμέσως ότι ή μόνη βέβαιη και τέλεια θεραπεία της αλλεργίας είναι αυτή που φαντάζεστε: άποφεύγετε το αίτιο που την προκαλεί. Πολλοί αλλεργικοί έχουν τόσο καλά καταλάβει το μυστικό, ώστε δεν χρειάζονται ιατρική παρακολούθησι. Σε πολλές περιπτώσεις ώστόσο ή άποφυγή αυτή χρειάζεται και προσεκτικές οδηγίες του γιατρού.

"Υπάρχει ένα καταπληκτικό παράδειγμα έπιτυχίας της θεραπείας με την άποφυγή. "Επί έννεα χρόνια, κάθε καλοκαίρι ένας άνθρακωρύχος υπέφερε από ύλο και σοβαρότερες προσβολές άσθματος. Τα τελευταία χρόνια ή κατάστασι του χειροτέρευσε τόσο, ώστε χρειάστηκε να πάη στο νοσοκομείο. Δύο φορές, εκτός από το άσθμα, έπαθε και σοβαρή μόλυνσι και παρ' όλγιο να πεθάνη. "Όλον αυτόν τον καιρό ό γιατρός προσπαθούσε άπελπισμένα να βρή το αλλεργικό αίτιο. Είχε υποψιαστή τα πάντα — από τη γύρι ως τις μπανάνες — είχε ξετάσει τον άρωστο με κάθε λεπτομέρεια. "Όλα όμως ήταν μάταια. Τέλος, έντελως τυχαία, ό άρρωστος άντέδρασε σε έναν πο-

λύ σπάνιο μύκητα. Για μία στιγμή αυτό φάνηκε πολύ παράξενο στο γιατρό. "Υστερα σκέφθηκε και πήρε ένα δείγμα άερος από το κοτέτσι του σπιτιού του άρρώστου. Ασφαλώς ο μύκης αυτός θα υπήρχε εκεί. Ο άνθρωκωρύχος δὲν ξαναπλησίασε το κοτέτσι του και από τότε δὲν ξανάπαθε άσθμα.

Ωστόσο για πολλούς άλλερ-γικούς ή άποφυγή του αίτιου είναι δύσκολη και κάποτε άδύνατη. Μπορεί ο φούρναρης να άποφύγη το άλεύρι που του φέρνει την άλλεργία; "Η πώς να άποφύγη κανείς τη γύρι των χόρτων, που φθάνει σε ύψος δύο χιλιάδων μέτρων πάνω από την επιφάνεια της γής και ταξιθεύει 25 μίλια μακριά στη θάλασσα. Πριν από τον πόλεμο τα μέλη της Γερμανικής Λέσχης Θυμάτων Έαρινου Κατάρρου κατάφερναν να άποφεύγουν τη χειρότερη γι' αυτούς έποχή, πηγαίνοντας στην Έλιγολάνδη, το μόνο σημείο της Δυτικής Εύρώπης που ή γύρι των χόρτων δὲν υπάρχει.

Για πολλούς ώστόσο, για χιλιάδες άλλεργικούς, ή μόνη λύσι είναι να άπαλλαγούν από την ευαισθησία τους ή να παίρνουν φάρμακα. "Η «άποευαισθητοποιήσις» γίνεται με μια σειρά από ένέσεις με την άλλεργική ουσία. Οι ένέσεις γίνονται μια ή δυο φορές

την έβδομάδα σε ώρισμένη έποχή και κάθε φορά δίνεται ισχυρότερη δόσι. Τον πρώτο χρόνο μπορεί να έχουμε θελίτως κατά 50—60%. Δὲν υπάρχει όμως καμμία έγγυήσι. "Ενας άρρωστος μπορεί να θεραπευτή από άσθμα μέσα σε δυο χρόνια, ενώ άλλος να χρειαστή πολύ περισσότερα.

Η ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Για να ξεκαθαριστούν τα άμφισβητούμενα σημεία, να λυθούν τα μυστήρια και να γίνουν γνωστά όλα τα σχετικά με την άλλεργία, εργάζονται κλινικές και εργαστήρια, γιατροί, φαρμακοποιοί και βοτανολόγοι υπό την αίγίδα της έθελοντικής οργανώσεως του Συμβουλίου Έρευνών "Ασθματος, στην Άγγλία. Για όσους παθαίνουν έαρινό κατάρρου, οι έρευνες των βοτανολόγων έχουν ιδιαίτερο ένδιαφέρον.

Οι βοτανολόγοι έρευνούν τη συμπεριφορά χιλιάδων ποικιλιών γύρης και σπόρων μυκήτων που βρίσκονται στον άέρα.

Για τους άλλεργικούς οι έρευνες που γίνονται είναι κάτι πολύ ένθαρρυντικό. Έπιτέλους ή ιατρική άρχισε να δίνει σημασία σε μια άρρώστεια από τις πιο δυσάρεστες, που βασανίζει αυτόν που την έχει και που οι άλλοι τη βλέπουν σαν κάτι που δὲν άξίζει τον κόπο να τους άπασχολή.

Λουίτζ

ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΓΙΝΕΤΕ ΜΑΓΟΣ!

Γράψτε σε ένα κομμάτι χαρτί ένα άριθμό και διπλώστε το. Πέστε ύστερα σε κάποιον από τη συντροφιά σας να γράψη ένα άριθμό με τρία διαφορετικά ψηφία, π.χ., 651.

Πέστε του να άντιστρέψη τον άριθμό και να άφαιρέση τον μικρότερο από τον μεγαλύτερο:

$$\begin{array}{r} 651 \\ -156 \\ \hline \end{array}$$

495

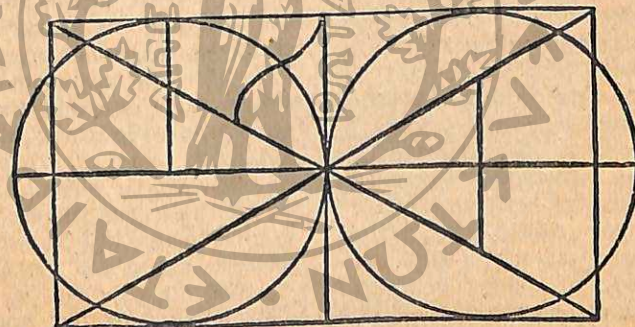
Πέστε του τώρα να άντιστρέψη το υπόλοιπο της άφαιρέσεως και να το προσθέση:

$$\begin{array}{r} 495 \\ +594 \\ \hline \end{array}$$

1089

Ο φίλος σας μπορεί τώρα να ξεδιπλώση το χαρτάκι που το δώσατε. Θα βρή μέσα τον άριθμό 1089! Θέλετε το μυστικό; Είναι άρκετά άπλό. Όποιους άριθμούς και αν χρησιμοποιήση ο άλλος, αν ακολουθήση σωστά τις ύποδείξεις σας, ο άριθμός που θα προκύψη στο τέλος, θα είναι ο 1089. Έτσι έσεις δὲν έχετε παρά να γράψετε στο χαρτάκι που θα διπλώσετε, τον άριθμό 1089!

ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ

Μέσα στο διάγραμμα αυτό μπορείτε να βρήτε όλα τα γράμματα και τους άριθμούς του λατινικού αλφαβήτου.

Η θεία τρώει με τον άνεψιό της. Σε μια στιγμή του ρίχνει μια άγρια ματιά και λέει:

—Πώς μπορείς να μιλάς με γεμάτο στόμα;

—Ω, θεία μου. Ξέρεις, δὲν είναι δύσκολο πράγμα· χρειάζεται όμως κάποια έξασκησι!

ΑΝ ΑΜΦΙΒΑΛΛΗΣ: ΠΛΥΣΟΥ

Του

PAUL GALLICO

Όταν βρίσκεσαι σε άμφιβολία — όποιαδήποτε άμφιβολία — βάλε μπροστά τὸ πλύσιμο! Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος κανόνας, εἶπε ἡ Τζέννυ.

Εἶχε ἐγκατασταθῇ κορδωμένη καὶ ἀξιοπρεπῆς, μετὴν οὐρὰ τυλιγμένη γύρω στὰ πόδια της, κοντὰ στὸ μεγάλο κρεβάτι, κάτω ἀπὸ τὸ μονόγραμμα τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὸ Στέμμα, ἴδια διευθύντρια σχολείου. Ἦταν ὅμως φανερό ἀπὸ τὴν γεμάτη σεβασμὸ προσοχὴ μετὴν ὁποία τὴν παρακολουθοῦσε ὁ Πῆτερ, ὅτι ἡ διδασκαλία δὲν τοῦ ἦταν βαρετὴ. Σ' αὐτὸ βοηθοῦσε τὸ πρόσχαρο ὕφος τῆς Τζέννυ καὶ τὰ φωτεινὰ μάτια της.

Ὁ ἥλιος θρискόταν τώρα στὸ ζενίθ του, ψηλὰ στὸν οὐρανό, πού ἀπλωνόταν ἔξω ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ μαγαζὶ καὶ πέφτοντας λοξὰ στὸ μικρὸ παράθυρο ἔρριχνε μέσα

ἓνα σκονισμένο θέλος, πού φώτιζε σὰν προβολέας θεάτρου τὸ κεφάλι καὶ τοὺς ὤμους τῆς Τζέννυ καθὼς παρέδιδε τὸ μάθημα.

—“Αν ἔπεςες σὲ κάποιο σφάλμα καὶ σὲ μαλλῶσουν, ἐσὺ νὰ ἀρχίσῃς ἀμέσως νὰ πλένεσαι, ἔλεγε. “Αν γλυστρήσῃς καὶ πέσῃς χάμω

καὶ κάποιος σὲ κοροϊδέψῃ, ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, πλύσου. “Αν σὲ μιὰ συζήτησι ἐκφράσῃς ἄσχημα καὶ θέλεις νὰ διαλύσῃς τίς ἐχθρότητες πού δημιουργήσῃς γύρω σου καὶ νὰ βάλῃς σὲ τάξι τίς σκέψεις σου, πᾶψε νὰ μιλάς καὶ ἀρχίσε νὰ πλένεσαι. Μὴν ξεχνᾷς ὅτι κάθε γάτα σέβεται τὴν ἄλλη τὴν ὥρα τῆς τουαλέττας της. Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος κανόνας τῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς μας καὶ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ τὸν τηρῇς.

—Σὲ ὁποιαδήποτε περίστασι,

σὲ ὁποιαδήποτε δυσκολία καὶ ἀνθρεθῇς, ποτὲ δὲν θὰ πᾶς ἄσχημα ἀν πλυθῇς. Παραδείγματός χάριν, μπαίνεις σὲ ἓνα δωμάτιο γεμάτο κόσμο πού δὲν γνωρίζεις κι' αὐτὸ σὲ φέρνει σὲ ἀμηχανία. Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ προχωρήσῃς μετὰ ἄρρους, νὰ καθῇς ἀνάμεσά τους καὶ νὰ ἀρχίσῃς νὰ πλένεσαι. Στὸ τέλος, ὅλοι θὰ σωπάσουν καὶ θὰ σὲ προσέξουν. “Αν, πάλι, τρομάξῃς ἀπὸ κανέναν κρότο καὶ κάποιος γνωστός σου παρατήρησῃ πὼς τρόμαξες, βάλε μπρὸς ἀμέσως τὸ πλύσιμο. “Αν κάποιος σὲ φωνάξῃ καὶ ἐσὺ δὲν θέλεις νὰ πᾶς, δὲν θέλεις ὅμως νὰ τὸν προσβάλῃς, πλύσου. “Αν ξεκινήσῃς γιὰ νὰ πᾶς κάπου καὶ ξαφνικὰ ἐξάσῃς πού πήγαινες, κάθῃς κάτω καὶ θουρτσίσου λιγάκι. Νὰ δῇς πὼς θὰ σοῦ ξανάρθῃ αὐτὸ πού λησμόνησες στὸ μυαλό. Σὲ πονάει κανένα μέρος τοῦ σώματός σου; Πλύνε το. Κουράσῃς νὰ παίξῃς μετὰ κάποιον πού εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνη νὰ διαθέσῃ τὸν πολῦτιμο χρόνον του γιὰ νὰ σοῦ γίνῃ ἐνοχλητικὸς καὶ θέλεις νὰ ἀπαλλαγῇς χωρὶς νὰ τὸν θῇς; Κάθῃς κάτω μετὰ ἀφέλεια καὶ ἀρχίσε νὰ πλένεσαι.

—“Ὁ, πόσες περιπτώσεις ὑπάρχουν! Βρίσκεις τὴν πόρτα κλειστὴ καὶ γίνεσαι ἔξω φρενῶν πού δὲν ἔρχεται κανεὶς νὰ σοῦ ἀνοίξῃ; Πλένεσαι λιγάκι καὶ ὁ θυμός σου περνᾷ στὴ στιγμή. Κάποιος χαϊδεύει κοντὰ σου ἄλλη γάτα ἢ σκύλο καὶ ἐσὺ στεναχωριέσαι γι' αὐτό; Πλύσου καὶ θὰ σοῦ περάσῃ. “Αν σὲ ἀγγίξῃ κάποιος πού δὲν τοῦ ἔχεις ἰδιαιτέρη συμπάθεια καὶ πού δὲν

μύριζε ὠραία, πλύσου ἀμέσως καὶ φρόντισε νὰ σὲ δῇ πού πλένεσαι. “Ὅπως καὶ ἀν βρίσκεσαι, ὅ,τι καὶ ἀν ἐπιδιώκῃς, ὅπου καὶ ἀν εἴσαι, εἴτε θέλεις νὰ ξεδιαλύῃς τὴν ἀτμόσφαιρα, εἴτε νὰ θρῖνῃς μιὰς στιγμῆς εὐκαιρία νὰ ἀνασάνῃς, εἴτε νὰ σκεφθῇς κάποιο ζήτημα — πλύσου! Καὶ φυσικά —συνεπέρανε ἡ Τζέννυ μετὰ θὰ θὰ ἀναστεναγμο— μὴν ξεχνᾷς καὶ τοὺς λόγους καθαριότητος...

—Πῶ - πῶ - πῶ! ἔκανε ὁ Πῆτερ τρομοκρατημένος. Πῶς θὰ καταφέρω νὰ τὰ θυμᾶμαι ὅλ' αὐτά;

—Τίποτε δὲν χρειάζεται νὰ θυμᾶσαι ξεχωριστὰ, ἐξήγησε ἡ Τζέννυ. “Αρκεῖ νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 1 γενικὸ κανόνα: «Ἀμφιβάλλεις; Πλύσου!»

☆

Ὁ Πῆτερ ἦταν τόσο ἐνθουσιασμένος πού ἐπὶ τέλους θὰ ἔβγαίνε ἔξω καὶ θὰ ξανάβλεπε τὸν ἥλιο, ὥστε ἔτρεξε μπροστὰ ἀπὸ τὴν Τζέννυ καὶ θὰ ὠρμούσε στὸ δρόμο ἀν ἡ σοβαρὴ φωνὴ της δὲν τὸν καθῆλωνε τὴ στιγμή πού πήγαινε νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὸ ἀντίγραφο.

—Πῆτερ! Στάσου! τοῦ φώναξε. “Ὅχι ἔτσι! Ποτὲ οἱ γάτες δὲν θγαίνουν μετέτοιον τρόπο ἀπὸ ἓνα διαμέρισμα. “Αχ, ἀγαπητέ μου, δὲν θὰ ἤθελα νὰ σοῦ λέω συνεχῶς τί πρέπει νὰ κάνῃς καὶ τί δὲν πρέπει, ἀλλὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι σοβαρώτατο. Ἀποτελεῖ ἴσως τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 2 κανόνα. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ θγαίνεις ὅταν θγαίνεις ἀπὸ κάπου, καὶ εἰδικότερα ὅταν θγαίνεις

Ὁ Πῶλ Γκάλλικο, γνωστότατος Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος καὶ συγγραφεὺς, περιγράφει ὅτι κατόρθωσε νὰ πᾶσιν συνέντευξι ἀπὸ τὴν Τζέννυ, μ.ά... πεπεισμένη γάτα. Ἡ Τζέννυ μετὰ πολλή σοφία καὶ αυτοπεποίθησιν δίνει μαθήματα συμπεριφορᾶς σὲ ἕναν ἀπειρο καὶ ἀκωνώγητο μικρὸ γάτο, πού ἀγγίζει τοὺς πύδ βασικούς κανόνες.

από κλειστό χώρο στο υπαιθρο.

Ο Πήτερ πρόσεξε ότι η Τζέννυ είχε ξαναπάρει το ήρεμο ύφος της και δεν ήταν πιά —φαινομενικά τουλάχιστον— νευριασμένη μαζί του. Ήταν περιέργος να μάθει για ποιο λόγο του έδινε αυτή τη συμβουλή.

—Δεν σε καταλαβαίνω, Τζέννυ, είπε. Θέλεις να πής ότι δεν πρέπει να σταματώ όταν μπαίνω κάπου αλλά μόνον όταν βγαίνω;

—Μά φυσικά! Τί άλλο; αποκρίθηκε η Τζέννυ ενώ ξανακαθόταν ήσυχα κοντά στην είσοδο χωρίς να δείχνει την παραμικρή διάθεση να την δρασκελίσει και να βρεθί στο δρόμο. Ξέρεις τι υπάρχει μέσα, γιατί από εκεί έρχεσαι. Δεν ξέρεις όμως τι υπάρχει έξω, γιατί δεν έχεις ξαναπάει. Για να το καταλάβει κανείς αυτό αρκεί, υποθέτω, ο κοινός νους...

—Ναι, αλλά τί μπορεί να υπάρχει έξω που να μάς κάνει να φοβόμαστε; ρώτησε ο Πήτερ. Γιατί, στο κάτω-κάτω, όταν ξέρεις το μέρος όπου μένεις, ούτε ο δρόμος, ούτε τα σπίτια πρόκειται να αλλάξουν θέσι.

—Ω, αγαπητέ μου! είπε η Τζέννυ. Θά ήταν αδύνατον να σου απαριθμήσω όλους τους κινδύνους. Για να ακούσης μερικούς —σκυλιά, άνθρωποι, τροχοφόρα, ο καιρός και οι ατμοσφαιρικές μεταβολές, ή κατάστασις του δρόμου, δηλαδή αν είναι θρεμμένος ή στεγνός και τι πράγματα υπάρχουν πεταμένα εκεί, μήπως έρχεται κανείς προς το μέρος σου, από ποιά πλευρά έρχεται, με πόση ταχύτητα...

—Δεν πρόκειται, φυσικά, ότι φοβάσαι. Όμως, είναι ανάγκη να τα μάθεις όλα αυτά τα πράγματα. Και θα τα μάθεις αν έχεις φρόνησι και προσέχης σε ό,τι μπορούν να σου πουν τα μάτια σου, τ' αυτιά σου, ή μύτη σου και οι άκρες του μoustακιού σου. Τότε σταματάς, βλέπεις, ακούς και αισθάνεσαι. Έμεις οι γάτες έχουμε μία παροιμία: «Ο ουρανός είναι γεμάτος γατάκια που ώρμησαν έξω από τις πόρτες χωρίς πρώτα να σταματούν και να σκεφθούν λίγο».

—Μπορεί να υπάρχει καμμιά άλλη γάτα στη γειτονιά που να θέλη να σου κάνει κακό ή να ξύνη τα νύχια της για καυγά. Ασφαλώς θα επιθυμούσες να το ξέρης αυτό πριν προχωρήσης σε κάτι για το οποίο δεν είσαι προετοιμασμένος. Έπειτα, θά ήθελες να ξέρης τι γίνεται με τον καιρό, όχι μόνον αυτή τη στιγμή αλλά και αργότερα, μετά μία ώρα, να πούμε. Αν πρόκειται να βρέξει ή να μπουμπουνίσει, δεν θά ήθελες να βρίσκεσαι μακριά από το σπίτι. Τα μoustάκια σου και το δέρμα σου θά σου πουν όλα αυτά.

—Και στο τέλος-τέλος, συνεπέρανε η Τζέννυ, αυτό περιλαμβάνεται στη γενική αρχή να μην όρμᾳς βιαστικά μέσα σε δουλειές που δεν τις ξέρεις. Όταν βγαίνεις έξω, πρέπει να έχεις ύπ' όψιν σου ότι κανένα σχεδόν μέρος δεν πρόκειται να φύγει από τη θέσι του. Θά το βρῆς και ύστερα από πέντε λεπτά, και όπωσδήποτε θά βγῆς κερδισμένος από την καθυστέρησι.

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ «Ἐκλογὴ» συνεχίζει τὴν σειρά «Κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀναγνωστῶν», ἡ ὁποία ἐσημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία καὶ εὐχαριστεῖ ὅλους τοὺς φίλους τῆς ποῦ τῆς ἔγραψαν.

Κάθε μῆνα στὴ σειρά «Κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀναγνωστῶν» θὰ δημοσιεύεται ἓνα ἀπὸ τὰ κομμάτια ποῦ μᾶς ζητοῦν οἱ ἀναγνώσται μας.

Στείλτε μας τὴ σελίδα αὐτὴ συμπληρωμένη, δίνοντας ὅσο περισσότερα στοιχεῖα μπορεῖτε. Ἔτσι διευκολύνετε τὴν ἐρευνά μας.

ΟΝΟΜΑ ἀποστολέως

ΕΠΩΝΥΜΟ ἀποστολέως

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ἀποστολέως

ΘΕΛΩ ΝΑ ΔΩ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΣΤΗΝ «ΕΚΛΟΓΗ» ΤΟ ΑΡΘΡΟ
ΤΟΥ, ΤΗΣ (ὄνομα συγγραφέως)

ΜΕ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ

ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ ΣΤΟ, ΣΤΗΝ (ὄνομα ἐφημερίδος, περιοδικοῦ ἢ βιβλίου)

ΤΗΣ (ἡμέρας, ἂν εἶναι ἐφημερίδα)

ΤΟΥ (μηνός, ἂν εἶναι ἐφημερίδα ἢ περιοδικό)

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Δοκιμάστε να γίνετε δημοσιογράφος

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Προκηρύσσοντας η «Εκλογή» τον Δ' Δημοσιογραφικό Διαγωνισμό δίνει στους αναγνώστες της την ευκαιρία να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στη δημοσιογραφία και να γίνουν συνεργάτες της. "Ας φανταστούν πώς ο αρχισυντάκτης τους —στην περίπτωση αυτή η «Εκλογή»— τους έδωσε την εντολή να γράψουν 4—5 σελίδες πάνω στο θέμα :

‘ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ,

Προγράμματα και εκπομπές. ‘Η αποστολή του. Μέσο μορφώσεως, αναψυχής και... ενοχλήσεως. ‘Υποχρεώσεις οργανωτών και ακροατών.

‘Ο αρχισυντάκτης τους θα τους ζητούσε το άρθρο μέσα σε 2—3 ώρες. ‘Η «Εκλογή» τους δίνει μεγαλύτερο χρονικό περιθώριο :

Μέχρι της 10ης ‘Οκτωβρίου

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ, Η ΤΑΧΥΤΗΣ, Η ΣΥΝΤΟΜΙΑ

είναι πράγματα που δεν πρέπει να ξεχνά ο δημοσιογράφος, ο οποίος συχνά έχει να αντιμετωπίσει και τις δυσκολίες του ταχυδρομείου.

Οι φάκελλοι που θα φθάσουν μετά την 10η του μηνός δεν θα ανοίγουνται, ούτε θα επιστρέφονται, δεδομένου ότι δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν τον επόμενο μήνα, για τον οποίο θα δοθεί άλλο θέμα.

‘Αναπτύξτε το θέμα σας με ακρίβεια, με πρωτοτυπία και κέφι, έτσι ώστε να διαβάζεται ευχάριστα από το πολύ κοινό μιās εφημερίδας.

☆

‘Η καλύτερη συνεργασία θα δημοσιευθεί στην «Εκλογή» του Νοεμβρίου με την υπογραφή και μιὰ σύντομη βιογραφία του γράφοντος και θα πληρωθεί με την τρέχουσα τιμή συνεργασίας, δηλαδή 30.000 δρχ. κατά τυπωμένη σελίδα «Εκλογής».

ΣΤΕΙΛΕΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

‘Οδός Ζήνωνος 4.

Γ' ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Την ίδια επιτυχία έσημείωσε και το ίδιο ενδιαφέρον με τους προηγούμενους προκάλεσε και ο τρίτος δημοσιογραφικός διαγωνισμός της «Εκλογής». ‘Από τα πολλά άρθρα που έλαβαμε, καλύτερο κρίθηκε της «Ελένης Βάρδα, το οποίο και δημοσιεύεται. ‘Από τις άλλες συνεργασίες η «Εκλογή» δημοσιεύει ενδιαφέροντα αποσπάσματα και ευχαριστεί και πάλι τους αναγνώστες της για την προθυμία τους να συνεργασθούν μαζί της.

Η ΙΣΟΤΗΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Της

ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΔΑ

Μιλάμε πάντα περί ισότητας των φύλων, περί δικαιωμάτων της γυναίκας και περί χειραφετήσεώς της, αλλά τί έννοούμε ακριβώς με τις φράσεις αυτές που έχουν την ιδιότητα να φουντώνουν κάθε συζήτηση μόλις πέσουν στη μέση;

‘Η θέσις της γυναίκας στην οικογένεια, αλλά και στην κοινωνία μέσα ως παραγωγικού μέλους της, πολύ απέχει θεβαίως από εκείνη των γιαγιάδων μας, για να μην ανατρέξουμε σε χρόνους πλο μακρινούς. ‘Η γυναίκα έπαψε να είναι ένα άβουλο πλάσμα που το διέθεταν χωρίς να το ρωτήσουν πρώτα ο πατέρας της, ύστερα ο σύζυγος και κύριός του, και η Στέλλα Βιολάντη θα παραμείνη ο μαρτυρικός τύπος και το σύμβολο μιās εποχής που πέρασε και πάει.

‘Η κοινωνική και οικονομική εξέλιξις των τελευταίων δεκαετηρίδων έφερε την γυναίκα στο προσκήνιο, ή δε αναστάτωσης και οι μεταβολές που έφεραν στα

ήθη, στα έθιμα και εν γένει στον ρυθμό της ζωής μας οι δυο τελευταίοι πόλεμοι, έδωσαν μεγαλύτερη ώθηση και επιτάχυναν την χειραφετήσή της. Κατ’ ανάγκην λοιπόν οι περιορισμοί χαλαρώθηκαν, νέοι άνεμοι έπνευσαν και ή γυναίκα κατέθηκε στη θιοπάλη αγωνιζομένη σκληρά δίπλα στον άνδρα. Την συναντούμε σε κάθε μας βήμα. Στην ύπαιθρο, στην φάμπρικα, στο μαγαζί, στο έργαστήρι, στα γραφεία, στα νοσοκομεία, στα Πανεπιστήμια. Διασχίζει τους αιθέρες, καταρρίπτει ρεκόρ, κάνει ανακαλύψεις, γίνεται έμπορος, επιχειρηματίας, καλλιτέχνης, και περιορίζει όλο και περισσότερο τα επαγγέλματα που ήσαν αποκλειστικό φέουδο των ανδρών.

Αυτὸν όμως το συνεχή και τραχύ αγώνα ή γυναίκα δεν τον αγωνίζεται, έδω στην ‘Ελλάδα τουλάχιστον, υπό τις ίδιες συνθήκες και υπό τους ίδιους όρους που τον αγωνίζεται ο άνδρας. Πολλά είναι ακόμα τα έμ-

πόδια και οί προλήψεις πού έχει να αντιμετωπίσει και να υπερινικήσει και πού για τόν άνδρα είναι έντελώς άνύπαρκτα.

Στήν υπαιθρο ιδίως, όπου ή εξέλιξις και ό νέος ρυθμός δέν έχουν άκόμα άπλώσει τήν εύεργετική τους επίδρασι, ή γυναίκα, με στενή αντίληψη και κλειστόν όρίζοντα, έξακολουθεϊ να κάνη στα χωράφια και τούς άγρους τήν τραχειά δουλειά ενός ύποζυγίου, τυφλό άλογο στο μαγγανιστήγαδο. Θα νόμιζε κανείς πως γι' αυτήν γράφτηκε ή θαρια φράσι του Λόργκα «δέν ύπάρχει μεγαλύτερη κατάρα από τó να γεννηθής γυναίκα».

Στίς πόλεις θέβαια οί συνθήκες αλλάζουν, αλλά πάντως ή δουλειά τής γυναίκας δέν έκτιμάται με τó ίδιο μέτρο, ούτε αμείβεται άνάλογα, έστω κι' αν σε άπόδοσι φθάνει και πολλές φορές ξεπερνά τή δουλειά του άνδρος. 'Η προαγωγή της είναι περιωρισμένη και τά όρια δράσεως στενά.

Και στα έλεύθερα επαγγέλματα οί δυσκολίες είναι πολλαπλές και ποικίλες. 'Εκτός από τόν έντονο συναγωνισμό, έχει ή γυναίκα ν' αντιμετωπίσει και τήν έμφυτη δυσπιστία πού συνειδητά ή άσυνειδητά αισθάνεται κανείς άπέναντι σε κάθε νεωτερισμό, ιδίως όταν αυτός έχει άμεση σχέση μαζί του. Μπορεί να χειροκροτήσαμε τις κατακτήσεις τής γυναίκας, αλλά αν άρρωστήσουμε, στón άνδρα—γιατρός θα προσφύγουμε με περισσότερη έμπιστοσύνη και στón άνδρα—δικηγόρο θα αναθέσουμε τή σοβαρή υπόθεσί μας.

Αν πάρουμε τώρα τó πρόβλημα τής ισότητος των φύλων και από νομικής πλευράς, θα δούμε πως κι' έδω βασιλεύει ή άνισό-

της. Στήν Ελλάδα, μόλις τελευταία αναγνωρίστηκε στή γυναίκα τó δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ένω τής άρνούνται άκόμα τόσα άλλα, όπως τού ένόρκου, τού δικαστού, τού μάρτυρος κ.λ.π., τά όποια θα ώλοκληρώναν, τυπικά τούλάχιστον, τή νομική ισότητα των φύλων.

Καθώς προκύπτει λοιπόν από τήν πρόχειρη αυτή επισκόπησι, ή όποια δέν έθιξε παρά έλάχιστα σημεία του πολύπλοκου προβλήματος τής ισότητος των φύλων, ή Ικανοποιητική λύσις του και δύσκολη είναι και προβληματική, και χρόνο πολύ θ' άπαιτήσει άκόμη.

Τά εμπόδια πού όρθώνονται στή λύσι του προβλήματος αυτού είναι πολλά και ποικίλα. Έχομε τις παράδοσεις, οί όποιες είναι τόσο βαθειά ριζωμένες στήν ψυχή του λαού, ώστε σε πολλές περιπτώσεις καταλήγουν σε μία δεύτερη θρησκεία. 'Υπάρχουν ήθη και έθιμα παλιά, πανάρχαια, συνυφασμένα μ' αυτή τήν ίδια τήσκέψι και τή ζωή μας. Όσο κι' αν θέλουμε να φαινόμεστε μοντέρνοι, άνθρωποι ανώτεροι, ύπάρχουν μέσα μας βαθιά, έστω και σε λανθάνουσα κατάσταση, έπιδρούν στήν σκέψι, στήν κρίσι μας, προδίδονται με μία φράσι, με ένα κίνημα, πού δέν είμαστε κύριοι να τά συγκρατήσουμε και πού εξαφνιάζουν και μάς τούς ίδιους.

Συνέπεια όλων αυτών είναι και τά συχνά, δυστυχώς, στón τόπο μας δέν δράματα τιμής. Έδω δέ άκριβώς παρουσιάζεται στήν πιο έντονη αντίφασί της ή λεγομένη ισότης των φύλων. Τήν διακηρύσσουμε με λόγια, με άρθρα, με διαλέξεις, με κάθε λογής μέσο και υπερηφανευόμεστε για τήν άνώτερη νοοτροπία μας. 'Η

έφαρμογή της όμως χωλαίνει, τήν διαστρεβλώνουμε έμεις οί ίδιοι πού ζούμε κάτω από τήν επίδρασι των προαναφερθέντων παραγόντων. Γιατί τί άλλο είναι τά λεγόμενα δράματα τιμής παρά τó ξύπνημα παλαιών αυταρχικών ένστικτων άπολύτου κυριαρχίας και διαθέσεως του θήλεος και ή άρνησι κάθε δικαιώματος στή γυναίκα, αν δέν έχουν άλλα κίνητρα άνομολόγητα πού καλύπτονται πίσω από τήν παράδοσι και τó φιλότιμο.

Ισότης μέν, αλλά στο σεξουαλικό πεδίο, περισσότερο από κάθε άλλο, μεταχειριζόμεστε δύο μέτρα και δύο σταθμά. Πλήρης έλευθερία στón άνδρα. Πλήρης άρνησις στή γυναίκα. Τόν έφηβο παροτρύνουμε, τήν κόρη περιορίζουμε. Και στο σημείο αυτό ή θρησκεία και ή άνατροφή τούς αιάζουν τόν άνασταλτικό τους ρόλο αλλά μόνο για τήν κόρη. Αν όμως παρ' όλα αυτά ή γυναίκα προχωρήσει στο δρόμο της, τότε ξύπνι ή τιμή του άδελφου, των συγγενών και τó πιστόλι ή ή άμφιστομη άναλαμβάνουν να άποπλύνουν τήν προσβολή.

Όλες αυτές οί αντίφασεις δέν σημαίνουν τίποτε άλλο παρά πως κάτι χωλαίνει σ' όλο τó οικόδομημα τής ισότητος των φύλων. Μ' όλο πού θίξαμε έπιτόλεια τó ζήτημα μπορούμε πάντως να πούμε ότι ή ισότης των φύλων αν και έχει κάνει άρκετή πρόοδο και έχει να παρουσιάσει κατακτήσεις στήν Ελλάδα άπέχει άκόμη πολύ από τήν ολοκλήρωσί της.

Η οίκονομική εξέλιξι, πού είναι και ένας από τούς μεγαλύτερους συντελεστές τής χειραφετήσεως τής γυναίκας, ήρθε άπότομα, χωρίς να προηγηθι ή άνάλογη προπαρασκευή και γι' αυτό ή χειραφέτησι αυτή είναι μάλλον

άλλοπρόσαλλη και χωρίς στερεή βάση.

Δέν είναι οί εξαιρέσεις πού μάς ενδιαφέρουν αλλά ό κανόνας, και αυτός άποδεικνύει ότι γενικώς τó πνευματικό επίπεδο τής γυναίκας είναι χαμηλό. Ας πάρουμε σαν παράδειγμα τήν τελευταία κατάκτησί της, τó δικαίωμα του εκλέγειν, χωρίς να έπεκταθούμε και σε κείνο του εκλέγεσθαι. Πώς θα ψηφίσει συνειδητά όταν ή πολιτική δέν τήν ενδιαφέρει, δέν τήν παρακολουθεϊ, δέν γνωρίζει τούς άνθρώπους και τά πράγματα και δέν έχει σχηματίσει δική της γνώμη αλλά, έτερόφωτη ως έπί τó πλείστον, θα ακολουθήσει τις ύποδείξεις του πατέρα, του συζύγου ή άλλου άγαπητού προσώπου;

Η γυναίκα στón τόπο μας περιορίζει συνήθως τά ενδιαφέροντά της σ' ένα κύκλο περιωρισμένο. Ας μην άπατώμεθα από φαινόμενα μοντερνισμού. Αν ξύσωμε λίγο τήν έπιφάνεια θα θρούμε όπισθοδρομικότητα, άγνοια και διαστρεβλώσι των πραγμάτων. Χρειάζεται να αναπτύξουμε και να καλλιεργήσουμε τó πνεύμα τής γυναίκας. Χρειάζεται μια άνάπλασι πού να αρχίξη από τά μαθητικά θρανία και να μορφώνη υγια αντίληψι και νοοτροπία στή γυναίκα. Να τής μαθαίνη ποιά είναι τά δικαιώματα αλλά και ποιά τά καθήκοντά της σαν μέλους τής κοινωνίας και ιδιαίτερα τις εύθύνες και τις υποχρεώσεις της για τó μεγάλο και βαρύ ρόλο τής μητέρας.

Πρέπει ή γυναίκα να σχηματίσει δική της προσωπικότητα, να άποκτήσει όρθή αντίληψι των πραγμάτων, να ξέρη τι θέλει, τι κάνει, πού πάει, να αναλάβη συνειδητά τις εύθύνες της και έτσι να προχωρήσει στón άγώνα τής

ζωής. Νά μην άρπάξει στην τύχη λέξεις και συνθήματα που δεν πολυκαταλαβαίνει και να τὰ ξεφαρμόζει εϊκή και ως έτυχε.

Παράλληλα όμως με τη γυναίκα πρέπει και ο άνδρας να πλάνη τη νοοτροπία του. Νά μην βλέπει από συνήθεια την γυναίκα σαν κτήμα του, σαν πλάσμα κατώτερο, κυβερνώμενο από τὰ νεύρα και τὰ ένστικτά του, σαν κάτι που έχει πλασθή μόνον προς τέρψιν του και που αυτός του συγχωρεί τις αδυναμίες και τις ατέλειές του. Πρέπει να την παραδεχθί συνειδητά σαν όμοτιμο σύντροφό του και να της αναγνωρίση την ανεξαρτησία και τὸ σε-

βασμό που απολαμβάνει σὲ άλλες χώρες.

Ἀπόλυτη ισότης φύλων δεν υπάρχει. Σὲ άλλα πεδία υπερέχει ο άνδρας και σὲ άλλα η γυναίκα. Ἀλληλοσυμπληρώνονται και επέρχεται μιὰ ισορροπία φυσικῶν και πνευματικῶν δυνάμεων που έχει σαν αποτέλεσμα όμορφιά και άρμονία. Νά θέλουμε να άγνοήσουμε και να καταστρέψουμε την άρμονία αυτή με υπερβολές, άβάσιμες άξιώσεις, άκροβατισμούς, παρεξηγήσεις και επικίνδυνα πειράματα θά ήταν σφάλμα βαρύ απέναντι στην ίδια την εξέλιξη και την ευτυχία της γυναίκα.

(Τὸ βιογραφικὸν σημείωμα παρελήφθη λόγω έλλειψως επαρκῶν στοιχείων).

ΙΔΕΕΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ, ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἀπὸ τις ένδιαφερόουσες συνεργασίες, που μᾶς έστειλαν οί αναγνώστες μας

«...Ἀπὸ τὰ πανάρχαια εκείνα χρόνια που καταργήθηκε ὁ θεσμός της «μητρίας αρχίας» και καθιερώθηκε ἡ υπεροχή του ισχυροῦ φύλου, οί άνδρες δεν έπαψαν να νοτασκειάζουν νόμους και να δημιουργούν την παράδοσι που τους εξασφάλιζε συντριπτική υπεροχή απέναντι στις γυναίκες. Ἔτσι σιγά-σιγά ἡ ιδέα ὅτι ὁ άνδρας είναι ὁ κύριος και ὁ αφέντης εισχώρησε σ' όλες τις εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής. Καί όταν έπειτα από πολλούς αιώνες, ἡ γυναίκα αποφάσισε να αποτινάξει αυτήν την προκατάληψι και να διεκδικήσει τὰ δικαιώματά της, βρέθηκε μπρὸς σ' ἕνα πολύπλοκο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα. Βαθιά επηρεασμένοι από την ανατολίτικη νοοτροπία, εξακολουθούμε να θεωρούμε την γυναίκα σαν πλάσμα υποδεέστερο. Ἀπὸ την νηπιακή ηλικία μαθαίνουμε στὰ παιδιά μας ὅτι «μόνο τὰ κορίτσια κλαίνε» και ὅτι «μόνο τὰ κορίτσια φοβούνται...»

ΕΥΑ ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ

Π. Φάληρον

«...Όταν μιλούμε για χειραφέτησι, έννοούμε την κατάσταση εκείνη που επιτρέπεται στη γυναίκα να ζή τη ζωή της με σαφή αντίληψι κάθε καταστάσεως, ώστε να εξακολουθή να μη αποβάλει τη θηλυκότητά της και οί πρωτοβουλίες της να είναι τέτοιες, ώστε να επιβάλουν τον σεβασμό, χωρίς αυτό να έχη ως συνέπεια την εξαφάνισι του ρόλου της ως μητέρας, νοικοκυράς και συντρόφου—όχι μονάχα σεξουαλικού— του άνδρός. Ἡ τελευταία διευκρίνισι χρειάζεται για να τόνισι τον κίνδυνο της υπερβολής. Ἡ ψυχολογία του Ἑλλήνος τὸν οδηγεί

σὲ απόλυτες καταστάσεις, ὁ υπερβολικός συντηρητισμός που έρρυθμιζε τις σχέσεις τῶν δύο φύλων μπορεί να δώσι τη θέση του στην υπερβολή. Ἀναφέρω τὸ παράδειγμα αὐτὸ για να εἶμαι σαφέστερος. Τελευταία, διαβάχοντας για τις υποψήφιες γυναίκες στις εκλογές της Γερμανίας, είδα ὅτι από 1.795 υποψηφίους, οί 87 ήταν γυναίκες. Ἀντίθετα, στη χώρα μας κατετέθη δήλωσις για τη δημιουργία κόμματος γυναικειῶν πρὶν ακόμα ψηφίσουν οί γυναίκες. Ἐάν οί δύο τελευταίοι πόλεμοι και ἡ περίοδος του μεσοπολέμου υπήρξαν σταθμοί ανάπτυξεως για την υπόθεσι που μᾶς άπασχολεί, τὸ τελευταίο μπορεί επίσης να γίνη σταθμός, αλλά με άρνητικά αποτελέσματα. Οί κατακτήσεις του ώραιου φύλου πρέπει να ακολουθούν ρυθμὸν τέτοιον, ώστε ἡ υπόθεσις αυτή να μη παίρνη τὸν χαρακτήρα ἐπαναστάσεως, αλλά μεταρρυθμίσεως. Ἔτσι μονάχα κάθε κατάκτησι της θα παίρνη μόνιμο χαρακτήρα, χωρίς αντιδράσεις...»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΛΙΒΑΝΟΣ

Ἀθήναι

«...Οί περισσότερες γυναίκες που κόπτονται υπὲρ της ισότητος δεν έχουν καν συναίσθησι του τί ζητοῦν! Θέλουν ισότητα για τὰ καλά και συμφέροντα και προβάλλουν την αδυναμία του φύλου τους για τὰ μη συμφέροντα. Θέλουν ισότητα στην διοίκισι τῶν κοινῶν, στην εργασία, τις διασκέδασεις και την ελευθερία κινήσεως. Όταν όμως φθάσουν στην χειρωνακτική εργασία, την μάχη στρατιωτική υπηρεσία και τὰ οικογενειακά βάρη, τὰ άκουμπουν όλα στη ράχη τῶν άνδρῶν. Ἡ θρησκεία δεν βοηθά την ισότητα. Ἀκόμη και στην τελετή του μυστηρίου του γάμου λέγεται πὺς ἡ γυναίκα πρέπει να φοβῆται τὸν άνδρα και να τὸν υπακούει, ὁ δὲ άνδρας να την προστατεύει. Δεν προστατεύει κανείς τὸν... τὸν σου...»

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΥΛΟΥ

Ἀθήναι

«...Ἄς μην ξεχνάμε ὅτι ἡ χειραφέτησι της γυναίκας εξαρτάται από την χειραφέτησι του άνδρός...»

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΖΟΥΛΑΣ

Ἀθήναι

«...Και ἤλθαν οί δύο πόλεμοι, που έκαμαν ταχύτερη την ήρεμη εξέλιξι της γυναίκας. Ἄν με τὸν πρώτο πόλεμο έγινε ἕνα μεγάλο δῆμα πρὸς τη χειραφέτησι της, με τὸν δεύτερο έγινε ἕνα τεράστιο. Δύο είναι τὰ μεγάλα προβλήματα που δημιούργησαν οί πόλεμοι για την γυναίκα. Τὰ προβλήματα όμως αὐτὰ παρουσιάσθηκαν στη γυναίκα που στην πολεμική περίοδο είχε δώσει τὸ παρὸν από τὸ εργοστάσιο μέχρι τὸ εργαστήριο και από τὸ γραφεῖο μέχρι τὰ πεδία τῶν μαχῶν, και απέδειχθη ἴσης ἱκανότητος με τὸν άνδρα. Τὸ πρώτο είναι ἡ οἰκονομική δυσπραγία. Κι' ἂν τίποτε άλλο δεν άνάγκαζε τη γυναίκα να βγῇ στη διασπορά, ἡ οικονομική δυσχέρεια της ζωής θα ήταν αρκετή να την αναγκάσει. Τὸ άλλο είναι ἡ απομάκρυνσι της πιθανότητος τὸ γάμου. Γεγονὸς που έχει την άφορμή του ὅχι τόσο στην ελάττωσι τῶν άνδρῶν λόγω τῶν πολέμων, όσο στην αδυναμία του μέσου εργαζομένου άνδρός να ζήσι οἰκογένεια με αὐτὰ που κερδίζει...»

ΑΘ. ΣΠΕΤΣΙΕΡΗΣ

Ἀθήναι

«...Τὸ οργανωμένο κίνημα της Ἑλληνίδας μέσα σὲ λίγα μόλις χρόνια έχει έντελῶς αλλάξει τη θέση της. Θα μπορούσε άραγε ἡ γιαγιά μας να φαντασθῇ την έγγονή της υπάλληλο, επιστήμονα, να τρέχη στίς εκδρομές και τὰ πάρτυ,

πολύ δε περισσότερο να αγοράσει στη Βουλή για το καπνικό ή το σταφιδικό ζήτημα; Πώς έγινε αυτό το θαύμα; Χρειάστηκαν επίπονοι αγώνες της 'Ελληνίδας και δεν μπορεί παρά να την θαυμάζει κανείς γι' αυτό...»

ΣΤΑΘΗΣ ΑΣΒΕΣΤΗΣ
Δεκαετής — Β.Σ.Τ. 901

«...Όσο για μας εδώ, παρά την ανάδειξη ιστορικών γυναικών σε αλληπαλλήλους εθνικούς αγώνες, στον ρόλο της μάννας, στις τέχνες, στις επιστήμες και τώρα στην πολιτική, ή εξισωτική τάση των δύο φύλων εξακολουθεί να είναι συντηρητική. Χαλιναγωγείται από μια προσπάθεια συμφιλιοτικού συγκερασμού της με την ελληνική παράδοση, που παίζει ρόλο αντιθάρους στην όλη εξέλιξη. Για να είμαστε ειλικρινείς, ενώ τυπικά και στην 'Ελλάδα παραδεχόμαστε την ισότητα των φύλων, ουσιαστικά δεν παύει εντός μας να βοά η αδυσώπητη παράδοσι. "Όσο και να μη το λέμε, ή πλειονότης θεωρεί την γυναίκα κατώτερη από τον άνδρα. Και αυξάνονται τα εγκλήματα και θα αυξάνονται όσο ή γυναίκα δράσις θα απλώνεται σε όλες τις εκδηλώσεις της κοινωνικής και εθνικής ζωής, ενώ ταυτόχρονα θα εξακολουθούμε να διατηρούμε μέσα μας όλη την επίδρασι της ελληνικής παραδόσεως περί τιμής και...φιλοτίμου. Γενικότερα στην 'Ελλάδα ζούμε μία μεταβατική περίοδο πολύ επικίνδυνη. Μία περίοδο, πάνω στην οποία συναντώνται και αλληλοσυγκρούονται άφ' ενός ή αυστηρή παράδοσις, άφ' έτέρου οί σύγχρονες φεμινιστικές τάσεις. Σ' αυτή την αλόγιστην ανάμιξι των δύο αντιθέτων καταστάσεων οφείλεται ή συχνότης των εγκλημάτων τιμής...»

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ
Κηφισιά

«...Κατά κάποιον παράδοξο όσο και παράλογο συλλογισμό τοποθετούμε την τιμή μας στην τιμή ενός άλλου — της γυναίκας — ενοχλούμεθα τρομερά όταν ή τιμή αυτή, κατά την αλάνθαστη γνώμη μας, κηλιδωθεί και κρατούμε το δικαίωμα ν' άτιμάζουμε και ν' άτιμαζώμαστε από τον έαυτούλη μας, χωρίς να θ'ωρούμε υποχρέωσί μας να λογοδοτήσουμε σε κανένα. Περιοκόδοι με την μεγαλύτερη εύκολία τις κόρες, τις αδ'λφές, τις γυναίκες μας, άκόμα και τις μητέρες μας «διά λόγους τιμής» και μετά παρουσιάζομαστε ξεδιάντροπα μπροστά στη Δικαιοσύνη με το κεφάλι ψηλά, με την συνείδησι ήσυχη. Μόνο που δεν ζητάμε και ήθική άμοιβή για την πράξι μας...»

ΗΛΙΑΣ ΖΑΝΝΕΤΟΣ
'Αθήναι

«...Πολλοί άκόμη, στην 'Ελλάδα, ισχυρίζονται πως ή πλήρης χειραφέτησις της γυναίκας πρέπει να συμβαδίξη και με την πνευματική της ώριμότητα. Μήπως όμως όλοι οί άνδρες είναι πνευματικώς ώριμοι για τα προνόμια τα όποια έχουν; 'Ασφαλώς όχι...»

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΑΡΓΕΝΤΟΣ
'Αθήναι

«...Η χειραφέτησι της γυναίκας πρέπει να είναι για κάθε τόπο πρόοδος και άκμή. Είναι άνοησία να ισχυρίζεται κανείς ότι ή χειραφέτησι της γυναίκας είναι έκφυλισμός. Αντιθέτως, είναι αύξησις της εργατικής δυνάμεως μιάς χώρας, συνεχής βελτίωσις του ανθρώπινου ύλικού, είναι πολιτισμός...»

ΚΟΣΜΑΣ Δ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΣ
'Αθήναι

«...Πολλές φορές βλέποντας την προσπάθεια του γυναικείου φύλου να εξισωθεί με το άνδρικό, θυμάμαι τον μύθο του Λαφονταίν «Το δόδι και ο δάτραχος». 'Ο τελευταίος βλέποντας το πρώτο να πίνει νερό, θέλησε να το μιμηθεί για να γίνει το ίδιο μεγάλο και, πίνοντας, έσκασε!...»

ΜΑΡΙΚΑ ΑΡΝΑΟΥΤΑΚΗ
Κρήτη

«...Χειραφέτησις δεν σημαίνει θράσος και αθάδεια, σημαίνει θάρρος και πίστι. Χειραφέτησις δεν σημαίνει άνηθικότητα. Δεν σημαίνει γκρέμισμα του ελληνικού σπιτιού, χάλασμα των παραδόσεων. Δεν σημαίνει περιφρόνησι των δικαιωμάτων του πατέρα, δεν σημαίνει άνόητη μίμησι του τρόπου ζωής και ντυσίματος των άνδρών, ούτε μαθήτριες που κάθονται σταυροπόδι στις σκάλες του σχολείου μπρος στους καθηγητάς και κηδεμόνες τους. Η χειραφέτησις δεν πρέπει να είναι έπαναστατικό κίνημα, αλλά μεθοδική και συστηματική κατάκτησι πεδίων. Με την μόρφωσι και το έπαγγελμα ή γυναίκα θα παύση να βλέπη τον σύζυγο σαν αφέντη και κουβαλητή. Θα τον δει σαν σύντροφο για τον κοινό τους άγώνα της ζωής, για την κοινή κατάκτησι της εύτυχίας. Θα τον δει σαν άδελφή ψυχή και όχι σαν τύραννό της ή θύμα της... Θα σταθή άπέναντί του, να τον βοηθήση, με κατανόησι και άγάπη, με σεβασμό γι' αυτόν, αλλά και για τον έαυτό της! Πολύτιμη σύντροφος, αλλά και έλεύθερος άνθρωπος, ικανός δ' αν άδικηθή, να σπάση αυτόν τον έκούσιο δεσμό και να ζήση μόνος του με την δουλειά του και την αξιοπρέπειά του. Πραγματικό έτερον δηλαδή ήμισυ και όχι συμπληρωματικό...τέταρτον ή όγδοο καμιά φορά...»

ΦΩΦΡΑ Χ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ
'Αγία Παρασκευή

Επίσης ευχαριστούμε για τις ενδιαφέρουσες συνεργασίες τους:

Γεώργιο Λάτσινο 'Αθήναι, 'Ιωάννη Δράκο Θεσσαλονίκη, 'Αντώνιο Κομνηνό 'Αθήναι, Κυριάκο Χανό Καλλιθέα, Στέλιο Μπούκα, Ζέττη Παναγιωτοπούλου 'Αθήναι, 'Ιάκωβο Φριζή 'Αθήναι, Ειρήνη Δαρζέντα 'Αθήναι, 'Ηλία Παρασκευόπουλο Μεσσηνία, Ευάγγελο Πετρόπουλο Κηφισιά, Σωτήριο Καρανικόλα 'Αθήναι, 'Αναστάσιο Κωνσταντόπουλο 'Αμαλιάδα, Μιχαήλ Κατίνη Μεσολόγγι, Δάφνη 'Ολύμπιο 'Αθήναι, 'Αντώνιο Κουντούρη 'Αθήναι, 'Ιριδα Σκυλλάκου Λάρισα, Δημήτριο Παλαιολογόπουλο 'Αθήναι, Α. Δάνο Καλλιθέα, Μίμη Γιαννακάκο—Ραζέλο 'Αθήναι, Ε. 'Ανδριανό Σπάρτη, Μιμή Μεβνίτου 'Αθήναι, Παύλο Παπαγεωργίου 'Αθήναι, Νίκο Κτιστάκι Θήβα, Χαρ. Χρυσάφη 'Ηλεία, 'Ηλία Κοκκινιώτη 'Αθήναι, 'Αλέκα Παπαχρήστου 'Αθήναι, Α. Τάτακα 'Αθήναι, Λ. Κλώνη 'Αθήναι, 'Ανάργυρα Τριαντάρη 'Αθήναι, Μαρία Δαλεζίου 'Αθήναι, Κούλα Κυριαζή Πειραιώς, Χ. Φιλόπουλο 'Αθήναι, 'Αντώνιο 'Αντωνίου Σ.Τ.Γ. 906, Τάσο Ζόμπολα 'Αθήναι.

MAOY - MAOY

Του

ROBERT RUARK

Στην αγγλική αποικία της Κένυα, οι κάτοικοι της περιοχής των Κικουγιού έχουν μαζί τους το πιστόλι τους όπουδήποτε και αν βρίσκονται. Την ημέρα το έχουν στη ζώνη, στο χέρι ή στο τραπέζι, δίπλα στο πιάτο τους. Όταν κάνουν μπάνιο, το άκουμπουν στη σαπουνιέρα. Τη νύχτα το βάζουν κάτω από το μαξιλάρι τους.

Η περιοχή αυτή αποτελεί το πεδίο δράσεως των Μάου - Μάου. Όταν πέφτει η νύχτα, κάθε κάτοικος, είτε λευκός είτε ιθαγενής, δεν μπορεί να ξέρη αν η αυγή θα τον βρή ζωντανό. Περίπολοι της αστυνομίας διατρέχουν συνεχώς την περιοχή για να βεβαιωθούν ότι τα σπίτια των αποίκων είναι ασφαλή.

Κανένα μέλος της φυλής των Κικουγιού δεν είναι ανώτερο υποψίας. Κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι ένας υπηρέτης δεν είναι υπάδελφος των Μάου - Μάου, ακόμη και αν βρίσκεται στην υπηρεσία λευκών είκοσι χρόνια. Μιά σκοτεινή νύχτα, ο υπηρέτης αυτός πιθανόν να ανοίξη την πόρτα στο σύντροφό του Μάου - Μάου και να κάνουν κομμάτια τον ιδιοκτήτη του σπιτιού. Το να έχη κανείς στο σπίτι του έναν Κικουγιού αποτελεί πρόκληση προς το θάνατο. Γι' αυτό, χιλιάδες Κικουγιού που δεν ανήκουν στους

Μάου - Μάου, αρχίζουν να υφίστανται τις συνέπειες της αιματηρής δράσεως των αδελφών τους. Απολούνται από τις δουλειές τους, ή στέλνονται σε ζωές ασφαλείας, πράγματα που προκαλούν τη μνησικακία και τους σπρώχνουν πιδ εύκολα στην οργάνωση των Μάου - Μάου.

Τι είναι, όμως, αυτοί οι Μάου - Μάου; Ουσιαστικά, πρόκειται για μία μυστική τρομοκρατική οργάνωση που κάθε μέθοδός της συνδέεται με θρησκευτικές και πολιτικές εκδηλώσεις. Φαινομενικά, σκοπός της είναι η εκδίωξη των λευκών από την Κένυα. Με μερικές εξαιρέσεις, οι αρχηγοί των Μάου - Μάου είναι άγνωστοι. Έχουν όμως έκμεταλλευθή με επιδεξιότητα τη δυσαρέσκεια πολλών άπλων ανθρώπων τους οποίους κατάρθωσαν να παρασύρουν στην οργάνωσή τους.

30.000 ENANTION
ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ

Ο λευκός κάτοικος της Κένυα - ο άποικος με το ήλιοψημένο σώμα και τα ροζιασμένα χέρια, που πάλεψε σκληρά με τη γη για να μεταβάλει τους ξερότοπους σε καταπράσινους κάμπους, που αντιμετώπισε την ξηρασία, τα κουνούπια, τα λεοντάρια, τους ρινόκερους και τους ελέφαντες -

χτυπά το χέρι με αυτοπεποίθηση πάνω στο πιστόλι του και γελάει περιφρονητικά για τους Μάου - Μάου. Πίσω όμως από την υπερήφανη στάση του κρύβεται ένα αίσθημα άπελπισίας. Δεν θέλει να εγκαταλείψη την γη αυτή που με τόσο μόχθο αξιοποίησε.

Οι Ευρωπαίοι όμως άποτελούν μία μικρή μειονότητα - τριάντα χιλιάδες ψυχές περίπου - μέσα σε έναν ώκεανό πέντε εκατομμυρίων νέγων, από τους οποίους το ένα εκατομμύριο ανήκει στη φυλή των Κικουγιού. Και κάθε Κικουγιού είναι, ούτως ή άλλως, Μάου - Μάου. Για την ώρα το κίνημα των Μάου - Μάου δεν έχει επεκταθή στα υπόλοιπα τέσσερα εκατομμύρια των νέγων της Κένυα, δεν έχει φθάσει ακόμη στην Ουγκάντα, στην Ταγκανίκα, στη Ρωδσία και στη Σομαλία. Ο άποικος υπολογίζει ότι οι Μάου - Μάου θα καταβληθούν μόλις η Διοίκηση και ο πληθυσμός βρουν τον κατάλληλο τρόπο. Ήδη όμως έχασε την οικονομική σταθερότητα πάνω στην οποία είχε βασιστή η ζωή του. Σε διάστημα λιγώτερο από ένα χρόνο, δημιουργήθηκε χάος στην Κένυα.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ
«ΙΕΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»

Οι ιθαγενείς της Βρετανικής Ανατολικής Αφρικής υπάγονται στο Στέμμα. Η γη τους και τα δικαιώματά τους προστατεύονται από το Στέμμα. Υπάρχει όμως σημαντική διαφορά άποψεων μεταξύ της κοινής γνώμης πάνω στο ζήτημα της λύσεως του προβλήματος των Μάου - Μάου και κυβερνήσεως. Η κυβέρνηση έστειλε στην αποικία το τάγμα των τυφεκιοφόρων του Λάνκασαίρ για να υποστηρίξη τους λευκούς.

Εκτός από την πολυάριθμη ιθαγενή στρατιωτική δύναμη και τις ειδικές ομάδες διώξεως των Μάου - Μάου επέτρεψε την οργάνωση αστυνομικών εφεδρειών. Η Κένυα εξέδωσε ένα νόμο σύμφωνα με τον οποίο ο όρκος πίστεως στους Μάου - Μάου τιμωρείται με θάνατο. Έν τούτοις, χωρίς να το όμολογεί επίσημως, η Κυβέρνησις φοβάται ότι μία πιθανή άποφασιστική νίκη κατά των Μάου - Μάου θα μπορούσε να προκαλέση έναν «ιερό πόλεμο» από μέρους των υπολοίπων νέγων της Ανατολικής Αφρικής, μπροστά στον οποίο η μεμονωμένη τρομοκρατία των Μάου - Μάου θα ήταν άστεία υπόθεσις.

Η γνώμη πολλών διακεκριμένων Ευρωπαίων της Κένυα είναι ότι οι επιχειρήσεις σε ευρεία κλίμακα δεν είναι το κατάλληλο μέσο για την εξολόθρευση των Μάου - Μάου. Οι άποικοι αυτοί ίδρυσαν μία υπηρεσία πληροφοριών με σκοπό την συγκέντρωση στοιχείων για τη σύλληψη των αρχηγών των Μάου - Μάου, και ειδικώς εκείνων προς τους οποίους οι γεωφύτιστοι δίνουν τον όρκο πίστεως. Αλλά πώς να ξεχωρίση κανείς τους Μάου - Μάου μέσα από τους Νέγρους που ζουν κοντά στους λευκούς; Ο Αντριου Χόλμπεργκ, ένας από τους άνδρες μίας ομάδος διώξεως, έχασε ξαφνικά τον καλύτερο ιθαγενή τυφεκιοφόρο του, έναν άνθρωπο που γνώριζε 18 χρόνια. Έξακριβώθηκε ότι ο Νιουγκούνα, περίφημος σκοπευτής και κυνηγός, όχι μόνον ανήκε στους Μάου - Μάου, αλλά ήταν και ένας άπ' αυτούς στους οποίους έδιναν τον όρκο. Ένας άλλος κυνηγός ανακάλυψε ότι το όνομα του οδηγού του αυτοκινήτου του ήταν 27ο στον κα-

τάλογο των αρχηγών των Μάου - Μάου και ότι ήταν ο κυριώτερος στρατολόγος στην περιοχή του Νανουούκι. Η Μέτρο - Γκόλντουϊν - Μάγερ ανακάλυψε ότι αρκετοί από τους οδηγούς που είχε προσλάβει για το γύρισμα μιάς ταινίας ανήκαν στους Μάου - Μάου. Όταν έγινε μία αϊφνιδιαστική επίθεσις κατά του συνεργείου της εταιρείας, πολλά αυτοκίνητα θρέθηκαν ξαφνικά σταματημένα στη μέση του δρόμου. Οι οδηγοί τους είχαν ξεσφαιριστή!

ΟΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΧΘΡΟΙ

Κατά το μεγαλύτερο μέρος, οι δολοφόνοι τρυπώνουν μέσα στα σπίτια των λευκών με την βοήθεια των ιθαγενών υπηρετών. Πολλά από τα εγκλήματα είναι έντελως άσκοπα, γιατί τα θύματα είναι αγαθοί άνθρωποι που πάντα φέρνονταν καλά προς τους ιθαγενείς. Πολλές φορές τα εγκλήματα μένουν άτιμωρητα, κάποτε όμως, οι Μάου - Μάου πληρώνουν ακριβώς: Δυο φίλες, ή Κίττυ "Εσσελμπεργκερ και ή Ντόροθου Ράινες - Σίμσον, κατοικούσαν σε μία αγροικία στην κορυφή ενός λόφου κοντά στο Νάρο - Μόρου. Ένα βράδυ, οι δυο γυναίκες κάθονταν στο σαλόνι τους, ενώ έξω άναβε το φανάρι που χρησίμευε ως σινιάλο για τις περιπόλους και έσήμαινε ότι τίποτε κακό δεν συνέβαινε. Κοντά στις γυναίκες κοιμόντουσαν ήσυχα δυο κυνηγετικά σκυλιά. Κατά τις έννιά, ή Κίττυ σηκώθηκε από την πολυθρόνα της και πήγε ως το τραπέζι για να σπάση ένα καρύδι. Είχε το πιστόλι στη ζώνη της. Μόλις έσπασε το καρύδι και σήκωσε το κεφάλι, θρέθηκε μπροστά σε έναν γιγαντώσιμο Νέγρο με μία σπάθα στα χέρια. Πίσω του έρχόταν άλλος

ένας άντρας επίσης όπλισμένος. Ο τελευταίος αυτός ρίχτηκε στην Κίττυ και είχε κιάλας ύψωσε το μαχαίρι του όταν ένα από τα σκυλιά, με ένα πήδημα, θρέθηκε στο στήθος του και κάρφωσε τα δόντια του στο όπλισμένο χέρι. Μέσα στη σύγχυση, ή Ντόροθου κατώρθωσε να τραβήξει το πιστόλι της και να πυροβολήσει τον γίγαντα που έπεσε στο κατώφλι. Πυροβόλησε άμέσως και τον άλλον που πάλευε με την Κίττυ και το σκυλί, αλλά το όπλο έπαθε άφλογιστία. Τέλος κατώρθωσε να ρίξει άλλη μία σφαίρα που τραυμάτισε τον Νέγρο και άκόμη μία που σκότωσε κατά λάθος το σκυλί. Ο τραυματισμένος Μάου - Μάου βρήκε εύκαιρία να το σκάση.

Έν τω μεταξύ, ή Κίττυ είχε βγάλει κι' αυτή το πιστόλι της. Οι δυο θαρραλέες γυναίκες πέρρασαν πάνω από το πτώμα του γίγαντα και βγήκαν στον έξωστη. Όταν γύρισαν στο σπίτι ξαναγέμισαν τα όπλα τους. Την ίδια στιγμή, ή Κίττυ διέκρινε σε μία σκοτεινή γωνιά τη μορφή ενός ανθρώπου. Πυροβόλησε άμέσως και τον ξάπλωσε νεκρό. Ήταν ο μάγειρος!

Ένας υπηρέτης τσάκασε μέσα στη νύχτα. Ένας άλλος, αυτός που είχε μπάσει τους Μάου - Μάου στο σπίτι, έτρεξε και κλειδώθηκε στο λουτρό. Η Ντόροθου και ή Κίττυ τον πυροβόλησαν πίσω από την πόρτα και τον τραυμάτισαν. Ήταν αιχμάλωτός τους.

Οι δυο γυναίκες ξαναγέμισαν τα πιστόλια τους και θυμήθηκαν το σινιάλο. Η Κίττυ έρριξε μία σφαίρα στο φανάρι και το έσθλησε. Ύστερα από μία ώρα έφθασε ή βοήθεια. Αργότερα ξεακριβώθηκε ότι ή επίθεσις είχε όργα-

νωθή από τους υπηρέτες του σπιτιού...

Οι δυο γυναίκες κατοικούν άκόμη στην κορυφή του λόφου. Είναι άποφασισμένες, ότι και αν συμβή, να μὴν εγκαταλείψουν τη γή τους.

Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΜΥΗΣΕΩΣ

Η μύσις των νεοφωτίστων στην όργάνωσι των Μάου - Μάου είναι μία πραγματική τελετή μαύρης μαγείας. Δυο κυρτά κλαδιά σχηματίζουν ένα τόξο σκεπασμένο με φύλλα μπανάνας. Πάνω στο τόξο είναι καρφωμένα δυο μάτια προβάτου. Ο νεοφώτιστος προχωρεί συρτά με το ένα πλευρό και δίνει τον όρκου που είναι περίπου ο ακόλουθος:

«Αν μου πουν να φέρω το κεφάλι ενός Εύρωπαίου, θά το κάνω' άλλοιως ό όρκος αυτός να με σκοτώση...

»Αν με φονάξουν οι Μάου - Μάου τη νύχτα, όταν είμαι γυμνός, θά τρέξω σ' αυτούς γυμνός' άλλοιως ό όρκος αυτός να με σκοτώση...

»Θά λέω πάντα πώς ή γή αυτή ανήκει στους Κικουγιού' άλλοιως ό όρκος αυτός να με σκοτώση...

»Δέν θά στείλω τά παιδιά μου στα κυβερνητικά σχολεία' άλλοιως ό όρκος αυτός να με σκοτώση...

Η δύναμι του όρκου αυτού για τους ιθαγενείς είναι τεράστια.

Όταν πιέζονται να όμολογήσουν ποιοί είναι οι όποκινηταί, προτιμούν να πεθάνουν παρά να μιλήσουν.

Όστόσο ό άνώτατος αρχηγός των Μάου - Μάου Γιόμο Κενυάτα, φυλακισμένος σήμερα, δέν ένεργοϋσε άποκλειστικά για δικό του λογαριασμό. Σπούδασε στο έξωτερικό, έζησε πολλά χρόνια στη Μόσχα, παντρεύτηκε λευκή γυναίκα και είναι ευφύεστατος.

Έχω αντίγραφο μιάς έπιστολής όπου προαγγέλλονται οι γνωστές σφαγές των Χριστουένων και όπου οι Μάου - Μάου άποκαλούνται «Κομμουνιστική Αφρικανική Ένωσις»!

Ο έπιβάτης ενός άεροπλάνου βλέπει από το παράθυρο να περνά έξω από το σκάφος και να κατεβαίνει προς τη γή ένας άλεξιπτωτιστής που τον φωνάζει:

— Δέν θά πηδήσετε κι' έσείς;

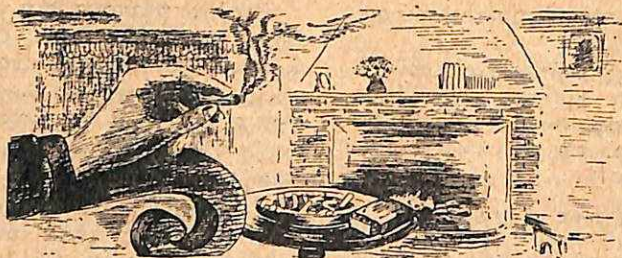
— Όχι, λέει ό έπιβάτης. Είμαι πολύ καλά εδώ.

— Όπως θέλετε, ούρλιάζει ό άλεξιπτωτιστής, αλλά πρέπει να μάθετε ότι έγω είμαι ό πιλότος του άεροπλάνου σας!

Dublin Opinion

Κανείς δέν μπορεί να φάη το ψάρι με το μαχαίρι, έγραφε ό οδηγός καλής συμπεριφοράς μιάς έφημερίδος. Λίγες μέρες άργότερα ό άρχισυντάκτης έλαβε το έξης γράμμα: «Κύριε, οι άνθρωποι της καλής θελήσεως έπιτυγχάνουν τα πάντα. Δοκίμασα λοιπόν και σάς πληροφορώ ότι μπόρεσα να φάω το ψάρι με μαχαίρι!»

Tatler

‘Ο «Πονοκέφαλος»

(Διήγημα)

Της

VIOLA METNELL

Τὰ ὀνόματα πού ἦταν χαραγμένα πάνω στὴ μικρὴ χάλκινη ταμπελίτσα τῆς ἐξώπορτας, πλάϊ στὸ κουδούνι, ἦταν Σκῆτ καὶ Γουάϊλι, Τζαῖν Σκῆτ, Κρίστοφερ Γουάϊλι; Αὐτὸ ἔπρεπε χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ μαντέψῃ κανεὶς. Δὲν ὑπῆρχε καμμιά ἐνδειξι. Μολαταῦτα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν καὶ τὰ μικρά τους ὀνόματα. Τὸ κουδούνι πού ἦταν κάτω ἀπὸ τὸ δικό τους, ἔγραφε καθαρά: «κ. Ντάγκλας Τζέφφερσον». Καὶ τὸ ἄλλο πάλι, πού βρισκόταν ἀπὸ κάτω: «Κος καὶ Κα Ἀλφρεντ Μπάννιστερ». Μ' ὅλο πὺ τὸ σπῆτι, σὲ σύγκρισί μὲ τὸ πλάτος του, ἦταν δυσανάλογα ψηλὸ, εἶχε μονάχα τρία πατώματα. Τὰ σκαλοπάτια τῆς ἐξώπορτας ὡδηγοῦσαν σ' ἓνα ἰσόγειο πού βρισκόταν πολὺ ψηλότερα ἀπὸ τὸ δρόμο, ἀφοῦ τὸ σπῆτι ἦταν χτισμένο πάνω σ' ἓνα λόφο τοῦ Λονδίνου.

Μπαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα μὲ τὰ τρία κουδούνια ἐνῶσε κανεὶς γύρω του μιὰ κάποια πολυτέλεια. Σίγουρα τὸ διαμέρισμα τοῦ κυρίου καὶ

τῆς κυρίας Ἀλφρεντ Μπάννιστερ δὲν θὰ ἦταν διόλου βολικὸ γιὰ τοὺς ἐνοίκους του. Πολλὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ ὠραία ἐπιπλὰ τους, πολὺ περισσότερα ἀπ' ὅσα θὰ διέθεταν οἱ ἴδιοι γιὰ νὰ ἐπιπλώσουν ἓνα κοινόχρηστο χῶλλ, ἦταν στοιβαγμένα κοντὰ στοὺς τοίχους. Ἀκόμα καὶ στὰ πλάγια τῆς σκάλας εἶχαν τοποθετηθῇ τεράστιες κορνίζες, πού ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι ἐπὶ χρυσου κιγκλιδώματος, κολλητοῦ στὸν τοῖχο. Ὅλ' αὐτὰ σταματοῦσαν ἀπὸτομα στὸ ἄλλο διαμέρισμα, ὅπου βασίλευε ὁ κ. Τζέφφερσον. Ἡ ἄνετη, ἐργένικη ἀτμόσφαιρά του δὲν μπορούσε, βέβαια, νὰ καυχήθῃ γιὰ τέτοια ἔγγραφα πολυτέλεια, ὡστόσο ὅμως πρόδινε ἓνα πνεῦμα κάπως ἀθλητικὸ. Πιὸ ψηλὰ κυριαρχοῦσε ἀκόμη περισσότερη λιτότης. Στὴν ἐπικράτεια Σκῆτ καὶ Γουάϊλι, ἡ οἰκονομία ἀντικειμένων συναγωνίζονταν τὴν οἰκονομία ὀνομάτων στὴ μικρὴ ταμπελίτσα τῆς ἐξώπορτας. Μονάχα τὸ δωμάτιο τῆς ὑπηρεσίας ἦταν στολισμένο μὲ μπι-

χλιμπῖδια. Τὸ διαμέρισμα ὅμως ἦταν πρὸ εὐάερο καὶ πιὸ φωτεινὸ ἀπ' ὅλο τὸ ὑπόλοιπο σπῆτι. Τὰ δωμάτια ἦταν δωμάτια ἐξοχικοῦ σπιτιοῦ, γεμάτα φῶς.

Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει πὺς οἱ ἐνοικοὶ του δὲν βρισκόντουσαν σὲ στενὲς σχέσεις μὲ τὸ Λονδίνο. Ἡ Κάμιλλα (ἡ Μίλλ) Γουάϊλι ἦταν γραμματεὺς τοῦ σὲρ Τζόζεφ Σάνφορντ, τοῦ οἰκονομολόγου. Κάθε πρῶτ' στὶς 10 βρισκόταν ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα του, στὸ Τσέλσι, καὶ γύριζε στὸ σπῆτι νωρὶς τὸ ἀπόγευμα γιὰ νὰ δακτυλογραφήσῃ τὶς στενογραφημένες σημειώσεις τῆς. Ἡ Τζαῖν Σκῆτ ἦταν ἡ ἐπιδέξια νοικοκυρὰ πού φρόντιζε νὰ διατηρῇ τὴ φωτεινὴ, ἀνοιχτόκαρδη χάρη τοῦ σπιτιοῦ τους καὶ νὰ σιγουρίξῃ τὸ ἀπλὸ καὶ ὅμως τόσο κομψὸ νοικοκυριό τους.

Λίγοι ἄνθρωποι παραδέχονται πὺς εἶναι εὐτυχισμένοι. Ὅμως ἡ κατὰστασι αὐτὴ εἶχε γίνῃ πραγματικότητα στὸ ἐπάνω πατῶμα τοῦ ἀριθμοῦ 17 τῆς Κάμπντεν Χίλλ Τέρρας. Ἡ Τζαῖν εἶχε κάποιο εἰσόδημα, ἡ Μίλλ ἓνα μισθό. Εἶχαν ἀρκετὸ καιρὸ στὴ διάθεσί τους γιὰ νὰ κάνουν ὅ,τι ἤθελαν. Κάθε χρόνο ταξίδευαν στὸ ἐξωτερικόν. Εἶχαν πάει στὴ Γαλλία, στὴν Ἰταλία καὶ στὴν Ἰσπανία. Τοῦ χρόνου θὰ πῆγαιναν στὴ Ραγούζα, στὴ Δαλματία. Εἶχαν ἀρκετοὺς φίλους, ὅχι ἀπαραιτήτους, μὰ ὡστόσο πολὺτιμους. Ἡ κάθε μιὰ εἶχε ἐμπιστοσύνη στὴν ἄλλη. Ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς στὸ διαμέρισμα τους ἦταν εὐθυμὸς καὶ χαρούμενος. Οἱ χαρακτῆρες τους ταίριαζαν. Οἱ μικροδιαφορὲς τους ἦταν ἀσήμαντες. Κι' οἱ δύο τους λάτρευαν τὸν Μπάχ καὶ ἀγαποῦσαν τὶς σαλάτες. Ἡ Μίλλ δὲν ἤξερε νὰ ράβῃ, ἡ Τζαῖν ἤξερε, κι' ἔρραβε. Κι' αὐτὴ ἀκόμα ἡ ταιριαστὴ ἀνομιότητα τὶς εἶχε συνδέσει. Φυσικὰ οἱ γνώμες τους πάνω στὰ διάφορα ζητήματα δὲν ἦταν πάντα οἱ ἴδιες. Ἡ Τζαῖν πιέζε πάντα τὴ φίλη τῆς νὰ δοκιμάσῃ τὴν τελευταία συνταγὴ μιᾶς γαργάρας, ἐνῶ αὐτὴ δὴλωνε πὺς ὅσο καλύτερη ἦταν ἡ γαργάρα, τόσο λιγώτερο μπορούσε νὰ ἀνθεξῇ ὁ λαμβάν. Ἡ ζωὴ τους κάθε ἄλλο

παρὰ ἀνούσια «ταυτότης γνωμῶν» ἦταν. Φαινόταν μάλιστα ὅτι αὐτὲς οἱ φιλικὲς μικροδιαφορὲς στὴν πραγματικότητα χρησίμευαν γιὰ νὰ κάνουν πρὸ σταθερὸ τὸ δεσμό τους. Ἄν σὲ ὠρισμένα πράγματα δὲν ἦσαν ὁ ὅ, πὺς σὲ ἄλλα θὰ εἶχαν τὴν ἐντύπωσι ὅτι εἶναι ἓνα;

Ἡ ἐξωτερικὴ τους ἐμφάνισι παρουσίαζε ἐνδιαφέρουσες διαφορὲς, πού κι' αὐτὲς ἀκόμα σχημάτιζαν ἓνα σύνολο ταιριαστό. Ἡ Τζαῖν ἦταν ψηλὴ, μὲ ξανθὰ μαλλιά, γεμάτη χάρι, καὶ εἶχε πρόσωπο πού, χωρὶς νὰ εἶναι ὁμορφο, ἦταν παράξενα γοητευτικό. Ἡ Μίλλ ἦταν πρὸ κοντὴ, πρὸ λεπτή, μὲ ὑπέροχα μάτια καὶ εὐγενικὸ μέτωπο. Κι' οἱ δύο μαζί ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι ὅτι ἡ μιὰ συμπλήρωνε τὶς ἐλλείψεις τῆς ἄλλης κι' ὅτι σχημάτιζαν ἓνα σύνολο πού εἶχε ὅ,τι χρειαζόταν γιὰ μιὰ ὁμορφὴ ζωή.

Ποιὰ ἀπὸ τὶς δύο ὅμως σκέφτηκε νὰ συγκατοικήσουν; Καμμιά. Ποιὰ θὰ μπορούσε νὰ πεισθῇ νὰ ὑπομείνῃ τὶς ἐνοχλήσεις μιᾶς συμβιώσεως γιὰ ἀπλὴ συντροφιά; Καὶ πάλι καμμιά. Ὡστόσο ὅμως εἶχαν ἀποτελέσει τὴν κοινωνικὴ αὐτὴ μονάδα, πού ἓνα ἄτομο δὲν μπορεί νὰ σχηματίσῃ μόνο του καὶ πού δὲν ἀορίζε νὰ ὑπάρχῃ παρὰ μόνο μὲ τὸν ἀριθμὸ δύο. Ἡ συμβίωσι τῶν παντρεμένων ζευγαριῶν ἴσως νὰ εἶχε ὠρισμένα πλεονεκτήματα σὲ σύγκρισί μὲ τὴ δική τους, ἐκείνες ὅμως εἶχαν τόσα κερδίζει ἀπ' αὐτὴν. Ἦταν πολὺ πρὸ εὐτυχισμένες ἀπὸ τὸν κ. καὶ τὴν κ. Μπάννιστερ, τοῦ κάτω πατώματος. Ἐνῶ λ.χ. ὁ κ. Μπάννιστερ ἀποφάσισε νὰ πᾶ ὁ μόνος του στὸ θέατρο ἂν ἡ γυναίκα του ἀργούσε, ἡ Μίλλ φώναζε στὴν Τζαῖν ἀπὸ τὸ ἄλλο δωμάτιο:

—Τί κανεῖς, τέλος πάντων; Μὴ ξεχνᾷς πὺς ἀπόψε ἔχουμε νὰ πᾶμε στοὺς Σουάννικς.

—Λούζω τὰ μαλλιά μου, ἀπαντοῦσε ἐκείνη.

—Δὲν ἔχεις πολὺν καιρὸ στὴ διάθεσί σου.

—Μήπως ἔχω καὶ πολλὰ μαλλιά;

Ἡ ὅταν ὁ κ. Μπάννιστερ ἔκανε παρατήρησι στὴ γυναίκα του πού ἀνοίγε τὸ παράθυρο, φωνάζοντας πὺς δὲν ἀγόρασε κάρβουνο γιὰ νὰ

ζεσταίνη τὸ δρόμο — ὅλα αὐτὰ μὲ μιά φωνή πού ἀκουγόταν ὡς τὸ τελευταῖο πάτωμα — ἡ Μίλλ ἀπλούστατα ἔλεγε στὴν Τζαίην:

— Γιατί δὲν κάθεται κοντὰ στὴ φωτιά;

Κι' ἐκείνη ἀπαντοῦσε:

— Θὰ τὸθελα πολύ.

Τὰ μικρὰ γεύματα πού ἔδιναν στὸ σπίτι τους ἦταν θαυμάσια. Τὰ κοκταίλ τῆς Μίλλ, ἡ κουβέντα τῆς Τζαίην, τὸ κεφάτο κουτσομπολιὸ τῆς Μίλλ καὶ ὁ ἀέρας τῆς οἰκοδόσποινας πού εἶχε ἡ Τζαίην, ἔκαναν τὶς προσκλησεις τους πάντα εὐπρόσδεκτες. Οἱ συγκέντρώσεις παρατεινόταν μέχρι ἀργὰ καὶ συχνὰ ἡ ὥρα πῆγαινε μία, κι' ἀκόμα δὲν εἶχε εἰπωθῇ τὸ τελευταῖο χαριολόγημα, κι' ἀκόμα οἱ καλεσμένοι τους δὲν εἶχαν σκορπίσει στὸν δενδροφυτευμένο, ἥσυχο δρόμο.

Κάποιο βράδυ εἶχαν δυὸ προσκεκλημένους. Ἡ Νόρα Γκραϊντζερ, ἡ ἀρχικὴ «προσκεκλημένη» τους, τὶς παρακάλεσε νὰ φέρη μαζί τὴν ἑνα γνωστὸ της, κάποιον νεοφερμένο στὸ Λονδίνο, καὶ ἡ παράκλησί της ἔγινε δεκτὴ.

Ἡ Νόρα Γκραϊντζερ ὅμως, πού καθόταν κοντὰ, ἔφυγε κατὰ τὶς ἑντεκα, ἐνῶ ὁ νεαρὸς γνωστός της ἔμεινε γιὰ λίγα λεπτά. Τελείως ἀναπάντεχα, τὰ λεπτά αὐτὰ ἔγιναν κάτι περισσότερο ἀπὸ ὥρα. «Ὁχι πὼς ἔμεινε γιατί εἶχε κι' ἄλλα νὰ πῇ. Ἀπλούστατα φαινόταν πὼς ξέχασε νὰ φύγῃ. Λέγονταν Ἀρθουρ Φέλπς. Ὁ πατέρας του, ὅπως κατὰλαβαν, ὅταν ἦταν νέος εἶχε φύγει γιὰ τὸ Γιοχάννεσμπουργκ γιὰ νὰ διγάγῃ μιὰ ἐφημερίδα καὶ ἀπὸ τότε εἶχε μείνει ἐκεῖ. Ὁ γιὸς ἀποτελοῦσε πρόβλημα. Εἶχε ἀρχίσει κι' εἶχε παρατήρησι στὴ μέση πολλὲς δουλειές στὸ Γιοχάννεσμπουργκ καὶ τώρα, μὲ τρόπο πολὺ ξένοιαστο, δημοσιογραφοῦσε σὲ μιὰν ἐφημερίδα τοῦ Λονδίνου, μὲ μισθὸ τρεῖς λίρες τὴν ἑβδομάδα. Τὸ παρουσιαστικὸ του δὲν εἶχε τίποτε τὸ χτυπητό, ἦταν ὅμως εὐχάριστο. Ἦταν λίγο πιὸ κοντὸς ἀπὸ τὸ κανονικόν, εἶχε ἑνα μι-

κρὸ μελαχροινὸ μoustάκι καὶ μιλοῦσε ἀργά. Ἡ Μίλλ καὶ ἡ Τζαίην μὲ λίγη συμπάθεια κατὰφεραν νὰ βροῦν θέματα συζητήσεως πού νὰ μὴ τοῦ εἶναι ἑνέα. Ἡ Τζαίην ἔπαιξε πιάνο. Ἡ Μίλλ σχολίαζε τὰ γράμματα πού ἔπαιρνε κάθε μέρα ὁ προϊστάμενός της. Στὴν πραγματικότητά ὅμως ἦταν ὑπερβολικὰ κουρασμένη ἀπὸ τὴν ἐπίπονη δουλειὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ θὰ προτιμοῦσε νὰ ξεχάσῃ τὸ γραφεῖο της. Παρατηροῦσε τὸν Φέλπς σάν κάτι νὰ περιμένε ἀπ' αὐτόν. Ἦταν ἑνας ἀπὸ τοὺς καπνιστὲς ἐκείνους πού ἀνάβουν τὸ ἑνα τσιγάρο μετὰ τὸ ἄλλο καὶ κάθε ἑνα αὐτὰ ἦταν ἑνα καρφί πού τὸν κάρφωνε γιὰ λίγο ἀκόμη στὴν πολυθρόνα του. Τὴ στιγμὴ πού τὸ ἀναβε, ἂν τύχαινε νὰ κουβεντιάξῃ, ἔπρεπε νὰ σταματήσῃ, ὑποχρεώνοντας τὸν ἄλλο νὰ περιμένῃ, ἐνῶ τὸ σπίτι ἔκανε τὴ δουλειὰ του. Ἀμα, τέλος πάντων, ἔφυγε, φαινόταν σάν νὰ μὴ εἶχε φύγει.

Τὸ ὑπέροχο κεφάλι τῆς Μίλλ ἔγειρε κατάκοπο.

— Ἀσααχ! Τί μπελᾶς, Θεέ μου! Σωτὸς πονοκέφαλος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος!

Στὰ τρία χρόνια πού ἔμεναν μαζί, ἡ κάθε μιὰ εἶχε φυλάξει χωριστὰ γιὰ τὸν ἑαυτὸ της ὠρισμένες κοινωνικὲς ἢ οἰκογενειακὲς ὑποχρεώσεις. Ἡ Μίλλ εἶχε μιὰ ἐνοχλητικὴ θεία. Ἡ Τζαίην δὲν ἦταν φυσικὰ ὑποχρεωμένη νὰ μετέχῃ στὸν μπελᾶ τῶν ἐπισκέψεων τῆς πλατείας Καντόγκαν. Αὐτὴ πάλι, κάθε τόσο, ἔπρεπε νὰ συνοδεύῃ στὸ θέατρο μιὰ γρη῏ γκουβερνάντα της. Τέλος, κάθε μιὰ τους ἔκανε χωριστὰ τὶς διάφορες μικροαγαθοεργίες της. Παρ' ὅλο ὅμως πού στὴν ἀρχὴ εἶχαν ἀποφασίσει ἡ κάθε μιὰ νὰ σεβαστῇ τὶς γνωριμίες τῆς ἄλλης, καμμιά τους δὲν θέλησε ποτὲ νὰ κινήῃ κάτι τέτοιο. Στὴν ἀρχὴ εἶχαν συζητήσει μὲ μεγάλες λεπτομέρειες τὸ πὼς ἡ κάθε μιὰ θὰ μπορούσε νὰ δέχεται τοὺς γνωστούς της χωρὶς νὰ ἐνοχλῇ τὴν ἄλλη. Ἀν π.χ. ἡ Τζαίην εἶχε κάποιον γνωστὸ της στὸ σαλόνι, ἡ

Μίλλ θὰ εἶχε στὴ διάθεσί της τὴν πίσω κῆμαρα. Ἦταν μιὰ πολὺ ὠραία κῆμαρα, ὅπου μπορούσε θαυμάσια νὰ περιποιηθῇ ἑνα ἐπισκέπτη. Καμμιά δὲν θρικόταν στὴν ἀνάγκη νὰ δεσμεύῃ τὴν ἄλλη. Ὅπως ἀποδείχθηκε ὅμως, προτιμοῦσαν νὰ δλέπουν τοὺς γνωστούς τους μαζί ἢ νὰ μὴν τοὺς βλέπουν διόλου. Οἱ φίλοι τους ἦταν κοινοί, ἀλλοιώτικα ἔπαιναν νὰ εἶναι φίλοι τους. Τρία χρόνια τώρα τοὺς ἦταν ἀδύνατο νὰ χαροῦν ὅτι δὲν μοιράζονταν. Χαιρόντουσαν ὅμως διπλὰ κάθε τι πού εἶχαν κοινόν.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὅμως ἔγινε κάτι τὸ διαφορετικόν. Ἐνα μεσημέρι πού ἡ Μίλλ γύρισε ἀπὸ τὸ γραφεῖο της γιὰ φαγητό, πληροφορήθηκε ὅτι εἶχε τηλεφωνήσει ὁ Ἀρθουρ Φέλπς καὶ εἶχε καλέσει τὴν Τζαίην νὰ περάσουν μαζί τὸ πρωῒν σ' ἑνα «σκαίητινγκ ρίνγκ» (*).

— Ουμᾶσαι τί μάς ἔλεγε τὴν ἡμέρα πού ἦρθε; Ὅλο τὸ πρωῒ ἦταν στὶς παγοδρομίες, πρόσθεσε ἡ Τζαίην, καθὼς τὴν ἔλεγε.

— Γιὰ φαντάσου, ὅμως, νὰ σὲ πάρῃ γιὰ κοριτσόπουλο τῶν σπόρ! εἶπε ἡ Μίλλ.

— Στὸ κάτω - κάτω θαρρῶ πὼς πρέπει νὰ γίνω. Ἦταν τόσο ὁμορφα! ἀπάντησε ἡ Τζαίην.

— Ὡστε πῆγες; τὴ ρώτησε ἡ Μίλλ.

— Καὶ βέβαια, ἀπάντησε ἐκείνη.

Πολὺ γρήγορα στὰ παπούτσια τῆς Τζαίην προστέθηκε ἑνα ζευγάρι ψηλὲς μπότες μὲ παγοπέδιλα. Ἡ πρωῒνη παγοδρομία ἦταν μιὰ ἀπασχόλησι τόσο εὐχάριστη, ὥστε ἀναρωτιόταν τί ἔκανε τὰ πρωῒνα ὡς τώρα. Ἡ Μίλλ, ἂν καὶ μὲ κάποια ἐπιφύλαξι, ἦταν εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴ νέα ἀσκήσασι τῆς φίλης της. Φυσικὰ σ' αὐτὸ ὑπῆρχε κάποιο στοιχεῖο μεταβολῆς. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὅμως ἦταν κάτι πού στὴν κουβέντα τους ἀναφερόταν περισσότερο σάν «ἔξοδος γιὰ παγοδρομία», παρὰ σάν «ἔξοδος μὲ τὸν Ἀρθουρ Φέλπς». Ἦρθε ὅμως κάποιο πρωῒ πού ἡ Τζαίην ἔβαλε τὸ καπέλ-

(*) Αἰθουσα μὲ δάπεδο γιὰ παγοδρομίες.

λο της γιὰ νὰ βγῇ, μ' ὅλο πού τὰ «σκαίητινγκ ρίνγκς» ἦταν κλειστά.

— Γιὰ ποῦ; ρώτησε ἡ Μίλλ.

— Θὰ βγῶ λιγάκι.

Ἡ ἐρώτησι ἦταν κάπως ἀποσπασμένη καὶ ἡ ἀπάντησι κάπως ταραγμένη.

— Μπα! Δὲν μούχες πῇ τίποτα...

Ὅσο ἔτρεχε πάνω στὸν πάγο μόνι της, ἔσφιγγε τὸ κορμί της ἀπὸ φόβο, μὲ τὰ χέρια ἀλύγιστα, τὰ μάτια σπηλωμένα στὸν πάγο, παρ' ὅλο πού ἤξερε καλὰ πὼς ἂν γλυστρουῖσε θὰ ἔπεφτε μὲ τὰ πίσω. Ὅταν ἦρθε ἐκεῖνος καὶ τὸ χέρι της ἀκούμπησε ἐλαφριά στὸ δικό του, ἐνιωθε σίγουρη σάν δράκος. Οἱ μύς της χαλάρωσαν καὶ τὰ μάτια της ἔπαψαν νὰ εἶναι σπηλωμένα στὸν πάγο.

Ὅταν χώριζαν ἔξω ἀπὸ τὸ «σκαίητινγκ ρίνγκ» ἡ στὸν ὑπόγειο ἡ στὴν πόρτα πού σπιτιοῦ της, ἐνιωθε ὅπως τὶς στιγμὲς πού ἐκεῖνος δὲν τὴν κρατοῦσε πάνω στὸν πάγο. Στὴν καθημερινὴ της ζωὴ κατὰλαβειν τὸν ἑαυτὸ της χαμένο, ἐκμηδενισμένο, ἀπροσπάτετο, σάν κάτι νὰ τοῦ ἔλειπε.

Στὴ συμπεριφορὰ τῆς Μίλλ ὑπῆρχε μιὰ ἰδιαιτέρα εὐνοια γιὰ τὸν Φέλπς. Συχνὰ ἔκανε λόγο γι' αὐτόν.

— Τί διασκεδαστικὸς πού εἶναι ὁ Ἀρθουρ, ὅταν διηγῇται τὶς συνεντεύξεις του μὲ ἀστέρες τοῦ κινηματογράφου! ἡ ἔλεγε: ἐδῶ καὶ λίγον καιρὸ δὲν ξέραμε καὶ πολλὰ πράγματα γιὰ τοὺς ἱπτάμενους δίσκους. Τώρα ὅμως ξέρουμε κάποιον — δὲν εἶναι ἔτσι Τζαίην; — πού εἶναι αὐθεντία σὲ κάτι τέτοια ζητήματα.

Καὶ ὅταν γινόταν λόγος περὶ «σταδιοδρομίας»:

— Πολλὲς φορὲς ἀναρωτιέμαι ἂν στ' ἀλήθεια μπορεῖ τὸ πραγματικὸ ταλέντο νὰ παραγωνιστῇ. Ἐχουμε κάποιο φίλο δημοσιογράφου πού ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες ἔκανε κατώτερο ἀστυνομικὸ ρεπορτάζ. Σήμερα καταπνέεται μὲ τὶς σημαντικώτερες υποθέσεις.

Βέβαια ποτὲ δὲν τὸ παράκανε. Ὅμως δὲν ἄφινε εὐκαιρία πού νὰ

μη δείξη πόσο συμπαθητικός της ήταν.

Κάθε μέρα έπρεπε να δοκιμάση πολλές φορές να πείση την Τζαίν πώς αυτή, ή Μίλλ, ποτέ της δεν θα μπορούσε να τον πη «πονοκέφαλο». 'Αλλωστε ο άνθρωπος δεν ήταν «πονοκέφαλος». Βέβαια ο τρόπος με τον οποίο μιλούσε θα μπορούσε να ενοχλήση στην αρχή κάποιον που δεν τον συμπαθούσε. Γι' αυτούς όμως που τον αγαπούσαν, ο τρόπος αυτός είχε κάτι το έλκυστικό.

—Θυμάσαι πώς τον πήρα από κακό την πρώτη φορά που ήρθε; ήθελε να πη στην Τζαίν. Τί ανόητη που ήμουν εκείνο το βράδυ! Δεν μίλησε όμως για δυό λόγους. 'Ο πρώτος ήταν το ότι ένας άρνητης ποτέ δεν ανακαλεί μια παλιά του γνώμη. Μπορεί να σχηματίση καινούργιες εντυπώσεις, ή παλιά όμως γνώμη αποτελεί πιά γεγονός και σαν τέτοιο πρέπει να μείνη αμετάβλητη. 'Ο δεύτερος λόγος, για τον οποίο δεν ξανάφερε την κουβέντα στο περιστατικό εκείνο ήταν γιατί φοβόταν πώς κάτι τέτοιο θα μπορούσε να επιδράση πολύ άσχημα στον εύθραυστο κόσμο της Τζαίν.

'Η φαντασία της ήταν θαμπωμένη από κάτι που δύσκολα κανείς θα μπορούσε να αντικριση τη λάμψη του. Γι' αυτό ή παραμικρότερη αντίφαση ή αντίρρηση θα μπορούσε να έχη άσχημες συνέπειες.

Και όταν ή Τζαίν της είπε ότι άρραδωνιάστηκε τον 'Αρθουρ, ή Μίλλ πάλι θα μπορούσε να εξιλεωθή για τις άστοχες λέξεις εκείνης της βροδυάς, μεταφέροντας τον εαυτό της στην ατμόσφαιρα της ευτυχίας τους χωρίς να σκεπτεται ή ίδια εκείνο που είχε χάσει.

Και μήπως δεν θα ήταν αρκετή μια άπλη υπόμνησι του περιστατικού στον ίδιο τον 'Αρθουρ, που να την κάνη να το δεχάση μια για πάντα; Αυτό ήταν μια καλή ιδέα. Θά το έλεγε στον 'Αρθουρ κι' έπειτα δεν θα το σκεπτόταν ποτέ πιά. Τά πήγαιναν τόσο καλά μαζί, που το πράγμα δεν είχε καμιά δυσκολία.

—Τί ανοησία μου να σε πάρω για ένα συνηθισμένο νεαρό την πρώτη φορά που σε είδα και μάλιστα να το πω της Τζαίν! δρῆκε την ευκαιρία να του πη την πρώτη φορά που βρέθηκαν μόνοι. Πολλές φορές όταν το σκέπτομαι, σ' αλήθεια νιώθω τύψεις.

'Εκείνος γέλασε δυνατά.

—Στη θέση σου δεν θα έσκαγα πολύ γι' αυτό.

Τη σκέψη του δεν την απασχόλησε ούτε λεπτό το θέμα εκείνο. Είχε γελήσει με το πάντα εύχαριστο γέλιο του, στη σκέψη πώς ήταν φυσικό ο καθένας να σχηματίση γι' αυτόν μια διαφορετική γνώμη.

Σκοτώθηκε μια εβδομάδα αργότερα. 'Ενα γιγαντιαίο αεροπλάνο, που μ' αυτό ταξίδευαν πολλοί επίσημοι, παραπλανημένο μέσα στην όμιχλη, έπεσε πάνω σε μια βουνοκορφή. Οί γαλλικές κορφές και τὰ δάση γέμισαν καρβουνιασμένα πτώματα. 'Ενα άπ' αυτά ήταν ο 'Αρθουρ Φέλπς, που παρακολουθούσε το ταξίδι για λογαριασμό της έφημερίδας του.

'Ο ήλιος των πρώτων απογευματινών ωρών χύθηκε μέσα στο δωμάτιο, εκεί που φαινόταν να ανήκει. Οί γυμνοί τοίχοι της κάμαρας είχαν βαφή με ώχρα τόν περασμένο χρόνο και το κιτρινωπό αυτό χρώμα ήταν ακριβώς ό,τι έπρεπε. 'Ενα κλουβί κρεμόταν πάνω από την πολυθρόνα που βρισκόταν κοντά στο παράθυρο.

Κάποτε θα έπρεπε να χρησίμευε για φυλακή σ' ένα κανάρι από τη Μαδέρα. Σήμερα, μέσα στο κλουβί βρισκόταν ένα ψεύτικο πουλί με φτερά από μετάξι και γυάλινα μάτια.

'Η Μίλλ καθόταν μόνη, περιμένοντας την Τζαίν. 'Η κατάσταση της φίλης της είχε βελτιωθή λίγο-λίγο. 'Αφού τις πρώτες μέρες είχε μείνει στο κρεβάτι, άρρωστη, σήμερα είχε σηκωθή για να πάη να δῇ κάποια θεία του 'Αρθουρ που έμενε στην έξοχή.

'Αφού είχε μπορέσει να σταθῇ στα πόδια της, αυτό σήμαινε πώς σίγου-

ρα θα ξανάβρισκε την επίπολαιη ρουτίνα της καθημερινής ζωής. 'Ωστόσο φαινόταν πολύ παραδόξο να τη βλέπη κανείς να δάξη άφηρημένη ζάχαρι στο τσάι της ή να παίρνη στα χέρια κάποιο βιβλίο και, πολύ περισσότερο θλιβερό, να παρατηρή τὰ χέρια της, πάντα απασχολημένα με το πλέξιμο, και τὰ μάτια της, που δεν έπαυαν να είναι έπι ώρες στηλωμένα στο ίδιο σημείο του τοίχου.

Τώρα, καθώς ή Μίλλ την περίμενε να γυρίση, παρατηρούσε το ενεργητικό φως του ήλιου που είχε πλημμυρίσει το δωμάτιο και ένιωθε πώς άργά ή γρήγορα κάποιο μικρό φως θα έλαμπε και πάλι στη ζωή της Τζαίν.

Κάτι τέτοιες στιγμές ξαναγύριζαν στο μυαλό της τὰ λόγια που είχε πη εκείνο το βράδυ, όταν πρωτοείδε τον 'Αρθουρ. Πόσο τὰ μισούσε τώρα! Πάντα της φαινότουσαν άστοχα κι' επίπολαια. Μετά το θάνατό του είχαν πάρει τη μορφή μιάς αντανάκλασης κι' έπαίσχυντης προσβολής. Εύτυχώς που δεν το σκεπτόταν πιά και τόσο πολύ, γιατί ήταν βέβαιη πώς μόνο στο δικό της το μυαλό άντηχούσαν τώρα πιά. Ου μόνον πώς στα παιδικά της χρόνια βοηθούσε την γκουβερνάντα της να στρώση το τραπέζι για τὸ τσάι. Το τραπεζομάνηλο είχε ένα λεκέ, που έπρεπε να σκεπαστή από τὸ πιάτο με τίς δουτυρωμένες φρυγανιές. 'Ενας άλλος σκεπαζόταν με τὸ κέικ. Μ' αυτή την ιεροτελεστία έστρωνε τὸ τραπέζι ή γκουβερνάντα της. Τώρα το τραπεζομάνηλο ήταν καθαρό. Ποιός όμως είναι εκείνος που δεν προσπαθεί να σκεπάση και να κρύψη κάποιες από τις πράξεις του; Ποιός ποτέ του δεν πόθησε να μη είχε γίνει κάποιο περιστατικό; Οί σκοτεινές πράξεις εύκολα βρίσκουν συνώνμη και λησμονιούνται.

Θά προτιμούσε να είχε προσβάλει την Τζαίν με κάποια πραγματική μικροπρέπεια, που εκείνη θά της την είχε συγχωρήσει πάλι πρόθυμα. Γιατί οί λέξεις που είχε ξεστομίσει ήταν πιό θανάσιμες κι' από μικροπρέπεια. Τὸ λάθος της

ήταν άσήμαντο, δεν θα μπορούσε ποτέ κανείς να την κακίση γι' αυτό. 'Ομως ήταν μοιραίο. Και τώρα που είχαν περάσει μέρες και βδομάδες από τὸ θάνατο του 'Αρθουρ, ή Μίλλ ήταν βέβαιη πώς τὸ περιστατικό είχε ξεχαστή.

Γιατί άλλωστε τὰ πράγματα θά ήταν πολύ διαφορετικά. 'Η Τζαίν —όχι αυτή ποτέ δεν θα μνησικακούσε!— όμως θα φύλαγε μέσα της, πολύ βαθιά, κάποια πίκρα. Και τότε θά έλεγε: ('Η Μίλλ φανταζόταν πώς άκουγε τὴ φωνή της μέσα από τις μαύρες σκέψεις της).

—Μίλλ, θά φύγω.

—Θά φύγης; Και πού θά πάς;

—Δεν πειράζει, μη λυπηθῇς γι' αυτό. Κάπου πρέπει να πάω.

—Μα μήπως δεν είμαστε εύτυχισμένες μαζί;

—Μ α λ λ ο ν.

—Μήπως στάθηκα κακή μαζί σου;

—Μήπως μπορούσες κιόλας!

—Πώς μπορείς να φύγης; Σε ποιόν θά πάς; Σε ξένους; Σκέψου τὴ μοιραστήκαμε! Σκέψου και ἐγὼ πόσο τὸ ν' ήξερα, πόσο τὸν συμπαθούσα. Σ' εκείνους που θὰ πάς, ὁ 'Αρθουρ θά εἶναι ξένος, ἀδιάφορος.

—Τὰ ξέρω, τὰ ξέρω ὅλ' αυτά.

—Μήπως σου φέρθηκα πρόστυχα ή ταπεινά;

—Ποτέ, ποτέ, ούτε στιγμή. 'Ομως—πρέπει να φύγω.

'Αφίνοντας τὴ σκέψη της να βασανίζεται με τέτοιους μαύρους λογισμούς, ή Μίλλ είχε τουλάχιστον τὴν παρηγοριά να τὸς ἀντιμετωπίζει, κάνοντας πιό έντονη τὴν ἀντίθεσή τους με τὴν πραγματικότητα.

Όταν ή Τζαίν γύρισε, είχε ἔρθει πιά ή ὥρα για τὸ τσάι. Σε λίγο τὰ φλυτζάνια τους ἀχνίζανε κοντὰ στο ἀνοιγμένο παράθυρο. Μόλις μπήκε μέσα, ή Μίλλ κατάλαβε ὅτι ή ἡρεμη γοητεία που ξέχανε τὸ ἀπόγευμα εκείνο μέσα στο δωμάτιο, δεν τὴν ἄφινε ἀδιάφορη τὸ ἴδιο και οί θαυμάσιες σπιτικές φρυγανιές. Τὸ κλουβί με τὸ ψεύτικο πουλί λικνιζόταν ἀνάλαφρα. 'Ο καπνὸς από τὰ τσιγάρα τους κυμάτι-

ζε άργά μέχρι τὸ παράθυρο, ὕστερα χανόταν ἔξω. Προσπαθοῦσαν ἐπίτηδες νὰ παρατείνουν τὴν ὥρα αὐτῆ τοῦ τσαγιοῦ μὲ τὰ χωρατὰ ἐκεῖνα πού τόσο πολὺ ἄρεσαν στὴ Μίλλ, μ' ὅλο πού ἤξερε πὼς θὰ μπορούσε νὰ μείνῃ καθισμένη στὴ γραφομηχανή της μέχρι τὰ μεσάνυχτα, πληρώνοντας κάπως ἄσχημα τὴ μικροευχαρίστησι αὐτῆ. Ἡ ὑπηρεσία, ἡ Ρόζα, πού συμπαθοῦσε τὴ Μίλλ καὶ λάτρευε τὴν Τζαίν — ἡ Μίλλ τὴν ἐκτιμοῦσε γι' αὐτὴ ἀκριβῶς τὴν προτίμησι — ἦρθε νὰ σηκώσῃ τὸ τραπέζι καὶ ὅπως μπήκε, ὑπῆρχε στὴ σκηνὴ κατὰ γαλήνιο καὶ οἰκεῖο πού τὴν ἔκανε νὰ σκεφθῇ: «Ὅλα ἀρχίζουν νὰ εἶναι ὅπως πρῶτα». Ἐνῶσε πὼς εἶχε ξανάρθει ὁ καιρὸς πού ἔμπαινε μέσα στὸ δωμάτιο ζωερὴ καὶ χαρούμενη. Ἀπ' ἔξω ἐρχόντουσαν χαρούμενες φωνὲς ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν, κελαιδῆματα πουλιῶν, κι' ἡ αὐρα μέσα ἀπὸ τὰ δένδρα.

Ἡ Μίλλ αἰσθάνθηκε μιὰ βαθιὰ εὐγνωμοσύνη. Θὰ ἔδινε τὰ πάντα γιὰ νὰ μάθῃ ἂν αὐτὴ καὶ ἡ Τζαίν θὰ ἦταν στὸ ἐξῆς τόσο εὐτυχισμένες, ὅσο καὶ στὸ παρελθόν. Μπορεῖ ἡ ζωὴ νὰ μὴ ἦταν καὶ τόσο ρόδινα ὁμορφὴ γιὰ τὴν Τζαίν. Ἡ ζωὴ αὐτὴ ὅμως δὲν θὰ ἐκμηδενιζόταν: εἶχε κιόλας ἀρχίσει νὰ ξαναγεννιέται. Ξαναγεννιόταν αὐτὴ τὴ στιγμή, μπροστὰ στὰ ἴδια της τὰ μάτια. Γιατὶ ἡ Τζαίν εἶχε γίνει ὁμιλητικὴ, κι' αὐτὸ ἦταν κάτι πολὺ ἀξιοσημείωτο. Ἐβρίσκε ἐνδιαφέρον στὴ συναναστροφή καὶ μιλοῦσε πολὺ ἄνετα γιὰ τὰ περιστατικὰ τοῦ περιπάτου της, μὲ τὴ γλυκειά, μᾶλλον κουρασμένη, φωνὴ της.

— Πῆγα στοὺς Σουάννικς, ἔλεγε, κι' ἡ Μίλλ γιὰ νὰ δείξῃ πὼς τὸ ἐνδιαφέρον της δὲν ἄφινε νὰ ξεφύγῃ καμμιὰ λεπτομέρεια, τὴ διέκοψε:

— Ἀκόμη δὲν ἔφυγαν; Θυμάμαι πὼς ὁ λοχαγὸς ἔλεγε κοροϊδευτικὰ

πὼς πολὺ γρήγορα θὰ πήγαιναν «στ' ἄλλους τόπους νὰ δοῦν καινούργια πράγματα».

— Φεύγουν τὸ Σάββατο.

— Γιὰ νὰ δοῦν ἂν πάη καλὰ ὁ λόκληρη ἡ Κοινοπολιτεία, δὲν εἶναι ἔτσι;

— Ὡ, θὰ πᾶνε σ' ἓνα σωρὸ μέρη.

— Τοῦ λοχαγοῦ τοῦ ἀρέσουν τὰ μέρη πού εἶναι ζωγραφισμένα μὲ κόκκινο στὸ χάρτι. Δὲν θὰ ἦταν τρομερό, ἂν ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ πάη...

Ἦταν ἡ σειρὰ τῆς Τζαίν νὰ τὴ διακόψῃ.

— Ἐχουν ἀποφασίσει. εἶπε, νὰ ἐγκατασταθοῦν σ' ἓναν καινούργιο τόπο, δὲν ξέρουν ἀκριβῶς πού.

— Καλὴ τους τύχη, λοιπόν, ἀπάντησε ἡ Μίλλ.

— Δὲν θάθελες νὰ δῆς πού πηγαινόν, τὴ ρώτησε ἡ Τζαίν. Μοῦ ἔδωσαν αὐτὸ τὸ δρομολόγιο.

Ἀπλωσε τὸ χέρι στὴν τσάντα της. Ἡ Μίλλ τὴν κύτταξε καὶ εἶδε πᾶνω στὸ ὁμορφο πρόσωπό της κάποιο σκοπὸ, μεγαλύτερο ἀπὸ ἐκεῖνον πού φανέρωναν τὰ λόγια της. Καὶ ξαφνικὰ κατὰλαβε πὼς δὲν μιλοῦσαν γιὰ ἓνα ἀπλὸ τίποτα, ὅπως εἶχε φανῇ στὴν ἀρχή. Κάτι τέτοιο γινόταν ὅποτε ἡ Τζαίν ἐπαιζε πιάνο. Ἡ Μίλλ νόμιζε πὼς ἐπαιζε μερικές προεισαγωγικές συγχορδίες στὰ πλήκτρα, κι' ὅμως, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνει, ἐκεῖνη εἶχε κιόλας ἀρχίσει νὰ παίξῃ τὸ κομμάτι. Τώρα ἡ Τζαίν, μὲ μιὰ ἡσυχὴ ἀποφασιστικότητα, ἐτοιμαζόταν νὰ τῆς ἀναγγεῖλῃ κάτι. Ἀπρόθυμα, ἀλλὰ ἀναπόφευκτα, ἡ στιγμή πλησίαζε. Καὶ στὸ ἀναμεταξύ, καθὼς ἀνοίγε τὴν τσάντα της, προλαβαίνοντας τὰ λόγια της, ἔπεσε πάνω στὸ τραπέζι ἀνάμεσα τους τὸ εἰσιτήριό της, ἓνα μικρὸ βιβλιαράκι τῆς Ἐταιρείας Κούκ, δεμένο μὲ λάστιχο.

Οἱ μεγάλοι ζωγράφοι

ΤΙΣΙΑΝΟΣ

Δυὸ μεγάλες φυσιογνωμίες τῆς τέχνης περνοῦν σήμερα ἀπὸ τίς σελίδες τῆς ἀφιερωμένης στοὺς μεγάλους ζωγράφους: Ὁ Τισιανὸς Βετσέλλιο, ἰδρυτὴς καὶ ἀρχηγὸς τῆς Βενετσιάνικης σχολῆς τῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ ὁ Χάνς Χολμπάιν ὁ νεώτερος, ἓνας ἀπὸ τοὺς διασημότερους Γερμανοὺς καλλιτέχνες, σύγχρονος τοῦ πρώτου.

Οἱ Φλωρεντινοὶ καλλιτέχνες ἀπεικόνισαν τοὺς θριάμβους καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἀνθρώπου γένους: Τὴ θρησκευτικὴ πίστι τοῦ ἀνθρώπου, τὴν πνευματικὴν του ἀνωτερότητα, τὸ θάρρος του, τὴ μεγαλοψυχία του καὶ τὴ δύναμί του καὶ ἐπίσης τίς ἀδυναμίες του καὶ τὰ ἁμαρτήματά του — κάθε ἀνθρώπινο πάθος πού δὲν εἶχε σχέση μὲ τίς χαρὲς τῆς ζωῆς ὑπὸ τὴ στενὴ τους ἐννοια. Ἀντίθετα, οἱ καλλιτέχνες τῆς Βενετίας ὑπῆρξαν ζηλωταὶ τοῦ αἰσθησιαμοῦ καὶ λάτρεις τοῦ ἀκτινοβόλου πλούτου καὶ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ μεγαλείου πού ἀποτελοῦσαν τὰ γνωρίσματα τῆς πολιτείας τῆς Ἀδριατικῆς. Οἱ Βενετσιάνοι ἦταν εἰδικοί ὅχι

στὴν ἀπεικόνισι τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῆς ἀγωνίας τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ στὴν ἐπεξεργασία τοῦ φωτὸς καὶ τῶν χρωμάτων καὶ στὴν ἀπόδοσι τῆς ἡδονικῆς πλευρᾶς τῆς ζωῆς, πού κρύβεται κάτω ἀπὸ ἀπαλὲς ἐπιφάνειες καὶ αἰσθησιακὰς καμπύλες. Τὰ ἔργα τῶν καλλιτεχνῶν τῆς σχολῆς αὐτῆς, τῆς «Βενετσιάνικης σχολῆς», ἔργα πού ξεχειλίζουν ἀπὸ ζωτικότητα καὶ χαρὰ, ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ γοητεύουν, παρ' ὅλο πού οἱ αἰῶνες πού μεσολάβησαν τὰ τοποθέτησαν στὴ σωστὴ τους θέσι μέσα στὴν Ἱστορίαν τῆς Τέχνης — θέσι βέβαια κατώτερη ἀπὸ κείνην πού κατέκτησαν τὰ ἔργα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελου ἢ τοῦ Λεονάρδου ντὰ Βίντσι.

Ἡ «Λάουρα ντὲ Ντιάντι» τοῦ Τισιανοῦ (ἀλληγορία).

Ὁ μεγαλύτερος καλλιτέχνης τῆς Βενετσιάνικης Σχολῆς (καὶ ἀρχηγός τῆς) ὑπῆρξε ὁ Τιτσιάνο Βετσέλλιο ἢ Τιτσιανός, ὅπως τὸν λέμε συνήθως. Ἡ τέχνη του ἀγκαλιάζει καὶ ἀντικατοπτρίζει τὴ φυσικὴ ἀρμονία καὶ τὸ θακχικὸ πνεῦμα ποὺ ὑπῆρξε τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς πολιτείας τῶν καναλιῶν. Ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ «τυχεροὺς» στὴ ζωὴ τους καλλιτέχνες. Ἐκανε συντροφιά με Βασιλιάδες, με κυρίες τῆς ἀριστοκρατίας καὶ με ἀνώτατους κληρικούς. Ἀγάπησε τὶς ὁμορφιές τῆς ζωῆς καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ του δραστηριότητα, ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια, μεγάλωνε ἀντὶ νὰ λιγυστεῖ. Ἐργάσθηκε ὡς τὴν τελευταία του πνοή καὶ πέθανε εὐτυχισμένος, 99 χρόνων.

Ὁ Τιτσιανός δὲν καταγόταν ἀπὸ τὴ Βενετία. Γεννήθηκε στὴν πόλι τῶν Ἀλπεων Καντόρε. Οἱ δικοί του, ἂν καὶ θὰ ἤθελαν νὰ γίνῃ στρατιωτικὸς ἀπὸ οικογενειακὴ παράδοσι, ἐκτιμήσανε τὸ πρῶτο ταλάντο του καὶ ὅταν ἔγινε δώδεκα χρόνων τὸν ἔστειλαν στὴ Βενετία, ὅπου ὁ Σεβαστιανός Τζουκκάτο, καλλιτέχνης μωσαϊκῶν, τὸν πῆρε στὸ ἐργαστήριό του. Ἀργότερα μαθήτευσε στὸν Τζιοβάννι Μπελλίνι.

Μακρὰ ἀπὸ τὰ ἄσχημα μοντέλα

Ἀπὸ τὰ πρῶτα του θήματα, ὁ Τιτσιανός ἔθεσε στὸν ἑαυτό του ἓναν ὄρο: Νὰ μὴ ζωγραφίσῃ ποτὲ γυναίκα ἢ ἄνδρα περασμένης ἡλικίας. Δύναμι καὶ γοητεία ἦταν τὰ στοιχεῖα ποὺ ὁ Τιτσιανός ἀπαιτοῦσε ἀπὸ τὰ μοντέλα του.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἔργων τῆς περιόδου αὐτῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα πλῆθος Παναγίες,

σκορπισμένες σήμερα σὲ διάφορα μουσεῖα. Στὰ πρόσωπά τους εἶναι διάχυτη ἡ ὁμορφιά καὶ συγχρόνως ἡ εὐγένεια καὶ τὰ σώματά τους εἶναι ρωμαλέα, ἀλλὰ καὶ καλλίγραμμα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ ἔργα, στὴν πρώτῃ καλλιτεχνικῇ περίοδῳ τοῦ Τιτσιανοῦ ἀνήκει καὶ ὁ θαυμάσιος πίνακας «Ἀγνός καὶ θέβηλος ἔρως», στὸν ὁποῖο εἰκονίζονται δυὸ γυναῖκες κοντὰ σὲ μιὰ πηγή, ἢ μιὰ σεμνὰ ντυμένη καὶ με ὕψος συνεσταμένο, ἢ ἄλλη γυμνὴ καὶ ὠραιότατη, με προκλητικὰ χαρακτηριστικά.

Τὸ 1516, ὁ Τιτσιανός, διάσημος πιά, προσελήφθη σὰν ἐπίσημος ζωγράφος τοῦ Βασιλιᾶ Καρόλου Ε'. Τὰ ἔργα του ἀρχίζουν τώρα νὰ γίνονται καὶ ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς ἀρτιώτερα. Τὸ 1518 ζωγραφίζει στὴν Ἀκαδημία Καλῶν Τεχνῶν τῆς Βενετίας τὴν «Ἀνάληψι», μιὰ σύνθεσις πρωτοφανή σὲ πλοῦτο χρωμάτων, ποὺ σχεδὸν συναγωνίζεται σὲ μεγαλοπρέπεια τὸ σχέδιο τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελου.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, ὁ Τιτσιανός συνδέθηκε, μᾶλλον ἀπὸ συμφέρον, με τὸν περίφημο ἀσεμνογράφο Πέτρο Ἀρετίνου. Τόσο ἐλευθέρως ἦταν οἱ ἀρχές τοῦ Ἀρετίνου, ὥστε στὸ μέγαρό του διατηροῦσε ἐπίσημο χαρέμι. Ἀπὸ κανένα ἱσχυρὸ φίλο του δὲν παρέλειψε ὁ Ἀρετίνος ν' ἀποσπᾷ χρήματα. Ἐξαίρεσι ἔκανε μόνο γιὰ τὸν Τιτσιανό. Ἴσως αἰσθάνθηκε γιὰ τὸν καλλιτέχνη κάποιον σεβασμό, πράγμα ποὺ τοῦ ἦταν ἐντελῶς ἀγνωστο ἔως τότε. «Ξέρω — ἔλεγε — φίλε μου Τιτσιανέ, ὅτι τὰ πινέλα σου εἶναι οἱ ἀντίπαλοι τῆς Φύσεως καὶ ὅτι σὺ εἶσαι τὸ πιὸ ἀγαπημένο τῆς παιδὶς».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Κάρολο Ε', καὶ ὁ Πάπας Παῦλος ὁ Γ' παρῆχε πλοῦσιὰ τὴν εὐνοιά του στὸν

Τιτσιανό. Ὁ καλλιτέχνης ζωγράφισε ἓνα πορτραῖτο τοῦ Πάπα στὴ Βενετία καὶ ὅταν τελείωσε τὸ ἔβαλε στὴν τσάντα του γιὰ νὰ στεγνώσῃ. Ὁ κόσμος ποὺ περνοῦσε ἀπὸ κάτω, κύτταζε τὸ ἔργο, σταυροκοπιόταν καὶ προσκυνοῦσε...

Ὅταν ζωγράφιζε γυμνά, ἦταν πραγματικὰ στὸ στοιχεῖο του. Τόση ἀδυναμία εἶχε στὴν ἐπεξεργασία τοῦ γυμνοῦ, ὥστε ὅταν τύχαινε νὰ μὴν ἔχη μοντέλο, ἔβαζε τὴ γυναῖκα του καὶ τὴν κόρη του νὰ ποζάρουν. Ἔτσι οἱ δυὸ γυναῖκες εἶχαν τὴν εὐτυχία νὰ δοῦν τοὺς ἑαυτοὺς τους νὰ μεταμρφώνονται σὲ ἡρώιδες τῆς μυθολογίας, σὲ Σαλώμες ἢ σὲ Ἀφροδίτες. Ἡ δεύτερη γυναῖκα τοῦ Δουκὸς τῆς Φερράρας τοῦ χρησίμευε ἐπίσης ὡς μοντέλο γιὰ δυὸ ἀπὸ τοὺς καλύτερους πίνακές του: Αὐτὸν ποὺ εἶναι γνωστὸς με τὸ ὄνομα «Ἡ Ὠραία τοῦ Τιτσιανοῦ» καὶ τὴν περίφημη «Φλόρα», μιὰ ἀπὸ τὶς θαυμασιώτερες σὲ κομψότητα καὶ χάρι καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

Ὅταν ἡ Δούκισσα τοῦ Οὐρμίνου, μιὰ πραγματικὴ Βασίλισσα τῆς ἀσχήμιας, τοῦ ζήτησε νὰ τὴν ζωγραφίσῃ, τῆς παρουσίασε ἓνα πίνακα, ὅπου τὸ μεγαλεῖο τῆς γυναῖκας συναγωνίζονταν με μιὰ ἀπαράμιλλη ψυχικὴ εὐγένεια. Ἡ ἡλικιωμένη κυρία ἔμεινε ἐκστατικὴ μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο ποὺ ὑπετίθετο ὅτι τὴν ἀπεικόνιζε. Πείσθηκε ὅτι εἶναι ὠραία καὶ θέλησε νὰ ποζάρῃ γυμνή. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ σῶμα τῆς δὲν προσφερόταν γιὰ τέτοιου εἶδους πειραματισμούς, ὁ Τιτσιανός ζωγράφισε ἐπὶ πληρωμῇ τὸ γυμνὸ σῶμα μιᾶς ὁμορφῆς νέας καὶ σ' αὐτὸ πρόσθεσε τὸ κεφάλι τῆς

Δούκισσας. Ἔτσι δημιουργήθηκε ἓνα ἀπὸ τὰ γνησιώτερα ἔργα τοῦ Τιτσιανοῦ, ἡ περίφημη «Ἀφροδίτη τοῦ Οὐρμίνου», ποὺ προκάλεσε τὴν ὀργὴ τοῦ Μάρκ Τουαίν, ὅταν τὸ πρωτοεῖδε:

— Αἰσχος!... φώναξε. Ἄν οἱ συγγραφεῖς ἐπιτρέπανε στὴν πέννα τους τόση ἐλευθερία, τὰ ἔργα τους θὰ ἔπρεπε νὰ πεταχοῦν στοὺς σκύλους!

Ἡ τρίτη περίοδος

Τὸ 1530, ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ καρδινάλιου Φαρνέζε, ὁ Τιτσιανός πῆγε στὴ Ρώμη. Ὁ Πάπας τὸν ὑποδέχθηκε ἐγκάρδια καὶ — παραδόξως — ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ποὺ θεωροῦσε τὴν τέχνη τῆς Βενετσιάνικης Σχολῆς ὡς «κατώτερη», τοῦ φέρθηκε με μεγάλο σεβασμό. Ὁ Τιτσιανός ζωγράφισε ἀρκετοὺς πίνακες γιὰ τὸν καρδινάλιο, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ μιὰ προσωπογραφία τοῦ Πάπα Παύλου Γ', ἔργο δυνατὸ καὶ ἐπιβλητικὸ. Μὴ κερδίζοντας ὅμως τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἐπαίνους καὶ κολακευτικὰ λόγια, ἐγκατέλειψε ξαφνικὰ τὴν Αἰώνια Πόλι καὶ γύρισε στὴ Βενετία. Τὸν ἐπόμενο χρόνο τὸν βρίσκουμε στὴ Γερμανία, στὴν Αὐλὴ τοῦ προστάτη του Καρόλου Ε'. Ζωγραφίζει γιὰ τρίτῃ φορὰ τὸν Αὐτοκράτορα με τὴ μπρούτζινη χρυσοποίκιλτη πανοπλία του, ὅπως ἦταν σὲ περασμένη ἡλικία. Κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς τελετῆς, ὁ Αὐτοκράτορας τοποθέτησε τὸν Τιτσιανὸ ἐπιππο στὸ πλευρὸ του, λέγοντας στοὺς αὐλικούς:

— Μπορῶ νὰ χρίσω ὅσους εὐγενεῖς θέλω, ἀλλὰ ἓνα Τιτσιανὸ μόνον ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ φτιάξῃ! Ἦταν 99 χρόνων. Τότε, ἐνῶ

έπεξεργαζόταν μιὰ Pietà, προσεβλήθη από χολέρα και έγκατέλειψε για πάντα τη ζωή, τη ζωή που τόσο είχε αγαπήσει. Τόν έ-

θαψαν στην Santa Maria de Frari. "Ίσως, περισσότερο από κάθε άλλον, ο Τισιανός υπήρξε το γνήσιο «παιδί της εποχής του».

ΧΟΛΜΠΑΪΝ

Η καλλιτεχνική κληρονομιά που άφησαν οι μεγάλοι 'Ιταλοί ζωγράφοι και γλύπτες της 'Αναγεννήσεως στάθηκε πολύ βαρύ φορτίο για τους μεταγενεστέρους καλλιτέχνες, τόσο τους 'Ιταλούς όσο και τους ξένους. 'Ιδιαίτερα οι ξένοι, από τον 15ο έως τον 19ο αιώνα, θεωρούσαν σαν απαραίτητο στοιχείο της καλλιτεχνικής τους σταδιοδρομίας ένα ταξίδι στην 'Ιταλία για τη μελέτη των έρ-

γων των μεγάλων δασκάλων. Ένας από τους καλλιτέχνες που ο θαυμασμός τους για τους 'Ιταλούς έφθασε την υπερβολή ήταν ο Γερμανός ζωγράφος Άλμπρεχτ Ντύρερ. Καλλιτέχνης προικισμένος με πηγαίο ταλέντο, πήγε στη Βενετία και κατέβαλε τεράστιες προσπάθειες για να αποκτήσει το Ιταλικό στυλ, πράγμα που σχεδόν έπέτυχε. Όταν όμως γύρισε στην πατρίδα του, τη Νυρεμβέργη, άνα-

«Η Άννα του Κλέβ» του Χολμπάιν

διάσημος γόνος μιὰς γερμανικής οικογενείας καλλιτεχνών. Γεννήθηκε στο Άουγκσπουργκ της Βαυαρίας το 1477, γιός του γνωστού ζωγράφου Χάνς Χολμπάιν του πρεσβύτερου. Τόσο πρώιμα έκδηλώθηκε το ταλέντο του, ώστε σε ηλικία 16 χρόνων ήταν κιόλας φτασμένος ζωγράφος. Έκείνη την εποχή, ο πατέρας του αποφάσισε να τον στείλει στη Βασιλεία της Έλβετίας για να αποκτήσει πληρέστε-

κάλυψε ξαφνικά τον πραγματικό έαυτό του και οι προσπάθειές του να «Ιταλοποιηθώ» αποτελούσαν σήμερα μόνον άνάμνησι ενός πνευματικού παραδόξου.

Έξαίρεσι αποτέλεσε ο σύγχρονος και συμπατριώτης του Χολμπάιν. Άγνός και άπλός ζωγράφος, άν και γνώρισε καλά τους 'Ιταλούς, ούδέποτε έπηρεάστηκε από αυτούς.

Ο Χάνς Χολμπάιν ο νεότερος είναι ο πιο

ρη καλλιτεχνική κατάρτισι. Στη Βασιλεία ο νεαρός Χολμπάιν συνδέθηκε στενά με τον μεγάλο Όλλανδ ούμανιστή έλληνιστή Έρασμο, ο οποίος του προσέφερε τη φιλία του και κάθε δυνατή ήθική ύποστήριξι. Πλήθος έργων βγήκε από τα χέρια του Χολμπάιν στα χρόνια που έμεινε στην Έλβετία. Πίνακες με θρησκευτικά θέματα, προσωπογραφίες, τοιχογραφίες, άκόμη και ξυλογραφίες. Στο τελευταίο αυτό είδος, «Ο Χορός του Θανάτου» αποτελεί ένα από τα τελειότερα έπιτεύγματα του καλλιτέχνη. Περιφημο είναι επίσης το πορταίτο του προστάτη και φίλου του Έράμου.

Το ταξίδι στην Άγγλία

Παρ' όλην όμως την έπιτονη εργασία του, ή φτώχεια δέν έπαψε ποτέ να είναι πιστός σύντροφος της ζωής του. Όταν μάλιστα οι όπαδοί του Λουθήρου άπαγορεύσανε τη ζωγραφική πάνω σε θρησκευτικά θέματα και οι μεγάλες οικογένειες δέν είχαν χρήματα για πορταίτα, ο Χολμπάιν βρέθηκε σε άπελπιστική θέση. Τότε αποφάσισε να πάη στην Άγγλία ελπίζοντας να βρή εκεί καλύτερη τύχη.

Δέν είχε πέσει έξω στις προθέσεις του. Στο πρόσωπο του πρωθυπουργού του Έρρίκου Η' Σέρ Τόμας Μούρ, βρήκε έναν ένθερμο προστάτη και σε λίγο κατώρθωσε να προσληφθώ ως ζωγράφος της αύλης του Έρρίκου Η'. Ο έστεμμένος αυτός γυναικοκακτητής άνεθεσε στον Χολμπάιν να ζωγραφίσει τα πορταίτα ωραίων γυναικών για να διαλέγη από αυτές τις μέλλουσες συζύγους του. Ο Χολμπάιν έπιδόθηκε με ζήλο στα νέα του κα-

θήκοντα. Άνάμεσα στα έργα του της εποχής αυτής, ξεχωριστή θέση κατέχουν οι προσωπογραφίες της Χρηστίνας της Δανίας και της Άννας του Κλέβ. Πραγματικό όμως άριστούργημα είναι το πορταίτο του Έρρίκου Η'. Την εποχή που ποζάρισε ο βασιλιάς ήταν 51 έτους. Φορεί τη μεγάλη βασιλική του στολή και άκτινοβολεί από αίγλη και μεγαλοπρέπεια. Πρόκειται για έναν άληθινά «βασιλικό πίνακα».

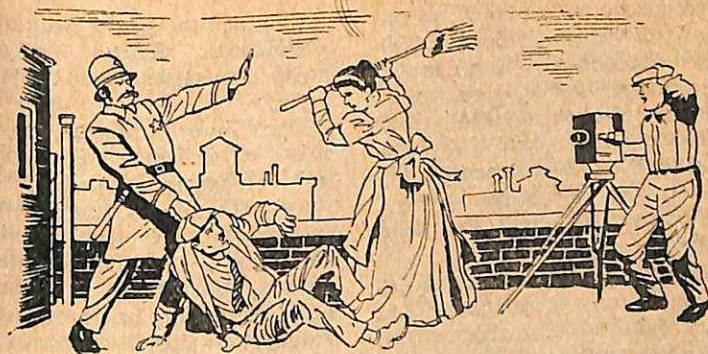
Όλόκληρη ή αύλη του Έρρίκου Η' παρελαύνει μέσα από τους πίνακες του Χολμπάιν. Παρέδωσε στις έπερχόμενες γενεές ένα θαυμάσιο ιστορικό ντοκουμέντο της εποχής εκείνης, πιο ζωντανό και πιο πειστικό από ό τι θα μπορούσαν να το φτιάξουν με την πέννα τους όλοι οι ιστορικοί του κόσμου. Γύρω στον παχύσαρκο μονάρχη βλέπει κανείς μιá στρατιά όλόκληρη από λόρδους, ιππότες, κυρίες της άριστοκρατίας και ευνούμηνες, όλους δοσμένους με άπόλυτη ειλικρίνεια, χωρίς προσπάθεια κολακείας. Στην ιστορική αυτή πινακοθήκη υπάρχουν άνάμεσα στα άλλα και τα πορταίτα της Άννας Μπολύν, της Τζέην Σέϋμυρ, του κόμητος του Σάρρεϋ, του Άρχιεπισκόπου του Καντέρμπουρυ, του πρίγκιπος της Ουαλλίας Έδουάρδου και πολλών άλλων γνωστών ιστορικών προσώπων. Στην άκμή της καλλιτεχνικής του δραστηριότητας, 45 έτών, ο Χολμπάιν προσεβλήθη από πανώλη και πέθανε.

Ζωγράφος χαρακτήρων

Ο Χολμπάιν υπήρξε ένας από τους διεισδυτικότερους και έκφραστικότερους καλλιτέχνες του κόσμου. Ποτέ δέν «φωτογρά-

φιζε» τὰ μοντέλα του, ἀλλὰ προσπαθοῦσε νὰ συλλάβῃ τὸ προσωπικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ καθενὸς καὶ αὐτὸ νὰ προβάλῃ. Εἶχε λεπτὸ γοῦστο καὶ ἐξαίσιον στυλ. Καὶ ἐπίσης προτιμοῦσε τὴν εὐλικρίνεια ἀπὸ τοὺς συναισθηματισμούς. Γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀποδώσῃ τὸ δέος καὶ τὴ φρίκη τοῦ θανάτου στὸν «Νεκρὸ Χριστὸ» τῆς

Βασιλείας, πῆρε γιὰ πρότυπο τὸ πτώμα ἑνὸς πνιγμένου Ἑβραίου! Ὁ Χάνς Χολμπάιν δὲν ζωγράφισε «πρόσωπα» ὑπὸ τὴ στενὴ ἔννοια τῆς λέξεως. Ζωγράφισε χαρακτήρες. Καὶ οἱ χαρακτήρες αὐτοὶ ποὺ παρέδωσε στοὺς μεταγενέστερους τὸν τοποθετοῦν ἀνάμεσα στοὺς πρὶν μεγαλοφυεῖς καλλιτέχνες ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὴ γῆ.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΑ

Τοῦ
ALBERT E. SMITH

Ἀπὸ τὸ βιβλίο «Two Reels and a Crank»

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁρισμούς ἐκεῖνον ποὺ νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβή σημασία τῆς.

1) ΑΚΡΑΙΦΝΗΣ.—Α: Φανατικός. Β: Φρουρός. Γ: Καθαρός

2) ΑΛΛΟΠΡΟΣΑΛΛΟΣ.—Α: Φιλάνθρωπος. Β: Εὐμετάβολος. Γ: Ἐχθρικός.

3) ΒΙΤΣΙΟ.—Α: Ἐλάττωμα. Β: Βαροῦλκο. Γ: Μαστίγιο.

4) ΔΙΑΤΟΡΟΣ.—Α: Διαπεραστικός. Β: Ἀγγελιοφόρος. Γ: Οὐράνιος.

5) ΙΧΩΡ.—Α: Ὁρρός. Β: Αἷμα τῶν θεῶν. Γ: Μούχλα.

6) ΚΡΕΟΛΗ.—Α: Κατσαρόμαλλα. Β: Μελαχρινή. Γ: Μιγὰς.

7) ΛΕΥΙΤΗΣ.—Α: Ἰουδαίος. Β: Ἱερεὺς. Γ: Φαρισαίος.

8) ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΟΣ.—Α:

Ὅχι γνήσιος ὁρθόδοξος. Β: Δι-
ώκτης ἀλλοδόξων. Γ: Αἰρετικός.

9) ΜΥΧΙΟΣ.—Α: Ἀπόκου-
φος. Β: Ἱερός. Γ: Ὑποκριτικός.

10) ΝΕΠΟΤΙΣΜΟΣ.—Α:
Συγγενοφιλία. Β: Πότισμα. Γ:
Ἱπποτισμός.

11) ΟΡΑΤΟΡΙΟ.—Α: Μελό-
δραμα. Β: Θρησκευτικὸ δράμα.
Γ: Ὑπόθεσι μελοδράματος.

12) ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ.—Α: Ἀνά-
κτορο. Β: Προστατευτικὸ μέσον.
Γ: Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς.

13) ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΗ.—Α:
Παράνομος συνάθροισις. Β: Ἀ-
ναπληρωματικὸ συμβούλιο. Γ:
Εμποροπανήγυρις.

14) ΦΥΡΑΜΑ.—Α: Εἶδος.
Β: Χαρακτήρας. Γ: Κακὴ ποιό-
της.

(Ἀπαντήσεις στὴν σελίδα 111)

Κανείς δὲν εἶχε δὴ ποτὲ πολέ-
μικὸ φιλμ ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ
ὁ Μπλάκτον καὶ ἐγὼ (οἱ δυὸ ἄν-
θρωποι ποὺ ἀπαρτίσαμε ὁλόκλη-
ρο τὸ προσωπικὸ τῆς «Βιταγ-
κράφ») ἀποφασίσαμε νὰ γίνουμε
ἀπερατὲρ τοῦ ἀμερικανικοῦ
στρετοῦ στὸν Ἰσπανοαμερικανικὸ
πόλεμο τοῦ 1898.

Ἀνεβήκαμε στὸ λόφο τοῦ Σάν
Χουάν, στὴν Κούβα, μαζί με τὸν
Θεόδωρο Ροῦζβελτ καὶ τὸ ἐλα-
φρὸ ἵππικὸ του. Καὶ ἀναπαρα-
στήσαμε τὴν περίφημη ναυμαχία
τοῦ Σαντιάγο πάνω σ' ἕνα τρα-
πέζι στὴν Νέα Ὑόρκη!

Στὴν πραγματικὴ μάχη, θρι-
σκώμαστε κοντὰ στὸν Θεόδωρο
Ροῦζβελτ καὶ στὸν διάσημο πο-
λεμικὸ ἀνταποκριτὴ Ρίτσαρντ
Χάρντινγκ Ντέιβις. Ἐγὼ κουβα-

λοῦσα στὴ ράχη μου τὸ μηχανή-
μα λήψεως. Ὁ Μπλάκτον μετέφε-
ρε τὰ κιθάρια μετὰ τὶς ταινίες. Ὁ
Ροῦζβελτ κρατοῦσε ἕνα τουφέκι
ποὺ εἶχε πάρει ἀπὸ ἕναν σκοτω-
μένο Ἰσπανό. Ὁ Ντέιβις κύττα-
ζε μετὰ τὰ κυάλια ἀνάμεσα στὰ
δέντρα γιὰ ν' ἀνακαλύψῃ τυχόν
ἐλεύθερους σκοπευτὰς.

Τὸ δλιγάριθμο σῶμα τῶν ἱππέ-
ων σταμάτησε, ἀνοίξε πῦρ καὶ
προχώρησε ἀργὰ, ἀνοίγοντας
δρόμο ἀνάμεσα στοὺς πυκνοὺς
θάμνους. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἔφοδος.
Τίποτε τὸ ἥρωϊκὸ καὶ τὸ ἐνθου-
σιώδες. Μόνον ὅταν γυρίσαμε μετὰ
τὸν Μπλάκτον στὴ Νέα Ὑόρκη
πληροφορηθήκαμε ὅτι εἴχαμε λά-
βει μέρος στὴν περίφημη «ἔφο-
δο τοῦ λόφου Σάν Χουάν».

Τὸ μόνο ποὺ εἴχαμε κατορθώ-

σει νά κάνουμε, ό Μπλάκτον κι' εγώ, ήταν νά καλύπτουμε τὰ νῶτα τῶν στρατιωτῶν. Κατὰ πυκνὰ διαστήματα, καθώς σκαρφαλώναμε μὲ κόπο φορτωμένοι μὲ τὸ βαρὺ ὑλικό μας, ἔφτανε στ' αὐτιά μας ἕνας διαπεραστικός ἡχος, κάτι σὰν σφύριγμα.

—Τροπικά ἔντομα, εἶπα, καὶ ό Μπλάκτον συμφώνησε.

Κάθε φορά πού στήναμε τὴ μηχανή γιὰ νὰ τραθήξουμε μιὰ σκηνή, ὅταν φώναζα στοὺς στρατιῶτες νά σταθοῦν ὀρθοὶ γιὰ νὰ τοὺς θγάλουμε καλύτερα, τὰ «τροπικά ἔντομα» γίνονταν πιὸ ἐνοχλητικά... Δὲν μπορούσε ὅμως νὰ γίνῃ διαφοροτικά, γιατί ἡ μηχανή μας, σωστὸ ἀρχαῖο κειμήλιο, δὲν ήταν δυνατόν νὰ τοὺς τραθήξῃ ξαπλωμένους μπρούμυτα. Σὲ μιὰ στιγμή, καθώς χαμήλωνα τὴ μηχανή, δυὸ σφαίρες χτύπησαν πάνω στὸ ξύλινο παραθυράκι τῆς καὶ τὸ τσάκισαν. Εἶπα στὸν Μπλάκτον ὅτι ήταν κοροϊδία νὰ συνεχίσουμε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Ἐκεῖνος συμφώνησε καὶ ἡ ἀπόφασις ἐλήφθη ἐπὶ τόπου: Ἡ «Βιταγκράφ» ἀπεσύρετο τοῦ ἀγῶνος! Ἀλλωστε εἶχαμε τραθήξει ὅτι μᾶς χρειαζόταν καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, τὸ ἀπόθεμα τῶν φιλμ μας εἶχε σχεδὸν ἐξαντληθῇ.

Μπήκαμε τὴν ἴδια μέρα σ' ἕνα πλοῖο πού ἐφευγε γιὰ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες...

Ὅταν φθάσαμε στὴ Νέα Ὑόρκη, ὀρθήκαμε τὸν πληθυσμὸ ἔξαλλον ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ. Πρὶν ἀπὸ λίγο εἶχε φθάσει ἡ εἰδησις τοῦ ναυτικοῦ θριάμβου: Ὁ ναύαρχος Θεωβέρτα, ἀρχηγὸς τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου, εἶχε ἀποκλεισθῇ στὸ Σαντιάγο ἀπὸ τὰ ἀμερικανικά πολεμικά καὶ εἶχε κατατροπωθῇ, ἐνῶ προσπαθοῦσε νὰ διασπάσῃ τὸν κλοιό. Οἱ δημοσιογράφοι μᾶς ρωτοῦσαν ἂν εἶχαμε

γυρίσει τὸ φιλμ τῆς ναυμαχίας. —Βέβαια, βέβαια, ἀπάντησα πάνω στὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς στιγμῆς.

Ὅταν ὅμως γυρίσαμε στὸ γραφεῖο, καταλάβαμε ὅτι εἶχαμε μπλέξει ἄσχημα. Ἄν διαδιδόταν καὶ πιὸ ἔξω ὅτι ἡ «Βιταγκράφ» εἶχε γυρίσει σὲ φιλμ τὴ ναυμαχία τοῦ Σαντιάγο, τί θὰ κάναμε; Ὁ Μπλάκτον εἶπε ὅτι θὰ μπορούσαμε νὰ φτιάξουμε μόνοι μας μιὰ ναυμαχία κι' ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα πῶς ήταν τρελλός. Λίγο-λίγο ὅμως, καθώς ἡ ὥρα περνοῦσε, ἡ ἰδέα ἄρχισε νὰ μοῦ φαίνεται καλή. Γιατί ὄχι;

ΤΟ ΠΟΥΡΟ ΠΟΥ ΦΕΡΝΕΙ ΤΗΝ ΟΜΙΧΛΗ

Στοὺς δρόμους τῆς Νέας Ὑόρκης, τὰ καρροτσάκια πουλοῦσαν φωτογραφίες ἀμερικανικῶν καὶ ἰσπανικῶν πλοίων. Ἄγοράσαμε μιὰ σειρὰ καὶ τὰ ψάλλιδισαμε γύρω-γύρω προσεκτικά. Βάλαμε πάνω στὸ τραπέζι ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ μεγάλα ξύλινα πλαίσια μὲ τὸ ἄσπρο πανὶ καρφωμένο γύρω-γύρω πού χρησιμοποιοῦσε ὁ Μπλάκτον γιὰ τὴ ζωγραφική του. Χύσαμε μέσα νερό, ὥσπου ἡ ἐπιφάνειά του ὑψώθηκε 2—3 πόντους. Γιὰ νὰ στέκωνται ὀρθὰ τὰ πλοῖα στὸ νερό, τὰ καρφώσαμε πάνω σὲ τετραγωνάκια ἀπὸ ξύλο. Στὸ μικρὸ ἐπίπεδο πού σχηματιζόταν πίσω ἀπὸ κάθε πλοῖο, ἀκουμπήσαμε μερικὸς κόκκους μαρουτοδόσκη —τρεῖς σὲ κάθε καράβι— ποσότητα βέβαια ὄχι ὑπερβολικὴ γιὰ μιὰ ναυμαχία.

Γιὰ φόντο ὁ Μπλάκτον ζωγράφισε σύννεφα πάνω σ' ἕνα χαρτόνι. Δέσαμε κάθε πλοῖο μὲ μιὰ λεπτὴ κλωστή, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ κινοῦνται μπροστὰ στὸ μηχανήμα λήψεως.

Τὸ μόνο πού μᾶς ἔλειπε τώρα ήταν ὁ καπνός. Σὲ μιὰ ἐποχή, ὅπου οἱ γυναῖκες δὲν κάπνιζαν ἢ γυναῖκα τοῦ Μπλάκτον δέχτηκε νά... θυσιαστῇ καὶ ὁ κλητήρας ἑνὸς γειτονικοῦ γραφείου μᾶς πρόσφερε τὴν ἐλαφρὴ ὀμίχλη ἑνὸς πούρου. Κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὸ τραπέζι, ὁ Μπλάκτον ἔβαλε φωτιά στὸ μαρούτι μὲ ἕνα μακρὸ φυτίλι, τράβηξε ἐπὶ σκηνῆς τὸ ἕνα πλοῖο πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο καὶ τάραξε τὸ νερό γιὰ νὰ κάνῃ κύματα. Ἐγὼ ἄρχισα νὰ γυρίζω τὴ μανιβέλλα τῆς μηχανῆς λήψεως. Ἡ ναυμαχία εἶχε ἀρχίσει.

Ὅταν προβάλαμε τὸ φιλμ, ἐνθουσιαστήκαμε. Ἡ ἀτμόσφαιρα, θαρεῖα ἀπὸ καπνούς: οἱ λάμπεις ἔδιναν στὴ σκηνὴ ἕναν ἀξιοθαύμαστο ρεαλισμὸ. Ἰσως αὐτὸ νὰ ήταν μιὰ παραποίησης, πάντως ὅμως ἡ παραποίησις αὐτὴ ἦταν τὸ πρῶτο ὅχημα τῆς πολυπλοκῆς τεχνικῆς τῶν κινηματογραφικῶν «τρὺκ» πού τόσο χρησιμοποιοῦνται στὶς σύγχρονες ταινίες.

Ἡ «Ναυμαχία τοῦ κόλπου τοῦ Σαντιάγο» καὶ τὸ «Στὴν Κούβα μὲ τοὺς στρατιῶτες μας» ἔκαναν τὶς αἰθούσες προβολῆς νὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ κόσμο. Οἱ ἐφημερίδες μᾶς ἔδωσαν θερμὰ συγχαρητήρια γιὰ τὸ ἐξαιρετικὸ μᾶς «ντοκιμανταίρ»...

Ὁ Μπλάκτον καὶ ἐγώ, εἶχαμε ἰδρύσει τὴν Ἑταιρεία «Βιταγκράφ» σχεδὸν κατὰ σύμπτωσι. Μιὰ ζεστὴ ἡμέρα τοῦ Ἰουλίου, ἐνῶ περπατοῦσαμε στοὺς δρόμους τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀκούσαμε μεγάλη φασαρία μπροστὰ σ' ἕνα μαγαζί. Μιὰ φωνὴ ἔλεγε: «Ἀπάτη! Εἶναι φτιαγμένο μὲ καθρέφτες!» Μῆσα στὸ μαγαζί, κόσμος πολὺς ήταν μαζεμένος γύρω ἀπὸ ἕνα ντουλαπάκι, κάτι σὰν

κουτί. Ἦταν τὸ κινητοσκόπιο τοῦ Τόμας Ἐντισον, πού τὴν ἐποχὴ ἐκείνη χαλοῦσε κόσμος. Τὸ μηχανήμα περιεῖχε μιὰ ταινία δώδεκα περίπου μέτρων πού κυλοῦσε πάνω σὲ κυλίνδρους. Τὸ φιλμ περνοῦσε μὲ μεγάλη ταχύτητα μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ θεατῆ, οὕτως ὥστε νὰ δίνῃ τὴν ἐντύπωσι τῆς κινήσεως. Τριάντα δευτερόλεπτα τοῦ θαύματος αὐτοῦ στοιχίζαν 5 σέντς. Τὰ θέματα ήταν ὅσο γίνεται πιὸ ἀθῶα: Ἕνας ἄνθρωπος πού γελοῦσε, ἕνα παιδί πού ἔπαιζε σκρινάκι, κύματα πού ἔσπαζαν στὴν ἀμμουδιά...

Ἐκείνο τὸ βράδυ ὁ Μπλάκτον κι' ἐγὼ ἀνακαλύψαμε τὸν προορισμὸ μας.

—Ἄν μπορούσαμε νὰ προβάλουμε τίς εἰκόνες αὐτὲς πάνω σὲ μιὰ ὀθονή! φώναξα. Εἰκόνες πού νὰ κινοῦνται!

Γι' αὐτὸ ὅμως ἔπρεπε νὰ ξεπεράσουμε μιὰ μεγαλοφυῖα σὰν τοῦ Ἐντισον. Ἀλλὰ ὁ Μπλάκτον ήταν ἔτοιμος νὰ τὸ ἐπιχειρήσῃ. Τὸ θεωροῦσε σὰν μιὰ δοκιμὴ τῶν ἱκανότητων μου. Ἦμουν τότε εἰκοσι ἑτῶν καί, ἐπισήμως, ὁ «ἰθύνων νοῦς» τῆς ἐπιχειρήσεως.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ «ΒΙΤΑΓΚΡΑΦ»

Ἐντυπώσαμε τὸ ὄνομα «Βιταγκράφ» φυλλομετρώντας τὸ λεξικό. Τὸ γραφεῖο μας ήταν μιὰ κάμαρα στὸ τελευταῖο πάτωμα ἑνὸς κτιρίου. Ὅταν θάλαμε ἕνα φιλμ τοῦ κινητοσκοπίου τοῦ Ἐντισον στὴν πρωτόγονη χονδροειδῇ μηχανή μου, ἐμφανίσθηκε στὴν ὀθονὴ μιὰ συγκεχυμένη μάζα πού ἔτρεχε ἀσυγκράτητα. Κατάλαβα πῶς ἔπρεπε νὰ καταφέρω νὰ συγκρατήσω κάθε εἰκόνα ἔστω καὶ γιὰ ἕνα δευτερόλεπτο. Κόβοντας ἕνα κομματάκι ἀπὸ τοὺς τροχοὺς ἐπάνω στοὺς ὁποῖοι

ους κυλούσε ή ταινία, κατάρθωσα νά τις σταματῶ γιά μιὰ στιγμή. Αυτό ήταν μιὰ σχετική βελτίωση. "Υστερα, όταν κάποιος άλλος ἀνακάλυψε τὸ ὀδοντωτὸ πνίσι, ἐγὼ τὸ υιοθέτησα.

Τὰ πρῶτα «ἔργα» τῆς «Βιταγκράφ» ἦταν ταινίες δεκαπέντε περίπου μέτρων καὶ ἡ προβολή τους διαρκοῦσε ἓνα λεπτό: μιὰ ἀντλία μὲ πυροσβέστες ποὺ ἔτρεχε νά σθῆση μιὰ πυρκαϊά, ἓνα τράμ τοῦ Μπρόντγουαιη καὶ ἓνα περίφημο τραῖνο ἐπονομαζόμενο «Μαῦρο Διαμάντι». Τὸ «Μαῦρο Διαμάντι» ἦταν τὸ καμάρι μας. Πρόβαλα στὴν ὁθόνη τὴν πρώτη εἰκόνα καὶ τὴν κρατοῦσα ἀκίνητη, ἐνῶ ὁ Μπλάκτον, ποὺ ὑπερφανευόταν γιά τὴν εὐγλωττία του, ἐμφανίζοταν στὴ σκηνή:

—Κυρίες καὶ κύριοι, θὰ δῆτε τώρα αὐτὸ τὸ τραῖνο νά τρέχη κατὰ τὸν πλέον ἐκπληκτικὸ τρόπο!

Μετὰ ἀποσυρόταν στὰ παρασκήνια, ὅπου μιμόταν τὸν θόρυβο τοῦ τραίνου, χτυπώντας δυνατὰ μιὰ λαμαρίνα μὲ δυὸ κομμάτια σίδερο. Μέσα σ' αὐτὸν τὸν τρομακτικὸ θόρυβο, τὸ τραῖνο ἄρχιζε νά κινῆται καὶ νά τρέχη πρὸς τοὺς θεατὰς. Στὸ σημεῖο ἐκεῖνο, ὅταν φαινόταν πιά ἀναμφισβήτητο ὅτι ὁ σιδερένιος δαίμονας θὰ πηδοῦσε ἔξω ἀπὸ τὴν ὁθόνη, τὰ παιδιὰ ἄρχιζαν τὰ κλάματα, οἱ γυναῖκες ξεφώνιζαν καὶ οἱ ἄνδρες καρφώνονταν σὰν πετρωμένοι στὰ καθίσματα τους.

Η ΣΚΟΥΠΑ ΠΟΥ ΣΩΖΕΙ

Όταν τὸ κοινὸ κουράστηκε νά βλέπῃ ἀπλῶς καὶ μόνον κινούμενα ἀντικείμενα, ἀποφασίσαμε νά γυρίσουμε ἓνα φιλμ μὲ ὑπόθεσι. Ἡ πρώτη παραγωγή μας τοῦ εἰδους αὐτοῦ, «Κλέφτης

στὰ κεραμίδια», δὲν διακρινόταν πολὺ γιά τὴν πλοκή της. Εἶχε δυὸ πράξεις: 1) "Ένας κλέφτης παραβίαζε μιὰ σοφίτα καὶ 2) "Ένας ἀστυνομικὸς, ποὺ τὴν στιγμή ἐκεῖνη θρискόταν ὡς ἐκ θαύματος πάνω στὴ στέγη, τὸν ἐπιάει. Ὁ Μπλάκτον ὑποδούσαν τὸν ρόλο τοῦ κλέφτη. Φοροῦσε σκοῦρο κοστούμι καὶ κρατοῦσε τὴν ἀπαραίτητη μαύρη βαλίτσα. Δώσαμε σ' ἓνα φίλο δυὸ δολλάρια γιά νά παίξῃ τὸν ρόλο τοῦ ἀστυνομικοῦ καὶ νοικιάσαμε μὲ 1,50 δολλάριο τὴ στολή μαζί μὲ τὸ κράνος καὶ τὸ κλόμπ. "Έτσι, ὁ λόκληρο τὸ φιλμ κόστισε (ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ταινία) τριάμισυ δολλάρια.

Γυρίσαμε τὴ σκηνὴ στὴ στέγη τοῦ σπιτιοῦ μου. Κατὰ σύμπτωσι, ἡ θυρωρὸς σκούπιζε ἐκεῖνη τὴν ὥρα τίς σκάλες καὶ ἐμφανίσθηκε ἐπὶ σκηνῆς ἀκριβῶς τὴ στιγμή ποὺ ὁ ἀστυνομικὸς εἶχε ἔρθῃ στὰ χέρια μὲ τὸν λαοδότη. Μὲ τὸ πρῶτο βλέμμα ποὺ ἔρριξε ἡ θαρραλέα ἐκεῖνη γυναῖκα, κατάλαβε πὼς κάτι ὑποπτο συνέβαινε. Σήκωσε ψηλά τὴ σκούπα της, ὥρμησε πάνω στοὺς περὶτρομους ἡθοποιούς καὶ ἄρχισε νά κατεβάξῃ βροχή τὰ χτυπήματα στὰ κεφάλια τους.

Οἱ ταινίες στοίχιζαν ἀκριβὰ καὶ ἡ «Βιταγκράφ» δὲν μπορούσε νά ἐπιτρέψῃ τὴν πολυτέλεια τοῦ ξαναγυρίσματος τῆς σκηνῆς. Τὸ ἐπόμενο βράδυ στεκόμασταν στὴν αἴθουσα προβολῆς κρατώντας τὴν ἀναπνοή μας. Τρέμαμε γιά τὸ τί ἐπρόκειτο νά δοῦμε. Τὸ κοινὸ ἔμεινε ἀδιάφορο στὴν πρώτη σκηνή. "Υστερα, ἡ θυρωρὸς χύμηξε στὴν ὁθόνη κραδαίνοντας τὴ σκούπα της. Ἐπακολούθησαν ξεφωνητὰ καὶ ἓνα κύμα γέλιου πλημμύρισε τὴν αἴθουσα. Ἡ θυρωρὸς εἶχε σώσει τὴν κατάστα-

σι. Εἶχε γεννηθῇ ἡ κινηματογραφικὴ κωμωδία, τοῦλάχιστον γιά τὴ «Βιταγκράφ».

Ἡ στέγη μας ἔγινε τὸ στούντιο τῆς «Βιταγκράφ». Ἀλλὰ τὸ γύρισμα τῶν φιλμ δυσκολευόταν ἀπὸ κάτι κύματα ἀτμοῦ ποὺ ἐθαγιναν ἀπὸ μερικοὺς γειτονικοὺς ἐξαεριστήρες καὶ στροβιλιζόνταν γύρω στὰ κεφάλια τῶν ἡθοποιῶν. Μὲ τίς συνθήκες αὐτὲς φυσικὰ δὲν εἶχαν μεγάλῃ ἐπιτυχία ὠρισμένες σκηνές, ὅπως π.χ. ἡ σκηνὴ στὴν ὁποία μιὰ μητέρα συζητοῦσε ἐμπιστευτικὰ μὲ τὴν κόρη της στὸ σαλονάκι τους. Ἀλλὰ θρήκαμε τὸ γιαιτρικὸ: "Όταν ἄρχιζε νὰ φυσᾷ ἄερας, φώναζα: «Σταματήστε!» Οἱ ἡθοποιοὶ ἔμειναν ἀκίνητοι στὶς στάσεις τους. Καὶ μόλις τὰ συννεφάκια τοῦ ἀτμοῦ διαλύονταν, μὲ τὸ «ἔμπροσ!» ποὺ φώναζα, τὸ γύρισμα συνεζίζονταν. Ἄν οἱ ἡθοποιοὶ δὲν ἐκινούντο καθόλου, ἡ διακοπὴ δὲν γινόταν ἀντιληπτὴ κατὰ τὴν προβολὴ τοῦ φιλμ.

Ἀλλὰ τίς ἡμέρες ποὺ δὲν φυσοῦσε καθόλου, ὁ ἀτμός ἔμεινε διάχυτος στὴν ἀτμόσφαιρα καὶ οἱ ἡθοποιοὶ ἐκνευρίζονταν. Γι' αὐτὸ ἄρχισαμε σὲ μερικά φιλμ νά μεταβάλλουμε τὸν ἀτμὸ σέ...πρόσωπο τοῦ ἔργου. Τὰ ἐπεισόδια ἐκτυλίσσονταν σὲ πριονιστήρια, σὲ χαλυβουργεῖα καὶ τὰ παρόμοια, ὅπου ὁ ἀτμός μπορούσε νά ὑπάρχῃ ἐλεύθερα. Αὐτὰ ἦταν τὰ «ἀτμοφίλμ» μας.

Η ΠΡΩΤΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

Υστερα δημιουργήθηκαν ἄλλα προβλήματα. Καθὼς τὰ ἔργα ἦταν βωβά, οἱ ἡθοποιοὶ εἶχαν ἀποκτήσει τὴ συνήθεια νά μιλοῦν μπροστὰ στὸ μηχανήμα λήψεως. Χωρὶς νά σκέπτονται τί ἔλεγαν. Κατ' ἀρχὴν, οἱ φυλαρῖες αὐτὲς ἦταν ἀθῶες, ἀλλὰ καμμιά φορὰ

τύχαινε κάποιος ἡθοποιὸς νά διηγήται ἱστορίες πολὺ ἄλατισμένες. Οἱ διευθυνταὶ τῶν κινηματογράφων ἄρχισαν νά παραπονοῦνται ὅτι οἱ θεαταὶ, εἰδικώτερα οἱ κοῦφοι, διάβαζαν τίς κινήσεις τῶν χειλῶν τῶν ἡθοποιῶν καὶ ὅτι συχνὰ τὰ λόγια τους δὲν συμφωνοῦσαν μὲ τίς ρομαντικὲς σκηνές ποὺ προβάλλονταν. "Έτσι, ἀναγκαστήκαμε νά γίνουμε οἱ πρῶτοι λογοκριταὶ τῆς κινηματογραφικῆς βιομηχανίας.

"Όμως, παρὰ τίς προσπάθειές μας, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ ἄρχισε νά ἐξατμίζεται. Τὰ φιλμ ἔγιναν τὸ καλύτερο μέσον ἐκδιώξεως τῶν θεατῶν. Ἀρκοῦσε ἡ προβολὴ ἑνὸς φιλμ ἀνάμεσα σὲ δυὸ νούμερα ἐπιθεωρήσεως, γιά νά τραπῇ τὸ κοινὸ σὲ ἄτακτη φυγή. «Ἡ ἐποχὴ τοῦ κινηματογράφου τελείωσε», ἔλεγαν οἱ φίλοι μας. «Καλὰ θὰ κάνετε νά σταματήσετε τὴν ἐπιχείρησι καὶ νά σώσετε ὅ,τι μπορείτε».

Τότε ὅμως ξέσπασε ὁ ἀμερικανοῖσπανικός πόλεμος καὶ ἡ ἐπιτυχία μας μὲ τὴ «Ναυμαχία τοῦ κόλπου τοῦ Σαντιάγο», ποὺ διηγήθηκα στὴν ἀρχή, ἔσωσε τὴ «Βιταγκράφ» ἀπὸ τὴ χρεωκοπία.

«Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚ ΚΙΝΛΕΥ»

Ἡ ἀξία τῶν κινηματογραφικῶν «ζουρνάλ» ὡς ἱστορικῶν ντοκουμέντων ἀποδείχθηκε ὅταν ἐντελῶς τυχαῖα γύρισα σὲ ταινία τὴ δολοφονία τοῦ προέδρου Μὰκ Κίνλεϋ. Ἦταν ἡ 6η Σεπτεμβρίου τοῦ 1901. Μιὰ δεξίωσις πρὸς τιμὴν τοῦ προέδρου στὸ Μπόφφαλο, εἶχε προσελκύσει πάνω ἀπὸ 10.000 ἄτομα ποὺ ἐπιθυμοῦσαν νά τοῦ σφίσουν τὸ χέρι. Εἶχα στήσει τὴ μηχανή μου σὲ μιὰ ἄκρη τῆς αἰθουσας ἀπὸ ὅπου ὁ πρόεδρος φαινόταν θαυμάσια.

“Ένας νεαρός πού θρισκόταν στην ούρα καί είχε τὸ δεξί του χέρι δεμένο μ’ ἓνα μαντήλι, τράβηξε τὴν προσοχή μου. Θυμάμαι ὅτι ἀναρωτήθηκα μήπως ἦταν τραυματισμένος. Ὁ πρόεδρος πρέπει νὰ ἔκανε τὴν ἴδια σκέψη. Ἀπλώσε τὸ χέρι του γιὰ νὰ σφίξη τὸ ἀριστερὸ τοῦ νεαροῦ. Σὲ ἀπάντησι, δυὸ ξεροὶ κρότοι ἀντήχησαν κάτω ἀπὸ τὸ μαντήλι.

Ὁ πρόεδρος, μὲ ὕφος ἐκπληκτο καὶ τρομαγμένο, ὠπισθοχώρησε καὶ ἔπεσε χάμω. Οἱ φρουροὶ ὤρμησαν πρὸς τὸν δολοφόνο καὶ τὸν συνέλαβαν.

Τὸ ἀρνητικὸ τοῦ φιλμ αὐτοῦ ξεθώριασε μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἔχω ὅμως ἀκόμη 4—5 εἰκόνες πού δείχνουν τὸν πρόεδρο Μάκ Κίνλεϋ σ’ ἐκείνην τὴ φοβερὴ καὶ φρικτὴ στιγμή.

Ὁ κωμικὸς τοῦ κινηματογράφου Ἐντυ Κάντορ, θέλοντας κάποτε νὰ διασκεδάσῃ τοὺς τραυματίες ἐνὸς στρατιωτικοῦ νοσοκομείου, ἔκανε ὅλες τὶς τρέλλες, σὲ χειρονομίες καὶ μορφασμοὺς τοῦ ρεπερτορίου του. —Γεῖά σας, παιδιά, φώναξε φεύγοντας. Σὰς εὐχομαι μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά γρήγορα νὰ γίνετε καλά. —Παρομοίως, ἀπάντησαν μὲ μιὰ φωνὴ ὅλοι οἱ ἀσθενεῖς μαζί.

Constellation

Ὁ ἄλλοτε πρωθυπουργὸς τοῦ Βελγίου καὶ πρώην Πρόεδρος τῆς πρώτης Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν κ. Σπάακ δέχθηκε κάποτε, μετὰ ἀπὸ μιὰ διάλεξί του στὸ Χιούστον τοῦ Τέξας, μιὰ ἀκροάτρια πού τοῦ εἶπε: —Εἶσθε ὑπέροχος. Μοιάζειτε μὲ τὸν Τσῶρτσιλ καὶ μιλάτε σὰν τὸν Μπουαγιέ. —Κυρία μου, ἀπάντησε ὁ Σπάακ, πιστέψτε με, θὰ προτιμοῦσα νὰ ἔμοιαζα τὸν Σὰρλ Μπουαγιέ καὶ νὰ μιλοῦσα σὰν τὸν Τσῶρτσιλ.

André Visson

Ένας ἀνόητος καὶ ἐγωῖστικὸς συγγραφεὺς ἔλεγε: —Δὲν ξέρω πῶς τὰ καταφέρνω, ἀλλὰ διαρκῶς χάνω τὸν καιρὸ μου πού εἶναι πολὺτιμος. Καὶ ὁ πανέξυπνος κωμωδιογράφος Ζῶρζ Φεϊντῶ, πού τὸν ἀκούσε, ἐρώτησε: —Ἀγαπητέ μου, μήπως γράφεις πάλι κανένα ἔργο;

Pourquois Pas?

Η ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ

Συνέντευξις μὲ τὸν ἀρχιτέκτονα—ἀρχαιολόγο κ. ΙΩΑΝΝΗ ΤΡΑΥΛΟ

Σὲ 4 χρόνια ἡ ἐλληνικὴ πρωτεύουσα θὰ ἀποκτήσῃ ἓνα θαυμάσιο κτίριο μήκους 116 μέτρων πού θὰ στεγάζῃ ὅλα τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς Ἀγορᾶς.

Τὸ καλοκαίρι ἄρχισε στὴν πλατεία τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς Ἀγορᾶς, ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Κλασσικῶν Σπουδῶν, ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς μεγαλοπρεποῦς Ἑλληνιστικῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου. Ἡ Στοὰ αὕτη, διώροφη, μὲ 116 μέτρα μήκος, θὰ ἀνοικοδομηθῇ μέσα σὲ τέσσερα χρόνια καὶ θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ πῶ ἀξιοθαύμαστα καὶ ἐπιβλητικὰ μνημειακὰ κτίρια τῆς Ἑλληνικῆς πρωτεύουσας. Ἡ ἀνοικοδόμησις γίνεται μὲ ἔμπνευσι τοῦ διευθυντοῦ τῶν ἀνασκαφῶν καθηγητοῦ κ. Ὀμήρου Τόμψον, ὁ ὁποῖος ἔκρινε ὅτι μόνον σὲ ἓνα ἀρχαῖο κτίριο θὰ ἔθρισκαν τὴν κατάλληλη στέγη ὅλα τὰ ἀντικείμενα πού θρέθηκαν στὴν Ἀγορὰ ἀπὸ τὸ 1931 πού ἄρχισε ὡς φέτος πού τελείωσε τὸ μεγάλο ἔργο τῆς ἀνασκαφῆς τῆς. Ἡ σκέψις νὰ χρησιμεύσῃ ἡ

Στοὰ τοῦ Ἀττάλου γιὰ Μουσεῖο δὲν εἶναι διόλου ἀσυμβίβαστη μὲ τὸν ἀρχικὸ προορισμὸ τῆς, γιὰτὶ καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα στεγάζονταν ἐκεῖ ὅχι μόνον γραφεῖα καὶ καταστήματα εἰδῶν πολυτελείας, κομποτεχνημάτων, ἀγγείων, ὕφασμάτων κ.λ.π., ἀλλὰ καὶ πίνακες ζωγραφικῆς καὶ ἀνδριάντες εὐεργετῶν τῆς Ἀθῆνας.

Ἡ ἐδῶν ἡ γιὰ τὴν πίστὴ τήρησι τοῦ σχεδίου τῆς ἀρχαίας οἰκοδομῆς κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς ἔχει ἀνατεθῇ στὸν Ἑλληνα ἀρχιτέκτονα-ἀρχαιολόγο κ. Ἰωάννη Τραυλό. Τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἔχει ἀναλάβει τὸ Ἀμερικανικὸ Ἀρχιτεκτονικὸ Γραφεῖο Στιούαρτ Τόμψον καὶ Φέλπς Μπάρναμ μὲ σύμβουλο μηχανικὸ τὸν κ. Γεώργιο Μπίρη.

Μὲ τὴν οἰκονομία τοῦ Ἀττάλου σχετίζεται καὶ μιὰ ἄλλη Στοὰ τῆς Ἀθῆνας, τὰ ἐρεῖ-

Ὁ ἀρχιτέκτονα—ἀρχαιολόγος κ. Ἰωάννης Τραυλὸς εἶναι συνεργάτης τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Κλασσικῶν Σπουδῶν στὶς ἀνασκαφὰς τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς Ἀγορᾶς ἀπὸ τὸ 1931 καὶ ἔχει συμβάλει πολὺ στὴν ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν μνημείων πού θρέθηκαν ἐκεῖ. Ὁ κ. Τραυλὸς ἔχει ἐπίσης λάβει μέρος στὶς ἀνασκαφὰς τῆς Ὀλύνθου, τῆς Πυλῆς, τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος, τῶν Μεγάρων, τῆς Παλαιστίνης (1933) καὶ ἔχει διευθύνει διέξοδον ἀνασκαφῆς στὴν Ἐλευσίνα, στὴν Ἱερὰ Ὀδὸ καὶ ἄλλου.

Ἡ Στοὰ τοῦ Ἀττάλου, ὅπως θὰ εἶναι μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησίν της.

πια τῆς ὁποίας βλέπουμε σήμερα μεταξύ τοῦ Ὠδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου. Ἡ Στοὰ αὐτὴ κτίστηκε ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀττάλου Εὐμένη Β' καὶ ἦταν μεγαλύτερη, μὲ μῆκος 175 μέτρα καὶ δυὸ ὁρόφους.

Ἐκτὸς ἀπὸ πολλὰς πόλεις, ὁ Εὐμένης εἶχε κάνει καὶ ἀρκετὰ μνημειακὰ ἔργα. Ἐνα τέτοιο μνημεῖο ἦταν ὁ περίφημος θωμὸς τῆς Περγάμου καὶ ἡ Στοὰ τοῦ στὴν Ἀθήνα.

Ὁ Ἀτταλὸς Β' ἐβασίλευσε στὴν Πέργαμο ἀπὸ τὸ 159 π.Χ. ἕως τὸ 138 π.Χ. Σὰν φίλος ὅμως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν φιλοτιμήθηκε νὰ στολίσῃ, ὅπως καὶ ὁ ἀδελφὸς του Εὐμένης, τὴν πόλιν ποὺ ἦταν ἡ πνευματικὴ τροφὸς του μὲ μιὰ ἀκόμη Στοὰ.

Γιὰ πρώτη φορὰ τὰ ἐρείπια τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου ἀνασκάφθηκαν τὸ 1862 ἀπὸ τὸν γραμματέα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Στέφανο Κουμανούδη, ὁ ὁποῖος ὅρῃκε καὶ τὴν ἐπιγραφή «Βασιλεὺς Ἀττα-

λὸς Βασιλέως Ἀττάλου καὶ Βασιλίσσης Ἀπολλωνίδος...» καὶ ἔκαμε τὴν ἀναγνώρισί της.

Τὸ μίγριο τῆς Στοᾶς

Ὅπως ἀπέδειξαν οἱ ἀνασκαφὲς τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς, ἡ Στοὰ τοῦ Ἀττάλου κατελάμβανε ὁλόκληρη τὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Ἀγορᾶς. Κάθε ὁρόφος τῆς εἶχε 21 αἵθουσες, ποὺ κάθε μιὰ ἦταν καὶ ἓνα κατάστημα.

Ἡ Στοὰ κτίστηκε μὲ διάφορα ὕλικά: μάρμαρο τῆς Πεντέλης, μάρμαρο τοῦ Ὑμητοῦ καὶ σκληρὸ πυρόλιθο τοῦ Πειραιῶς. Γιὰ τὰ θεμέλιά της χρησιμοποιήθηκαν κροκαλοπαγεῖς πέτρες.

Οἱ κιονοστοιχίαι ἦταν κατασκευασμένες ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐνῶ οἱ θαυμίδες καὶ ὁ στυλοβάτης ἦταν ἀπὸ μάρμαρο τοῦ Ὑμητοῦ.

Ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἦταν ἐπίσης καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ κίονες τοῦ ἱσογείου καὶ τοῦ ἐπάνω ὁρόφου.

Ὁ ρυθμὸς τῶν ἐξωτερικῶν κιονοστοιχιῶν δὲν ἦταν ὁ ἴδιος καὶ στοὺς δυὸ ὁρόφους. Οἱ κίονες τοῦ ἱσογείου ἦταν δωρικοί, ἐνῶ τοῦ ἐπάνω ὁρόφου ἦταν ἰωνικοί.

Ἡ ἐναλλαγὴ αὐτὴ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν λεπτότητα ποὺ χαρακτηρίζει τοὺς κίονες τῆς Στοᾶς ἔδινε ἐξαιρετικὴ χάρι καὶ ἐλαφρότητα σὲ ὅλο τὸ οἰκοδόμημα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐξωτερικὲς κιονοστοιχίαι ἡ Στοὰ εἶχε καὶ στοὺς δυὸ ὁρόφους τῆς ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ κιονοστοιχία, ἰωνικὴ κάτω, μὲ Περγαμηνὰ κιονόκρανα ἐπάνω. Σ' αὐτὴν τὴν ἐναλλαγὴ τῶν ρυθμῶν, καθὼς καὶ στὴν ποικιλία τῶν χρωμάτων ποὺ ἔχουν τὰ ὑλικά της, στὸ πλῆθος τῶν κιόνων της καὶ στὶς κολοσσιαῖες διαστάσεις τῆς ὀφείλει ἡ Στοὰ τοῦ Ἀττάλου τὴ χαρούμενη καὶ μνημειώδη ἐμφάνισί της.

Μπροστὰ στὴ Στοὰ, ἐπειδὴ τὸ ἔδαφος τῆς πλατείας παρουσιάζει κατὰ μῆκος τῆς οἰκοδομῆς μεγάλη ὑψομετρικὴ διαφορὰ, κτίστηκε μιὰ ἐκτεταμένη ὑψηλὴ τάρασα.

Στὴν τάρασα αὐτὴ, στὸ ἴδιο ὕψος μὲ τὸ πάτωμα τοῦ ἱσογείου ὁρόφου, μποροῦσαν νὰ στέκωνται πολλοὶ θεαταὶ γιὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν πανηγύρεων καὶ ἑορτῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν Παναθηναίων, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοπρεπὴς πομπὴ διέσχισε τὴν Ἀγορὰ.

Μπροστὰ στὴ Στοὰ εἶχε κτιστὴ καὶ τὸ «βῆμα», ποὺ δέσποζε σὲ ὁλόκληρο τὸν ἀνοιχτὸ χῶρο τῆς πλατείας. Ἀπὸ τὸ βῆμα αὐτὸ μιλοῦσαν οἱ ῥήτορες τῆς ἐποχῆς πρὸς τὰ πλῆθη ποὺ συγκεντρώνονταν στὴν πλατεία καὶ ὑπάρχει ἡ γνώμη ὅτι ἀπὸ αὐτὸ ἐκήρυξε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Μεταξὺ τοῦ βήματος καὶ τῆς ἱσογείου τάρασας τῆς Στοᾶς

θρέθηκαν τὰ θεμέλια μιᾶς τετραγωνικῆς βάσεως, ἐπάνω στὴν ὁποία ἦταν τοποθετημένο ἐπιθλητικὸ μνημεῖο, πιθανώτατα τοῦ Ἀττάλου Β', Ἀπὸ ἐπιγραφή ποὺ θρέθηκε στὸ βάθρο προκύπτει ὅτι ἀνδριὰς τοῦ Ἀττάλου ἀντικαταστάθηκε κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἀποκρατίαν ἀνδριάντα τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου. Συνέβη δηλαδὴ κάτι ἀνάλογο μὲ τὸ μνημεῖο τοῦ Ἀγρίππα, ποὺ εἶχε στηθῇ στὴν εἴσοδο τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχικῶς γιὰ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀττάλου βασιλιά Εὐμένη, ὁ ὁποῖος εἶχε κτίσει τὴ Στοὰ.

Τὰ σχέδια τῶν Στοῶν

Οἱ Στοὲς εἶναι οἰκοδομὲς ποὺ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἡ ἀρχαιότερη Στοὰ εἶναι τοῦ 8ου π.Χ. αἰῶνος καὶ ἀνεκαλύφθη στὸ Ἡραῖον τῆς Σάμου. Οἱ κίονες τῆς ἀρχαιότερης αὐτῆς Στοᾶς ἦταν ἐύλινοι. Οἱ Στοὲς συνηθίζονταν πολὺ κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους. Ἱερὰ, ἀγορὲς, πλατεῖες, δρόμοι καὶ ἄλλοι χῶροι στολίζονταν τότε μὲ Στοές, πολλὰς φορὲς κολοσσιαῖων διαστάσεων. Μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι οἱ Στοὲς ἀποτελοῦν τὰ χαρακτηριστικὰ μνημεῖα τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Ἀνάλογα μὲ τὴν ἀποστολὴν τοὺς οἱ Στοὲς παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία στὸ σχῆμα, προπάντων στὴν κάτοψίν τους. Ἐνῶ οἱ παλαιότερες ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπὸ ἓνα μόνον ὄροφο, ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος συνηθίζονται οἱ δυὸ ὄροφοι ὅπως στὴ Στοὰ τοῦ Ἀττάλου καὶ στὴ Στοὰ τοῦ Εὐμένη. Γιὰ τὴν ἐπικοινωνία τῶν δυὸ ὁρόφων ὑπάρχουν στὶς δυὸ ἄκρες τῶν σκάλες. Κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους κτίζονται Στοὲς καὶ μὲ τρεῖς ὁρόφους. Τέτοιες ἔχουμε στὴν

Αιώνιοι κατηγορούμενοι

"Εχουν ἄδικο νὰ ἔχουν δίκιο

Τῆς

MADELEINE STLVESTRE

Πολλές γυναίκες περνοῦν τὴ ζωὴ τους προσπαθώντας νὰ θροῦν τὸ δίκιο τους. Τὸ ξέρω καλὰ γιατί κι' ἐγὼ εἶμαι μιὰ ἀπ' αὐτές. Κάνουν τὰ ἀδύνατα δυνατὰ γιὰ νὰ καταστρέψουν τὴν εὐτυχία τοῦ σπιτιοῦ τους. Ποτὲ δὲν πᾶνε χωρὶς γκρίνια νὰ φᾶνε στὸ ἔστιάτοριο στὸ τέλος τοῦ μηνὸς ὅταν ὁ λογαριασμὸς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἔχει μείνει ἀπλήρωτος.

Ποτὲ δὲν ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαναν λάθος πού δὲν κάλεσαν τοὺς Ντυπὸν τὴν ἡμέρα τῆς μπουγάδας, ὅποτε δὲν θὰ μπορούσαν νὰ τοὺς προσφέρουν παρὰ ἓνα ἀπλὸ δείπνο. Ἀρνοῦνται νὰ δεχθοῦν ἄδικες παρατηρήσεις. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ξέρει πόσες ἄδικες παρατηρήσεις κάνουν οἱ ἄνδρες, κατανοοῦν νὰ βρίσκωνται μαζί τους σὲ ἀδιάκοπη διαμάχη. Κάθε μέρα σηκώνονται μὲ πληγωμένο τὸν ἐγωϊσμό τους. Κάθε τρυφερότητα τελειώνει μὲ πικρά λόγια καὶ φωνές. Συνδεόμαστε μὲ ἓνα ζευγάρι πού καὶ οἱ δύο τους ἔχουν πάντα δι-

κιο. Τὰ θράδυα πού περνᾶμε μαζί τους δηλητηριάζονται ἀπὸ τοὺς καυγάδες τους. Ἡ φίλη μου ἔχει δίκιο συχνότερα ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς. Ἀλλὰ ἐννοεῖ νὰ τὸ πάρῃ τὸ δίκιο τῆς μὲ ἓναν τρόπο πού τουλάχιστον σὲ ἐξοργίζει. Τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ ἀρχίζουν τὶς κλωτσιές κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι. Καὶ στὸ τέλος, τὰ δικά μας πόδια γεμίζουν μελανιές. Μοῦ ἔρχεται συχνὰ νὰ φωνάξω καὶ σ' αὐτὴν καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού γίνονται δυστυχισμένοι ζητώντας νὰ ἀποδείξουν πὼς ἔχουν τὸ δίκιο μὲ τὸ μέρος τους:

—Μὰ κανεὶς δὲν σᾶς ρωτᾷει ἂν ἔχετε δίκιο ἢ ὄχι! Τὸ μόνο πού σᾶς ρωτᾷει εἶναι ἂν μπορῆτε νὰ εἰσαστε εὐτυχισμένες καὶ νὰ κάνετε εὐχάριστη τὴ ζωὴ γιὰ τοὺς γύρω σας. Δηλητηριάζει κανεὶς τὴ ζωὴ του νομίζοντας διαρκῶς πὼς εἶναι θυμὰ δικαστικῆς πλάνης. Καταντάει νὰ πάθῃ μανία καταδιώξεως, τὴ χειρότερη ἀπὸ ὅλες τὶς μανίες. Ἀξίζει ὅμως τὸν κόπο νὰ ἔχῃ δίκιο καὶ τὸ δίκιο του νὰ γίνῃ αἰτία συμφορᾶς;

—Ὅσο γιὰ μένα, πᾶει κάμποσος καιρὸς πού ἔπαψα νὰ ζητάω τὸ δίκιο μου ὕστερα ἀπὸ ἓνα ἐπεισόδιο πού λίγο ἔλειψε νὰ καταστρέψῃ τὴν εὐτυχία μου:

—Ὅταν γυρίσαμε στὸ Παρίσι, μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωσι, πήγαμε στὸ μικρὸ διαμέρισμα πού εἴχαμε ὅταν παντρευτήκαμε. Κατὰ τύχην τὸ βρήκαμε ὅπως τὸ ἀφήσαμε, οἱ τοῖχοι ὅμως ἦταν γεμάτοι μούχλα καὶ οἱ σωλῆνες εἶχαν τρυπήσει. Δὲν τὸ ἔβλεπε φυσικὰ ὁ ἥλιος περισσότερον ἀπὸ

ὅσο τὸ ἔβλεπε πρὶν ἀπὸ τέσσερα χρόνια, ἀλλὰ οὔτε καὶ λιγώτερον. Μόνο πού ὁ ἄνδρας μου, πού μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὴ Βόρειο Ἀφρική καὶ ἦταν λιγώτερον εὐαίσθητος ἀπὸ μένα στὶς γαμήλιες ἀναμνήσεις του, δήλωσε πὼς τὸ σπῆτι ἦταν μιὰ τρώγλη. Εἶχε μεγάλα σχέδια. Ἐνα θράδυ γύρισε ὅλο χαρά. Εἶχε βρῆ ἓνα μεγάλο ἀτελιὲ μὲ δυὸ δωμάτια. Ἐκεῖ θὰ μπορούσε νὰ ἀπλώσῃ τὶς συλλογές τῶν μουτέλων καὶ τῶν ὕφασμάτων του. Θὰ μπορούσε νὰ πάρῃ ἓναν βοηθό. Θὰ ἔφτιαχνε καὶ κουμπιὰ. Μόνο πού χρειάζονταν 200.000 φράγκα. Ἦταν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα διαθέταμε. Τί λέω; Ἦταν καθαρὴ τρέλλα! Ὁ Πιερ δὲν εἶχε ἀκόμη ξανασυνδέσει τὶς σχέσεις του μὲ τοὺς ἐργοστασιάρχες. Ἐπειτα, νὰ ἔχω ξένους ἀνθρώπους μέσα στὸ σπῆτι μου, αὐτὸ δὲν μὲ ἐνθουσίαζε πολὺ. Βέβαια θὰ μπορούσαμε νὰ ζητήσουμε οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι ἀπὸ τὴ θεία Ζοζεφίνα. Ἀλλὰ δὲν συνέφερε νὰ χρεωθοῦμε τὴν ὥρα πού ἔπρεπε νὰ προσπαθήσουμε νὰ διατηρήσουμε τὰ λίγα πού εἴχαμε...

Εἶδα τὸ πρόσωπο τοῦ Πιερ νὰ σκοτεινιάζῃ. Κάθησε στὸ τραπέζι ὡς νὰ εἶχε σπάσει κάτι μέσα του. Δὲν ἀνοίξε τὸ στόμα του νὰ πῇ λέξι.

Τὴν ἄλλη μέρα, προσπάθησα νὰ τοῦ δώσω κουράγιο. "Ἀδিকা. Ἐφυγε σὰν σκύλος πού τὸν ἔδειραν. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ὁ ἄνδρας μου ἄλλαξε ἐντελῶς. Ὅταν καθόταν στὸ τραπέζι του, ἔχοντας τὸ ἐλάχιστον φῶς πού κατάρθωνε νὰ φθάσῃ ὡς ἐκεῖ ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ κτιρίου, δὲν ἔπαυε νὰ ξεσπάῃ κάθε τόσο σὲ φωνές. Αὐτός, πού ὅταν εἴχαμε ἔρθει ἦταν γεμάτος ἐνθουσιασμό καὶ σχέδια γιὰ τὸ

μέλλον, φαινόταν τώρα ἀπογοητευμένος. Μαζί μὲ τὰ ἄλλα ὅλα, οἱ δουλειές του ἄρχισαν νὰ μὴν πηγαίνουν καλὰ.

Τότε ὁ Πιερ ἄρχισε νὰ τὰ ρίχνῃ ὅλα σὲ μένα. Ἐγὼ ἤμουν ἡ αἰτία τῶν δυσκολιῶν πού συναντοῦσε. Δὲν μπορούσε νὰ δουλέψῃ μέσα σὲ μιὰ τρώγλη. Δὲν μπορούσε νὰ δεχθῇ κανέναν σ' αὐτὸ τὸ ὑπόγειο μὲ τοὺς κακομπαλωμένους σωλῆνες. Ἡ σόμπα κάπνιζε. Ποτὲ δὲν εἶχα δῆ τὸν ἄνδρα μου τόσο δεξύθυμο καὶ τόσο κακόπιστο.

Καὶ ὅμως, εἶχα δίκιο. Τί θὰ εἴχαμε γίνει ἂν εἴχαμε δώσει ὅλες μας τὶς οἰκονομίες γιὰ νὰ πιάσουμε τὸ νέο διαμέρισμα;

—Ἐτσι δὲν εἶναι θεία Ζοζεφίνα; ρώτησα μιὰ μέρα τὴ γρηοῦλα.

Ἡ θεία Ζοζεφίνα κούνησε τὸ κεφάλι.

—Μικρὴ μου, μοῦ εἶπε, παντρεύτηκα ἓναν ἄνθρωπο πού ποτὲ δὲν θὰ δεχόταν ἀπὸ μέρους μου τὴν παραμικρὴ παρατήρησι. Ἦταν ὁ πιὸ ἀλλοτρίωτος ἄνθρωπος πού γνώρισα ποτὲ. Καθὼς ὅμως ὅλα τὰ ζητήματα τελείωναν σύμφωνα μὲ τὴ γνώμην του, ποτὲ δὲν μοῦ δόθηκε τὸ περιθώριο νὰ παραπονεθῶ. Μόνο πού ὅταν καμμιά ἰδέα του δὲν μοῦ ἔρεσε, συνήθιζα νὰ τὴν υἱοθετῶ μὲ ἐνθουσιασμό ὑπογραμμίζοντας ὅλες τὶς καλές τῆς πλευρές. Μιλοῦσα καὶ γιὰ τὰ μειονεκτήματά της ἀλλὰ χωρὶς νὰ τοὺς δίνω σημασία, γιὰ νὰ τονίσω πάντοτε ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ σταματήσουμε σ' αὐτά. Μὲ ἄκουγε σκεπτικὸς καὶ καθὼς δὲν τοῦ πήγαιναν κόντρα, ξανασκεπτόταν τὰ κατὰ τῆς ὑποθέσεως, καὶ τὴν ἔκρινε πιὸ φρόνιμα.

—Ὅποτε, θεία Ζοζεφίνα, νομί-

ζεις πώς έκανα σφάλμα τακτικής;

—Καθόλου μικρή μου, απάντησε εκείνη. Νομίζω πώς έκανες μια κουταμάρα. 'Ο άνδρας σου έχει ανάγκη από ένα τονωτικό. Καλύτερα θά έκανες να έρθης να μου ζητήσης τις 200.000 φράγκα παρά να του κόψης τὰ πόδια. 'Η νέα του έγκατάστασι θά κεντούσε τη φιλοδοξία του. Είναι ακόμμη ελεύθερο αυτό τὸ ἀτελιέ;

Τὸ ἀτελιέ είχε νοικιασθῇ. Καί ἐγὼ ἄρχισα νὰ τρέχω δεξιά καὶ ἀριστερά γιὰ νὰ βρῶ ένα διαμέρισμα ὅπου ὁ Πιέρ θά μπορούσε νὰ ἐργασθῇ μὲ ἄνεσι.

Αὐτὴν τὴν ἐπιχείρησι μὲ τὰ κουμπιά πὺ θέλησε νὰ κάνῃ ὁ ἄνδρας μου τὴν εἶχε κάνει ἀντὶ γι' αὐτόν ὁ φίλος του Κλώντ καὶ εἶχε πετύχει χωρὶς νὰ τοῦ στοιχίσῃ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἐνοίκιο τοῦ διαμερίσματος. 'Ο Πιέρ δὲν ἔπαιε νὰ μὲ κατηγορῇ. "Ἡμουν γι' αὐτόν ἕνας ἀσπονδος ἐχθρός, ἕνα ἐμπόδιο στὴν ἐπιτυχία του. Τὴ νύχτα ἐκλαίγα ἀπὸ παράπονο γιὰ τὴν ἀδικία πὺ μὲ ἔκανε.

'Η θεία Ζοζεφίνα ἦρθε νὰ μὲ δῇ ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρό. Εἶχε μεγάλη ἀδυναμία στὸν Πιέρ.

—'Ακουρε, μὲ εἶπε, νομίζω πὺς ὀρθῇκα κάτι γιὰ τὸν ἄνδρα σου. Φυσικά, δὲν θά εἶναι τόσο καλὸ ὅσο αὐτὸ πὺ εἶχε βρῇ. Είναι μόνον μιά αἰθουσα καὶ θά πρέπει νὰ κρατήσετε καὶ τὸ διαμέρισμά σας. Δὲν θά εἶσαι κοντά του ὅταν ἐργάζεται. Καὶ θά στοιχίσῃ 400.000 φράγκα. 'Αλλὰ νομίζω πὺς ἡ εὐτυχία τοῦ σπιτιοῦ σας ἀξίζει αὐτὴ τὴ θυσία. Θά μὲ τὰ ἐπιστρέψετε κάθε μῆνα.

"Ὅταν πήγαμε μὲ τὸν Πιέρ νὰ δοῦμε τὸ νέο ἀτελιέ, τὸν εἶδα κατὰπληκτη νὰ χορεύῃ ἀπὸ χαρά. Τόσο ἦταν ἐνθουσιασμένος πὺ

μ' ἄρπαξε στὰ χέρια καὶ μὲ σήκωσε ψηλά. Μόνον πὺ κυκλοφοροῦσε μέσα στὴν ἀπέραντη καὶ ἡλιόλουστη ἐκείνη αἰθουσα, ἐνοιωθε πὺς ἐμπνεόταν. Κατάλαβα, τὴν ἴδια στιγμή, πὺς εἶχε ξαναβρῇ τὸ κέφι του, τὴν αὐτοπεποιθῇ του καὶ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Σχεδίαζε ἕνα σωρὸ νέες δουλειές. Μὲ χτύπησε στὴν πλάτη, ὅπως θά χτυποῦσε ἕναν φίλο του. Εἶχαμε συμφιλιωθῇ. 'Η ζωὴ ἀνοίγονταν καὶ πάλι μπροστά μας...

'Απὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἔπαψα μιά γιὰ πάντα νὰ ἔχω δίκιο στὸ σπίτι...

Μιά μέρα διηγῇθηκα τὴν ἱστορία μου σὲ ἕνα δικηγόρο, φίλο τοῦ Πιέρ.

—'Αναλαμβάνω, μὲ εἶπε ἐκεῖνος, τριάντα περίπου ὑποθέσεις διαζυγίων τὸ χρόνο. 'Απὸ τὰ διαζύγια αὐτά, τὰ δέκα εἶναι ἀναπόφευκτα: 'Ο σύζυγος μέθυσος, θάνατος ἢ χαρτοπαίκτης, ἢ γυναίκα παραστρατημένη ἢ ἀδιάφορη γιὰ τὸ σπίτι τῆς. 'Αλλὰ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα εἴκοσι, δυστυχισμένων ἀνθρώπων πὺ θά μπορούσαν νὰ εἶναι εὐτυχεῖς τὰ δώδεκα ἔχουν τὴν ἀρχικὴ τους αἰτία στὸ σφάλμα τοῦ ἐνός ἀπὸ τοὺς συζύγους νὰ θέλῃ νὰ ἔχῃ πάντα τὸ δικιο. 'Υποστηρίζω μάλιστα πὺς ὅταν ὁ σύζυγος γίνεται ἀνυπόφορος ἀπὸ τὸν μονοκόμματο χαρακτήρα του, φταίει ἡ γυναίκα του. 'Αφήστε με νὰ σὰς μιλήσω σὰν ἄνδρας, συνέχισε. 'Ο ἄνδρας ἔχει ἀνάγκη νὰ ἔχῃ δικιο. "Αν ἔχῃ ἀδικο, καὶ πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ πολὺ συχνά, θίγεται ὁ ἐγωῖσμός του καὶ ξεπέφτει στὰ ἴδια του τὰ μάτια. Χάνει τὴν ἐμπιστοσύνη του στὸν ἑαυτὸ του. 'Ο σύζυγος πὺ γυρίζει τὸ βράδυ στὸ σπίτι εἶναι ἕνας τραυματίας πὺ ὅλη τὴν ἡμέρα χτυπήθηκε μὲ ἀναποδιές, μὲ δυσκολίες, μὲ

ἀτυχίες. Τοῦ χρειάζεται ἕνα μέρος ὅπου νὰ νιώσῃ πὺς ἔχει δικιο χωρὶς συζητήσι, ὅπου νὰ ξαναποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη του.

Οἱ γυναῖκες, συνέχισε —τὸ ἐξακριβῶνω κάθε χρόνο στὴ δουλειά μου— ἔχουν πολὺ συχνά περισσότερο δικιο ἀπὸ τὸν ἄνδρα τους. Είναι πὺς πρακτικές. Είναι πὺς ἐπιδέξιες. 'Η συμπεριφορά του ἀπέναντί τους εἶναι ἀδίκη. Δὲν καταλαβαίνει τις δυσκολίες τοῦ σπιτιοῦ, τὰ καθημερινὰ ἔξοδα, τὴν ἐξαντλητικὴ ἐργασία τῆς μητέρας. "Εχουν ὅμως πάντα ἄδικο νὰ ἔχουν δικιο. Γιατί, πὺς ὁδηγεῖ αὐτό; Δὲν εἶναι εὐκολώτερο γι' αὐτὲς νὰ ἀφήνουν τὸν ἄνδρα τους νὰ τις ὁδηγῇ ὅπως αὐτὲς θέλουν παρά νὰ τοῦ πηγαίνουν κόντρα;...

"Ενας γνωστός μου, διευθυντῆς στὴν 'Ηλεκτρικὴ 'Εταιρεία, μὲ εἶπε μιά μέρα ὅτι ἡ καλύτερη γραμματεῖς στὸ γραφεῖο του ἦταν μιά κοπέλλα πὺ παραδεχόταν πάντα πὺς εἶχε ἀδικο. Εἶχα τὴν περιέργεια νὰ ἀναλύσω τοὺς λόγους τῆς ἐπιτυχίας τῆς νέας αὐτῆς, πὺς εἶναι σήμερὰ προϊσταμένη τῆς γραμματείας ἐνός ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ὀργανισμούς:

Δὲν εἶναι πολὺ ὁμορφῇ. Είναι εὐσυνειδητῇ καὶ προσηλωμένη στὴ δουλειά τῆς. 'Αλλὰ γνωρίζω πολλὰς ἄλλες γραμματεῖς μὲ τὰ ἴδια προσόντα πὺ δὲν κατορθώνουν νὰ πᾶνε μπροστά. Τὸ κλειδί τῆς ἐπιτυχίας τῆς εἶναι ἄλλο. Οὐδέποτε συζητεῖ. 'Ο προϊστάμενός τῆς ξέχασε κάποιο

ραντεβού, σημείωσε λάθος ἕναν ἀριθμὸ τηλεφώνου, ἔβαλε κατὰ λάθος ἕνα ἐπείγον ἐγγράφο στὸ ἀρχεῖο; Τὰ ρίχνει ὅλα ἐπάνω τῆς. 'Εκείνη δέχεται ἀδιαμαρτύρητα τις ἀδικίες αὐτῆς. Ξαναβρίσκει τὸ χαμένο ἐγγράφο, ψάχνει γιὰ τὸν πραγματικὸ ἀριθμὸ... Αὐτὸς πὺ τὴν κατηγορῇ, τῆς ζητεῖ κατόπιν συγγνώμη. Καὶ ἂν δὲν τῆς ζητήσῃ, τῆς χρωστάει χάρι πὺ δὲν τὸν ὑποχρέωσε νὰ ἀλογήσῃ μπροστά τῆς πὺς εἶναι ἀνόητος. "Ὅλοι τῆς ὀρίσκουν ἐξαιρετικά χαρίσματα. 'Ασύγκριτη γυναίκα! Τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας δὲν εἶναι νὰ ἔχῃ δικιο. Είναι νὰ κάνῃς καλὰ τὴ δουλειά σου καὶ νὰ κάνῃς τοὺς ἄλλους νὰ τὴν ἐκτιμῇσουν. Κανείς δὲν πρόκειται νὰ σὲ ἐκτιμῇ ἂν πᾶς φυρὶ-φυρὶ γιὰ νὰ τοῦ ἀποδείξῃς πὺς ἔχει ἀδικο. Τὸ μεγαλύτερο σφάλμα πὺς μπορεῖ νὰ κάνῃ ἕνας πολιτικός, ἔλεγε ὁ Μπριάν, εἶναι νὰ ἔχῃ δικιο ἐναντίον ὅλου τοῦ κόσμου. Είναι βαρύτατο καὶ τοὺς δὲν τοῦ τὸ συγχωρεῖ.

Σὲ ἕνα ἀνδρόγυνο, τὸ μόνον πὺ δὲν συγχωρεῖ ὁ ἄνδρας στὴ γυναίκα του εἶναι τὸ νὰ ἔχῃ ὁ ἴδιος ἀδικο. Θά βρῇ χίλια δυὸ ἐλαττώματα στὴ γυναίκα του γιὰ νὰ ἐπισκοπήσῃ τὰ δικά του. Είναι ἐντελῶς μάταιο νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ γυναίκα τὴν ἴδια τακτικὴ. 'Η γυναίκα πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς ἀρχὴ τὸ «ὅποιός χάνει, αὐτὸς κερδίζει».

Γιατί ἡ εὐτυχία, ὅπως καὶ ὁ ἑρῶτας, δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τὴ λογικὴ.

—Το χέρι μου δὲν εἶναι καὶ τόσο σταθερό, γιατρέ μου. Καλύτερα ν' ἀνάψετε μόνος σας.

Κάποτε ὁ Γιάσα Χάιφets ἔδινε ἓνα κονσέρτο σὲ μιὰ πρωτεύουσα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Στὸ Βασιλικὸ θεωρεῖο κάθονταν ὁ Βασιλιάς καὶ ἡ Βασίλισσα. Ὅταν τελείωσε τὸ πρῶτο κομμάτι ὁ Χάιφets πρόσεξε πὼς ἡ Βασίλισσα τοῦ χαμογέλασε. Τῆς χαμογέλασε κι' αὐτὸς καὶ ὑποκλίθηκε. Ὅταν τελείωσε τὸ δεύτερο κομμάτι, ἡ Βασίλισσα πάλι τοῦ χαμογέλασε, καὶ πάλι τῆς χαμογέλασε κι' αὐτὸς καὶ ὑποκλίθηκε. Αὐτὸ γινόταν ὅσες φορές ἀπὸ κάθε κομμάτι. Ὅταν τελείωσε τὸ πρόγραμμα καὶ πῆγε στὸ καμαρίνι του, εἶδε νὰ τὸν περιμένῃ ἓνας αὐλικός.

—Κύριε Χάιφets, ὁ Βασιλιάς διατάσσει νὰ παρουσιασθῆτε στὰ ἀνάκτορα! Ὁ Χάιφets κιτρίνισε:

—Σὰς βεβαιώνω, κύριε, μурμουρίσε, ὅτι ἡ Βασίλισσα μοῦ χαμογέλασε πρῶτη.

Irving Hoffman

☆

Ενῶ παιζόταν τὸ ἔργο, μιὰ κυρία γύρισε στὸν κύριο ποὺ καθόταν στὸ πῖσω κάθισμα καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἀν σὰς ἐμποδίζῃ τὸ καπέλλο μου, εὐχαρίστως τὸ βγάλω.

—Μὴν ἀνησυχεῖτε, κυρία μου, ἀπάντησε ὁ κύριος. Τὸ καπέλλο σας εἶναι πολὺ πιὸ διασκεδαστικὸ ἀπὸ τὸ ἔργο.

Ralph Leonard

☆

Ο ἔρωτας εἶναι τὸ φωτεινὸ ἄστρο ποὺ κυττάζουν οἱ ἄνθρωποι στὸ δρόμο τους καὶ ὁ γάμος ἡ σκοτεινὴ τρύπα στὴν ὁποία πέφτουν.

H. L. Mencken

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

Μ. ΜΗΤΣΑΚΗ

Τὸ 1922 φροντισμένα καὶ τακτοποιημένα ἀπὸ τὸν Δ. Ταγκόπουλο ἐξεδόθησαν τὰ ἔργα τοῦ Μιχαὴλ Μητσάκη, ποὺ πέθανε στὰ 1916. Μεγάλος ἠθιστὴς, ὁ Μητσάκης, ξέρεي νὰ χειρίζεται ἐξ ἴσου καλὰ καὶ τὴ δημοσιολογία, ὁ Μητσάκης, ξέρει νὰ χειρίζεται ἐξ ἴσου καλὰ καὶ τὴ δημοστυλίστας, ὁ Μητσάκης, ξέρει νὰ χειρίζεται ἐξ ἴσου καλὰ καὶ τὴ δημοτική καὶ τὴν καθαρεύουσα. Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα εἶχε ἀπασχολήσει τὸν Μητσάκη, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχε ἀφιέρῳσι ἓνα φυλλάδιο μὲ τὸν τίτλο: «Τὸ Γλωσσικὸν Ζήτημα ἐν Ἑλλάδι». Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1892, ὁ ἐκδότης τοῦ «Εἰκονογραφημένου Ἡμερολογίου» τοῦ ζήτησε μιὰ συνεργασία του καὶ ὁ Μητσάκης τοῦ ἔστειλε ἓνα γράμμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δημοσιεύουμε τὸ μεγαλύτερο μέρος. Στὸ γράμμα αὐτό, τὸ ὁποῖο συνοδεύεται καὶ ἀπὸ μιὰ μετάφρασι, ὁ ἐκλεκτὸς λογοτέχνης διατυπώνει τὴν ἀντιλήψιν του γιὰ τὸ φλέγον —καὶ τότε— γλωσσικὸ ζήτημα. Τὸ κείμενον καὶ ἡ μετάφρασις ποὺ ἀκολουθοῦν —σὰν μιὰ ἐπιβεβαίωσι τῶν ὧσων λέει στὸ γράμμα του— δέχονται πόσο θαυμάσια ἤξερε ὁ Μητσάκης νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ τὴς δύο «διαλέκτους» καὶ πόσο καλὰ μπορεῖ νὰ ἐκφρασθῇ καὶ στὴς δύο ὁ ἀληθινὸς λογοτέχνης.

Ἀξιότιμε κύριε,

Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω ὅδε καὶ ἐξηγητικὰς τινὰς σημειώσεις περὶ τοῦ χειρογράφου τοῦ ὁποῖον σὰς ἐσπεύει, ἂν δὲ ἄλλο, διὰ νὰ προλάβω καὶ τὸν πιθανὸν καὶ τοῦτον χαρακτηρισμὸν ὡς «ἔργου πρωτοτύπου καὶ ιδιοφυῆς», καὶ ἐπομένως ἐντελὸς ἀκαταλλήλου νὰ ἰδῇ τὸ φῶς ἐν ταῖς σημεριναῖς Ἀθήναις. Τὸ διήγημα λοιπὸν ἢ ἢ εἰκὼν ἢ τὸ πεζὸν ποίημα ἢ ἡ φαντασίᾳ ἢ ἡ ἀθηναϊκὴ σελίς, εἴτε ὅπως θέλετε ἀνομάσατέ το, ποὺ σὰς στέλλω ὑπὸ τὴν ὑπογραφήν «Τὸ Παράδοιον τοῦ Μαριάρου», δὲν ἐγράφη κυρίως τὸ πρῶτον ἢ δὲν. Ἐγράφη, ἂν δὲν ῥ' ἀπατᾷ ἡ μνήμη, κατὰ Μάστιον, καὶ ἐδημοσιεύθη τὸν Ἰούλιον τοῦ 1890 κατὰ πρῶτον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἡλικία τοῦ Μαριάρου», εἰς περιοδικὸν τι, λεγόμενον «Ἀττικὸν Μουσεῖον». Ἐγράφη δὲ κατ' ἑλπίδα εἰς τὴν κρατοῦσαν ἕως τότε παρ' ἡμῶν γραμμὴν γλῶσσαν, ἣν ὁ κόσμος ἐσυνείδωκε νὰ λέγῃ κακοζήλως καθαρεύουσαν, διότι εἰς αὐτὴν μοῦ ἤρχοντο τότε αὐτομάτως τὰ νοήματα ποὺ ἠθέλησα νὰ ἐκφράσω, καὶ εἰς αὐτὴν ἐνόμισα δευτερευόντως ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸ γράφω.

Φαίνεται δὲ νὰ ἤρθε εἰς ὄψιν τὸ ἐδιάβασαν, καὶ ἐπαινοῦν ἀρχετοῦς ἤκουσ' ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ποὺ προσέχουν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα δι' αὐτό, καὶ ἰδίως διὰ τὴν γλῶσσαν του, ἣν εὗρισκαν μεγάλως ζωηράν, θερμὴν καὶ ἔντονον, ἐξ ὁλοκλήρου δὲ ἀρμόζουσαν καὶ μόνην αὐτὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὸ θέμα, καὶ ἐπιτυχούσαν ἐπομένως ἐντελὸς τὴν τόσῃ ποθητὴν εἰς φιλολογικὸν ἔργον συνεισφέρειν ἰδέαν καὶ μορφῆς. Αἱ κρίσεις αὗται, ἂν καὶ κολακεύουσαι τὴν φιλαυτίαν τὴν συγγραφικὴν μου, ἤρχισαν ὅμως περιέργως κατ' ὀλίγον καὶ νὰ με ἐνοχλοῦν κομμάτι, μ' ἔκαμαν δὲ νὰ συλλογίσωμαι ἀνίσως ἡ πτωχή μου «Ἑλικία τοῦ Μαριάρου» θ' ἀπετύγχανε καὶ τόσον, πράγματι, ἐάν μοῦ ἤρχετο ἢ ὅδεξες, ἀντὶ τῆς γλώσσης εἰς ἣν ἀρχικῶς τὴν ἔγραψα, νὰ τὴν ἐγράφα

τῆς θεωρίας των ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ κáμνουν. Ἡ μόνη ἴσως ἀξία λόγου τινὸς φορὰ, καθ' ἣν ἔγραψα κ' ἐγὼ δυὸ τρεῖς συλλαβάς περὶ τοῦ φοβεροῦ ζητήματος, ἦτον πρὸς διέτις, ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δημοσιεύσεως τῆς «Θλίψεως τοῦ Μαρμάρου», εἰς ἓνα περὶ τοῦ ποιητοῦ Μαρκοῦ ἄρθρον μου. εἰς ὃ ἐνόμισα καλὸν, ἀπέναντι τῶν ἀτελεσιγμένων καὶ ὀχληροτάτων ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἰδιώματος ἐριδῶν, νὰ καταδείξω τὴν κενότῃτα αὐτῶν, νὰ διαμαρτυρηθῶ ἐπ' ὀνόματι τῆς δημιουργικῆς φιλολογίας ἐναντίον τῶν γραμματικῶν μορμολυκίων, καὶ νὰ διεκδικήσω ἐν τῇ βασιλευσούσῃ γλωσσικῇ συγχύσει, τὴν ὁποῖαν ἄλλοι εὐρίσκουν ἀπατρότητα καὶ φρικτὴ καὶ ἀνῆκουστον καὶ κινδυνώδη καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο καὶ στενοχωροῦνται καὶ πάσχουν καὶ κόπτονται καὶ ἀφρίζουν κατ' αὐτῆς, ἐνῶ ἐγὼ τὴν εὐρίσκω ἡδονικωτάτην καὶ διασχεδαστικωτάτην καὶ μυρίων καλῶν προάγγελον, νὰ διεκδικήσω λέγω ἐν τῇ βασιλευσούσῃ γλωσσικῇ συγχύσει ὑπὲρ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς τὸ δικαίωμα τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ ἐκλογῆς τῆς μορφῆς διὰ τῆς ὁποίας νομίζουν, ὅτι πρέπει νὰ περιβάλλουν τὰς ιδέας των μετὰ τὴν καὶ ἐξ ὧν των γλωσσικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν σήμερον ἐν χρήσει, καὶ τὰ ὁποῖα ὅλα εἶνε νόμιμα, καὶ ἔχουν κάποιον λόγον νὰ ὑπάρχουν, διότι, ἀπλούστατα, ἀλλέως δὲν θὰ ὑπῆρχαν.

M. M.

Ἰδοὺ τὸ κατὰ τὸ 1890 δημοσιευθὲν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἀττικὸν Μουσεῖον».

Τὸ χειρόγραφον περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἡ θλίψις τοῦ μαρμάρου

Μὲ τεθραυσμέναις κνήμας ἐκ τοῦ γόνατος, ἡκρωτηριασμένους ἀπὸ τῆς ὠλένης του θραχίονας, κατὰκειται ἐν τῷ μουσεῖῳ ὁ ἀρχαῖος ἔφηβος. Ἡμικλινὴς ἐπὶ τοῦ δεξιῦ πλευροῦ, στρέφων μικρὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ἀπλοῦται κατὰ μῆκος ἐπὶ τοῦ ξυλίνου βάθρου του, καὶ φαίνεται ὡς νὰ προσβλέπῃ εἰς τὸ ἴδιον σῶμα του. Ἄρτιος κατὰ πάντα, ὁ κορμὸς αὐτοῦ, ἐκτείνεται, πάλλευκόν ὄνειρον κάλλους καὶ εὐρωστίας. Τῆς γλυκείας ὡς κόρης καὶ ἀρρενωπῆς ὡς ἥρωος μορφῆς τὴν ἐλαφρὰν ἔπαρσιν ἀνέχει τοῦ ἐξαισίου τραχήλου ἡ εὐγραμμος χάρις.

Τολμηροί, εὐτορνοί, ἀκμαῖοι, στρογγυλοῦνται οἱ μῆροί, ἴσοι

Τὸ παρὰ τὸν τοῦ μαρμάρου

Μὲ τὰ πόδια σπασμέν' ἀπὸ τὸ γόνατον, μὲ τὰ χέρια κομμέν' ἀπὸ τὸν ἄγκωνα, κοίτεται μέσα στὸ μουσεῖον τὸ παλληκάρι τὸ ἀρχαῖο. Μισοπεσμένο στὸ δεξιὸν πλευρὸν, γέρνωντας ζερβὰ λίγὸ τὸ κεφάλι, εἶναι ξαπλωμένο, ὁλόβολο ἀπάνω στὸ ξύλινο στήριγμά του, καὶ φαίνεται ὡς νὰ κυττάξῃ τὸ ἴδιον τοῦ τοῦ κορμὶ. Ἀκέραιο ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ, τὸ σῶμα του τεντώνεται, σὰν κατάλευκόν ὄνειροφάντασμα ὠραιότητος καὶ γεροσύνης. Τῆς γλυκείας ὡς ἀν κοριτιοῦ, τῆς παλληκαρίσας σὰν ἥρωα μορφῆς του τὸ ἀλαφρὸν σῆκωμα θασοῦνε, τοῦ ἐξαισίου λαιμοῦ του ἡ χαριτωμένες γραμμές.

Ἀκμαῖα, γενναῖα, τινευμένα,

καὶ λειοὶ θαίνοντες πρὸς τὰς τεταμέναις ἰγνύς. Ἀπὸ τῶν ὤμων, ἐκατέρωθεν, ἐκ παραλλήλου τῷ κορμῷ, ἐκφύεται τῶν θραχιόνων ἡ νευρώδης δύναμις, ἐφ' ὧν κυρτοῦνται ἀγερῶχος οἱ μυῶνες, κενωμένοι ἀπ' ἐκάστων εὐκρινῶς, καὶ συνεχόμενοι ἀρρήκτως ἐντοσοῦντο ἱσυχιοί, γαλήνιοι, ὥσπερ ἀναπαύμενοι ἐν πεποιθήσει ὑπερτάτ' εἰς ἑαυτούς. Ἀλλ' ὅπου διὰ τοῦ ἀγκῶνος ὁ πῆχυς θὰ συνεπορποῦτο πρὸς τὸν θραχίονα στερρῶς, ὅπου τῆς κνήμης ἡ θειασαία καμπύλη καὶ συνηρμόζετο πρὸς τὴν θρασειάν εὐθύτητα τοῦ μῆρου, ὥσπερ πληγὴ ἀνώματος καὶ θαθεῖα, μὲ ἀπότομα τὰ προέχοντα χεῖλη, μόνη δεικνύει ποῦ θὰ ὑπῆρχαν αἱ στιβαραὶ χεῖρες, αἱ δεξιῶταται νὰ ρίπτουν τὸν δίσκον ἢ νὰ κατὰγουν τὴν πυγμὴν, οἱ εὐπετεῖς πόδες, οἱ προσφορώτατοι διὰ τὸν δρόμον ἢ ἀνυπερβλητοὶ εἰς τὸ πῆδημα. Ὡς δ' ἀγνώστου παλάμης, ἥτις νὰ ἀνεμέτρῃσε τὸ κτύπημα, ἥτις νὰ προδιέγραψε τὸ ἀδίκημα, τὰς ἀφῆρπασε κατενεχθεῖσα, κ' ἐλλείπουν ἀποτετμημένοι. Ὅλον τὸ λοιπὸν σῶμα του, ἄθικτον, ἀνέλαφον, ἐμψυχον, ἐμφανίζεται, ὡς ἂν πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἔτι νὰ ἔλαθε τῆς ὑπάρξεως τὸ δῶρον, νὰ ἐνεφυσήθῃ τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τῶν σκελῶν μέχρι τῆς κόμης, ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῶν ἰγνύων, τίποτε δὲν ἀμαυρῶνται τοῦ θαυμασίου κορμοῦ τὴν αἴγλην, τίποτε δὲν μιάινει τὸ γόητρον τῆς λαμπρᾶς ὕψεως. Οὐδ' ἡ παραμικρὰ προστριβή, οὐδὲ τὸ ἀπλοῦστερον ρήγμα, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀπώλεια, ζημιοῖ τοῦ νεανίου τὴν θαμβοῦσαν παράστασιν. Ἀλλὰ, μοχθηρῶς διακόπτουσα τὸ πάλλευκόν ὄνειρον, ἐξεγείρουσα βιαίως τὸ ὄμμα ἀπὸ τῆς ἀθρᾶς μέθης του, τῶν θραχιόνων ἡ πληγὴ

στρογγυλόνονται τὰ μεριά, καὶ τραβοῦν κατὰ κάτου, ὁμαλά, εὐθύγραμμα, γὰρ νὰ θροῦν τὰ κορδωμένα ντικλινία. Ἀῶθε καὶ κεῖθε δίπλα εἰς τὸ κορμὶ, ξεφυτρῶνουν ἀπὸ τοὺς ὤμους τοῦ τὰ νευροδύναμα μπράτσα του, κ' ἀπὰν τοῦ, χωρισμένοι καθαρὰ - καθαρά, καθ' ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον μὰ κ' ἐνωμένοι ἀεκόλλητα ἐντούτοις, ἱσυχιοί, ἀξέννοιστοι, ὥσπερ ν' ἀναπαύονται μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ τους, προβάλλουν οἱ μυῶνες, καμαρωτοὶ καὶ περιήφανοι. Ἀλλὰ καὶ ποῦ μὲ τὸν ἄγκωνα ἡ πῆχη θὰ ἐκαρφονότανε στερεὰ στὸ μπράτσο, καὶ ποῦ ἡ πανώρη καμάρια τῆς ἀντῆρας θὰ ἐκολλοῦσε σφιχτὰ μὲ τὴν ἰσάδα τὴν τολμηρὴ τοῦ μεριοῦ, σὰ μιὰ πληγὴ ἀνώματος καὶ θαθεῖα, μὲ ἀπότομα τὰ ξεπεταχτὰ τῆς τὰ χεῖλια μονάχη δείχνει, ποῦ θὰ ἦντουσαν τὰ στιβαρὰ χέρια τὰ ἐπιδέξια νὰ ρίχνουν τὸ λιθάρι ἢ νὰ κατεβάξουν τὴν γροθιά, ποῦ θὰ ἦντουσαν τὰ πόδια τὰ φτερωμένα, τὰ πόδια τὰ ἀφθαστα εἰς τὸ πρέξιμο καὶ τὰ ἀσύγκριτα εἰς τὸ πῆδημα. Σὰν νὰν τὴν ἔχη δεμένη παλάμη ἀγνωστῇ, ὅπου νὰ προμελέτησε τὸ χτύπημα, ποῦ νὰ ἐπροσχεδίασε τὸ ἀδικο, τ' ἄρπαξε, χέρια καὶ πόδια, κατὰ τὴν κατέθηκε, ἡ θαθεῖα πληγὴ, καὶ λείπουνε παρμένα. Ὅλο τὸ ἄλλο τοῦ τοῦ σῶμα, ἀπείραχτο κ' ἀνέγγιχτο καὶ ἐμψυχο, παρουσιάζει ἐμπρός σου, μονομιάς, σὰν νὰν τοῦ χάρισαν, λὲς δὲν ἐπέρασε ἀκόμη στιγμὴ, τὸ δῶρο τῆς ὑπαρξῆς, σὰ νὰ ἐφύσηξαν μέσα του, λὲς καὶ δὲν εἶναι στιγμὴ ἀκόμη, τὴν πνοὴ τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὰ σκέλια ἕως τὰ μαλλιά, ἀπὸ τὴν κορφή ἕως τὰ ντικλινία, τίποτα δὲ θολώνει τὸ φάνταγμα τοῦ θαυμαστοῦ τοῦ κορμιοῦ, τίποτα δὲν ἀτιμάζει τὴ μαγικὴ του τὴν ὄψιν.

προβάλλει, καὶ τῶν μηρῶν χαίνει τὸ τραῦμα, ἀνηλεές καὶ ἀπαίσιον. Θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι κρυφὴ μοῖρα, μυστικὴ νέμεσις, ἢ αὐτὴ φθονήσασα τοῦ ἀπαραμίλλου σώματος τὴν τελειότητα, ἢ ἀντιζήλου ὑπηρετοῦσα τὸ ἄγριον μῖσος, ἐπίτηδες ἐπέθηκεν αὐτῷ τὴν θαρραλίαν καὶ ἀδυσώπητον χεῖρα της, καὶ ἐκεῖνο μὲν ἀφῆκεν ἀλώθητον ἀπὸ σκοποῦ, κατέκοψε δὲ μόνον τὰ ἄκρα του, ὡς διὰ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν τῆς κινήσεως, νὰ τὸ καταδικάσῃ εἰς τὴν οἰκτρὰν τύχην νὰ σύρεται εἰς τὸ ἐξῆς, πάγκαλον ἄλλα κολοβόν, νὰ θλέπῃ ἑαυτὸ ἐν ἀδρανείᾳ νὰ εἰκονίζῃ ἅμα τὴν ὑψίστην ὠραιότητα καὶ τὴν ὑψίστην ἀσχημίαν. Κεῖται οὕτως ἐκεῖ, ὁ νέος ἀδυνατῶν νὰ ἀνεγερθῇ, ἀνίκανος νὰ σταθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ὡς ἀνάπηρος ἐπὶ κλίνης νοσοκομείου. Πρὸς τοῦ σώματός του τὴν ἄσπιλον λευκότητα πενθίμως ἀντιτίθεται ἡ μελανότης τοῦ ὑποστηρίγματος, καὶ ἀριθμὸς δηλοῖ ὅπ' αὐτὸ τὴν θέσιν, ἣν κατέχει ἐν τῷ ἰδρύματι. Διὰ τῶν ὕλων τῶν ὑψηλῶν παραθύρων καταπίπτει ἀμυδρὸν τὸ φῶς, σκορπίζον σκυθρωπὴν λάμψιν. Γύρω του, σύντροφοι ἐν τῇ συμφορᾷ ὡσάν νὰ ἐσώρευσε καὶ αὐτοὺς ἐκεῖ, παρομοίας κατάρας θύματα, οἰκτρὰ τῆς ζωῆς ἐρείπια, ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν παθῶν ζητοῦντα, λείψανα ἀναλόγου θίου, ἢ αὐτὴ μοῖρα, εὐρόντα ἄσυλον ἀπὸ τῶν θυελῶν πολυταράχου ὑπάρξεως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπὶ τῶν μελανῶν ξυλίνων βάθρων των, ὡς ἐπὶ κλινῶν, ἀπαραλλάκτως ἐξαπλοῦνται, πληροῦντα πάντα τὸν χῶρον, κυλλὰ, ἢ χωλά, ἢ κατεαγότα, ἢ συντεθλασμένα παντοίως, χειρουργεῖον εἰκόνα παριστῶντα ὡς ν' ἀναμένουν θὰ ὑπέθετες τὸν μέλλοντα νὰ θεωρήσῃ

τίποτα δὲν ντροπιάζει τὴν ὄψιν του τὴ λαμπρή. Οὔτε τὸ μικρότερον τρίψιμο οὔτε τὸ ἀπλούστερον ράγιμα, οὔτε τὸ ἐλάχιστο χάλασμα, δὲ ζημιώνει καθόλου τοῦ παλληκαριοῦ τὴ θωριά ποῦ σὲ θαμπώνει. Ἀλλὰ τῶν μπράτσων του ἡ πληγὴ, μὰ ἡ πληγὴ τῶν μεριῶν του, προσβάλλει καὶ χάσκει, ἄσπλαχνη, φρικτὴ, καὶ κόβει μὲ κακία στὴ μέση τὸ κατὰ λευκ' ὄνειροφάντασμα, καὶ ξυπνάει τὸ μάτι ἄξαφνα ἀπ' τὸ μεθύσι του τὸ γλυκό. Θάλλεγες πῶς μοῖρα κρυφὴ, θάλλεγες πῶς ἐκδίηκσι μυστικὴ, ποῦ ἡ ἐφθόνησε ἡ ἴδια τὸ τέλειο, τὸ μοναδικὸ τὸ κορμί, ἡ θέλησε νὰ δουλέψῃ τὸ ἄγριο μῖσος ἐχθροῦ ζηλιάρη, ἐπίτηδες ἀπλῶς ἀπάνω του τὸ θαρὺ χέρι της, τὸ χέρι της τὸ ἀλύπητο, κ' ἐπίτηδες τ' ἀφῆκε ἀνέγγιχτο τ' ἄλλο, κ' ἐπίτηδες τοῦκοψε μονάχα τὰ ἄκρα του, γιὰ νὰ τοῦ πάρῃ τὴ δύναμιν νὰ κινιέται, γιὰ νὰ τὸ κάμῃ ν' ἀπομείνῃ νὰ σέρνεται, τὸ φτωχό, πεντάμορφο μὰ κολοβωμένο, γιὰ νὰ τὸ κάμῃ νὰ θλέπῃ, ὡσάν κατὰδικος, τὸν ἑαυτὸ του παράλυτο, γιὰ νὰ τὸ κάμῃ νὰ παρασταίνῃ ἀντάμα καὶ τῇ μεγαλήτερῃ ἐμμορφίᾳ καὶ τῇ μεγαλήτερῃ ἀσχήμᾳ. Καὶ ὁ νέος, κοίτεται τόρα, ἔτσι, ἐκεῖ πέρα, δίχως νὰ μπορῇ οὔτε στὰ χέρια του νὰ βασταχθῇ οὔτε στὰ ποδάρια του νὰ στηριχθῇ, δίχως νὰ μπορῇ νὰ σταθῇ ὀρθός, δίχως νὰ μπορῇ νὰ σηκωθῇ σὰν σακάτης σὲ κρεβάτι ἀρρώστιας. Τὴν ἀσπράδα τὴν ἀγγιχτὴ τοῦ κορμιοῦ του θλιβερά ἀγκαλιάζει ἡ μαυρίλα τοῦ εὐλού, ποῦ εἶν' ἀπλωμένος, κ' ἀποκάτου του ἕνα ψηφίον φανερόν τῃ σειρᾷ ποῦ τὸν ἔχουν θαλμένο. Ἀπ' τῶν παραθυρίων τὰ ἀψηλὰ τζάμια πέφτει χάμου, θαμπό, τὸ φῶς, καὶ σκορπίζει πένθιμη λάμ-

τὰς πληγὰς των, πλεῖστ' ἄλλα σώματα καὶ πλεῖστοι ἄλλοι κορμοὶ ὡς αὐτός.

Ἐν τῇ διαψύχρῳ αἰθούσῃ μὲ τὸ πλακόστρωτον ἑδάφος, ἡ σιγὴ εἶναι ἀπόλυτος, καὶ ἄρρητος μελαγχολία βασιλεύει. Καὶ ἡμικλινὴς ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ, στρέφων μικρὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὁ ὠραῖος ἔφηθος φαίνεται ὡσάν νὰ προσθλήπῃ εἰς τὸ ἴδιον σῶμα του. Καὶ ὡς ἀδιόρατον νέφος θλίψεως νὰ σκιάζῃ τὴν καλὴν του μορφήν, τὴν ἄρρενωπὴν καὶ γλυκεῖαν. Ὡ! δὲν ἐφαντάζετο θεθαίως ποτὲ τὴν τύχην αὐτὴν, ὅταν, θριαμβευτὴς μεῖραξ, περιῆγεν ἀνὰ τὰ στοὰς καὶ τὰ γυμναστήρια τῆς ἀρχαίας πόλεως τὴν ἄφατον δόξαν τῶν ἀμέμπτων μελῶν του. Δὲν ἐφαντάζετο θεθαίως ποτὲ τὴν τύχην αὐτὴν, ὅταν στεφανηφόρος ἀθλητὴς ἔβαλλεν ἐν τῷ Σταδίῳ τὸν λίθον, ἡ ἐνίκῃ τὴν πάλην, ἡ συνωμίλει τοῖς φιλοσόφοις, ἡ ἀνῆρχετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἀγωντὰς ἱεράς πομπάς. Δὲν ἐφαντάζετο θεθαίως ποτὲ τὴν τύχην αὐτὴν, ὅταν ἐξήρχετο ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ γλύπτου του, κ' ἐξήστραπτεν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, ὅπῃ τὸν ἀναπεπταμένον ἀττικὸν οὐρανόν, ὑπὸ τὴν πλήρη λάμψιν τοῦ ἡλίου, φρίσσων ὄλος ἐκ ρώμης καὶ ἀλκῆς. Καὶ δὲν ἐφαντάζετο, — ἂ, θεθαίως ποτὲ! —, τὴν τύχην αὐτὴν, ὅταν, θνητὸς αὐτός, ἀπετίθετο ἐν τῷ ναφ' μέλλων νὰ ὑποτυπώσῃ τοῦ Ἀπόλλωνος ἡ τοῦ Ἑρμοῦ τὸ ἀθάνατον εἶδωλον. Καὶ ὡς ἡττημένος μαχητὴς, μετεθραυσμένης κνήμας ἐκ τοῦ γόνατος, ἡκρωτηριασμένους ἀπὸ τῆς ὠλένης τοὺς βραχίονας, ἀπλοῦται κατὰ μῆκος ἐπὶ τοῦ ξυλίνου βάθρου του.

Καθὼς κάμπτει ἐλαφρῶς τὸν αὐχένα, ἐτάζει, θὰ ὑπέθετες, τὸν

ψι. Γύρω τριγύρω του, συντρόφια του, εἰς τὴν συμφορὰ του, σὰ νὰ τὰ σώριασε ἡ ἴδια μοῖρα, κ' αὐτὰ κεῖ πέρα, παρόμοιαις κατάραις θύματα, ἄθλια χαλάσματα τῆς ζωῆς, ὅπου γυρεύουν ἡσυχίαν ἀπὸ τὰ πάθη, λείψανα τέτοιας τύχης ὅπου ὥρῃκαν λιμάνι γιὰ νὰ φύγουν τῆς μόρες, νὰ γλυτώσουν τὰ θάσανα ταραγμένης ὑπάρξεως μὲ τὸν ἴδιο τρόπον, ἀπαράλαχτ' ἀπάνω στὰ ξύλινα, ἀπάνω στὰ μαῦρα στηρίγματα τους, σὰ σὲ κρεβάτια ξαπλόνοντας, γεμίζουν ὅλον τὸν τόπον, κομποδόρα ἢ κουλά, ἢ ραγιασμένα, ἢ μισοσπασμένα, ἢ κατατασκιωμένα, σὰ σὲ νοσοκομεῖον ζωγραφία, λὲς κ' ἄκαρτερον τὸ χειροῦργο γιὰ νὰ ἰδῇ τῆς πληγῆς τους, ἕνα σωρὸ κ' ἄλλα κορμιά σὰν αὐτόν, ὡσάν αὐτόν κ' ἄλλα κουφάρια ἕνα σωρὸ. Μῆσα στὴν κρύα τὴν σάλα, τὴν στρωμένη μετὰ πλάκες, ἡ σιωπὴ εἶναι ἀπόλυτη, ἀνέκφραστο παράπονο βασιλεύει καὶ μισοπεσμένο στὸ δεξιὸν τοῦ πλευροῦ, γέρνοντας ζιγρὸν τὸ κεφάλι, τὸ παλληκῆρι τὸ ὠραῖο, φαίνεται σὰν νὰ θλέπῃ τὸ ἴδιο του τὸ κορμί, καὶ σὰν σύννεφο λύπης, ποῦ μόλις διακρίνεται, νὰ σκεπάζῃ τὴν καλὴν τρυμορφήν, τὴν παλληκαρίσια καὶ τὴν γλυκεῖαν. Ὡ! δὲν ἐφανταζόταν, ποτὲ βέβαια, αὐτὴν τὴν τύχην, ὅταν λεβέντης καμαρωμένος, εὐρυγυνοῦσε εἰς τῆς στοᾶς καὶ στὰ γυμναστήρια τῆς παλαιᾶς πόλεως τὴν ἀνεκδιήγητὴν δόξαν τῶν ἀψεγάδιαστων μελῶν του. Ὡ! δὲν ἐφανταζόταν βέβαια αὐτὴν τὴν τύχην, ὅταν, στεφανωμένος ἀγωνιστὴς, ἔρριχνε τὸ λιθάρι στὸ Στάδιο, ἡ ἐνικοῦσε στὸ πάλαιμα, ἡ ἐκουθέντιαζε μὲ τοὺς φιλοσόφους, ἡ ἀνέβαινε στὴν Ἀκρόπολιν, μπροστὰ - μπροστὰ στὰ ἱερὰ πανηγύρια.

κορμόν, καὶ μελετᾷ τοὺς μυῶνας, καὶ ἐπισκοπεῖ τὴν ὅλην του κατασκευὴν.

Καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἐν τῇ λανθανούσῃ περιπλάνησει του, τὸ βλέμμα αὐτοῦ φαίνεται ὡς νὰ προσκολλᾶται, βαρὺ, καὶ εἰς τῶν γονάτων τὰς ἀποτόμους πληγὰς, καὶ εἰς τῶν ἀγκῶνων τὰ τραχέα τραύματα. Καὶ παρατηρῶν αὐτὸν ἐπὶ μακρόν, μὲ τὸ ἀδιόρατον νέφος τῆς θλίψεως ὅπερ καλύπτει τὸ μέτωπόν του, νομίζεις σχεδὸν —εἶνε ἄραγε ὀπτική μόνον ἀπάτη;— ὅτι σιγηλὸν δάκρυ μαρμαίρει ἐνίοτε μεταξύ τῶν λιθίνων βλεφάρων του...

Δὲν ἐφантаζότανε ποτὲ θέβαια αὐτὴν τὴν τύχη, ὅταν ἄστραφτε μέσα στ' ἀργαστηρί του, ἀποκάτω τῆς Ἀθήνας, ἀποκάτω ἀπ' τοῦ ἡλίου τὴν ἀσκίαστη λάμψι, ἀνατριχιάζοντας ὅλος ἀπὸ δύναμι κ' ἀπὸ ἀντρεία. Καὶ δὲν ἐφантаζότανε, —ἄχ, ποτὲ θέβαια!—, αὐτὴν τὴν τύχη, ὅταν, θνητὸς αὐτός, ἔβλεπε νὰν τὸν στηλόνουνε στὸ ναό, γιὰ νὰ παραστήσῃ τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ τοῦ Ἑρμῆ τὸ ἀθάνατο τὸ εἶδωλο. Καὶ σὰν νικημένος πολεμιστῆς, μὲ σπασμένα τὰ πόδι' ἀπὸ τὸ γόνατο, μὲ κομμένα χέρι' ἀπὸ τὸν ἄγκωνα, εἶναι ξαπλωμένος ὁλόβουλα, ἀπάνω στὸ ξύλινο στήριγμά του.

Καθὼς σκύβει ἀλαφρὰ τὸ λαιμό του, λές κι' ἐξετάζει μονάχος του τὸ σῶμα του, καὶ μελετᾷ τοὺς μυῶνές του καὶ σπουδάζει τὸ φικιάσιμό του. Καὶ κάπου - κάπου, στὸν κρυφὸ του περίπατο, τὸ βλέμμα του φαίνεται σὰ νὰ καρφόνεται, βαρὺ, βαρὺ, καὶ εἰς τῶν γονάτων του τῆς ἀπότομης λαβωματιῆς, καὶ εἰς τῆς σκληρῆς τῶν ἀγκῶνων του τῆς πληγῆς. Κι' ἂν τὸν κυττάξῃ ὥρα πολλή, πολλή, πεσμένον ἔτσι, μὲ τῆς λύπης τὸ σύννεφο τὸ ἄφαντο, ὅπου σκεπάζει τὸ μέτωπό του, θαρρεῖς πῶς ὅτι, —τάχα μονάχα σὲ γέλαει τὸ μάτι σου—, σιωπηλὸ δάκρυο λαμποκοπᾷ κάπου - κάπου, μέσ' ἀπ' τὰ πέτρινα ματόφυλλά του...

(Τὸ ἄρθρο αὐτὸ μᾶς τὸ ζήτησε ἡ ἀναγνώστριά μας Ἑλένη Διαμαντίδου).

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Στὸ ἐστιατόριο ποὺ ἔτρωγε ὁ Μπέρναρντ Σῶ, τὸ φαγητὸ ἦταν καλὸ, ἀλλὰ οἱ μουσικοὶ ἔπαιζαν φρικτά.

—Δὲν μοῦ λέτε μαέστρο, ρώτησε ἓνα μεσημέρι, ἡ ὀρχήστρα σας παίζει ὅ,τιδήποτε;

—Καὶ φυσικὰ, κύριε.

—Ὅριστε, λοιπόν, μιὰ λίρα γιὰ νὰ παίξῃ...τόμόνο!

Tatler

☆

Ενας νέος πατέρας κυττοῦσε ἀπὸ τὸ τζάμι τῆς πόρτας τὰ νεογέννητα τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ εἶδε πῶς ὅλα κλαίγανε. Συγκινημένος ρωτᾷ τὴν νοσοκόμο:

—Γιατί κλαῖνε, τὰ καῦμένα;

—Ἄν εἴσασταν καὶ σεῖς τόσος δὰ καὶ δρισκόσασταν στὸν κόσμον γυμνὸς καὶ ἄεργος, τὸ ἴδιο θὰ κάνατε!

Irving Hoffman

☆

Αν μοιάζετε μὲ τὴν φωτογραφία τοῦ διαβατηρίου σας, μὴ διστάσετε νὰ ταξιδέψετε. Ἐχετε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπὸ ξεκούρασι καὶ ἀλλαγὴ ἀέρος.

Tristan Bernard

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΙΣ

—Δὲν πιστεύω νὰ μὲ βγάλετε τριδιάστατη!...

*Ένας δλόκληρος κόσμος από σταλακτίτες,
σταλαγμίτες και υπόγειες λίμνες*

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΠΗΛΑΙΑ

Η σπηλαιολογία, και υπό τις δύο μορφές της, την έπιστημονική και την εξερευνητική, έχει διαδοθή πολύ τα τελευταία χρόνια.

ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΑ ΣΠΗΛΑΙΑ

Στις ξένες χώρες το ενδιαφέρον για τα σπήλαια άρχισε τον 18ο αιώνα, αλλά ή διαμόρφωσι της σπηλαιολογίας ως έπιστήμης πραγματοποιήθηκε τον προηγούμενο αιώνα.

Τό 1891 ενδιαφέρθηκε για τις κατασθόρες της Πελοποννήσου ό Γάλλος σπηλαιολόγος Ε. Μαρτέλ, ό όποιος όμως άναγκάστηκε να έγκαταλείψη την χώρα μας γρήγορα, γιατί προσεδλήθη από έλνοσσία.

Γιά τα βαραθρώδη σπήλαια της Ελλάδος ενδιαφέρθηκε κατόπιν ό Ν.Α. Σιδερίδης, ό όποιος δημοσίευσε σχετική μελέτη σέ γαλλικό σπηλαιολογικό περιοδικό τό 1911.

Σημαντικήν έρευνα των ελληνικών σπηλαίων ανέλαβε τό 1928 ό Αυστριακός σπηλαιολόγος Α. Μάρκοβιτς, ένώ ό Έλληνικός Όρειβατικός Σύνδεσμος, πού ίδρύθηκε την ίδια χρονιά, ενδιαφέρθηκε σχεδόν άμέσως γι' αυτά. Ακολούθησαν άργότερα μερικά έκδρομικά σωματεία και ή Έλληνική Σπηλαιολογική Έταιρεία και άρχισε ή δημοσίευσις σπηλαιολογικού ύλικού.

Η πρώτη διεθνής σπηλαιολογική συγκέντρωσις του 1949 στη

Βαλάνς, όπου αντιπροσωπεύθηκε και ή Ελλάς, έδωσε άφορμή να ιδρυθή τό 1950 ή Έλληνική Σπηλαιολογική Έταιρεία, από τον κ. Ι. Πετρόχειλο, ό όποιος έως τότε έκινείτο μέσα στα έκδρομικά σωματεία. Η Έλληνική Σπηλαιολογική Έταιρεία άρχισε άμέσως την συστηματική καταγραφή των ελληνικών σπηλαίων και έχει καταχωρήσει έως τώρα στο άρχειό της περιγραφές 394 σπηλαίων. Τα γνωστά ελληνικά σπήλαια υπολογίζονται σήμερα σέ 1.400 περίπου.

Από τό τέλος του περασμένου αιώνος, όπότε ό Σιδερίδης έπραγματοποίησε την κατάβασι μιās κατακορύφου 33 μέτρων—στην κατασθόρα Βερζοβάς Τριπόλεως—οί σπηλαιολόγοι του Όρειβατικού ανέβασαν διαδοχικά τον άριθμό αυτόν σέ 37 μέτρα (Κουτούκι του Ύμηττου, σέ 1933), 53 μέτρα, Μαυροβούνι (Ύμηττου, 1936), 60 μέτρα (Έφτάστομος Παρνασσού, 1951 και Στοιχειωμένη Έλικώνος, 1952) και τέλος σέ 74 μέτρα (Κάρκαρος Περιστεριών Έλικώνος, 1952). Τα κατακόρυφα αυτά πηγάρια παρουσιάζουν, όσο τό βάθος τους αύξάνει, όλο και περισσότερες δυσκολίες και προβλήματα.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΣΠΗΛΑΙΑ

Τα σπήλαια διαιρούνται σέ άπλά, σέ βαραθρώδη και σέ μικτά. Τό μεγαλύτερο του κό-

μου είναι τό σπήλαιο του Μαμούθ, στο Κεντάκυ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, και έχει μήκος πολλών δεκάδων χιλιομέτρων. Στην Εύρώπη τό μεγαλύτερο βρίσκεται στο Κάρστ της Γιουγκοσλαβίας και έχει συνολικό μήκος μεγαλύτερο από 80 χιλιόμετρα.

Στην Ελλάδα τό μεγαλύτερο από τα γνωστά σπήλαια βρίσκεται στον Άγιο Δημήτριο Σελίνισης και έχει μήκος 834 μέτρα. Βαθύτερο από τα γνωστά ελληνικά σπήλαια είναι τό σπήλαιο 3 Πύργου Ύμηττου, με βάθος 138 μέτρα.

Έως τώρα δέν θρέθηκαν στην Ελλάδα σπήλαια κατοικημένα στους προϊστορικούς χρόνους. Υπάρχουν όμως πολλά πού ήταν κατά την προχριστιανική περίοδο τόποι λατρείας των Νυμφών και διαφόρων θεοτήτων. Δέν αποκλείεται να έχουν εκλείψει από τα σπήλαια της Ελλάδος τα ίχνη της διαμονής προϊστορικών ανθρώπων, γιατί συστηματικά οί αρχαίοι Έλληνες ζητούσαν να κάνουν κάθε σπήλαιο τόπο λατρείας.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ
ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τό πιο έντυπωσιακό σπήλαιο από όσα είναι γνωστά στον τόπο μας είναι τό σπήλαιο του Περάματος Ιωαννίνων, πού βρίσκεται κοντά στη λίμνη και σέ απόστασι περίπου 4 χιλόμετρα βορείως της πόλεως. Έχει μήκος 450 μέτρα, ένα μεγάλο θάλαμο ύψους 10 μέτρων, είναι σχεδόν όριζόντιο και προχωρεί κανείς έλεύθερα μέσα, χωρίς να σκύψη πουθενά. Οί σταλακτίτες και οί σταλαγμίτες του είναι πολλοί και έξαιρετικοί. Τό 1950 όταν τό έρευνήσαν, βρήκαν και

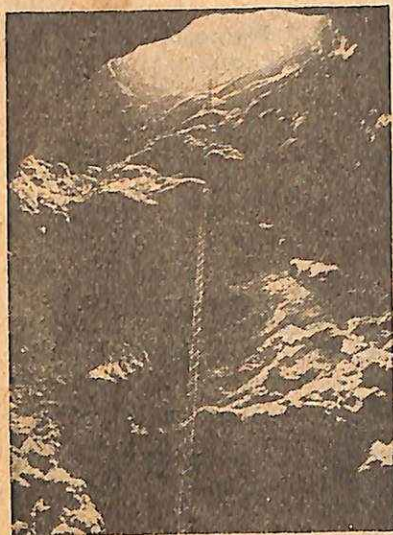
ένα σταλακτίτη 5 μέτρα ύψος περίπου, τον όποιο δυστυχώς έσπασε ένας στρατιώτης.

ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΠΗΛΑΙΟ ΜΕ ΛΙΜΝΗ

Μετά τό σπήλαιο του Περάματος Ιωαννίνων, τό πιο έντυπωσιακό γνωστό σπήλαιο της Ελλάδος είναι, κατά τον κ. Πετρόχειλο, τό παραθαλάσσιο σπήλαιο Βλυχάδας Δυρού, κοντά στην Αερόπολι Πελοποννήσου. Είναι πολύ ύψηλό, έχει μήκος 450 περίπου μέτρα και κάνει έντύπωση, γιατί μέσα υπάρχει μια μεγάλη πλωτή λίμνη μήκους 350 μ. περίπου και πλάτους 2—5 μ. Στα νερά της λίμνης αυτής υπάρχουν άφθονα χέλια. Η συστηματική μελέτη του σπηλαίου Βλυχάδας Δυρού δέν έχει συμπληρωθή ακόμη, γιατί με τα νερά πού υπάρχουν δέν είναι εύκολο να προχωρήσει κανείς προς δ-λες τις κατευθύνσεις.

Τό πιο κοντινό στην Αθήνα έντυπωσιακό σπήλαιο είναι τό Κουτούκι του Ύμηττου, κοντά στο Λιόπεσι. Είναι βαραθρώδες, έχει βάθος 45 μέτρα περίπου και μήκος περίπου 60 μέτρα. Για να κατεβή κανείς στο Κουτούκι χρειάζεται σκάλα 37 μ.

Κατά τον όρειβάτη φωτογράφο κ. Ηλία Νικόπουλο, στον όποιο όφειλεται μια μοναδική συλλογή καλλιτεχνικών φωτογραφιών των ελληνικών κορυφών και σπηλαίων, ένα από τα πιο ενδιαφέροντα σπήλαια της χώρας μας είναι τό Έφτάστομο του Παρνασσού, μιάμιση ώρα πέρα από τό χωριό Άνω Αγόριανη. Είναι βαραθρώδες και δυσπρόσιτο, με βάθος κατακόρυφο περίπου 60 μέτρα. Μέσα στους θαλάμους του έπικρατεί τόσο κρύο, ώστε υπάρχει πάντοτε παγετών

Η σκάλα των 75 μέτρων στον Κάρο των Περιστεριών του Έλικωνος. (Φωτογραφία Π. Μπουσάλη—γ' βραβείο Διεθνούς Έκθεσης Φωτογραφίας Σπηλαιολογίας των Ηνωμένων Πολιτειών).

μέ το χαρακτηριστικό γαλάζιο χρώμα. Το συνολικό βάθος του Έφταστόμου είναι 115 μέτρα.

Η ΜΟΡΦΗ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΗΛΑΙΩΝ

Τα περισσότερα ελληνικά σπήλαια έχουν σχηματισθῇ σὲ πετρώματα κρητιδικού άσβεστολίθου. Γιὰ τὴν ώραιότητά τους διακρίνονται καὶ τὰ σπήλαια ποὺ εἶναι μέσα σὲ μάρμαρο καὶ πάρα πολλὰ ἔχουν σταλακτίτες καὶ σταλαγμίτες.

Αντίθετα μὲ ὅσα πιστεύει ὁ λαός, μέσα στὰ σπήλαια—τοῦλάχιστον τὰ ἑλληνικά—δὲν ὑπάρχουν ἐπικίνδυνα ζῶα. Μὲ ὅλα σχεδὸν τὰ σπήλαια οἱ χωρικοί ἔχουν συνδέσει τρομακτικές

παραδόσεις. Γιὰ παράδειγμα, στὸν Έλικῶνα ὑπάρχει ἓνα σπήλαιο θαράθρῳδες μὲ 90 περίπου μέτρα βάθος, στὸ ὁποῖο, κατὰ τοὺς χωρικούς τῆς Θίσσης, κατοικοῦσε ἓνας δράκος μὲ φωνὴ κριαριοῦ. Τὰ πρόβατα ἀκούοντάς τὴν φωνὴν παρσούροντο καὶ ἔπεφταν στὸ θάραθρο. Μὲ δυσκολία ἓνας χωρικός τῆς Θίσσης δέχτηκε νὰ συνοδεύσῃ τὴν σπηλαιολογικὴ ὁμάδα τοῦ Έλληνικοῦ Όρειβατικοῦ Συνδέσμου, ὅταν ἔκανε τὴν πρώτη ἐξερεύνησι τῆς «Στοιχειωμένης τρύπας».

Έλάχιστα ὅμως ἔρπετά ὑπάρχουν μέσα στὶς σπηλιές καὶ φυσικά οὔτε ἓνας «δράκος!»

Στὰ ἑλληνικά σπήλαια, ὅπως λένε οἱ σπηλαιολόγοι μας, ὑπάρχει μοναδικὴ ποικιλία ζῶων, ποὺ δὲν συναντᾶται σὲ ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης. Τὰ σπηλαιόβιο ζῶα παρουσιάζουν ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐπιστὴμη, γιατί μέσα στὰ σκοτάδια δὲν μποροῦν νὰ παρακολουθήσουν τὸν ρυθμὸ τῆς ἐξελιξεως τῶν ἄλλων ζῶων καὶ παραμένουν ἀναλλοίωτα. Ἡ πιὸ χαρακτηριστικὴ ὑπαρξὶς μέσα στὶς σπηλιές εἶναι ἡ νυχτερίδα.

Έξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πανίδα, παρουσιάζει καὶ ἡ χλωρίς τῶν ἑλληνικῶν σπηλαίων, ἀλλὰ καὶ γι' αὐτὴν δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ βροῦμε θετικές πληροφορίες, γιατί ἡ σπηλαιολογία στὴν χώρα μας θρίσκεται ἀκόμη στὰ σπάργανα. Πάντως σπάνια οἱ ἐρευνῆται ἔχουν συναντήσει φυτὰ μέσα στὶς σπηλιές μας.

Ἡ θερμοκρασία τῶν σπηλαίων τῆς Έλλάδος εἶναι συνήθως περίπου 10 βαθμῶν ὑπὲρ τὸ μηδέν. Στὸ Έφτάστομο τοῦ Παρ-

νασοῦ ἡ θερμοκρασία εἶναι μηδέν.

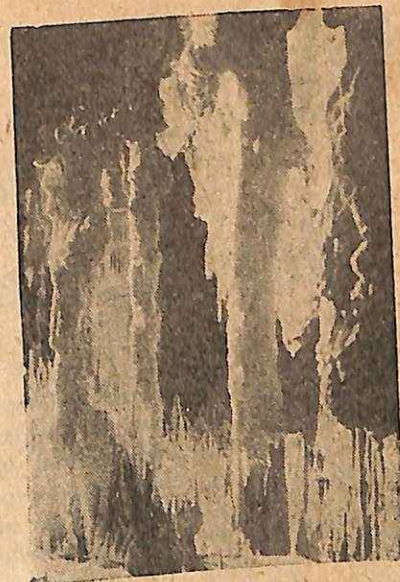
ΤΑ ΕΦΟΔΙΑ ΤΩΝ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΩΝ

Έως τώρα οἱ ἐρευνῆται τῶν ἑλληνικῶν σπηλαίων δὲν ἔχουν ἀντιμετωπίσει ποτὲ κίνδυνο ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ θρίσκουν μέσα στὶς σπηλιές. Όξυγόνο θρίσκαν παντοῦ ἀρκετό. Έξ ἄλλου στὴν ἐξακρίβῳσι τῆς ὑπάρξεως ὀξυγόνου καὶ στὴν πρόληψι κινδύνου ἀπὸ τὴν ἑλλειψί του τοὺς βοηθοῦν καὶ οἱ λάμπες ἀσετιλίνης ποὺ ἔχουν πάντα μαζί των ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἠλεκτρικὴ ποὺ ἔχουν δεμένη στὸ κράνος των.

Τὰ συγχρονισμένα ἐξαρτήματα ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ σπηλαιολογικές μας ὁμάδες τίς προφυλάσσουν ἀπὸ κάθε ἐνδεχόμενο κίνδυνο. Ἡ στολὴ ποὺ φοροῦν εἶναι «φόρμα» χωρὶς τσέπες. Τὰ παπούτσια των λαστιχένια μὲ θαβίθς ἔγκοπες. Απαραιτήτα ἐξαρτήματα εἶναι ἐπίσης σχοινόσκαλες, συρματόσκαλα, σφυριά, φορητὰ τηλέφωνα κ.ά.

Ἡ φωτογράφησις τῶν σπηλαίων γίνεται πάντοτε μετὰ τὴν ἐξερεύνησι, ὅταν πρόκειται νὰ ἀποχωρήσῃ ἡ ὁμάδα, διότι τὸ μαγνησίον ποὺ φωτίζει τὰ φωτογραφούμενα ἀντικείμενα δημιουργεῖ καπνούς.

Σὲ ὀρισμένες σπηλιές δυσάρεστη γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ἡ ὕγρασία των. Πάντως ἡ ἐπίσκεψις των προσφέρει πολὺ ἱκανοποιητικὰ θεάματα καὶ μόνον ἑλάχιστοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ αἰσθάνονται κάποιο δέος ὅταν προχωροῦν μέσα στὰ κοιλώματα ποὺ ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ διάφορες αἰτίες στὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

Φαντασμαγορικοὶ σταλακτίτες μέσα στὸ σπήλαιο «Κουτούκι», ποὺ θρίσκει στὸν Ἱμῆττὸ κοντὰ στὸ Λιόπενισ. (Φωτογραφία Ἡλία Νικοπούλου).

Ἡ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΣΠΗΛΑΙΩΝ

Στὸ ἐξωτερικὸ τὰ σπήλαια διαρρυθμίζονται γιὰ νὰ γίνουν προοίτια σὲ κάθε ἐπισκέπτῃ, ἡλεκτροφωτίζονται μὲ ἐναλλασσόμενα χρώματα καὶ προσελκύουν πλῆθος ἐπισκεπτῶν ποὺ πληρώνουν εἰσιτήριο. Τὸ σπήλαιο Νταχστάιν τῆς Αὐστρίας συγκέντρωσε στὸ 1952 9.000 άτομα. Σὲ ὀρισμένα σπήλαια ποὺ ὑπάρχουν λίμνες, οἱ ἐπισκέπτες πληρώνουν καὶ γιὰ τίς λεμβοδρομίες ποὺ γίνονται κάτω ἀπὸ τοὺς φαντασμαγορικά φωτισμένους θόλους.

Ἀνδολογία τῶν χαμένων νησιῶν

Ἡ ποίησι διατηρεῖ στήν αἰωνιότητα ὅτι δὲ μποροῦν νὰ διατηρηθῇ σὺν ὁ χρόνος καὶ οἱ ἄνθρωποι. Τὸν παλὶὸ αὐτὸ καὶ κάπως ρωμαντικὸ ὀρισμὸ τοῦ λυρικοῦ λόγου τὸν θυμηθῆκαμε πάλι τὴν ὥρην πὺν μὲ πάθος κί' ἔντασι ἀπλώνομε τὰ ἱκετευτικὰ χέρια μας γιὰ νὰ διασώσουμε μέσ' ἀπ' τὰ ἐρεῖπια καὶ τὴν ἀπελπισιὰ ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη στὰ χαμένα νησιά τοῦ Ἰονίου... Καὶ τὸ μόνο πὺν ὑπάρχει ἀκέραιο —κί' αὐτὸ εἶναι οἶγονρα κάτι πὺν κανένας δὲ μπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ— εἶναι τὸ Τ ρ α γ ο ῦ δ ι, τὸ Τραγοῦδι στήν πύδ πλατεῖα καὶ στήν πύδ ἀπόλυτὴ του ἔννοια. Τῇ λυρικῇ μνήμῃ τῶν χαμένων νησιῶν δὲ θὰ τὴ χάσουμε ποτέ! Μᾶς τὴ σώζουν μ' ὅλο τὸ τρυφερὸ ἄρωμά της ἄπειρα ποιήματα, πὺν «μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ Ρυθμοῦ καὶ τῆς Ἀρμονίας», κρατοῦν ζεστή τὴν καρδιά της Ζακύνθου, τῆς Κεφαλλονιάς καὶ τῆς Ἰθάκης...

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ποιήματα αὐτὰ παρουσιάζουμε στὴ μικρὴ μας ἀνθολογία πὺν ἀκολουθεῖ, τὴν «Ἀνθολογία τῶν χαμένων νησιῶν μας...» ἔχουμε συγκεντρώσει στίχους δικῶν μας καὶ ξένων ποιητῶν, ἐμπνευσμένους ἀπὸ τὰ τρία νησιά τοῦ Ἰονίου, πὺν οἱ θυμοὶ τῆς Γῆς τὰ ἐπληξαν θαριά. Δὲν εἶναι ἀνθολογία Ἑπτανησιῶν ποιητῶν. Εἶναι ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο ἀνθολογία μερικῶν ἀπὸ τὰ καλύτερα ποιήματα πὺν δικοὶ μας καὶ ξένοι λυρικοὶ ἀφιέρωσαν στὴ Ζακύνθο, τὴν *isola tutta fiori e canti* (τὸ νησί τῶν λουλουδιῶν καὶ τῶν τραγουδιῶν), ὅπως τὴν ἀπεκάλεσε ἕνας Ἰταλὸς ποιητὴς τὴν Κεφαλλονιά τῶν ποτισπόρων ναντικῶν καὶ τοῦ σπιριτόζου χι' οὔμορο, καὶ τὴν Ἰθάκη, πὺν ὑψώνεται στήν αἰωνιότητα ἀκριβὸς σύμβολο νόστον... Καὶ μόνο μίαν ἐξαίρεσι κανάμε στὴ γενικὴ αὐτὴ ἀρχὴ τῆς ἀνθολογίας: Συγκεντρώσαμε μερικὰ ὀρειοτάτα *λιανο-τ ρ ἄ γ ο υ δ α*, πὺν ἂν καὶ δὲν ἀναφέρονται στὰ νησιά μας, ἐν τούτοις ἐκφράζουν τὴν ψυχολογία τῶν ἀνώνυμων ποιητῶν τοὺς πὺν αἰσθανόνταν τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκφραστοῦν μὲ στίχους καὶ σ' αὐτοὺς νὰ κλείσουν τοὺς καὶμοὺς τῆς ζωῆς, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θάλασσας.

Ἡ «Ἀνθολογία τῶν χαμένων νησιῶν» φιλοδοξεῖ νὰ διαφυλάξῃ

τὸ Τραγοῦδι. Μ' αὐτὸ ἂς διατηρήσουμε τὰ νησιά στήν αἰωνιότητα, ὅχι ὅπως θὰ ξαναγίνουν, ἀλλὰ ὅπως ἦταν. Κί' αὐτὴ εἶναι ἡ μυθικὴ δύναμι τοῦ τραγουδιοῦ: Νὰ στέκεται πύδ δυνατὸ ἀπὸ τὸ σκληρότερο ἐχθρὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἔργων του: Τὸν χρόνο!

I. ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Ἀπὸ τὸν «Φιλόπατρι»

ὦ φιλάττη πατρίς,
ὦ θαυμαστὰ νῆσος,
Ζάκυνθε· σὺ μοῦ ἔδωκας
τὴν πνοὴν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος
τὰ χρυσὰ δῶρα.

Καὶ σὺ τὸν ὕμνον δέξου.
Ἐχθαίρουσιν οἱ Ἀθάνατοι
τὴν ψυχὴν καὶ βροντάουσιν
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
τῶν ἀχαρίστων.

Ποτὲ δὲν σὲ ἐλθσμένησα,
ποτέ—καὶ ἡ τύχη μ' ἔρριψε
μακριὰ ἀπὸ σέ· μὲ εἶδε
τὸ πέμπτου τοῦ αἰῶνος
εἰς ξένα ἔθνη.

Τῆς Ζακύνθος τὰ δάση
καὶ τὰ βουνὰ σιωπῇ
ἤκουον ποτὲ σημαίνοντα
τὰ θεῖα τῆς Ἀρτέμιδος
ἀργυρὰ τόξα.

Καὶ σήμερον τὰ δέντρα
καὶ τὰς πηγὰς σεβάζονται
δροσεράς οἱ ποιμένες·
αὐτοῦ πλανῶνται ἀκόμα
οἱ Νηρηίδες.

Τὸ κῆμα Ἰόνιον πρῶτον
ἐφίλησε τὸ σῶμα·
πρῶτοι οἱ Ἰόνιοι Ζέφυροι
ἐχάιδευσαν τὸ στήθος
τῆς Κυθερείας.

Κί' ὅταν τὸ ἐσπέριον ἄστρον
ὦ οὐρανὸς ἀνάπτη,
καὶ πλέωσι γέμοντα ἔρωτος
καὶ φωνῶν μουσικῶν
θαλάσσια ξύλα·

φιλεῖ τὸ ἴδιον κῆμα,
οἱ αὐτοὶ χαϊδεύουν Ζέφυροι
τὸ σῶμα καὶ τὸ στήθος
τῶν λαμπρῶν Ζακυνθίων
ἀνθος παρθένων.

Μοσχοβολάει τὸ κλῖμά σου,
ὦ φιλάττη πατρίς μου,
καὶ πλουτίζει τὸ πέλαγος
ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν
τῶν χρυσῶν κίτρων.

Σταφυλοφόρους ρίζας,
ἐλαφρά, καθαρὰ,
διαφανὴ τὰ σύννεφα
ὁ βασιλεὺς σοῦ ἐχάρισε
τῶν Ἀθανάτων.

Ἡ λαμπὰς ἡ αἰώνιος
σοῦ βρέχει τὴν ἡμέραν
τοὺς καρπούς, καὶ τὰ δάκρυα
γίνονται τῆς νυκτὸς
εἰς ἔσθῃ κρῖνοι.

Δὲν ἔμεινεν ἐὰν ἔπεσε
ποτέ εἰς τὸ πρόσωπόν σου
ἡ χιὼν· δὲν ἐμάρανε
ποτέ ὁ θεμὸς Κύων
τὰ σμάραγδά σου.

Εἶσαι εὐτυχής· καὶ πλέον
σὲ λέγω εὐτυχέστεραν,
ὅτι σὺ δὲν ἐγνώρισας
ποτέ τὴν σκληρὰν μάστιγα
ἐχθρῶν, τυράννων.

Ἄς μὴ μοῦ δώσῃ ἡ μοῖρά μου
εἰς ξένην γῆν τὸν τάφον·
εἶναι γλυκὺς ὁ θάνατος
μόνον ὅταν κοιμώμεθα
εἰς τὴν πατρίδα.

A. Κάλδος

Ζάκυνθος

Ζακυνθινή βαρκούλα μου με την περίσσεια χάρη,
της Κύπρου τράβα για να ιδώ τους κάμπους, τὰ λουλούδια,
Του Σολωμού με σέρνουνε νοσταλγικά τραγούδια,
«Δόξα χ' ή μαύρη πέτρα σου και τὸ ξερό χορτάρι».

Ν. Κ. Λανίτης

'Από τή «Ζάκυνθο»

Ὡ Ζάκυνθο πεντάμορφη κ' ιονικό καμάρι.
Οἱ χάρες με τὸν Ἔρωτα σὲ χρόνια περασμένα
γιὰ τοὺς χοροὺς τοὺς θεϊκοὺς ἐδιάλεξαν ἔσένα.
Στὴν ἄσπρη σου τὴν ἀμμουδιὰν ἀφροντιζόμενες εἶδες
νὰ παίζουν μετὰ τὰ κύματα ξανθὲς Ὀκεανίδες.
Μέσα στὸν ἴσκιό τῶν πηγῶν νυφοῦλες μαυρομάτες
ἐκρύβονταν, καὶ πείραζαν μετὰ γέλια τοὺς διαβάτες.
Καὶ τώρα ἀκόμη ὁ Ἔρωτας κ' οἱ Χάρες σ' ἀγαποῦνε,
καὶ τώρα ἀκόμη στίς πηγὲς Νεραΐδες ἀγρυπνοῦνε,
καὶ τώρα τ' ἀκουσμένα σου, τ' ἀλόγιστα παιδιὰ,
τραγούδια ἔχουν στὰ χεῖλιά τους κ' ἀγάπη στὴν καρδιά.

Κι' ἂν κάπου κάπου ὁ γίγαντας ὅπου κείται στὸ χῶμα
ξηλεύει τόσην ὁμορφιά πὺ διαλαλεῖ τὸ στόμα,
καὶ δέρεται, λυσομανὰ καὶ χαλασμό γυρεῖ,
μὰ ἡ ὁμορφιά παντοτινὰ στὸν κόσμῳ βασιλεύει,
καὶ κεί πὺ ἐκεῖνος ἔφερε τὸν τρόμο καὶ τὴ φρίκη,
αὐτὴ χαρίζει τὴ ζωὴ, τὴ γαληνιά, τὴ νίκη!

Κωνσταντῖνος Μάνος

'Από τή «Ζάκυνθο»

Ὅταν τὸ πλοῖο στὸ γαλανὸ σαλεύοντας τὸ κύμα
ἀράζει στὸ χαρούμενο τῆς Ζάκυνθος γιαλὸ
βλέπεις βαρκούλες νὰ πετοῦν μετὰ τ' ἄνθη φορτωμένες
κ' ὁ ἀγέρας νὰ μοσκοβολᾷ μεθυστικά τριγύρω.

Καὶ τώρα πὺ δνειρεύομαι χάρες πῶχουν περάσει,
βλέπω τὸ φωτεινὸ οὐρανὸ, τὰ σμάραγδα νερά
καὶ τίς βαρκούλες σου ν' ἀνθοῦν γαρύφαλα καὶ ρόδα
Ὡ, Τζάντε, ὡραῖο καὶ μακρινὸ λουλούδι τοῦ Λεβάντε!

Paul Bourget

Μετάφρασι Μιχ. Δ. Στασινόπουλου

Ζάκυνθος

Ὡ, μαγικὸ νησί, μετὰ στὴν ψυχὴ μου
ἡ νοσταλγία σου φλογισμένη λάμπει.
Ἐξαίσια στ' ὄραμά μου χύνεις θάμνη
μέσ' ἀπ' τὰ κρόσια τῆς γλαυκῆς ἐρήμου.
Δὲν ἔσυρα ποτὲς τὴν ὑπαρξή μου
κοντὰ σου· τῆς πικρῆς ζωῆς μου ἡ κάμνη

τρῶει τοὺς ἀνθοὺς πὺ οἱ ἰδανικοί μου κάμποι
γεννοῦνε γιὰ τὴν ἀπολύτρωσή μου.
Ἄς ἦταν φεγγαρόλουστο ἓνα βράδυ
ν' ἀράξω στὸ εὐωδάτο σου λιμάνι
μετὰ μιᾶς καθάρης τὸ γλυκὸ χορὸν χάδι·
ὅλη σου τὴ γητεία σ' ἓνα λουλούδι
τῆς ρεζεντίας νὰ πῶ καὶ μάνι μάνι
νὰ ψάλλω τὸ στεγνὸ μου τὸ τραγούδι...

Σ. Παναγιωτόπουλος

Στὴ Ζάκυνθο καὶ σ' ἔσένα

Ἀφήνω γειὰ σ' ὁλόδροσο κ' ἀνδρόπλεχτο νησί μου,
καὶ στίς χρυσὲς τοῦ ἀκρογαλιᾶς πὺ λούζεται ἡ καλὴ μου.
Γειὰ σας, χαρὰ σας ἔφυροι, θοῦρες, περβόλια γειὰ σας
καὶ φέρνετέ με κάποτε στὴ μνήμη τῆς κυρᾶς σας.

Γειὰ σου, πατρίς μου ξηλευτή, τ' ἀγνοῦ μου ἀνθίου γλαστρούλα,
πὺ λὲς καὶ πλὲς στῆς θάλασσας τὰ στήθη σὰ βαρκούλα.
Ἔχετε γειὰ, μοσκοθυχιᾶς καὶ τ' οὐρανοῦ μου ἀστερία,
γιουλάρια, νερατζάνθια μου, τοῦ ὡραίου ταιριῶ μου ταίρια.

Λουλούδια χρυσοπράσινα καὶ χαραυγὲς μου γειὰ σας!
Φεύγω μ' ἐκείνης τὴν πνοὴ καὶ μετὰ τὴν εὐωδιά σας.
Ἵσως καιροὶ θεὸς νᾶλθουνε πὺ θεὸς νὰ γύρω πάλι
στοὺς δροσεροὺς μου κόρφους σας, στὴ λατρευτὴ μου ἀγκάλῃ.

Κι' ἂν νὰ ταφῶ σὲ ξένη γῆ ἡ μοῖρα μου θελήσῃ,
μ' ἔσας, μετὰ τὴν ἀγάπη μου τὸ στόμα μου θὰ κλείσῃ.
Ἦλιο, φεγγάρι δὲν θὰ ἰδῶ ποτὲ στὰ μαῦρα ἔσένα,
χωρὶς νὰ πικροθυμηθῶ τὴ Ζάκυνθο κ' ἔσένα!

Γ. Τσκασιάνος

Ζάκυνθος

Δρόμοι στενοί, ἄνθια, σκυλιά, καμπάνες,
διακοναρέοι, παστέλια, σερενάδες,
μανδηλοφόρες κόρες καρδιοπλάνες,
καλοὶ, κακοὶ, δειλοὶ, παλληκαράδες!
Λίγα μυαλά, πολλὲς γλωσσόκοπες.
λοῦσο, ἀργαλοὶ καὶ οὐρα καὶ ποιητάδες.
Κι' αὐτὴ τὴ θεὰ ζωγραφία τοῦ Χάση,
μουρλόχωρα τὴν ἔχουν ἀνομάσει.

Γ. Τσκασιάνος

A Zacynthe

Je n'aborderai plus à tes rives sacrées
Où mon corps, tout enfant, autrefois reposa
O ma Zacynthe qui te mires dans les eaux
De cette grecque mer d'où, vierge, un jour est née
Venus, en fecondant en même temps ces îles
De son premier sourire aussi ont-ils vanté

Tes nuages si purs ainsi que tes charmillés
 Les vers illustres de celui qui est chanté
 L' eau fatale et l' exil chez les peuples divers
 Par quoi, beau de renom et d' adverse fortune,
 Ulysse a embrassé son Ithaque rocheuse
 De ton fils tu n' auras que son chant seulement,
 O terre maternelle, hélas! le sort cruel
 Lui assigne un tombeau qui n' aura point de fleurs.

Ugo Foscolo

Trad. M. Ottavi

Δημοτικά

'Από τὸ «Ζακυνθινὸ μαντήλι» (*)

Μὰ μὲς τῇ μέσῃ τῇ κεντᾷ τὸ ξακουσμένο Τζάντε
 χώρα, χωρὰ καὶ βουνό, μὲ θάλασσα ἓνα γύρο,
 Κάστρο, ἀκρωτήρι, καὶ Σκοπὸ καὶ τὴν Πλατεία - Ρούγα.
 καὶ τίς μεγάλες ἐκκλησιᾶς μὲ τὰ καμπαναρεῖα,
 τὴ λιτανεία τοῦ Ἁγίου μου καὶ τοῦ Νιπταφίου,
 ἀκόμα καὶ τὴ Γκλόρια τοῦ Μεγαλοσαββάτου.
 Κεντάει καὶ τὴν ἐπίδειξη τοῦ Κωνσταντῆ Λομπάρδου,
 ὅπου ἄφησε μεμόρια στὸ μέσο κι' ἔξω κόσμο.

Λιανοτράγουδα τῆς Ζακύνθου

Τῆς Μπαρμπαριάς τὰ κύματα ἢ Πάτρα τὰ γνωρίζει,
 καὶ τὰ Ζακυνθινόπουλα ἢ ἀγάπη τὰ βουρλίζει.

Σὰ ρόδα, σὰν τριαντάφυλλα, πού κόβεις καὶ μυρίζεις,
 ἔτσι σ' ἀγάπησα κι' ἐγὼ κι' ἐσὺ δὲν τὸ γνωρίζεις.

Ὅσα ἄστρα ἔχει ὁ οὐρανός, τόσα σπαθὰ κυρά μου,
 ἂν ἴσως καὶ δὲ σ' ἀγαπῶ νάμπουνε στὴν καρδιά μου.

Θάλασσα ποῦλα τὰ νερά καὶ τὰ ποτάμια πίνεις,
 ἀπὸ τὰ δακρυάκια μου πλατύτερη θὰ γίνης.

Διαμάντι καὶ ρουμπίνι μου καὶ καθαρή μου στέρα,
 γιὰ σένανε ποτίζουμαι φαρμάκια κάθε μέρα.

Χελιδονάκι θὰ γενῶ, στὰ χεῖλή σου θὰ κάτσω,
 νὰ σὲ φιλήσω μιά καὶ δυὸ κ' ὕστερα νὰ πετάξω.

Ἡ κιτάρρα σου νὰ σπάσει, τὰ καντίνια νὰ κοποῦν
 καὶ τὰ χέρια πού τὴν παίζουν εἰς τὴ μαύρη γῆ νὰ μποῦν.

Τὸ ἓνα μου χέρι στὴ φωτιά καὶ τ' ἄλλο στὸ μαχαίρι,
 ἢ θὰ καῶ, ἢ θὰ σφαῶ, ἢ θὰ σὲ κάνω ταῖρι.

(*) Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀπὸ τὸ περίφημο δημοτικὸ τραγούδι τῆς Ζακύνθου πού ἐνέπνευσε καὶ τὸν Ξενόπουλο τὸ διήγημα «Ζακυνθινὸ μαντήλι» τὸ παραθέτουμε γιὰτὶ μᾶς δίνει ὠραῖες τοπογραφικὲς καὶ λαογραφικὲς πληροφορίες γιὰ τὴ Ζάκυνθο ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

II. ΚΕΦΑΛΛΩΝΙΑ

Στὴν Κεφαλλονιά

Δὲ σ' ἔζησα, Κεφαλλονιά, ξενιτογεννημένος,
 ὅμως, κατὰβαθα ἔζησες στὰ σπλάγχνα μου ἐσύ.
 Δὲν εἶσαι ξένη ἐσὺ γιὰ μέ, κι' ἐγὼ δὲν εἶμαι ξένος,
 πατρίδα τῶν προγόνων μου, τῆς νοσταλγίας νησί...

Ἐδῶ, μέσα στὸ αἷμα μου, στὴν κάθε μου τὴν ἴνα
 εἶσαι, μαζί μ' ὅσοι ἔζησαν στὸ χῶμα σου παληά,
 κι' ἂν λίκνο μου εὐρέθηκε γιὰ μένα ἢ Ἀθήνα,
 εἶμαι χῶμα ἀπ' τὸ χῶμα σου, κι' ἐγὼ, Κεφαλλονιά.

Εἶπα, τώρα πού ἀπόγειρε ἡ ψυχὴ κι' ὅλο καὶ φτάνει
 στὸ γκριζο βράδυ μιὰ ζωὴ, γεμάτη ἀπὸ βραχνά,
 νὰρχόμουναι καὶ νὰβρῖσκα σὲ σένα ἓνα λιμάνι,
 σ' ἓνα σπιτάκι σου μικρὸ ν' ἀναπαυτῶ στερνά.

Νὰ σμιξῶ, ἐκεῖ στὸ Δράπανο, σὰν τ' ἀπαλὸ κλινάρι
 μ' ὅσους ἐπρωτοφτάσανε ἀπ' τὴν παλιὰ γενιά
 καὶ νάρθη ὁ Ἀρχάγγελος τὸ βράδυ νὰ μὲ πάρη
 καὶ νὰ μὲ φέρη ἐκεῖ ἀντικρύ, σὲ μιὰ φτωχὴ γωνιά...

Κι' ἐκεῖ, νὰ γίνα χῶμα σου, νὰ γίνω κι' ἐγὼ ἀγέρι,
 ν' ἀφοῖσω ἀπ' τὸ κύμα σου, νὰ σείσω τίς ἐλῆς.
 Καὶ στίς παλῆς σου γειτονιές, σὰ μῦθο νὰ μὲ φέρη
 σ' ἐσέ, Ἀργεστόλι πατρικό, κάτι θαμπές βραδιές.

Ὅμως, γλυκεῖα πατρίδα μου, κείτεσαι τώρα χάμου,
 συντοῖμια λὲς καὶ κάποτε σὰ νὰ μὴν ἦσαν σύ.
 Κι' ὅμως, ἀτοφία μέσα μου, καρδιά μὲς στὴν καρδιά μου,
 μένεις γιὰ πάντα, ὅσο θὰ ζῶ, τοῦ πόθου μου νησί!...

Γ. Ἀννινός

Κεφαλληνία

Ἐπίγραμμα

Τῶν γειτόνων κι' ἂν δὲν ἔχεις
 τὴ χαδιάσα ὁμορφιά,
 εἰν' ἄδω ἢ ὁμορφία σου
 σὰ γλυκὸ ποτὸ κοσμί.
 Κι' εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου
 βλέπον ὅλοι τὰ παιδιὰ σου
 τιμημένα νάναι πάντα
 καὶ μὲ γνώση πειροσθή.
 «Ἰόνιος Ἀνθολογία, 1932»

Γ. Γεωργακόπουλος

'Απὸ τὸ «Ληξούρι»

Ὅμορφη χωροπούλα εἰν' τὸ Ληξούρι
 πού βρέχει στὸ γιὰλὸ τὰ ποδαράκια τῆς.

Με τὰ βουνὰ τοῦ Ἀργοστολιοῦ στὴ μούρη,
ὀπισθεῖ της ἔχει τὰ βουνάκια της.
Ἐκεῖνη πρωτοβλέπει ὅποιον περνᾷ,
μὰ τὴ μαύρη κανεῖς δὲν τὴν ψηφᾷ.

Α. Λασκαράτος

Διανοτράγονδα τῆς Κεφαλλονιάς

Ἄς χαμηλώναν τὰ βουνὰ
νάβλεπα τὸ Λεβάντε,
νάβλεπα τὴν Κεφαλλονιά,
τὸ ξακουσμένο Τζάντε.

Κεφαλλονίτικο πουλὶ ποῦ πᾶς γι' ὄλο μισέυεις;
τὴν τύχ' ἢ τὴν ἀγάπη σου στὴν ξενητιά γυρεύεις;

Κεφαλλονιτοπούλα μου,
Ζακυθιανὴ κυρά μου;
καὶ σὺ Ἄγιο - Μαυρίτισσα,
μοῦκλεψες τὴν καρδιά μου.

Καράβι τῆς Κεφαλλονιάς, λεβέντικο καράβι
ποῦ ἀψηφᾷ τὰ κύματα καὶ τὶς φουρτούνες παύει.

Λουλούδι τοῦ Ἀργοστολιοῦ
καὶ ἀκριβὴ μου τσέρα
ἀφότου σὲ ἀγάπησα
δὲν εἶδα ἄσπρη μέρα.

Τὸ μέτωπό σου εἶν' οὐρανός, ποῦ βρέχει καὶ χιονίζει,
τὸ πρόσωπό σου ἢ ἀνοιξὶ ποῦ ἀνθεῖ καὶ λουλουδίζει.

ΙΙΙ. ΙΘΑΚΗ

Ἀπὸ τὴν «Ὀδύσσεια»

Ἄλλ' ἄς σοῦ δείξω, νὰ πεισθῇς, τὸν τόπο τῆς Ἰθάκης
ἰδοῦ, τοῦ γέρον Φόρκονα τοῦτ' εἶναι τὸ λιμάνι
τοῦ ἢ μακρόφυλλ' εἶν' ἑλῆα ἔς τὴν ἄκρη τοῦ λιμῶνα
σιμὰ τῆς ἀεροχρώματι σπηλῆα χαριτωμένη
τόπος εἶν' ἅγιος τῶν νυμφῶν, ποῦ λέγονται Ναϊάδες
τ' ἄντρον, ἰδοῦ, τὸ θολωτὸν αὐτ' ὅπου ἐσυνειδυσας
πολλαῖς νὰ δίδης τῶν νυμφῶν καλόδεχταις θυαίαις
τ' ὄρος, ἰδοῦ, τὸ Νήριτον, ὅλο ἐνδυμένο δάσος.
Εἶπ', ἔλυσε τὴν καταχνιά κ' ἐφάνη ὁ τόπος ὅλος
εὐφράνθη ἔς τὴν πατρίδα του ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς,
κ' ἐφίλησε ὁ πολύπαθος τὴν γῆ τὴν σιτοδόρα
καὶ προσευχήθη τῶν νυμφῶν μὲ χέρια σηκωμένα
«Νύμφαις, Ναϊάδες, τοῦ Διὸς ὦ κόραις, ἐγὼ πλέον
νὰ σᾶς ἰδῶ δὲν ἔλπιζα· τώρα μ' εὐχαῖς γλυκεταῖς
χαίρετε, καὶ θὰ λάβετε ἔς τὸ ἐξῆς καὶ δῶρα ὡς πρῶτα.
ἂν δῶς ἢ κόρη τοῦ Διός, ἢ νικηφόρ' Ἀθήνη,
ζωὴ ἔς ἐμὲ καὶ προκοπὴ τοῦ ἀγαπητοῦ παιδιοῦ μου».

Μετάφρασι Ι. Πολυλά

Ὀδύσσειες

Τὸ θρόλο τοῦ Ὀδυσσεᾶ ξαναζοῦμε
τοῦ Ἀπόλλωνα οἱ κλητοὶ καὶ πάνε αἰώνια.
Τὴν πράσινη Ὠκυγία παραιτοῦμε
καὶ τὶς Σειρῆνες —τ' ἅπαστα τ' ἀηδόνια.

Θλιμμένοι λαμνοκόποι, καρτεροῦμε
τὸ γνώριμο κατὸ ψηλὰ νὰ ἰδοῦμε,
καὶ τὴν καρδιά μας σκάδουν τόσα χρόνια
τῆς νοσταλγίας τ' ἀκούραστα τριδόνια.

Τῆς Μοίρας μιὰν ἡμέρα ἀγριεμένη,
ἄστραψε ἡ τρίαινα, χτύπησε σὰν κροῖμα!
Κι' ἐνὼ ἡ φιδούσα ἡ θάλασσα ἀνεβαίνει
νὰ μᾶς ποντίση κάτω, νὰ μᾶς πνίξη
ἀνώφελα προσμένουμε στὸ κύμα
μιὰ Λευκοθέα τὸ κρήδεμνο νὰ ρίξη.

Στέφανος Δάφνης

Ἰθάκη

Σὰν βγεις στὸν πηγαμιὸ γιὰ τὴν Ἰθάκη,
νὰ εὐχῇσαι νᾶναι μακρὸς ὁ δρόμος,
γεμᾶτος περιπέτειες, γεμᾶτος γνώσεις.
Τοὺς Λαιστρυγόνες καὶ τοὺς Κύκλωπας,
τὸν θυμωμένο Ποσειδῶνα μὴ φοβάσαι,
τέτοια στὸ δρόμο σου ποτὲ σου δὲν θὰ βρεῖς,
ἂν μὲν ἢ σκέψῃς σου ὑψηλῇ, ἂν ἐκλεκτῇ
συγκίνησις τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα σου ἀγγίξει.
Τοὺς Λαιστρυγόνες καὶ τοὺς Κύκλωπας,
τὸν ἅγριο Ποσειδῶνα δὲν θὰ συναντήσεις,
ἂν δὲν τοὺς κοιταλῇς μεσ' στὴν ψυχὴ σου,
ἂν ἡ ψυχὴ σου δὲν τοὺς στήνει ἔμπροσ σου.
Νὰ εὐχῇσαι νᾶναι μακρὸς ὁ δρόμος.
Πολλὰ τὰ καλοκαίρινά προῦτ' ἀνὰ εἶναι
ποῦ με τί εὐχαρίστησι, με τί χαρὰ
θὰ μπαίνεις σὲ λιμένας πρωτοειδυμένους·
νὰ σταματήσεις σ' ἐμπορεῖα φοινικιά,
καὶ τὲς καλὰς πραγματείας ν' ἀποκτήσεις·
σεντέφια καὶ κοράλλια, κεχρηπάτια κ' ἔβενους
καὶ ἡδονικά μυρωδικὰ καθε λογιῇ,
ὅσο μπορεῖς πρὸ ἄφθονα ἡδονικὰ μυρωδικὰ
σὲ πόλεις αἰγυπιακὰς πολλὰς νὰ πᾶς,
νὰ μάθεις καὶ νὰ μάθεις ἀπ' τοὺς σπουδασμένους.
Πάντα στὸ νοῦ σου νάχεις τὴν Ἰθάκη.
Τὸ φθάσιμον ἐκεῖ εἶν' ὁ προορισμός σου.
Ἀλλὰ μὴ διάξεις τὸ ταξίδι διόλου.
Καλύτερα χρόνια πολλὰ νὰ διαρκέσει
καὶ γέρος πᾶ ν' ἀράξεις στὸ νησί,
πλούσιος μὲ ὅσα κέρδισες στὸ δρόμο, ἢ Ἰθάκη.
Ἡ Ἰθάκη σ' ἔδωσε τ' ὠραῖο ταξίδι.

Χωρίς αὐτὴν δὲν θάβγαινες στὸν δρόμο.
"Αλλὰ δὲν ἔχει νὰ σὲ δώσει πιά.

Κι' ἂν πτωχικὴ τὴν βρεῖς, ἢ Ἰθάκῃ δὲν σὲ γέλασε.
"Εἶσαι σοφὸς ποὺ ἔγινες, μὲ τόση πείρα,
ἥδη θὰ τὸ κατάλαβες οἱ Ἰθάκες τί σημαίνουν.

Κ. Καδάφης

'Απ' τὸν «'Οδυσσεά»

(*)

Στὸ φῶς μιᾶς ἀστραπῆς βιγλίζω ἀπάντεχα
τὸν Ὀδυσσεά στὴ μέση τοῦ πελάγου
γαλήνιος νὰ κρατάει τὸ δοῖακι,
κατάματα στυλῶνοντας τὴ μπόρα!
«Δυσσεά, τοῦ κράζω, πᾶς γιὰ τὴν Πατρίδα;
Πιά μέσα στῆς θεᾶς τὴν κλίνη δὲ χωροῦσες;
Μ' αὐτός, μὲ τὸ τιμόνι στὴν παλάμη,
καὶ τ' ἀρμυρὰ δαγκώνοντας μουστάκια,
τήραε μακρὰ, σκύπτὸς καὶ δὲν ἐστράφη!...

Ν. Καζαντζάκης

'Απὸ τὰ «Δόγια τοῦ Ὀδυσσεά»

Τὶ μπορεῖ νὰ μᾶς πεῖ ἓνα ὄνειρο ποὺ ταξιδεύει μακρὰ μᾶς εἴκοσι
χρόνια κι' ἄξαφνα μᾶς συναπαντᾷ στὸ δρόμο σὰ νεοφερμένος ταξιδιώτης;
"Ισως νάχει νὰ μᾶς πεῖ ὅσα ψυθύρισε ἡ Κίρκη στὸν Ὀδυσσεά — ἂν
τύχει τοῦτο τ' ὄνειρο νάναί τὸ τελευταῖο ἀστραποβόλημα «ἀπὸ τὰ πέρατα
μιᾶς βασιλεμένης νεότητος»

Καὶ τώρα, στὸ γιὰ τὴν Ἰθάκῃς, μὲ τὴν Ἰθάκῃ γύρω μου γυμνωμένη.
καρτερῶ τοὺς νέους αἰῶνες ποὺ τοὺς εἶναι γραμμένο νὰ φέρουνε τὸ
Χριστιανισμὸ γιὰ νὰ δῶ ποῖα σκληρὴ καὶ δίκαιη τιμωρία μὲ περιμένει.

"Εἶσαι κι' ἐγώ, γυμνὸς στὸ γυμνὸ γιὰ τὴν Ἰθάκῃς, δὲν ὑπόσχομαι τὴ
σωτηρία σὲ κανέναν μὴ ποὺ δὲ μπορῶ νὰ σώσω τὸν ἑαυτὸ μου
ἀπὸ τὰ νύχια μιᾶς μνήμης ποὺ ζωγραφίζει ἀδιάκοπα τὴν Κίρκη σ' ὅλες
τὶς ἄστατες ἐπιφάνειες, στὰ νερά καὶ στὰ παράθυρα τῶν τραίνων, στὰ τρε-
φύλλια κάτω ἀπὸ τὶς λεμονιές, στὰ καντράν τῆς πυξίδος τοῦ καραβιοῦ μου,
στοῦ Κύκλωπα τὸ μοναδικὸ μάτι,
κι' ἀκόμα στὴν ὕψη τὴ θυμωμένη τοῦ Τηλέμαχου, τοῦ γιοῦ μου.

Α. Καραντώνης

Ithaque ne peut pas mourir (*)

«Ithaque ne peut pas mourir»,
Cri de rébellion, jaillis du fond des âges!
Ithaque, embarquement pour d'immortels voyages,
Du grand voilier de l'avenir,

Ithaque, nid d'où l'Aventure
Partit, offrant son aile aux fabuleux espoirs.
Ithaque de l'Attente... ô mirage des soirs
Où la vague n'est que murmure,
Ithaque de l'unique Amour,
Pur amour conjugal amour imperissable,
Si fort qu'il put créer, roc dressé sur le sable.
Le mythe vainqueur du Retour.....

Que t'ont-elles fait ô Destin,
dieu cruel et jaloux, les îles fortunées,
Perles, à l'Orient par l'Olympe données,
Pour les détruire en un matin?
jour de détresse et d'épouvante!
Le ciel en feu, la terre en feu s'ouvrant aux morts,
Le galop rugissant des flots cabrés aux ports...
O vous, Céphalonie et Zante,
O supplice d'Argostoli!
Horreur! L'enlèvement... le noir appel du gouffre...
Chair qui voulais aimer et vivre, meurs ou souffre.
La mer est ton suprême lit!

Zeanne Marvig

'Απὸ τὴν «Πηνελόπη»

Κι' ἓνα μονάχα ἔχουν καὶ θεοὶ κι' ἀνθρώποι
ἀπ' τὸν ἀργαλειό σου κι' ἀπ' τὸ μέτωπό σου
κι' ἀπ' τὸ φίλὶ σου πὶδ τρανὸ τὸ σύντροφό σου
τὸ βασιλιά ποὺ ὅλο σοῦ λείπει, ὦ Πηνελόπη.
"Αλλὰ κι' ἂν τὸν κρατᾷ μακρὰ σου ξένοι τόποι,
πόλεμοι μακρινοὶ καὶ οἱ Σκύλλες, οἱ Σειρήνες,
ἀπ' τὴν ψυχὴ του δὲν τὸ σβήνουν οὐτ' ἐκείνες
τὸ δάσπερο φῶς τοῦ στοχασμοῦ σου, ὦ Πηνελόπη.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

'Απὸ τὸ «Εὐτυχίζω ὅσους μπόρειαν»

Εὐτυχίζω ὅσους μπόρειαν, ὕστερα
ἀπὸ χρόνων στὰ ξένα ἀπουσία,
σὰν τὸ γιὸ τοῦ Λαέρτη στὸ μέρος τους
νὰ ἐπιστρέφουνε πιά καὶ μακριάθε

(*) Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀπὸ τὸν «Ὀδυσσεά» τοῦ Καζαντζάκη καθὼς καὶ
μερικὰ ἀπὸ τ' ἄλλα ποιήματα τῆς Ἰθάκῃς, ἀναφέρονται ὄχι στενὰ στὴν
Ἰθάκῃ ἀλλὰ γενικώτερα στὸ σύμβολο τοῦ Νόστου ποὺ ἐκφράζει αὐτὴ στὴν
πλατύτερη καὶ εὐρύτερὴ τῆς ἔννοια...

(*) Τὸ ἀνέκδοτο τοῦτο ποίημα μᾶς τῷστελε ἡ γνωστὴ Γαλλίδα ποιήτρια
Ζαν Μαρβίγκ σὰν «ἐλάχιστη συμβολὴ τῆς στὰ νέα δεινὰ τῆς Ἑλλάδος».

τὸν καπνὸ τῆς γλυκιάς καπνοδόχης
(τους)
νὰ ξανοίξουν καὶ δάκρυα νὰ χύσουν·
τοὺς προσμένει πιστὴ μιᾶσυντρόφισσα,
ἐν' ἀγόρει, ἕνας γέρος πατέρας.

Σ. Σκίπης

Ἀπὸ τὸν «Ὀδυσσεά»

Στοὺς βράχους φέγγουν λύχνοι ἀπὸ τὰ σπίτια,
ἢ μέρα σβήνει, τὸ φεγγάρι βγαίνει
κι' ὁλόγυρα μυριόφωνο μουγγρίζει
τὸ πέλαγο. Σύντροφοι, τώρα ἐλάτε,
δὲν εἶναι ἀργὰ ποτὲ γιὰ ὅσους ζητοῦνε
νέους κόσμους. Ἐμπρὸς σπρώχτε τὸ καράβι
στ' ἀνοιχτά, καὶ καθήστε στὴν ἀράδα
σάν ἄξιοι λαμνοκόποι, καὶ τραβάτε
σπίζοντας ρυθμικὰ τὸ βουερὸ κῆμα,
ἀφοῦ ἡ καρδιά τῶχει ἀποφασισμένο
σὲ μακρινὴ χώρα νὰ πάω ν' ἀράξω
πέρα ἀπ' τὴ δύση πὺν βυθίζουν τὰστρα.
Καὶ νὰ φτάσουμε πρὶν μὲ πάρει ὁ Χάρος.
Κι' ἂν δὲν μᾶς πνίξει ἡ τρικυμία, θὰ πάμε
στὰ Μακάρια νησιά τὸν Ἀχιλλέα
τὸν μεγαλόψυχο νὰ ξαναἰδοῦμε.
Ἀρχετὰ κατορθώσαμε, μὰ πάντα
πολλὰ μένουν ἀκόμη γιὰ νὰ γίνουν.
Κι' ἂν δυνατόι δὲν εἴμαστε σάν πρῶτα
στὰ παλιὰ χρόνια, πὺν δικὰ μας ἦταν
γῆ κι' οὐρανός, εἴμαστε ἀκόμη κάτι
ἀφοῦ οἱ καρδιές ἔμειναν ἀντρεωμένες
κι' ἄς τίς κουράσανε ὁ Κάρος κ' ἡ Μοῖρα,
ὅμοια τὴ θέλησή τους ἐκρατήσαν,
σταθερὰ πάντα στὰ ἔργα, στοὺς ἀγῶνες,
καὶ δύναμη καμμιὰ δὲν τίς δαμάζει.

Α. Tennyson

Μετάφρασι Μ. Σιγούρου

Ἀπὸ τὴν «Ὠδὴ στὰ Ἑπτὰ νησιά»

1
Ἐφτάνησα, βράχοι χρυσοὶ
τοῦ Ἴονικου Πελάγους
θεῖα δύναμη σᾶς ταῖριασε
μὲ τέχνη σοφοῦ Μάγου,
ὅταν σεισμός ἐμέριασε
τῆς Γῆς τὰ πλούσια στήθη
κι' ἀπ' τοῦ νεροῦ τὰ βύθη,
βγήκατε στὴ ζωή.
.....

6

Ζακυνθηνοὶ τραγουδιστές,
ἄξιοι Κεφαλλονίτες
καὶ Παξινοί, λεοντόκαρδοι
λεβέντες Λεφακάδες,

Κορφιάδες ἐρωτόκαρδοι,
νάφτες Θιακοί, παρθένες
Κυθήριες—μαγεμένες
κι' ἀνήσυχες ψυχές.
.....

11

Στὸ Ἴόνιο Πέλαγο περνῶ,
τὰ μαγεμένα βράδρια
καράβια πὺν ἀρμενίζουνε
σάν ἄστρα στὰ σκοτάδια,
φεύγουν κι' ὀρθοπλωρίζουνε
ψυχές πὺν νοσταλγοῦνε
καὶ γλυκοτραγουδοῦν.
.....

Μ. Σιγούρος

Οἱ καλοὶ τρόποι εἶναι πολιτισμός καὶ ὄχι πολυτέλεια

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΛΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Νέος ὁδηγὸς καλῆς συμπεριφορᾶς

(Συνέχεια)

Οἱ καλοὶ τρόποι ἀλλάζουν συχνότατα μορφή, ἡ ζωὴ τοὺς παρᾶσούρει καὶ ἡ πρόοδος τοὺς δημιουργεῖ νέα προβλήματα. Σ' αὐτὴ τὴ σειρά τῶν ἀρθρῶν ποὺ προσφέρει ἡ «Ἐκλογὴ» στοὺς ἀναγνώστες της, θὰ προσπαθήσῃ νὰ μεταδώσῃ ὅ,τι πρέπει νὰ γνωρίζῃ κανεὶς σχετικὰ μὲ τοὺς καλοὺς καὶ λογικοὺς τρόπους ποὺ ζητεῖ ἡ σύγχρονη ζωὴ.

Ἔχουμε μιλήσει τὸν περασμένο μῆνα γιὰ προσκλήσεις καὶ γεύματα καὶ εἶχαμε σταματήσει στὸ γεῦμα σὲ ἑλληνικὸ σπίτι. Σήμερα θὰ ξεκινήσουμε γιὰ τὰ «ξένα». Ξένα σπίτια, ξένα γεύματα, ξένα φαγητά. Αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ συναντήσουμε δὲν χρειάζεται ἀπαραίτητως νὰ ταξιδεύουμε. Μποροῦμε νὰ τὰ συναντήσουμε καὶ στὴν Ἀθήνα, ἂν μᾶς προσκαλέσουν ξένοι. Ἀς ὑποθέσουμε λοιπὸν ὅτι πρῶτα μᾶς καλοῦν φίλοι μας Ἀμερικανοί.

Ἕνα ἀμερικανικὸ γεῦμα

Ἐκεῖ μπορεῖ νὰ σᾶς περιμένουν πάρα πολλές ἐκπλήξεις ὕστερα ἀπὸ τὸ γνωρίσιμο κοκτέιλ ποὺ θὰ σᾶς προσφερθῇ μόλις μπῆτε μέσα. Τὰ κοκτέιλ κανονικὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τζίν καὶ κάποιο χυμὸ φρούτων καί, ἐνῶ μοιάζουν σάν μιὰ γλυκειὰ καὶ πικάντικη λεμονάδα, εἶναι ἄρκετὰ δυνατὰ καὶ καλὸν εἶναι νὰ τὰ φοβηθῆτε ἂν δὲν εἴσθε συνηθισμένοι στὸ ἄλκοόλ! Σ' αὐτὰ τὰ σπίτια συνήθως σερβίρεται καὶ οὐίσκυ καὶ ἕνα ἐλαφρὸ οὐίσκυ μὲ νερὸ καὶ πάγο ἢ μὲ σόδα εἶναι τὸ ποτὸ

ποὺ σᾶς ἀπειλεῖ λιγώτερο μὲ ποнокέφαλο καὶ ζαλάδα. Μεζέδες μὲ τὰ ποτὰ αὐτά, οὔτε οἱ Ἀμερικανοί, οὔτε οἱ Ἀγγλοὶ δίδουν, μόνο κάτι ἀμυγδαλάκια ἢ κάτι τυράκια τὸ πολὺ. Αὐτὸς εἶναι ἕνας πρόσθετος λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ἀποφεύγετε τὰ πολλὰ κοκτέιλ. Ὅταν θὰ σᾶς καλέσουν στὴν τραπεζαρία, θὰ βρεθῆτε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μπροστὰ σὲ ἕνα ὠραιότατο στολισμένο τραπέζι μὲ λουλούδια, μὲ ἀσημικά, μὲ κεριά, μὲ ὠραία πιάτα καὶ ποτήρια. Ἡ γυναίκα στὴν Ἀμερικὴ ἀσχολεῖται πάρα πολὺ μὲ τὸ σπίτι της καὶ τὸ στολισμὰ τοῦ τραπέζιου θεωρεῖται σάν χαρακτηριστικὸ σημεῖο νοικοκυροσύνης τῆς οἰκοδόμου. Σ' αὐτὴν τὴν προετοιμασίαν θάζουν πολλὴ τέχνη καὶ πολλὴ ἐμπνευσι, πολὺ περισσότερη δυστυχῶς ἀπὸ αὐτὴν ποὺ θάζουν στὰ φαγητά ποὺ θὰ σᾶς προσφέρουν ἀργότερα. Γιὰ νὰ εἶναι κανεὶς εὐκρινής, αὐτὰ τὰ φαγητὰ σπανίως εἶναι εὐγευστα γιὰ ἕνα Εὐρωπαῖο. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὑγιεινὰ μίγματα διαφόρων εἰδῶν συνδεδεμένα συνήθως ἀπὸ μιὰ

σάλτσα, σάλτσα ψητού ή σάλτσα ντομάτα ή μαγιονέζα. Οί Ἀμερικανοί δὲν χωρίζουν τὰ γλυκὰ ἀπὸ τὰ ἀλατισμένα καὶ τὰ φρούτα ἀπὸ τὰ λαχανικά. Μέσα στὴν σαλάτα τους τοποθετοῦν ντομάτες μαζί με ἀχλάδια, με μῆλα, με καρύδια, προσθέτουν συγχρόνως λάχανο, μαρούλι καὶ ὀτιδή· ποτε ἄλλο σκεφθοῦν. Ἐπίσης ἀνακατεύουν μαρμελάδα μαζί με κρέατα καὶ θάζουν ζάχαρη ὅπου τους κάνει κέφι. Αὐτὰ τὰ μίγματα δὲν εἶναι πάντοτε ἀσχημα καὶ ἀηδῆ. Ἀλλὰ ἐπειδὴ πολλές φορές δὲν γνωρίζει κανεὶς τί τὸν περιμένει, τὸ πιὸ εὐφρὺς ὅταν σερβίρεται εἶναι νὰ παίρνη λίγο. Ἐνα σπουδαῖο προτέρημα ἔχουν τὰ ἀγγλοσαξονικά σπίτια. Δὲν σὲ πιέζουν νὰ πάρης πολύ. Δὲν ἀσχολοῦνται με τὸ πόσο θὰ φᾶς ἢ ἂν θὰ φᾶς. Σοῦ ἐπιτρέπουν νὰ πῆς «ὄχι, εὐχαριστῶ» χωρὶς ἐνοχλητικές εὐγένειες. Παράδειγμα ἄξιμο μιμήσεως. Ἡ σημερινὴ κυρία τοῦ σπιτιοῦ πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πατροπαράδοτο ἐκεῖνο «δὲν φάγατε τίποτα», «μείνατε νηστική», τὸ ὁποῖον ἀνήκει σὲ παλιότερες ἐποχὲς πολυφαγίας. Ἄλλοτε τὸ νὰ πιέζης τοὺς προσκαλεσμένους σου νὰ φᾶνε ἦταν ἡ θάσις τῆς φιλοξενίας «πάρετε», «ξαναπάρετε» καὶ «κάντε μου τὴ χάρη». Ὅλ' αὐτὰ ἀποτελοῦσαν τὴν συνηθισμένη κουβέντα μετὰ τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ τῶν προσκαλεσμένων. Αὐτὸ εἶναι ξεπερασμένο, γιατί οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι εἴτε δὲν θέλουν, εἴτε δὲν πρέπει νὰ φᾶνε πολύ. Ζοῦμε σὲ ἐποχὴ διαίτης. Τὰ τρία τέταρτα τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν περᾶσει τὴν ἐφηβικὴ ἡλικία κάνουν κάποια δίαιτα καὶ ἡ οἰκοδέσποινα πού ἐπιμένει νὰ τοὺς προσφέρῃ φαγητὰ δὲν κάνει τί-

ποτε ἄλλο παρὰ νὰ τοὺς θάζῃ σὲ δύσκολη θέσι. Ὁ ξένος ὅταν ἀκούει τὸ «ὄχι εὐχαριστῶ» οὔτε ξανακυττάζει τὸ πιάτο σας καὶ οὔτε στενοχωριέται. Ἀλλ' ὅς γυρίσουμε στὸ ἀμερικανικὸ γεῦμα.

Στὸ τραπέζι θὰ σᾶς προσφέρουν πάντως νερὸ καὶ ἱσως κρασί ἢ μπύρα. Αὐτὰ ἐδῶ, γιατί στὴν Ἀμερικὴ τὰ πράγματα εἶναι διαφορετικά. Τὸ μὲν μεσημέρι σπανιότατα ἐμφανίζεται οἰνόπνευμα στὸ τραπέζι γιατί τὸ μεσημεριὰτικὸ γεῦμα θεωρεῖται μᾶλλον ἕνα δεύτερο πρωινό καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ κρύα φαγητὰ, σάντουιτς, σαλάτες πού συνοδεύονται με ποτηριὲς ἀπὸ γάλα ἢ τεράστια φλυτζάνια γεμάτα ἀπὸ ἀρωματισμένον καφέ. Τὸ δὲ βραδινό, τὸ κύριο φαγητὸ τῆς ἡμέρας, ὅταν συνοδεύεται ἀπὸ ποτὰ, συνοδεύεται ἀπὸ οἰνόπνευμα γιατί τὸ κρασί ἀκόμη δὲν ἔχει πάρει θέσι στὴν ζωὴ τοῦ ἀμερικανικοῦ σπιτιοῦ.

Ἄν πᾶτε σὲ ἀμερικανικὸ σπίτι καὶ σᾶς ἐνδιαφέρει νὰ μελετήσετε τίς μικροδιαφορὰς πού χωρίζουν τίς κοινωνικές συνήθειες τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔχετε παρὰ νὰ παρακολουθήσετε τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖον οἱ Ἀμερικανοὶ τρῶνε τὸ κρέας. (Ὁ τρόπος αὐτὸς ἀνήκει μόνον στοὺς Ἀμερικανούς καὶ ὄχι στοὺς Ἀγγλους). Οἱ φίλοι μας λοιπὸν παίρνουν τὸ πηροῦν ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ χεῖρι, τὸ μαχαίρι ἀπὸ τὸ δεξιόν, κόβουν ἀπὸ τὸ κομμάτι κρέας πού ἔχουν προστά τους, μπιφτέκι, ψητὸ, μπριζόλα ἀδιάφορο, ἕνα κομματάκι. Ἀφοῦ τὸ κόψουν, τοποθετοῦν τὸ μαχαίρι στὴν δεξιὰ ἄκρη τοῦ πιάτου, μετακομίζουν τὸ πηροῦν ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ χεῖρ σὲ δεξιὰ καὶ τότε μόνον ἀποφασίζουν νὰ τσιμπήσουν με τὸ πηροῦν τὸ κομμάτι κρέας τὸ ὁποῖον

ἔχουν κόψει. Αὐτὸ τὸ μικρὸ γύμνασμα γίνεται σὲ κάθε μπουκιά κρέας πού τρῶνε τὰ ἑκατομμύρια τῶν καλοαναθρεμμένων κατόικων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἀποτελεῖ τὴν θάσι τῶν καλῶν τρόπων στὸ τραπέζι τὸ νὰ μὴ κρατᾷς ποτὲ μαχαίρι τὴ στιγμή πού θάζεις μπουκιά σὲ στόμα. Πολλοὶ πού προσπάθησαν νὰ θροῦν κάποια ἐξήγησι στὸ μικρὸ αὐτὸ μυστήριον, λένε ὅτι προέρχεται ἀπὸ τίς ταραγμένες ἐποχὲς τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου κανένας δὲν ἔτρωγε ἂν ὁ ἀπέναντί του δὲν ἔβαζε τὸ μαχαίρι στὴν τσέπη του. Ἐπιτερόντα δηλαδή νὰ τὸ βγάλῃ γιὰ νὰ κόψῃ τὸ κρέας του, ἀλλὰ μετὰ, φονικά ὅπλα στὸ τραπέζι ἦταν καλύτερα νὰ λείπουν. Πάντως αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὑπάρχει λόγος νὰ ἀκολουθῇ κανεὶς αὐτὴ τὴν συνήθειαν εἴτε ὅταν πηγαίνῃ σὲ ἀμερικανικὸ σπίτι, εἴτε ὅταν πηγαίνῃ στὴν Ἀμερικὴ. Οἱ Ἀμερικανοὶ θεωροῦν κακομαθημένο τὸν Ἀμερικανὸ πού τρώγει ἄλλοιῶς, ἀλλὰ ὄχι τὸν ξένον. Ἀλλὰ διαφορὰ δὲν θυμοῦμαι νὰ ὑπάρχῃ. Συνήθως, μετὰ τὸ ψητὸ, φθάνει τὸ γλυκὸ, μιὰ τάρτα ἢ ἕνα ὠραῖο παγωτὸ, συγχρόνως συνοδευμένο ἀπὸ μιὰ φέτα κέικ ἢ ἕνα κομμάτι στεγνὸ γλυκὸ. Καὶ ἀκολουθοῦν, ὅπως σὲ ὅλα τὰ σπίτια, φρούτα καὶ καφές.

Τὸ ἀγγλικὸ γεῦμα

Τὸ ἀγγλικὸ γεῦμα δὲν διαφέρει διόλου ἢ σχεδὸν διόλου ἀπὸ τὸ ἀμερικανικόν. Καὶ ἐκεῖ ἡ ὅψις τοῦ τραπεζιοῦ εἶναι συνήθως πὺ ὠραία ἀπὸ τὰ φαγώσιμα καὶ ἂν τὸ γεῦμα εἶναι βραδινόν, θὰ φωτίζεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ τραπέζι με κεριὰ τοποθετημένα σὲ ἀσημένια κηροπήγια. Ἄν τὸ γεῦμα δὲν εἶναι πάρα πολὺ ἐπι-

σημο, θὰ ἀρχίσῃ με σούπα καὶ σούπα σερβιρισμένη μέσα σὲ μεγάλη φλυτζάνια πού συνοδεύονται ἀπὸ ἕνα κουταλάκι. Τί γίνεται λοιπόν; Πῶς τρώγεται αὐτὴ ἡ σούπα; Κατ' εὐθείαν με τὸ φλυτζάνι σὰν καφέ; ἢ με τὸ κουτάλι σὰν νὰ θρίσκεται σὲ πιάτο; Ἐκεῖ μᾶλλον ἐπικρατεῖ κάποιος συνδυασμός. Στὴν ἀρχή, ὅταν τὸ φλυτζάνι εἶναι γεμάτο, τρώγεται ἡ σούπα με τὸ κουταλάκι. Ὅταν θρίσκεται πρὸς τὸ τέλος δὲν ἀποτελεῖ παρατυπία νὰ σηκώσετε ὅλο τὸ μπῶλ καὶ νὰ πιτῇ τὴν τελευταία γουλιὰ. Ἀνάμεσα σ' αὐτὴν τὴν σούπα καὶ τὸ γλυκόν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δὲν θὰ ἐμφανισθῇ στὸ τραπέζι παρὰ κρέας συνοδευμένο ἀπὸ πλούσια ποικιλία ἀπὸ χορταρικά, θὰ ἔλθῃ κρασί, πιθανῶς μάλιστα κρασί τοῦ τόπου, δηλαδή ρετσίνα ἂν θρискόμαστε στὴν Ἑλλάδα.

Ἐκεῖ ὅμως πού τὸ φαγητὸ ἔχει περισσότερο ἐνδιαφέρον εἶναι στὴ Γαλλία ἢ στὸ γαλλικὸ σπίτι.

Τὸ γαλλικὸ γεῦμα

Εἰδῶ, στὸ γαλλικὸ σπίτι, θὰ σᾶς προσφέρουν γιὰ ἀπεριτίφ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἕνα ποτηράκι θερμοῦ, καὶ πολὺ γρήγορα θὰ σᾶς καλέσουν στὴν τραπεζαία. Τὸ τραπέζι θὰ παρουσιασθῇ πὺ ἄπλα στρωμένο, ἀλλὰ τὸ φαγητὸ, ἐν ἀντιθέσει, θὰ εἶναι ἀσυγκρίτως πὺ ἐνδιαφέρον. Ἐδῶ φθάνουμε στὸ «κλασικόν» τραπέζι ἀπὸ ἀπόψεως σειρᾶς φαγητῶν καὶ κρασιῶν. Αὐτὸ δηλαδή πού θεωρεῖται σωστὸ σὲ ὅλα τὰ ἐπίσημα γεύματα καὶ πού ἀκολουθεῖ ὀλόκληρη ἡ Εὐρώπη. Ἐχομε δηλαδή τὸ γνῶριμο «πρῶτον» φαγητὸ βόλ-ο-θᾶν ἢ ψά-πισημο, αὐγά, ὀμελέττα, ὀρντέθρ ἂν εἶναι φιλικόν. Μαζί με αὐτὰ

σερβίρεται άπαραιτήτως άσπρο κρασί καλά παγωμένο και όχι φυσικά γλυκό. "Επειτα έρχεται ή σειρά για κρέας ή φιλέ μινιόν, άντρ-κότ ή ώραία πουλιά με τροφές και με μανιτάρια και συγχρόνως, στο δεύτερο ποτήρι που στέκεται και περιμένει την σειρά του, ώραιο κόκκινο κρασί όχι παγωμένο. Τό πολύ έπίσημο γεύμα θά έχη και κάποιο τρίτο φαγητό, ένα φουά-γκρά με ζελέ, ίσως κάποιο κυνήγι, αλλά τό συνηθισμένο θά προχωρήσει κατ'ευθείαν στο γλυκό. Συχνότατα και σέ φιλικό γεύμα θά προσφερθή, μαζί με τό γλυκό και τό φρούτο, σαμπάνια. Μόνον νερό δέν δίδεται σέ γαλλικό σπίτι και όποιος τό ζητήσει δέν κερδίζει την έκτίμησι του οικοδεσπότου. Τό φαγητό είναι πάντοτε ώραία μαγειρευμένο, πάντοτε έλαφρό, γιατί όλη ή μαγειρική γίνεται με φρέσκο βούτυρο και με θαυμάσια ύλικά φρέσκα και καλοδιαλεγμένα. Η κονσέρβα είναι άγνωστη και ή τέχνη της σάλτσας μία πολύτιμη κληρονομιά. Στο γαλλικό σπίτι μπορείτε νά κουβεντιάσετε για τό φαγητό, νά ξανασερβιρισθήτε, νά δείξετε την ικανοποίησί σας, νά φθάσετε και μέχρι νά ρίξετε στην σάλτσα σας και ένα κομματάκι ψωμί για νά μην την χάσετε. Αυτό που άποτελεί έγκλημα σέ άγγλοσαξονικό σπίτι, στο γαλλικό είναι σχεδόν κομπλιμέντο.

Σπανίως τελειώνει ό Γάλλος γεύμα χωρίς νά φάη λίγο τυρί που του δίδει νέο κέφι για νά τελειώσει τό κρασί του και μετά από τό τυρί του έρχεται ό θαυμάσιος γαλλικός καφές, τό «καφέ φίλτρ», που είναι ό δυνατότερος από όλους τους καφέδες που θά συναντήσετε σέ ξένα σπίτια. "Αν έχετε την έντύπωσι ότι ό

καφές σας έμποδίζει τον ύπνο (λέω την έντύπωσι γιατί κάποτε ένας από τους μεγαλύτερους γιατρούς του κόσμου άνέφερε ότι κανείς άκόμη δέν είναι σέ θέσι νά βεβαιώσει ότι ένα φλυτζάνι καφέ έχει έμποδίσει άνθρωπο νά κοιμηθή), τότε μακριά από γαλλικό καφέ.

Διάφορα

Και τώρα μερικά περιέργα: Σέ όλα τά ξένα σπίτια μπορεί νά σας σερβίρουν για όρντέβρ μια φέτα πεπόνι. Για λόγους υγιεινούς, επειδή τό πεπόνι θεωρείται πάρα πολύ βαρύ, τό τρώνε συχνότατα στην άρχή του φαγητού και όχι με μαχαιροπήρουνο, αλλά με κουτάλι. Σκάβουν δηλαδή τό μαλακό πεπόνι με τό κουταλάκι του γλυκού. "Επίσης συχνά προσφέρουν για όρεκτικό μισό «γκρέπ-φρούτ», αυτό τό μεγάλο «υνόγλυκο πορτοκάλι, που πραγματικά άνοίγει την όρεξι.

☆

"Εάν εμφανισθούν στο τραπέζι σπαράγγια, νά μη δειλιάσετε όλου νά τά φάτε με τό χέρι. Υπάρχουν μερικοί ύπερευγενικοί άνθρωποι οί όποιοι τρώνε τά σπαράγγια με τό μαχαιροπήρουνο. Αυτό άπλως τό παρακάνουν. Τό σπαράγγι τό πιάνεις με τό χέρι, θουτάς την μύτη του μέσα στην σάλτσα και τό τρώς χωρίς νά φθάσης, φυσικά, πάρα πολύ κοντά στην άκρη του κοταριού, έστω και αν αυτή ή άκρη είναι τρυφερή και εύγευστη. Μιά που χρησίμευσε σαν χερούλι δέν πρέπει νά φαγώθῃ.

☆

Καμμία φορά όταν σας σερβίρουν άστακό σας προσφέρουν

κάτι άσημένιους σπαστήρες, λίγα σαν αυτούς με τους όποιους σπάμε τά καρύδια. Τότε μη διστάσετε: άρπάξτε κανένα ποδαράκι άστακού με τό χέρι και σπάστε το και καθαρίστε το με τό εργαλείο. "Εκεί δέν χωρεί μαχαιροπήρουνο. Κατά πάσαν πιθανότητα θά σας περάσουν και ένα μπώλ με χλιαρό νερό για τά χέρια σας.

☆

Μιλώντας για θαλασσινά, ως παρούμε τά στρείδια. Τά στρείδια σερβίρονται ήδη μισοκαθαρισμένα. "Ενα πηρούνκι που από την μία πλευρά κόβει, χρησιμεύει για νά ξεκολλήση έντελως από την σάρκα την άχιβάδα. Είναι έντελως έν τάξει με την έθιμοτυπία αυτός πού, άφοψ φάει τό περιεχόμενο, σηκώνει την άχιβάδα και άπολαύση τό ζουμί. Οί "Αμερικανοί τρώνε τά στρείδια πάντα γαρνιρισμένα με σάλτσα ντομάτα. Οί Γάλλοι τά τρώνε σκέτα και τά συνοδεύουν με λεπτές φέτες από βουτυρωμένο μαύρο ψωμί.

☆

Σέ τραπέζι καλό είναι όλα τά φρούτα νά τά καθαρίζετε με την βοήθεια πηρουιού και μαχαιριού και καλόν είναι επίσης και έξυπνο νά άποφεύγετε νά σερβίρεσθε φρούτα, τά όποια δέν έξερετε νά καθαρίζετε καλά, ιδίως εάν άντιληφθήτε ότι πολλοί δέν παίρνουν φρούτα και ότι συνεπώς ή δική σας άργοπορία θά κρατήσει όλο τον κόσμο καθισμένο στο τραπέζι. "Εκεί, στο ζήτημα της άργοπορίας, πρέπει νά σταματήσουμε λιγάκι. Οί μόν προσκαλεσμένοι όφείλουν νά τρώνε γρήγορα, νά μη φλυαρούν άτέλειωτα με τό φαγητό μπροστά στο πιάτο τους. "Αντιθέτως, οί οικοδεσπότες όφείλουν νά τρώνε μάλ-

λον σιγά, ώστε νά μη δημιουργούν πανικό στους προσκαλεσμένους και νά τους άναγκάζουν νά καταπίνουν όλοταχώς τό φαγητό τους. Σέ όλα αυτά τά πράγματα κυβερνά ή άπλή λογική και δέν χρειάζεται καμμία ιδιαίτερη προσπάθεια για νά άκολουθήση κανείς τις συμβουλές της.

Μερικά «μῃ»

Μῃ ψιχουλιάζετε τό ψωμί σας και πρὸς Θεοῦ, μῃ παίζετε με την ψίχα επάνω στο τραπέζι.

Μῃ πιάνετε και κουνάτε νευρικά τά μαχαιροπήρουνα και πρὸ παντός μῃ χειρονομείτε κρατώντας πηρούνι στο χέρι.

Μῃ μιλάτε με τό στόμα γεμάτο. Δέν θά τό άνέφερα αν δέν ήταν δυστυχώς συνηθέστατο.

Μῃ πίνετε νερό με τό στόμα γεμάτο.

Σέ άγγλικά και άμερικανικά σπίτια μπορείτε νά πάρετε τό άλάτι και τό πιπέρι και πρὶν άκόμη δοκιμάσετε τό φαγητό, αν σας κانه κέφι, νά τό ραντίσετε με άλατοπίπερο. Κανείς δέν θά σας προσέξη ή μάλλον οί περισσότεροι θά σας άκολουθήσουν. "Εάν όμως αυτό τό κάνετε σέ γαλλικό σπίτι, ύπάρχει μεγάλη πιθανότης νά μη σας ξανακαλέσουν. Η Γαλλίδα μαγειρίσσα ή ό μάγειρος θεωρεί ότι τό πόσο άλάτι πρέπει νά έχη τό φαγητό είναι μια από τις θάσεις της καλής κουζίνας και ότι κάθε προσθήκη είναι ύβριστική, είναι μια μομφή εναντίον της τέχνης του.

MAPINA

ΤΟΝ ΑΛΛΟ ΜΗΝΑ:

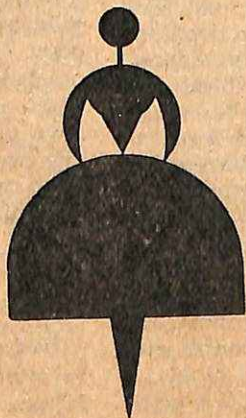
Πώς νά καλήτε σπίτι σας. Μικρά και μεγάλα γεύματα, μαστίχες και δεξιώσεις.

Η νέα μόδα

Το «Λόου - Ρούκ»

Η νέα μόδα έκανε την επίσημη εμφάνισή της την 1η Σεπτεμβρίου, την ημέρα όπου οι άλλοι επέτρεψαν σε όλα τα θαυμάσια περιοδικά που την υπηρετούν να δημοσιεύσουν φωτογραφίες των νέων μοντέλων. Ίσως, για να κάνουν μια παρένθεσι, ένας από τους λόγους της παντοδυναμίας της μόδας είναι και η ύπαρξίς αυτού του τύπου. Κα νένα κράτος, καμιά δύναμις, καμιά βιομηχανία δεν διαθέτει περισσότερα και ωραιότερα και πιο καλοφτιαγμένα περιοδικά από αυτά που διαθέτει η μόδα. Η ύπαρξί τους της επιτρέπει μέσα σε δέκα μέρες να δώση μια σαφή εικόνα των έντολών της σε κάθε πολιτισμένο κάτοικο της γής. Αυτή τη στιγμή που μιλούμε δεν θα υπάρχη γυναίκα της Ευρώπης και της Άμερικής, Νοτίου και Βορείου, που να μην γνωρίζει περίπου αυτά που της επιφυλάττει η νέα μόδα.

Αλλά ως προχωρήσουμε λίγο σ' αυτήν. Πρώτα - πρώτα πρέπει κανείς να πη ότι η επίθεσι κατά του Ντιόρ και της κοντής φούστας ήταν έντελως άδικη. Πρώτον γιατί αυτή η κοντή φούστα δεν είναι και τόσο κοντή. Είναι ή φούστα

που φορούσαμε το 1947, την εποχή ακριβώς όπου ξεπρόβαλε στο Παρίσι ένας νέος άγνωστος ράφτης κ. Ντιόρ και μάς την μάκρυνε. Εκτός αυτού και ο ίδιος Ντιόρ παρουσίαζε μακρύτερα φορέματα και η θαυμάσια συλλογή του Ζάκ Φάτ και του Μπαλμνν δείχνουν φορέματα ωραιότερα με το μάκρος που έχουμε συνηθίσει. Όλα τα μάκρη αυτή τη στιγμή είναι της μόδας. Φαντάζομαι δε ότι η φούστα θα ακολουθήση από εδώ και πέρα λιγάκι τη γραμμή της ηλικίας. Την κοντή φούστα θα την φοράνε οι πολύ νέες και λεπτές (ή όσες κυττάζοντας στον καθρέπτη τους έχουν την ψευδαίσθησι ότι μοιάζουν πολύ νέες και πολύ λεπτές) και την μακρύτερη οι λιγότερο νέες. Πάντως γενικά, και αυτό είναι το σπουδαιότερο για μάς και για την οικονομική μας γαλήνη, η μόδα άλλαξε ανεπαίσθητα. Όλα τα περσινά φορέματα φοριούνται και όλα διορθώνονται έφ' όσον η τάσις είναι μάλλον προς το στενό και μάλλον προς το κοντό. Τα φορέματα βέβαια δεν μακραίνουν και δεν φαρδαίνουν, ενώ το αντίθετο να είναι εύκολο.

Ας πάρουμε τώρα ένα - ένα τα πιο χαρα-

κτηριστικά σημεία αυτής της μόδας, που απλή, αρμονική, απεριττή, δίδει σε κάθε γυναίκα με γούστο την δυνατότητα να ντυθή εύκολα και ωραία. Βασίζεται στην καμπύλη και ακολουθεί με προσοχή τις γραμμές του σώματος. Σχεδόν όλα τα φορέματα, όλων των συλλογών, δείχνουν μπουστους εφαρμοστούς. Μπορεί τα μανίκια να είναι φαρδύα και οι φούστες να ξεπετιώνται από τη μέση και πέρα στρογγυλεμένες, αλλά το επάνω μέρος του φορέματος άγκαλιάζει στήθος και μέση σφιχτά και εφαρμοσπά. Τα φορέματα αυτά τα στενά και τα κολλητά που αγαπούν φέτος όλοι οι Παριζιάνοι ράφτες συμπληρώνονται συνήθως με μια ζακέττα εφαρμοστή που τους δίνει όψι ταγιέρ και καμμιά φορά και με μια δεύτερη ζακέττα - παλτουδάκι ριχτό σε γραμμή τετράγωνη που προστίθεται επάνω από το φορέμα και την κολλητή ζακέττα και αντικαθιστά το παλτό. Στις φωτογραφίες τα μανικέν φορούν αυτά τα φορέματα χωρίς ζώνες, χωρίς κοσμήματα, χωρίς εσάρπες, έχουν τα μαλλιά τους κομμένα κοντά και δουρτισμένα προς τα πίσω και μοιάζουν έτσι αδύνατες και καλλίγραμμες σαν κομψοτυμένα αγάλματα.

☆

Εκτός από τα πολύ στενά φουστάνια εμφανίζονται σώρεια από φορεματάκια, ελαφρά γαρνιρισμένα με τσέπες και με κουμπιά, τα οποία είναι όλα το ένα πιο νόστιμο και πιο πρακτικό από το άλλο. Τα ύφασματα από τα οποία γίνονται αυτά τα φορέματα τα βασικά κάθε χειμωνιάτικης νκαρναρόμπας είναι κυρίως δυο: Πρώτο και κύριο το «Τούιντ», εκείνο το έγγλέζικο ύφασμα από το οποίο έκαναμε ως τώρα μόνον τα σπόρ ταγιέρ, μάλλινο ύφασμα χοντρό σκατσέζικο το οποίο εμφανίζεται τώρα σε χίλιες ποικιλίες, και δεύτερο το «ζερέζ». Το «ζερέζ», ψιλό και βαρύ σε όλα τα χρώματα, βασιλεύει: στα σπόρ, στα άμπιγιέ, στα βραδινά, παντού.

Επίσης, τρίτο κατά σειρά, έρχεται το βελούρ κοτελέ, το οποίο φέ-

τος παρουσιάστηκε εύθυμο με ρίγες δίχρωμες και πολύχρωμες.

Πριν προχωρήσουμε όμως από αυτά τα βασικά φουστάνια ως σταματήσουμε ένα λεπτό στην «επανάστασι» του Ντιόρ. Αυτή αντιπροσωπεύεται κυρίως από ένα φορέμα που θα δήτε τώρα να δημοσιεύεται σε όλα τα περιοδικά και να παρουσιάζη το «σόρτ - λούκ» όπως βάφτισαν οι Ά-μερικανοί το καινούργιο «λούκ» του Ντιόρ. Έχει στρογγυλό μπουστο, πάρα πολύ στενή και εφαρμοστή μέση και μια φούστα φαρδύα και στρογγυλή, κάτι σαν κρινολίνο, την οποία δεν άφησαν να προχωρήσει έως το πάτωμα και της τράβηξαν μια ψαλλιδιά, λίγα εκατοστά κάτω από το γόνατο. Αυτά τα φορεματάκια με τα σκαμμένα μυτερά, ή δόλ ντεκολτέ είναι πολύ νεανικά, πολύ χαριτωμένα, πολύ χορευτικά και θα ξετρελλάνουν όπωσδήποτε την νέα γενιά. Πώς θα τα αντιμετώπισουν οι λιγώτερο νέες Παριζιάνες δεν είναι ακόμη γνωστό. Η μόδα δεν είναι ακόμη μόδα, είχε πει κάποτε δεν γίνεται μόδα, είχε πει κάποτε η μεγάλη δημιουργός Σανέλ, παρά όταν κατεβή στον δρόμο. Και ο δρόμος, μέχρι στιγμής, δεν έχει βγάλει απόφασι.

Τα παλτά

Τα παλτά ακολουθούν δυο κύριες γραμμές. Και οι δυο είναι ήριμες και κομψές. Η μια είναι ή ρετιγκόττα, το μεσαίο παλτό, το οποίο όμως φέτος έχει στο σύνολό του μια πιο ίσια γραμμή από άλλοτε, και το φαρδύ ριχτό παλτό που έχει φορεθί όλα αυτά τα τελευταία χρόνια. Τα φαρδύα παλτά είναι άλλες φορές φοδραρισμένα με το ύφασμα του ταγιέρ που συνοδεύουν ή του φορέματος, άλλες φορές με φτηνές ξεστές γούνες. Και τα ύφασματά τους είναι χονδρά, βαρεία, άγρια, μαλλιάρια, λίγο σαν τα δικά μας μαροσκούτια και πολλὰ φορές σε ανοικτά χρώματα: σε μπέλ, καφέ, «κονιάκ», στα χρώματα των κρασιών «κονιάκ», στα χρώματα των γκριζοσι ζητεί να απαλλαγί από το γκριζό χρώμα που είχε συνεφιάσει τις συλλογές αυτά τα δυο τελευταία χρό-

νια και προσπαθεί να τα αντικαταστήσει με τα γλυκά χρώματα που θυμίζουν τα κρασιά της Γαλλίας, και τα οποία άλλοτε λέγαμε απλώς κίτρινα, μπλε και κόκκινα.

Τὰ καπέλλα

Επάνω από φορέματα, ταγιέρ και παλτά κάτι μικροσκοπικοί τεπέδες εμφανίζονται ως καπέλλα. Καλότες απλές, φέσια, πιατάκια από φέτρ και βελούδο, μικρά στεφάνια, όλα μόλις και μετά βίας μπορούν να θεωρηθούν σαν τίποτα παρά πάνω από μια γαρνιτούρα του κεφαλιού. Φορε-

μένα από τις Παριζιάνες τους προσδίδουν μια ιδιαίτερη χάρη. Πώς θα ταξιθέψουν όμως και πώς θα κρατήσουν κάποια προσωπικότητα ώστε να μη μοιάζουν σαν καπέλλα του μπάνιου, αυτό είναι από τα λίγα ερωτηματικά που επιφυλάσσει η καινούργια μόδα.

Αυτά είναι τα πρώτα μας συμπεράσματα. Τον άλλο μήνα θα προχωρήσουμε στα απογευματινά, τα θραδινά και τις λεπτομέρειες της καινούργιας — αλλά ευτυχώς, όχι ριζικά νέας — μόδας του 1953—54.

ΜΑΡΙΝΑ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Γιόρταζαν τα 86 χρόνια του παππού. 'Η γιαγιά ήταν 85 ετών. Ζούσαν παντρεμένοι ακριβώς 62 χρόνια. 'Ο εγγονός, που μόλις είχε πάρει το δίπλωμά του της στατιστικής, λέει ξαφνικά:

—Παππού, αυτήν την στιγμή, κατά τους υπολογισμούς μου, η καρδιά σου κτύπησε για 3.299.837.600η φορά της από την γέννησή σου.

—Κάνεις κάποιο λάθος σίγουρα, είπε χαμογελώντας ο παππούς. 'Ο σωστός αριθμός πρέπει να τελειώνει σε 599.

—'Αδύνατον, επιμένει ο εγγονός. Οι υπολογισμοί μου είναι επιστημονικώς εξακριβωμένοι.

—Δεν αντιλέγω, συνέχισε ο παππούς. 'Αλλά μικρέ μου, η καρδιά μου σταμάτησε για ένα δευτερόλεπτο, όταν πρωταντίκρισα την γιαγιά σου!

Up.

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ περιεσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι ἀπὸ τὶς ἑξὶ λέξεις μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ λέξεων εἶναι σὲ κάθε λέξι πολλές. Ἐκεῖνο πού ἐπιδιώκει ἡ ἀσκησης αὐτή, πού εἶναι συνάμα μιὰ διδακτικὴ διασκέδασις καὶ γιὰ πολλὰ ἀκόμη ἄτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων πού δίνουν ὅσο τὸ δυνατό γερισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν τόσοι βαθμοί, ὅσοι ἀναφέρονται στὸν παρακάτω πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνον τὰ γράμματα πού λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ὅμως μόνο ἡ χρησιμοποίησις ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρων κ.τ.λ. Πασίγνωστοι λέξεις ξενικῶν ὄρων ἐπιτρέπονται ἐπίσης.

Μετοχές ὅμως, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές κ.λ.π. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα θρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 260 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ ἐξαιρετικὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ θρῆτε ἕνα παράδειγμα μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
1	7	6	5	2	10	8	10	7	2	6	4
N	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
8	9	4	3	9	3	5	8	8	9	10	10

Βαθμολογία :

1)	Ε	Π	*	*	*	*	Σ	*	Σ	=		
2)	*	*	*	*	*	*	Ε	Ι	Ο	Ν	=	
3)	Τ	*	Ι	*	Ο	*	*	*	*	*	=	
4)	Δ	*	*	*	Α	*	Ι	*	*	Σ	=	
5)	Ε	*	*	*	Μ	Α	*	*	Ο	*	=	
6)	Π	*	*	Τ	Ο	*	*	*	*	*	=	

Σύνολον βαθμολογίας

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 111)

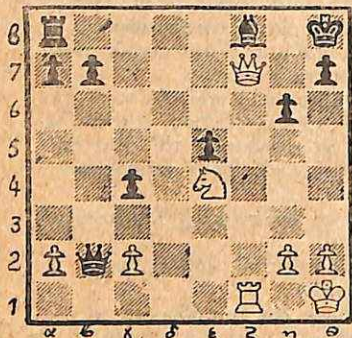
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

"Ασκήσις άρ. 196

ΜΑΥΡΑ (10)

ΛΕΥΚΑ (8)

Ρ01. Βζ7. Πζ1. Ιε4. Σα2. γ2. η2. 02=Λευκά.

Ρ08. Β62. Πα8. Αζ8. Σα7. 67. γ4. ε5. η6. 07=Μαύρα.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

"Εάν παίξουν σωστά πρέπει νά κερδίσουν την παρτίδα.

Ποία είναι τώρα ή σωστή συνέχεια; Άρ. 197. "Ασκήσις από παρτίδα.

Λευκά (12): Ρη1. Βε3. Πγ3. ζ1. Ι61. Α61. Σα4. 63. γ4. ζ2. η3. 03.

Μαύρα (12): Ρη8. Βε7. Πζ5. ζ8. Αα8. Ι64. Σα5. γ5. 66. ε6. η5. 06.

Εί.αι ή σειρά των «Μαύρων» νά παίξουν.

Πώς πρέπει νά παίξουν διά νά κερδίσουν;

Άρ. 198. "Ασκήσις από παρτίδα.

Λευκά (12): Ρζ1. Β62. Π62. ζ2. Ιε1. Σα4. 64. γ4. 63. ε4. η3. 02.

Μαύρα (12): Ρη8. Βε3. Πζ8. ζ7. Ι64. Σα6. γ6. γ7. 66. ε5. η6. 07.

Εί.αι ή σειρά των Μαύρων νά παίξουν.

Πώς κερδίζουν έδω τά Μαύρα συντομώτατα;

Άρ. 199. "Ασκήσις από παρτίδα. Λευκά (12): Ρη1. Β03. Πζ1. ζ3. Α62. Ιη4. Σα2. γ2. 64. 65. η3. 02.

Μαύρα (12): Ρη6. Βε7. Πα8. 68. Α67. Ιη8. Σα7. 66. γ5. 66. ε5. ζ5.

Εί.αι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Με ποίους συνδυασμούς κινήσεων κερδίζουν άναγκαστ.κώς;

Πρόβλημα άρ. 200

P. BLAKE

Λευκά (11): Ρ03. Β68. Π66. ζ4. Αη2. 02. Ια8. Σζ2. ζ5. ζ7. 04.

Μαύρα (9): Ρε5. Β08. Α61. ζ8. Ιγ4. γ7. Σγ5. η6. 06.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Πρόβλημα άρ. 201

G. THOMPSON

Λευκά (9): Ρα4. Βη3. Αε3. ζ7. Ιε4. ζ2. Σ63. η5. 03.

Μαύρα (9): Ρζ5. Πα6. 04. Αε1. 01. Ιγ6. η2. Σα5. γ5.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Πρόβλημα άρ. 202

V. MARIN

Λευκά (6): Ρ01. Βζ6. Π04. Ιε4. Σ63. ε2.

Μαύρα (6): Ρ65. Βα5. Α68. Ια4. Σ64. γ7.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Πρόβλημα άρ. 203

Δ. Ν. Καπράλου

(Παιτιώλιον, Άγριν'ου)

Λευκά (10): Ρε8. Β01. Πε6. η6. Αα2. ε7. Ιε2. ζ2. Σγ5. 05.

Μαύρα (8): Ρζ5. Βγ2. Π63. Α03. 62. Σ66. γ6. γ7.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Καμιά από τας πολλές παραπληγ.

τικές κινήσεις δέν οδηγεί προς την λύσιν. Μία έπιτυχστάτη σύνθεσις.

ΜΑΤ ΜΕ 0ΥΣΙΑ ΒΑΣΙΛΙΣ ΣΗ Σ!

Σ' κελιανή

Παρτίδα παιχθείσα εις τους προκριματικούς αγώνας διά τ0 Πρωτάθλημα της Άγγλ'ας 1953

Λευκά: NEWMAN.

Μαύρα: FRANKLIN.

1) ε4. γ5 2) Ιζ3. 66 3) 64. γΧ64

4) ΙΧ64. Ιζ6 5) Ιγ3 ('Ιδ'ατέρα προσχή χρεάζετα έδω 5) ζ3 δ'α' άμπορη ν' ακολουθήση 6) γ4) 5)...α6 6)

ζ4 ('Η ισχυροτέρα συνέχε α) 6)...Βγ7 7) Αε2. 65 ('Επ κίνδυνο και 'δικοπο

μαχαίρ» αυτή ή πρόωρος έπιθεσις στην πτέρυγα της Βασιλίσσης. Σ' γουρες κινήσεις εί.αι έδω 7)...ε6 ή 5) 8) Αζ3.

Α67 9) α3. ε6 10) 0-0. Αε7 (Προτιμότερον: θά ήτο α'τι Αε7 ή κί ης 1667,

δ' ότι στην άμυ α αυτή δέν έχει ανάγκη νά ε ασθη 0 Μαύρος γ'α' τ0 μικρό Ροκέ

11) Ρ01. 0-0 12) Βε1. 1667 13) η4 (Δικαίως δέν χάνουν κα ρ0 τά Λευκά

με άσκοπες προετο μασιές έπιθετικών κινήσεων και προχωρούν άμέσως

με την έπιθεσιν των πονιω των, άφού τά Μαύρα άπεφάσαν νά κάνουν προ

ώρως τ0 Ροκέ 13)...166 14) η5. Ιζ67 15) Αη2. Παγ8 16) Πζ3 (Σ' α

την τη κίνησι φαίνεται ήδη τ0 έπ'κίνδυνο της έπιθεσεως των Λευκών. Κυρία

άπε λή: Π03 και Β04) 16)... 66-65 17) Π03. 6Χε4 18) Β04. 06 (άναγκαστ.κώς) 19) ΙΧε4. Ιγ5; (Με την κίνησιν

αυτήν έπέρχεται τ0 τέλος συ τομώτερον. Άπό τας άναγκαίο ήτο 19)...

ΑΧε4 και μετά 1γ5) 20) Ιζ6+ ('Η άρ

χή ενός ώραιου συνδυασμού κινήσεων) 20)...Ρ08 ('Εάν 20)... ΑΧζ6, τότε ηΧζ6 και εάν ηΧζ6, τότε ΒΧ06 με τα-χέιαν ν'κη) 21) ΒΧ06+! ηΧΒ 22) ΠΧ06+. Ρη7 23) Π07+. Ρη6 24) ζ5+. εΧζ5 25) Π06+. Ρη7 26) ΙΧζ5+ μάτ!

ΔΥΟ ΠΑΡΤΙΔΕΣ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

1) ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΠΑΡΤΙΔΑ

Λευκά: Κ. Το κινόπουλος.

Μαύρα: Γ. Γαίτα άρος.

1) ε4. ε5 2) Ιζ3. Ιγ6 3) Α65. ε6 4) Αα4. Ιζ6 5) Βε2. 65 6) Α63. Αε7

7) γ3. 66 8) 0-0. Αη4 9) Π61. 0-0 10) 63. Ια5 11) Αγ2. γ5 12) Ι662.

Ι05 13) Ιζ1. ζ5 14) εΧζ5. ΠΧζ5 15) Ι06 16) Α63+. Ρ08 19) Αε3. Ιζ4 20)

Ιγ6 18) Α63+. Ρ08 19) Αε3. Ιζ4 20) Β62. Ι64 21) ΑΧΙ64. εΧΑ 22) Ιη3.

Αη5 23) Ρ01. Πε5 24) Β62. Βζ6 25) Ιε4. Β06 26) Πη1. Αε7 27) Ιη3. Αζ6

28) Β62. Παε8 29) Αζ7. Πζ8 30) Παγ1. Αη5 31) Ιε4. Αη4 και τά Λευκά έγκα-τέλειψαν.

2) ΙΝΔΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

Λευκά: Α. 'Οθωναίο.

Μαύρα: Π. Παπαπαύλου.

1) 64. Ιζ6 2) γ4. ε6 3) η3. Α64+ 4) Ι62. γ5 5) α3. ΑΧΙ62+ 6) ΒΧΑ.

γΧ64 7) ΒΧ64+ Ιγ6 8) Βγ3. 0-0 9) Αη2. 65 10) Αη5. 64 11) Βγ2. 06 12)

Α62. ε5 13) Ι03. Ιε7 14) ε4. 63 15) Βγ3. ΑΧΙ03 16) ΑΧΑ. ΙΧ:4 17) Βγ1. Ιγ6 18) Αη4. Β64. 19) 0-0. ΙΧΑ62

20) ΒΧ1. ΒΧΑ 21) ΒΧ63. ε4 22) Β65. Πα68 23) 03. Βζ3 24) Βγ5. Π62 25)

Παε1. Πε2 26) Β65. Ι64 27) Βε5. Β63 και τά Λευκά έγκατέλειψαν.

—Δέν μπορείτε νά κρατήστε τέλος πάντων αυτό τ0 άλόγ0 σας πού ηηδάει!

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

Η «ΚΑΝΑΣΤΑ»

(Ένα γράμμα και μερικὲς ὁδηγίες)

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Δὲν πρόκειται οὔτε παράπονα νὰ σοὺ κάνω οὔτε ὑποδείξεις. Μιὰ μικρὴ βοήθεια θέλω ἀπλῶς νὰ σοὺ ζητήσω. Δὲν μπορεῖς νὰ φανταστῇς μὲ πόσο κέφι ξεκίνησε ἡ μικρὴ μας συντροφιά, ἔχοντας μοναδικὸ ὁδηγὸ τὸ ἄρθρο σου «Κανάστα», νὰ παίξῃ τὸ παιχνίδι αὐτό, ποὺ πραγματικὰ φαίνεται πολὺ διασκεδαστικό. Δὲν μπορεῖς ὅμως νὰ φανταστῇς καὶ τὴν ἀπογοήτευσί μας ὅταν, μὲ τὴν πρώτη μοιρασιά, εἶδαμε νὰ παρουσιάζονται ἐρωτήματα ποὺ τὸ μικρὸ σχετικὸ ἄρθρο σου δὲν μπορούσε νὰ καλύψῃ. Ἀκουσε λοιπὸν μερικά, καὶ ἂν σοὺ εἶναι εὐκόλο, δώσε μας τὶς ὁδηγίες ποὺ χρειάζονται.

M.P.

1) Ὅταν τὸ πρῶτο χαρτὶ ποὺ γυρίζεται κάτω μετὰ τὴ μοιρασιά εἶναι 2 ἢ μπαλαντέρ, τί γίνεται;

2) Ἄν δὲν ἔχῃς κατεβάσει ὁ ἴδιος, μπορεῖς νὰ συμπληρώσῃς τὶς σειρὲς τοῦ συντράφου σου;

3) Στὴ διαλογὴ τῶν θέσεων τὸ τρί-ἀρι ἔχει τὴν ἀξία ποὺ ἔχει καὶ στὸ μέ-τρημα τῶν πόντων;

4) Πότε ἀνταλλάσσεις τὰ κόκκινα τριάρια ποὺ πιθανῶς σοὺ δόθηκαν κα-τὰ τὴ μοιρασιά; Τὴν ἴδια στιγμὴ ἢ ὅ-ταν τ' λειώσῃ τὸ μοίρασμα καὶ ἔρθῃ ἡ σειρά σου νὰ παίξῃς;

5) Κάθε φορὰ ποὺ θὰ κατεβάσῃς κά-τι, πρέπει νὰ δείξῃς 50 πόντους;

6) Ἄν τὸ πακέτο εἶναι παγωμένο, μπορεῖς νὰ τὸ πάρῃς μὲ ἓνα χαρτὶ καὶ ἓνα πινάκλ;

1) Ὅταν τὸ πρῶτο χαρτὶ ποὺ γυρίζεται εἶναι 2 ἢ μπαλαντέρ ἢ τρι-άρι κόκκινο, αὐτὸ τοποθετεῖται ἔξω ἀπὸ τὸ δισκάκι καὶ τὸ παιχνίδι ξεκινάει «παγωμένο». Αὐτὸς ποὺ μοι-ράζει γυρίζει τότε ἄλλο φύλλο. Ἐὰν πάλι γυρίσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ χαρτιά, πάλι τὸ ἀναπληρώνει. Ἐπίσης ἂν τὸ πρῶτο φύλλο εἶναι τριάρι, ἀλλὰ μαῦρο, αὐτὸς ποὺ μοιράζει γυρίζει ἄλλο χαρτὶ καὶ τὸ σκεπάζει.

2) Βεβαίως.

3) Ὁχι. Τὰ χαρτιά ἔχουν τὴν ἀρι-θμητικὴ τους ἀξία.

4) Ὅταν ἔρθῃ ἡ σειρά σου νὰ παί-ξῃς.

5) Ὁχι. Μόνον τὴν πρώτη καὶ ὁ ἕ-νας ἀπὸ τοὺς δυὸ συντράφους.

6) Ὁχι βέβαια. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς θυσιάζεις πινάκλ γιὰ νὰ παγώσῃς τὸ πακέτο, ὥστε οἱ ἀντίπαλοι νὰ μὴ μποροῦν νὰ τὸ ἀγοράσουν.

7) Τὸ μαῦρο τριάρι «σταματᾷ» γιὰ ὅλους τὸ πακέτο ἢ μόνον γιὰ τὸν ἐ-πόμενο αὐτοῦ ποὺ τὸ «πάγωσε»;

8) Ἀπὸ τὸ πακέτο παίρνεις ὅσα χαρτιά θέλεις;

9) Αὐτοὺς τοὺς πενήντα πόντους ποὺ δείχνω γιὰ νὰ κατεβάσω τὴν πρῶ-τὴ φορὰ, πρέπει νὰ τοὺς κατεβάσω κι' αὐτοὺς ἢ μπορῶ νὰ τοὺς κρατήσω;

10) Ἄν ἔχῃς κατεβάσει 3 ἐξάρια καὶ πάνω-πάνω στὸ πακέτο σου πε-τάξῃς ὁ προηγούμενός σου ἐξάρι, μπο-ρεῖς νὰ τὸ πάρῃς, χωρὶς φυσικὰ νὰ δείξῃς ἄλλα ἐξάρια ἢ 1 ἐξάρι καὶ ἓνα πινάκλ;

11) Ἐὰν κατεβάσω καὶ νομίσω πῶς ἔχω τοὺς 50 ἢ 90 ἢ 120 πόντους καὶ δῶ πῶς ἔχω κάνει λάθος, τί γίνεται;

7) Μόνον γιὰ τὸν ἐπόμενο.

8) Ὁχι. Τὰ παίρνεις ἀναγκα-στικῶς ὅλα.

9) Πρέπει νὰ τοὺς δείξετε καὶ νὰ τοὺς κατεβάσετε πρῶτους καὶ ὕ-στερα ἔχετε δικαίωμα νὰ ἀγγίξετε τὸ πακέτο.

10) Ναι. Ὅταν τὸ πακέτο εἶναι ἐ-λεύθερο—ὄχι παγωμένο— ὅλα τὰ χαρ-τιά ποὺ σοὺ πετᾷν καὶ τυχαίνει νὰ ταιριάζουν σὲ δικές σου σειρὲς κατε-δασμένες ἢ σὲ κανόνες δικές σου καὶ κλεισμένες, εἶναι δικὰ σου ἂν θέλῃς νὰ τὰ πάρῃς.

11) Ξαναπαίρνεις ὅλα τὰ χαρτιά σου στὸ χέρι καὶ γιὰ τιμωρία προσ-θέτεις 10 πόντους στὸ κατέδασμα. Ἄν ἔχῃς κάνει τὸ λάθος στὰ 50, κα-τεβάξῃς στὰ 60, ἔαν στὰ 90, στὰ 100 κ.ο.κ. Κάθε κακὸ μέτρημα σὲ βα-ραίνει μὲ 10 πόντους.

Η «ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ...»

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀναγνώστες μας ζη-τοῦν νὰ δημοσιεύσουμε στὴ σελίδα «Κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀναγνωστῶν» τὴν «Ἀνοικτὴ Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χίτ-λερ» τοῦ Γεωργίου Α. Βλάχου, τοὺς πληροφοροῦμε ὅτι τὸ ἄρθρο αὐτὸ δη-μοσιεύθηκε στὴν «Ἐκλογὴ» τοῦ Μαρ-τίου 1951. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν ν' απο-κτήσουν τὸ τεῦχος αὐτό, ἄς τὸ ζη-τήσουν ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς «Ἐκλο-γῆς», ὁδὸς Ζήνωνος 4.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Κον Τάκη Χειμ., Κρέσταινα: Σας εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ τόσο φιλι-

κά σας λόγια. Κάτι ποὺ καὶ ὁ ἴδιος θέλετε καὶ—ὅπως—λέτε— βρίσκετε στὴν «Ἐκλογὴ», εἶναι ἡ ποικιλία τῆς ὕλης τῆς. Ὅποτε, μὴπως ἡ πολεμικὴ κατὰ τῆς μόδας δὲν εἶναι ἐντελὲς δι-καὶ; Μέσα στὶς χιλιάδες ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς» ὑπάρχουν πολλοί, ἀ-κόμη καὶ ἄνδρες, ποὺ ἡ λίγη θεωρία τῆς μόδας, ἄς τὴν πούμε, τοὺς δια-σκεδάζει. Ἀλλωστε, ὅπως λέτε στὸ γράμμα σας, κάθε ἀναγνώστης καὶ γὰρ καὶ κατὰ κάθλου. Ἐμεῖς θέλουμε πολὺ καὶ κατὰ κάθλου. Ἐμεῖς χρὲς ἔχουμε νὰ τοὺς λαμβάνουμε ὁ-λους ὑπ' ὄψιν—καὶ ἡ μόδα περιωρί-στηκε.

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

ΣΧΟΛΗ ΧΟΡΟΥ
ΛΕΩΝΙΔΑ ΒΑΚΟΥΛΗ

Συνεργασία

ΑΓΑΠΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ

Μπαλλέτο — ἐκφραστικὸς χορὸς — ρυθμικὴ
Τμήματα γιὰ παιδιὰ — κοπέλλες — κυρίες

Μπαλλέτο: ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΚΟΥΛΗΣ

Ἐκφραστικὸς χορὸς

Ρυθμικὴ γυμναστικὴ

ΑΓΑΠΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ

ὦραι ἐγγραφῶν 11—1 & 5½—8

Στὴν σχολὴ Κλεισόδης 13 (πλατεῖα Κάνιγγος) τηλ. 30-479
Τὰ μαθήματα ἀρχίζουν ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 9.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΙΑ. 2) ΕΡ — ΑΑ. — ΔΕΙΝ. 3) ΠΟΥΛΤΣΙΝΕΛΛΑ. 4) ΤΙΛΑΣΙΤΗΣ. — ΙΡ. 5) ΕΚΑΤΟ — ΜΠΑΚ. 6) ΜΑΙΑΣ — ΥΦΑΙΝΩ. 7) ΑΡΕΤΣΟ. 8) ΡΟ- ΣΕΛ. — ΑΣΣΟ. 9) ΑΣΙΤΙΑ. 10) ΟΑΡ — ΤΟ «ΚΡΙΝΟΝ» 11) ΣΙΓ- ΓΑΠΟΡΗ. — ΤΙ. 12) ΣΟΑ — Ο «ΕΡΝΑΝΙ».

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ. 2) ΠΡΟΙ- ΚΑ. — ΑΙΣ. 3) ΥΛΑΙ. — ΣΑΡΙΟ. 4) ΓΑΛΑΤΑΔΕΣ. — ΓΑ. 5) ΓΑ- ΤΣΟΣ. — ΛΙΙΑ. 6) ΣΙ. — ΤΟ- ΠΙ. 7) ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ. 8) ΝΗ. — ΦΕ. — ΑΡΡΑ. 9) ΕΔΕΣΜΑΙΑ. — ΝΗΙ. 10) ΛΕΙ. — ΠΙΣΣΑΝ. 11) ΑΙΛΙΑΝΟΣ. — ΟΤΕ. 12) ΝΑΡΚΩ. — ΟΡΝΙΟ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 106.

Άρ. 196. 1) ΙΣ6 (Ισχυρότερον από το εύλογοφανές 1) Ιη5, Αη7 2) Ιε6, ε5—ε4) 1)...Αη7 2) Ιε8! Τά Λευκά άπελουν τώρα ΒΧΑ+ μάτ, αλλά και 3) Βε8+, ΑΧΒ 4) ΠΧΑ+ μάτ και τὰ Μαύρα άναγκάζονται νά έγκαταλείψουν τήν παρτίδα.

Άρ. 197. 1)...Πε5—ε3 2) ΑΧΠ, ΠΧ Α και τὰ Λευκά άναγκάζονται νά έγκαταλείψουν, δότ. εάν 3) Βε2 ή ε1, τότε ΠΧΠ 4) ΒΧΠ, Ιε4—ε2+ και κερδίζουν τήν Βασιλίσσαν. Έάν πάλι 4) Ιε1ΧΠ, τότε Ιε4—ε3+ και κερδίζουν πάλιν τήν Βασιλίσσαν.

Άρ. 198. 1)...Ιε4—ε3 και τὰ Μαύρα έγκαταλείπουν! δότ. εάν 2) ΒΧΙ, τότε ΠΧΠ+ και έξαναγκάζουν τὸ μάτ. Έάν πάλι 2) Π—ε2 ή Π—γ2, τότε ΠΧ Π+ 3) ΠΧΠ—ε2+ κλπ. και εά. 2) ΠΧ Π, ΠΧΠ+ 3) Ιε2+ κλπ.

Άρ. 199. 1) ΠΧε5, ΑΧΠ 2) ΠΧΑ, ΡΧΠ 3) Βε5+ Ρε4 4) Βη6+ Ρε3 5) Βε5+ Ρε2 6) Βε2+ Ρδ1 7) Ιε3+ μάτ.

Άρ. 200. 1) Βδ8! Άπειλή. 2) Πε6+ μάτ.

Άρ. 201. 1) Ιη4! Άπειλή. 2) Ιε6+ μάτ.

Άρ. 202. 1) Ιγ5!

Άρ. 203. 1) Αε7—ε6! Άπειλή. 2) Πε6—ε5+ μάτ.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟ- ΤΕΡΑ» από σελίδα 105.

1) ΕΠΙΡΡΩΣΙΣ = 42 (Έποού- λωσις = 35). 2) ΘΥΡΩΡΕΙΟΝ = 46 (Κωρύκειον = 41). 3) ΤΡΙΧΟ- ΦΥΗΣ = 42 (Τρίμορφος = 34). 4) ΔΥΡΡΑΧΙΟΝ = 43 (Δολλάρι- ον = 33). 5) ΕΥΡΥΜΑΘΗΣ = 43 (Ένσώματος = 30). 6) ΠΡΩ- ΤΟΖΩΟΝ = 47 (Πρωτόνιον = 42). Σύνολον = 263!

«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» ά- πὸ σελίδα 56.

1) ΑΚΡΑΙΦΝΗΣ: Γ. Άκραιός, καθαρός. Άκραϊφνης "Έλλην — συναγερμικός κλπ.

2) ΑΛΛΟΠΡΟΣΑΛΛΟΣ: Β. Έκεί- νος πὸν μεταβάλλει γνώμη, διαθέσεις, εύμεταβολός, κακόπιστος. "Άλλο- πρόσαλλος πολιτική μιάς κυβερνήσεως κλπ.

3) ΒΙΤΣΙΟ: Α. Κακή ξεί, ελάττω- μα. Τὸ κρασί είναι τὸ βι- τσιο του. (Ή λέξι Ιταλική από τὸ λατινικὸ vitium).

4) ΔΙΑΤΟΡΟΣ: Α. Έκείνος πὸν διατρύπῃ, ὁ διαπεραστικός. Διάτο- ρος κραυγῇ. Ή λέξι σύνθετος από τις δια και τείρω=τρύπῃ.

5) ΙΧΩΡ: Β. Είδος καθαροῦ ὕγρου πὸν έτρεχε, αντί αίματος, στίς φλέβες τῶν θεῶν. Ή λέξι σήμερα ποιητική.

6) ΚΡΕΟΛΗ: Γ. Θηλυκὸ τοῦ έπιθέ- του κρεολός πὸν έσήμαινε άτομο γεννημένο στίς άποικίες τῆς Άμερικῆς και Πολυνησίας από γονεῖς Εὐρωπαί- ος. Κατόπιν, άτομο πὸν ὁ ένας από τούς γονεῖς του είναι Ιθαγενής και ὁ άλλος Εὐρωπαίος, μιγάς. Ή λέξι Ισπα- νική.

7) ΛΕΥΪΤΗΣ: Β. Στούς Ιουδαί- ος έσήμαινε μέλος τῆς φυλῆς τῶν Λευ- ῖ. Κατ' έπέκτασι, Ιερεὺς και στούς Ι- ουδαίους και στούς Χριστιανούς. Ά- γαθός ΛευΪτης.

8) ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΣ: Β. Έκείνος πὸν μισεί όσους άνήκουν σ' άλλο θρή-

σκευμα και γενικά όσους άκολουθοῦν άρχές διάφορες από τις δικές του.

9) ΜΥΧΙΟΣ: Α. Έκείνος πὸν έρί- σκεται στὸ μυχό, τὸ θαυότερο μέ- ρος ενός πράγματος. Εἰς τὰ μύ- χια τοῦ σπηλαίου—τῆς καρ- δίας κλπ. Μύχιος πόθος, μυ- χία σκέψις.

10) ΝΕΠΟΤΙΣΜΟΣ: Α. Τὸ νά προ- τιμῶνται σ' ανώτερες θέσεις και αξίω- ματα οἱ συγγενεῖς και εἰδωσόμενοι τῶν ισχυρῶν αντί τῶν άρμόδιων και Ικανῶν (από τὸ λατινικὸ nepos=άνιψός).

11) ΟΡΑΤΟΡΙΟ: Β. Μουσικὸ δρά- μα με θρησκευτική ὑπόθεσι πὸν εκτελεῖ- ται από ὀρχήστρα, σ' αντίθεσι πρὸς τήν κοσμική ὁπερα ή μελόδραμα, όπου τὰ πρόσωπα τραγουδοῦν. Τὰ ὀ- ρατόρια τοῦ Χέντελ. Ή λέ-

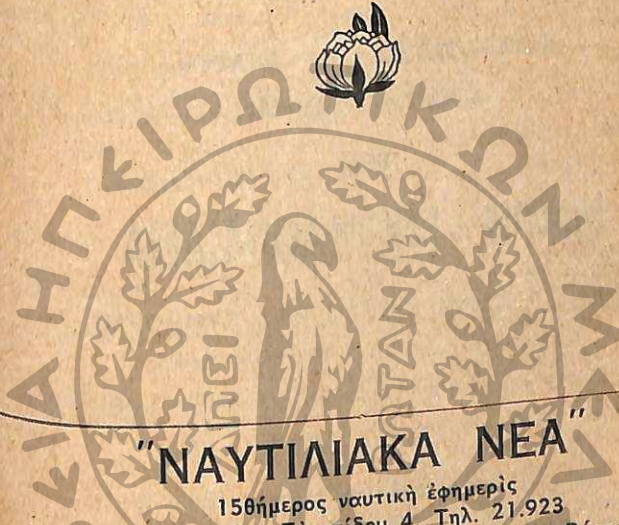
ξι Ιταλική από τὸ λατινικὸ orare= προσεύχομαι).

12) ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ: Β. Στούς άρ- χαίους, άγαλμα τῆς Παλλάδος Άθηνᾶς πὸν προσάτενε τήν Άθήνα. Κατ' έπέ- κτασι, ὁτι θεωρεῖται ὡς προστατευτικό μέσον, και μάλιστα Ιερὸ αντίκειμενο. Τὸ σύνταγμα είναι τὸ παλ- λάδιον τῆς έλευθερίας.

13) ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΗ: Α. Παράνο- μη ή μυστική συνάθροισι. Παλαιότερα, ή παρά τούς εκκλησιαστικούς κανόνες σύνδοος σχηματικῶν Ιερέων.

14) ΦΥΡΑΜΑ: Β. Κυρίως ὁτι φύ- ρετα=άνακατεύεται με νερό και ζυ- μώνεται, ζυμάρι. Μεταφ. τὸ ποιόν, ὁ χαρακτήρας ενός ανθρώπου. "Ανθρω- πος τοῦ Ιδίου φυράματος. (Πρὸλ. από τήν ἱδία πάστα).

"ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ"

150ήμερος ναυτική έφημερίς
Γραφεία: Εύριπίδου 4. Τηλ. 21.923

Άνταποκριταί: Λονδίνον, Ν. Ύόρκη, Άμβέρσα, Ρόττερταμ.
Άντικειμενική παρακολούθησις τῶν ελληνικῶν ναυτιλιακῶν και
ναυτεργατικῶν ζητημάτων.— Δίκτυον συνεργατῶν έφ' όλων τῶν
ελληνικῶν πλοίων.— Έθνική διαπαιδαγώγησις τῶν πληρωμά-
των.— Έκλεκταί συνεργασίαι.

"ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ"

Άνεξάρτητος Ναυτική Έφημερίς

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ
ΤΟ Δ' ΦΥΛΛΑΔΙΟ
ΤΗΣ
ΜΙΚΡΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

32 ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

*

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ «ΕΚΛΟΓΗ»

ΑΠΟΚΤΑΤΕ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΗΝ

ΜΙΚΡΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟ ΟΔΗΓΟ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟ

ΚΡΑΤΑΤΕ ΤΑ ΤΕΥΧΗ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ